

LUONNONVARAKOHTIEN KONSEPTOINTI

Case Elonkierto

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäki, liiketoiminnan kehittäminen

syksy, 2020

Eija Junntila

Liiketoiminnan kehittäminen
Visamäki

Tekijä	Eija Junntila	Vuosi 2020
Työn nimi	Luonnonvarakohteen konseptointi Case Elonkierto	
Työn ohjaaja/t	Kyllikki Valkealahti	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten yhteiskunnalliset ja globaalit tavoitteet ja trendit voidaan linkittää tutkimuksen ja yhteiskunnan rajapintaan kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa. Työssä käsitellään sitä, miten nämä tavoitteet ja trendit huomioiden voidaan muodostaa temaattisia polkuja yhteiskuntaan ja miten nämä polut voidaan viedä operatiivisesti käytäntöön kohteena olevassa puistossa. Kehittämisehdotuksina esitellään operatiivisia ratkaisuja, joiden avulla näitä temaattisia polkuja olisi mahdollista toteuttaa siten, että ne myös osaltaan auttavat turvaamaan puiston olemassaolon. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Elonkierron Ystävät ry.

Opinnäytetyössä esitellään luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston konseptin rakentumista. Tulevaisuuden konseptissa yhteiskunnalliset ja globaalit trendit nivoutuvat kohteena olevan puiston tematiikkaan ja arvoihin muodostaen työn tuloksena operatiivisia polkuratkaisuja hyödyntäen palvelumuotoilun menetelmiä. Operatiivisia polkuratkaisuja työssä esitellään puiston pääteemoille. Näissä ratkaisuehdotuksissa on esitelty osallistavia, demonstroitavia ja informatiivisia toteutusvaihtoehtoja.

Opinnäytetyö on kehittämistutkimus, jossa tutkittavaa puistoa lähestyttiin kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimusmenetelminä työssä on käytetty muun muassa yhteisöllisiä ideointimenetelmiä, havainnointia ja haastatteluja. Työn teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään palvelumuotoilua kehittämistyön lähestymistapana. Kehittämisehdotuksissa käsitellään ehdotuksia operatiivisiksi lähestymistavoiksi ja polkuratkaisuiksi, markkinoinnin ja rahoituksen toimenpiteiksi ja jatkotutkimusten aiheiksi.

Avainsanat Palvelumuotoilu, konseptit, toteuttamissuunnittelu, kehittämissuunnittelu

Sivut 168 sivua, joista liitteitä 45 sivua

Business development

Visamäki

Author	Eija Junntila	Year 2020
Subject	Concepting the agricultural exhibition park Case Elonkierto	
Supervisors	Kyllikki Valkealahti	

ABSTRACT

The goal of this thesis was to examine social and global goals and trends and link them to research and society in agricultural exhibition park, which is subject of this thesis. This thesis taking into account how these goals and trends, thematic paths to society can be formed and how these paths can be operationally implemented in the park. Suggestion of development in this thesis introduce operational solutions that helps to implement these thematic paths in a way, which secures future of agricultural park. Mandator of this thesis is Elonkierron Ystävät ry.

This thesis introducing agricultural exhibition park and concepting it. In the concept of the future, social and global trends and goals are linked to the theme and values of the agricultural exhibition park. The end of the work is operational path solutions. This thesis utilizes service design methods. These operational path solutions are presented for the main themes of the park. These solutions present participatory, demonstrable, and informative implementation options.

The thesis is a development study in which the agricultural park under study was approached with a qualitative research method. The research methods used in the work include community brainstorming method, observation and interviews. The theoretical framework of the thesis deals with service design to the development work approach. The thesis deals with customer segmentation and makes a definition of the agricultural park's customer groups. The conclusions and development proposals provide proposals for operational approaches, marketing and financial measures and topics for further researchs.

Keywords Service design, Concepts, Action planning, Development planning

Pages 168 pages including appendices 45 pages

SISÄLLYS

1	Johdanto	1
1.1.	Tutkimuskysymys.....	3
1.2.	Tutkimuksen tavoite	4
1.3.	Opinnäytetyössä käytettyjä käsitteitä.....	5
2	Kehittämisen tutkimuksellinen perusta	6
2.1.	Opinnäytetyön tyyppi	6
2.2.	Tutkimuksellinen kehittämistyö	11
2.3.	Palvelumuotoilu kehittämistyön lähestymistapana.....	14
2.3.1.	Palvelupolku	18
2.3.2.	Tarinallistaminen	20
2.3.3.	Konsepti.....	20
2.3.4	Palvelumuotoilun potentiaali	21
2.4.	Tutkimusmenetelmät	23
2.4.1.	Haastattelut	23
2.4.2.	Havainnointi.....	24
2.4.3.	Netnografia.....	25
2.4.4.	Yhteisölliset ideointimenetelmät	26
2.4.5.	Ennakointiin liittyvät menetelmät.....	27
2.4.6.	Muut kehittämistyössä hyödylliset menetelmät.....	28
2.5.	Opinnäytetyöprosessi.....	29
3	Kohdeorganisaation esittely.....	30
3.1.	Elonkierron historia	32
3.2.	Taustatietoa organisaatiosta	32
3.3.	Elonkierron tulevaisuus ja tavoitetila	33
4	Konseptin rakentuminen	35
4.1.	Yhteistyö- ja innovaatiomallit.....	36
4.2.	Yhteiskunnalliset ja globaalit trendit.....	39
4.3.	Elonkierron tematiikka ja sen rakentuminen	42
4.4.	Palvelukonseptin kehittäminen	46
4.5.	Asiakkaiden määrittely	47
4.6.	Asiakkaiden segmentointi	49
4.7.	Asiakasnäkökulma	52
4.8.	Palvelulupaus.....	54
5	Kehittämisehdotukset	57

5.1. Ehdotuksia tulevaisuuden yhteiskehittämisen muodoiksi	59
5.2. Operatiiviset polkuratkaisut	60
5.2.1. Monimuotoisuus eli biodiversiteetti	63
5.2.2. Eläimet, hyvinvointi ja etiikka	68
5.2.3. Kestävä vesitalous	73
5.2.4. Kestävä kasvintuotanto	76
5.2.5. Kestävä ruokajärjestelmä	80
5.2.6. Kiertotalous ja energia	84
5.3. Operatiiviset lähestymistavat	86
5.4. Palvelumuotoilu Elonkierrossa	90
5.5. Tarinallistaminen Elonkierrossa	94
5.6. Vuosikello	96
5.7. Markkinointi	98
5.7.1. Markkinoinnin tavoite	99
5.7.2. Markkinoinnin suunnittelu	101
5.7.3. Markkinointikeinot	103
5.8. Rahoitus	111
6 Johtopäätökset ja pohdinta	116
7 Lähteet	118

1 JOHDANTO

Luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto Elonkierron kehittämiseen tähtäävän opinnäytetyön tavoite on luoda ratkaisumalleja kohteena olevan puiston tulevaisuuden konseptiksi. Työn toimeksiantajana on Elonkierron Ystävät ry, joka ylläpitää ja uudistaa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto Elonkiertoa. Työssä käsitellään yhteiskunnalliset ja globaalit trendit huomioiden puiston kehittämistä ja konseptointia. Työssä muodostetaan tulevaisuuden tavoitteita ja trendejä ennakoiden teemaattisia polkuja yhteiskunnan ja tieteen välille kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa. Opinnäytetyössä esitetään palvelumuotoilua hyödyntäen vaihtoehtoja, joiden avulla on mahdollista tarjota puistossa kävijöille ja puistosta kiinnostuneille erilaisia elämyksiä, oppimismahdollisuuksia ja kokemuksia itse puistossa kuin myös virtuaalisesti. Työssä käsitellään myös sitä, miten on mahdollista asemoida luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistoa siten, että se pystyy turvaamaan olemassaolonsa. Työssä perehdytään myös siihen, minkälaisia markkinointitoimia puisto tarvitsee saadakseen lisää yhteistyökumppaneita ja kävijöitä ja miten rahoitus on mahdollista järjestää.

Opinnäytetyössä esitellään opinnäytetyön kohteena olevaan puistoon linkittyvät Luonnonvarakeskuksen teemaattiset ohjelmat, joita ovat pohjoisen vihreä biotalous, innovatiivinen ruokajärjestelmä, sininen biotalous ja kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa. Näiden ohjelmien pohjalta kohteena olevan puiston tematiikka on rakennettu sitoen yhteiskunnallisia ja globaaleja trendejä ja megatrendejä puiston tematiikkaan. Työssä perehdytään pintapuolisesti yhteiskunnallisiin ja globaaleihin trendeihin, joista ilmastonmuutos sekä nyt että tulevaisuudessa koskettaa eniten työn kohteena olevaa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistoa. Työssä huomioidaan myös suomalaisen yhteiskunnan eri sektoreiden välisiä mahdollisia yhteistyömalleja ja niiden mahdollisuuksia.

Työn loppupuolella esitellään luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston tulevaisuuden teemaattisten polkujen operatiivisia ratkaisuja sitoen ne kokonaisuuksiksi, joihin linkittyvät myös Luonnonvarakeskuksen teemat, yhteiskunnalliset ja globaalit trendit ja erilaiset yhteistyömallit. Työhön sisältyvät omat kappaleensa yhdistyksen rahoitusvaihtoehtojen pintapuoliseen läpikäyntiin kuin myös markkinointiin liittyen. Työn teoreettinen viitekehys perustuu palvelumuotoilun teorioihin ja näkökulmiin ja näitä myös esitellään työssä.

Luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston uusi konsepti tulee pitämään sisällään aktiivisuutta, monipuolisuutta, elämyksellisyyttä ja eri toimijoiden yhteistyötä. Toimeksiantajan tavoitteena on ylläpitää ja uudis-

taa Elonkierron puistoa kahdella tapaa: ylläpitämällä puistoa ja kehittämällä tiedeviestintää. Puiston tavoite on myös liittyä entistä tiiviimmäksi osaksi lähialueen virkistys-, matkailu- ja oppimisympäristötarjontaa, johon yritykset ja muut toimijat tulevat mukaan kehittämään palveluja ja hyödyntämään puiston tarjoamaa alustaa. Yritysten toivotaan löytävän Elonkierrosta alustan omille palveluntarjoajilleen. Puiston toivotaan muodostuvan kohtaamispaikaksi sekä eri toiminnoille ja yrityksille kuin myös yksityisille ihmisille. Tiedeviestinnän osalta puistossa tavoitteena on virtuaalisuus ja digitaalisuus.

Aiheen valinta on lähtenyt tämän työn tekijän, tutkijan, henkilökohtaisesta kiinnostuksesta puiston säilyttämiseen ja kehittämiseen. Toimeksiantaja, Elonkierron Ystävät ry, on ottanut ennakkoluulottomasti työn tekijän vastaan, antanut aiheen työlle ja yhdistyksen aktiivisilta toimijoilta on ollut saatavissa paljon apua prosessin aikana. Opinnäytetyötä on ollut antoisaa tehdä, koska aiheeseen liittyy henkilökohtainen kiinnostus ja motivaatio puiston ja koko lähiseudun kehittämiseen ja yhteistyön kasvattamiseen eri toimijoiden välillä. Opinnäytetyö on kuitenkin ollut samalla myös vaativa ja haastava, koska monet asiat ovat olleet tekijälle hyvin vieraita ja vaativat paljon perehtymistä ja tutustumista asioihin.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa lähestytään tutkittavaa kohdetta kehittämistutkimuksen menetelmin. Opinnäytetyö rakentuu teoreettisesta viitekehyksestä, jossa kuvataan kehittämisen tutkimuksellista konseptia. Luvussa kolme esitellään toimeksiantajaorganisaatio ja sen tavoitteet kuin myös itse kehittämisen kohteena oleva puisto. Puiston tematiikan rakentumiseen perehdytään luvussa neljä. Puiston operatiivisen kehittämisen polkujen suunnittelusta, perusteluista ja tulevaisuuden ehdotetuista kehittämiskohteista koostuu luku viisi. Kuudes luku eli johtopäätökset ja pohdinta koostuu tulevaisuuden suuntaviivoista ja näkymistä kehittämiseen jatkossa. Työn lopussa on lähdeluettelo.

Kiintoisaa opinnäytetyössä on ollut pohtia ja käsitellä sitä, millä tavalla on mahdollista lähestyä asioita, jotka eivät ole houkuttelevia (trendejä), mutta ovat silti merkittäviä (trendit) ja näihin liittyviä haasteita (adaptoituminen). Työssä käsiteltyjä trendejä ja suuntauksia tulisi olla mahdollisuus myös kyseenalaistaa ja huomioida niiden tuottamia haasteita. Tässä työssä ei ole käsitelty mahdollisia tulevaisuuden haasteita, vaan työssä esitellään erilaisia kehittämis- ja konseptointivaihtoehtoja muun muassa operatiivisten polkuratkaisujen muodossa.

Luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa yksi keskeisistä teemoista on monimuotoisuus. Työssä avataan hieman sitä, miksi monimuotoisuus on tärkeää ja mitä maatalous olisi ilman monimuotoisuutta. Operatiiviset polkuratkaisut antavat myös kehitysehdotuksia siihen, miten ihmiset voisivat toimia paremmin luonnon ekosysteemin palvelijoina. Työn tavoitteena on olla tukemassa kohteena olevan luonnonvarakokeilu- ja esittely-

kohdepuiston jatkuvuutta ja säilymistä. Toiveena on, että puiston konseptointi onnistuu ja puisto kehittyy, kasvaa ja kukoistaa tulevina vuosina ja vuosikymmeninä tuottaen iloa fyysisesti paikalla käyville, että virtuaalisesti laajemmalle yleisölle.

1.1. Tutkimuskysymys

”Ennen ongelman ratkaisua täytyy tietää, mistä ongelmassa on kysymys” (Kananen, 2012, s. 13). Ongelmat eivät ole yksiselitteisiä. Opinnäytetyössä taustalla on seikkoja, joita halutaan kehittää ja joiden halutaan olevan muutoksen jälkeen toisin. Opinnäytetyö voi vastata myös muihin kysymyksiin kuin tutkimuskysymykseen sekä se voi tuottaa tietoa ja kehittämisehdotuksia muihinkin asioihin kuin tutkimuskysymykseen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Miten laajat yhteiskunnalliset ja globaalit tavoitteet ja trendit voidaan linkittää tutkimuksen ja yhteiskunnan rajapintaan kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa? Jatkokysymyksinä voidaan kysyä, miten näistä tavoitteista ja trendeistä voidaan muodostaa temaattisia polkuja yhteiskuntaan ja miten nämä polkuratkaisut viedään operatiivisesti käytäntöön? Mitkä tavoitteet ja trendit ja niiden kehityskulut tulevat vaikuttamaan voimakkaimmin tulevina vuosina ja vuosikymmeninä kohteena olevaan luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistoon? Tärkeänä alakysymyksenä työhön liittyy myös se, miten on mahdollista asemoida luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto siten, että se pystyy turvaamaan olemassaolonsa ja tukemaan seudun muita tavoitteita?

Temaattisten polkuratkaisujen operatiivisen viennin käytäntöön ja käytännön toimivuuden arviointi rajataan tästä opinnäytetyöstä, koska käytäntöön vieni ja käytännön toimivuuden arviointi on monivuotinen prosessi, joka vasta alkaa opinnäytetyöstä. Opinnäytetyö tulee päättymään konseptin kuvaukseen ja ehdotuksiin tulevaisuuden mahdollisesta konseptista ja palvelupoluista. Opinnäytetyön ulkopuolelle jäävät konseptin testaus, arviointi ja käytännön toteutus.

Työn tekijä on tutkijan ja kehittäjän ominaisuudessa opinnäytetyön kirjoittajana, vaikka suhde tutkimusongelmaan on myös hyvin henkilökohtainen tekijän oman kiinnostukseni vuoksi. Tekijällä on myös henkilökohtainen tahtotila säilyttää ja kehittää puistoa, jotta puistosta olisi mahdollista sekä tutkijan että muiden kävijöiden nauttia tulevaisuudessakin. Henkilökohtaiset tavoitteet eivät kuitenkaan tee tekijän osalta eettistä ongelmaa tutkimuksen tekoon vaan motivoivat tekijää tekemään työn siten, että sen tavoitteet toteutuisivat parhaalla mahdollisella tavalla. Puiston säilyttäminen ja kehittäminen on tärkeä ja ajankohtainen asia sekä tämän opinnäytetyön tekijälle kuin myös lähialueelle.

1.2. Tutkimuksen tavoite

Nopeasti muuttuva, digitalisoituva ja globaalistuva toimintaympäristö luo muutostarpeita erilaisille organisaatioille. Menestykseen ei riitä, että organisaatio pystyy viemään kehitystä eteenpäin vaan todelliset menestyjät syntyvät niistä, jotka kykenevät arvioimaan toteutunutta, mutta myös tulevaisuuden kehitysnäkymiä, varautumaan niihin ja toteuttamaan pitkällä aikajänteellä tavoitteitaan erilaisissa tulevaisuuden tilanteissa. Organisaatioiden mahdollisuudet innovaatioiden tuottamiseen kehittyvät koko ajan ja sosiaalisten innovaatioiden merkitys kasvaa. Sosiaalisiksi innovaatioiksi voidaan määritellä tavat toimia toisin, uudet käytännöt ja käytäntöjen muuttaminen rutiineiksi. Innovaatioissa on mahdollista hyödyntää tekniikkaa, mutta etusijalle nousevat organisaation ja toiminnan uudistaminen. Paikallisella toimintaympäristöllä on merkittävä rooli uusien innovaatioiden syntyemisessä. Organisaatiot ovat osa toimintaympäristöään ja se on tärkeää tiedostaa. Innovatiiviset tiedon ja osaamisen keskittymät luovat menestystä lähiympäristöön ja jopa koko kansakunnalle. Keskinäisellä yhteistyöllä on mahdollista vaikuttaa alueiden kehittymiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2014, ss. 13–14) Opinnäytetyön kohteena olevan luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston tarkoitus on eri keinojen avulla menestyä, varautua tulevaisuuteen, kehittyä jatkuvasti ja tuoda arvoaan esille.

Opinnäytetyön tavoitteena on yhdistää globaaleja ja yhteiskunnallisia tavoitteita ja trendejä kohteena olevan luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston konseptointiin ja tulevaisuuden kehittämiseen. Työssä esitellään vaihtoehtoja temaattisiksi poluiksi yhteiskuntaan huomioiden nämä yhteiskunnalliset trendit ja tavoitteet. Opinnäytetyö perustuu palvelumuotoilun teorioihin ja työssä esitellään keinoja, joilla palvelumuotoilua on mahdollista hyödyntää puiston tulevaisuuden konseptia rakennettaessa. Työssä käsitellään erityisesti asiakasnäkökulmaa ja sitä, miten puiston tulevaisuuden konseptissa voidaan hyödyntää asiakasnäkökulmaa ja asiakaslähtöisesti kehittää toimintaa ja konseptia. Työssä esitetään myös ehdotuksia tulevaisuuden markkinoinnin ja rahoituksen tueksi. Opinnäytetyön tavoitteena on innovaatiopohjan rakentaminen luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistolle. Työn tavoitteena on järjestelmällinen, osallistava, kokonaisvaltainen, tulevaisuuden ennakointiin liittyvien tietojen kerääminen ja keskipitkän ja pitkän aikavälin visioiden luomisprosessi. Tällä prosessilla tuetaan puiston kehittämiseen liittyvien strategisten päätösten tekemistä teknologiavalinnoissa, markkinoilla, yhteiskuntasuhteissa ja ympäristön kehittämisessä huomioiden puiston tulevaisuuden turvaaminen.

Toimeksiantajan tarkoitus on ollut valita kantavat teemat, jotka toimivat visuaalisen viestinnän, vuorovaikutuksen ja kokemuksellisen oppimisen välineinä ja rajapintoina biotalouden tuotannon ja kulutuksen sekä paikallisen, alueellisen ja kansallisen yhteiskunnan välillä. Työssä esitellään

yhteistyö- ja innovaatiomalleja ja operatiivisten polkuratkaisujen yhteydessä viitataan niihin yhteistyötahoihin, joiden kanssa puiston olisi hyvä verkostoitua ja tehdä yhteistyötä.

1.3. Opinnäytetyössä käytettyjä käsitteitä

Asiakaslähtöisyys

Asiakaslähtöisyys on organisaation kannalta tärkeiden sidosryhmien tunnistamista ja huomioon ottamista. (Vuokko, 2004, s. 66) Sidosryhmiä voivat olla esimerkiksi kävijät, rahoittajat, lahjoittajat, sponsorit, jäsenet ja vapaaehtoiset.

Palvelun blueprint

Palvelun blueprint on kuvaus palvelun toiminnasta, jossa asiakkaan toiminnot ovat keskiössä. Blueprintin tavoitteena on hahmottaa palvelun elementit ja niiden väliset yhteydet. Palvelun blueprint sopii uuden palvelun suunnitteluun kuin myös jo olemassa olevien palveluiden kehittämiseen. Palvelun blueprint auttaa havainnoimaan ongelmakohtia, kehityskohteita ja epä johdonmukaisuuksia palvelun tuottamisessa.

Palvelumuotoilu

Palvelumuotoilu perustuu käyttäjälähtöiselle näkökulmalle kehittämiseen. Palvelumuotoilu pyrkii takaamaan palveluiden hyödyllisyyden, käytökelpoisuuden, tehokkuuden ja erottuvuuden. Palvelumuotoilijat visualisoivat, muotoilevat ja suunnittelevat palveluideoita ja konsepteja palveluille. He havaitsevat ja tulkitsevat käyttäjien vaatimuksia palveluille ja käyttäjien käyttäytymismalleja. Palvelumuotoilijat muuntavat nämä vaatimukset ja käyttäytymismallit tulevaisuuden palveluiksi. Palvelumuotoilu soveltuu sekä olemassa olevien palveluiden uudistamiseen kuin innovatiivisten uusien palvelujen suunnitteluun. (Miettinen, 2016, s. 55)

Palvelupaketti

Palvelupaketti muodostuu ydinpalvelusta, tukipalveluista ja lisäpalveluista siten, että ydinpalvelu määrittää paketin ominaisuudet ja niiden tarkoituksena on vastata asiakkaan tarpeisiin. Tukipalvelut mahdollistavat ydinpalvelun ja lisäpalveluiden avulla voidaan differoida ydinpalvelua. Lisäpalveluita käytetään usein tuomaan palvelulle lisää arvoa nimensä mukaisesti. Palvelupakettia suunniteltaessa voidaan hyödyntää verkostoitumista, jolloin on mahdollista hyödyntää muiden yritysten ja yhteisöjen osaamista, ja verkoston jäsenet voivat keskittyä omaan ydinosamiensa. (Miettinen, 2016, s. 57)

Palvelupolku

Palvelun kuluttaminen tarkoittaa aikaan sijoittuvan kokemuksen kuluttamista, jossa palvelupolku kuvaa sen, mitä asiakas havaitsee palvelun aikana. Tässä yhteydessä palveluun kuuluvat myös esipalvelu ja jälkipalvelu varsinaisen palvelun lisäksi. (Miettinen, 2016, s. 55)

Sponsorointi

Sponsoroinnissa voidaan katsoa olevan kyse jonkun yksilön, ryhmän, tilaisuuden tai muun toiminnan imagon vuokraamista ja hyväksikäyttöä määriteltäviin markkinoinnillisiin tarkoituksiin. Yrityksille sponsorointi on väylä viestiä omista pyrkimyksistään, palveluistaan ja tuotteistaan sitomalla ne johonkin tavoiteltavia merkityksiä sisältävään kohteeseen kuten tapahtumaan tai toimintaan. Sekä sponsorilla että sponsoroitavalla on sponsorointisuhteessa omat motiivinsa, tarpeensa ja intressinsä. (Vuokko, 2004, s. 217)

Tarinallistaminen

Tarinan merkitys erityisesti elämyksellisten palveluiden tuottamisessa on tunnustettu merkittäväksi. Tarinan avulla on tarkoitus sitoa yrityksen brändi osaksi palvelukokemusta. Tarinallistaminen on palvelutuokioiden yhteen sitomista tarinoiden avulla siten, että palvelussa on juoni ja syy-seuraussuhteita. Palvelun tarina auttaa kehittämään erilaistuneita ja elämyksellisiä palveluita, joissa on juonellinen rakenne. (Miettinen, 2016, s. 121)

2 KEHITTÄMISEN TUTKIMUKSELLINEN PERUSTA

2.1. Opinnäytetyön tyyppi

Tieteellinen menetelmä tarkoittaa tietä pitkin kulkemista päämäärän saavuttamiseksi. (Kananen, 2012, s. 92). Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdystä tutkimuksesta tarkastellaan tilanteita, jotka ovat ihmisten välisiä ja sosiaalisia. Merkitykset ilmenevät suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina, jotka ilmenevät ihmisistä lähtevinä ja ihmisiin päättyvinä tapahtumina, esimerkiksi toimintana, ajatuksina, päämäärien asettamisina ja yhteiskunnan rakenteina. Laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on tutkimisen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla näyttää esimerkiksi ihmisen toiminnasta tai hänen tuottamistaan kulttuuri-tuotteista jotakin, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta siten, että apuvälineenä tutkimuksen teossa, asian ymmärtämisessä ja tulkinnan muodostamisessa toimii tutkimusaineisto. (Vilka, 2015, s. 118, 120). Opinnäytetyön tarkoitus on lisätä ymmärrystä tutkittavasta ja kehitettävästä ilmiöstä, tarkentaa ja tehdä näkyväksi sen luonnetta sekä tuottaa tietoa kehittämisen tueksi.

Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutettavaan tutkimukseen sisältyy pyrkimys saada ymmärrys ilmiöstä eli siitä, mistä tutkittavassa ilmiössä tai asiassa on kysymys. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tekemään yleis-

tyksiä, vaan tarkoitus on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja mielekkään tulkinnan antaminen sekä syvälinen ymmärtäminen. Laadullinen tutkimus sopii hyvin tilanteisiin, joissa muun muassa:

- ilmiöstä ei ole tietoa, teorioita tai aiempia tutkimuksia
- halutaan saada ilmiöstä syvälinen näkemys
- luodaan uusia teorioita ja hypoteeseja
- halutaan ilmiöstä hyvä kuvaus

(Kananen, 2014, ss. 16–17; Kananen, 2012, s. 29; Vilkkä, 2015, s. 118)

Opinnäytetyön kohteelle, luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistolle ollaan tekemässä täysin uutta konseptia puiston ylläpitovastuiden muuttuessa. Puiston nykytilasta ja menneisyydestä on siis tietoa, mutta tulevaisuuden osalta tarvitaan lisää tietoa ja skenaarioita. Opinnäytetyöni tuottaa uusia näkökulmia tutkittavaan ja kehitettävään kohteeseen sekä antaa lisätietoa tulevaisuuden ilmiöistä ja niiden nivoutumisesta käytäntöön.

Laadulliselle tutkimukselle ovat tyypillisiä muun muassa seuraavat ominaisuudet:

- tutkimus tapahtuu luonnollisessa ympäristössään
- aineisto kerätään asianomaisilta tutkittavilta vuorovaikutussuhteessa
- tutkimusaineisto on monilähteistä eli se sisältää muun muassa tekstiä, kuvia tai haastatteluja
- aineiston analyysi on vuorovaikutteista ja käytännöstä teoriaan suuntaavaa
- huomio on tutkittavien näkökulmassa, merkityksissä ja näkemyksissä
- tavoitteena on kokonaisvaltainen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta

Laadullisessa tutkimuksessa tiedon keruun ja analysoinnin tekee pääasiassa tutkija. (Kananen, 2014, s. 18) Opinnäytetyössä tutkimusaineisto on monilähteistä ja se on pääasiassa kerätty tutkittavilta vuorovaikutussuhteessa. Tutkimus on tapahtunut luonnollisessa ympäristössään tutkittavien näkökulma ensisijaisena kiinnostuksen kohteena. Tutkittava puisto on tutkijalle entuudestaan tuttu mutta vasta tutkimuksen myötä tutkija on saanut kokonaisvaltaisen näkemyksen tutkittavasta kohteesta, ja ymmärrys puistosta on lisääntynyt tutkimuksen edetessä.

Laadulliseen tutkimusmenetelmään liittyy prosessi, jolla tarkoitetaan tutkimusaikataulun ja tutkimusaineiston tuotantoedellytysten suhdetta tutkijan tutkittavaa asiaa koskevaan ymmärtämiseen (Vilkkä, 2015, s. 121). Laadullisen tutkimuksen prosessikaaviossa kuvataan tämän tutkimuksen tutkimusprosessia. Alla esiteltävä kaavio havainnollistaa suunnitteluprosessin pääpiirteet eli tutkimusongelman määrittelyn, teoriaosuuden ja kirjallisuuskatsauksen, aiheen fokuosoinnin ja validiteetin. Laadullisen tutkimuksen tärkeimmiksi tiedonkeruumenetelmiksi on määritelty havainnointi, teemahaastattelut ja erilaiset dokumentit. Käytettävä tiedonkeruumenetelmä riippuu tutkittavasta ilmiöstä, sen ominaisuuksista, halutun tiedon tarkkuudesta ja autenttisuudesta. (Kananen, 2012, s. 93). Tämän tutkimuksen tiedonkeruumenetelmät on esitetty jäljempänä, mutta

niitä ovat havainnointi, haastattelut, ennakoitimenetelmät, kirjalliset lähteet ja yhteisölliset ideointimenetelmät, joista merkittävimpänä mainittakoon aivoriihet. Kaavio on myös käyttökelpoinen tutkimuksen niissä osissa, joissa käytetään kvalitatiivisen tutkimuksen keinoja ymmärryksen hankkimiseksi ilmiöstä, lähinnä kävijätutkimusten avulla. Prosessin analyysivaiheessa sisällönanalyysin ja aineiston luokittelu ovat merkittävässä roolissa. Tulkintaosuus koostuu johtopäätöksistä ja tutkimuksen validiteetin arvioinnista.

Kuva 1. Laadullisen tutkimuksen prosessikaavio (mukaillen Kananen, 2012, s. 93)

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan aina tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta ja aineiston tarkastelussa kiinnitetään huomiota siihen, mikä on teoreettisen viitekehysten ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista, vaikka samassakin tutkimuksessa aineistoa voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Laadullisen tutkimuksen rakennekokonaisuuden muodostaminen syntyy tuotetun tiedon ja käytettävissä olevan tiedon pohjalta tehdystä merkitystulkinnasta koskien tutkittavaa ilmiötä. (Alasuutari, 2011, luku 2) Työn teoreettinen viitekehys määrittää sen, millainen aineisto kannattaa kerätä ja millaista menetelmää sen analyysissä kannattaa käyttää. Aineiston luonne voi myös asettaa rajat sille, millainen tutkimuksen teoreettinen viitekehys voi olla ja minkälaisia metodeja on mahdollista käyttää. Ongelmallista laadullisessa tutkimuksessa on se, että sille on tyypillistä käännettä ja katsella ilmiötä monelta kantilta ja problematisoida jokaista itsestään selvää näkökulmaa. (Alasuutari, 2011, luku 4)

Tutkimuksen näkökulman valinnan tarkoitus on auttaa tutkijaa keskittymään ongelman kannalta olennaisiin asioihin. Tutkimuksen katsotaan olevan tutkijan ja kohteen vuoropuhelua, joka tapahtuu aineiston avulla. Aineisto taas on aina tutkijan ja kohteen välissä. Laadullinen lähestymistapa tutkimuksessa korostaa todellisuuden ja siitä saatavan tiedon subjektiivista luonnetta. Tutkimuskohdetta on ominaista laadullisessa tutkimuksessa lähestyä kohteen luonnollisissa olosuhteissa. Tarkasteltavana on yksittäisiä tapauksia ja olennaista on osallistuvien ihmisten näkökulma ja

tutkijan vuorovaikutus havaintojen kanssa ja tästä syystä etäisyys tutkijan, hänen tuottamansa aineiston ja tutkimuskohteen välillä on pieni. (Puusa & Juuti, 2020, luku 2.4.) Vaikka tässä opinnäytetyössä tutkijalla on hyvin läheinen suhde tutkittavaan kohteeseen, lähestymistapa on tutkimuksellinen ja tutkija on pyrkinyt pitämään henkilökohtaiset mielipiteensä, toiveensa ja haaveensa erillään tutkimuksesta.

Laadullisen tutkimuksen vahvuutena voidaan pitää sitä, että tutkimuksen kenttä ei muodosta yhtenäistä kokonaisuutta vaan sille on ominaista useat suuntaukset ja lähestymistavat. Laadullisessa tutkimuksessa on myös mahdollista hyödyntää erilaisia menetelmiä monipuolisesti. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa usein on kokonaisvaltaisen ymmärryksen tuottaminen tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, jolloin tutkittavasta kohteesta esitetään tulkinta, joka johtaa kohteen uudelleentarkasteluun, joka taas syventää ymmärrystä ja johtaa tätä kautta uuteen tulkintaan. (Puusa & Juuti, 2020, luku 2.4.) Laadullisten menetelmien avulla tutkija on saanut tässä työssä muodostettua hyvän kokonaisuuden siitä, mikä ja minkälainen on tutkittava ilmiö ja ymmärrys tutkittavasta kohteesta on lisääntynyt. Uusia tulkintoja ja näkemyksiä tulevaisuuden ratkaisumalleiksi esitetäänkin työn lopussa.

Ominaista laadullisen tutkimuksen aineistolle on moniulotteisuus ja aineiston tuottamisen tilanteet voivat olla nimenomaan tutkimusta varten järjestettyjä, mutta aineisto koostuu raporteista, jotka dokumentoivat kyseiset tilanteet mahdollisimman tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Aineisto näin ollen koostuu dokumentoiduista tilanteista, kuten haastatteluista. (Alasuutari, 2011, luku 4) Lähtökohtana tässä opinnäytetyössä on hyvin laajat kysymyksenasettelut ja pohdinta yhteiskunnallisista trendeistä ja ilmiöistä, mutta niiden pohjalta on mahdollista edetä yksityiskohtaiseenkin analyysiin ja erilaisiin kehittämisehdotuksiin.

Laadullisessa tutkimuksessa teoria toimii aineistonkeruun perustana ja jotta aineistonkeruu ei olisi sattumanvaraista ja perustuisi vain tutkijan mielenkiinnon kohteisiin, aineiston keruun tulee rakentua lähtökohtaisesti aiemman teorian tiedon varaan käytettävästä aineistonkeruumetodista huolimatta. (Puusa & Juuti, 2020, luku 2.4.) Aineistonkeruumenetelmiä tässä työssä ovat muun muassa haastattelut, havainnointi ja aivoriihet. Tutkimus perustuu palvelumuotoilun teoriaan.

Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysi on syklinen prosessi, jossa voidaan palata joustavasti prosessin aikaisempiin vaiheisiin ja tutkimustulokset ohjaavat tutkimuksen kulkua. Prosessi ei myöskään ole lineaarinen, vaan tutkija tekee vuoroin kenttätöitä ja palaa takaisin teoriapohdintojen pariin useitakin kertoja tutkimuksen kuluessa. Tutkimus ei tuota yhtä objektiivista tulkintaa, sillä tulkinta ja tulos riippuvat tutkijasta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tutkimuksessa voitaisiin esittää vääriä tulkintoja. (Kananen, 2012, s. 30)

Syvällinen ymmärtäminen vaatii tutkimuksen tekijältä usein osallistumista ilmiön toimintaan, jolloin voidaan puhua laadullisen tutkimuksen osallistuvasta havainnoinnista. Tutkimuksen tekijän mahdollisuudet toimia ja eläytyä ilmiöön riippuvat tutkittavasta ilmiöstä, usein tutkijan saa tyytyä havainnoijan rooliin. (Kananen, 2012, s. 49) Tässä opinnäytetyössä tutkija on saanut osallistua ja havainnoida yhdistyksen toimintaa, prosesseja ja käytänteitä. Tutkijan liikkua kohteena olevassa puistossa hänellä on ollut mahdollisuus rauhassa havainnoida kävijöitä ja heidän suhtautumistaan esittelykohteisiin. Toimeksiantajan edustajilta puolestaan on saatu syvällisempää näkökulmaa asioihin esittelykohteiden takaa ja taustalta.

Laadullisen tutkimuksen arvioinnin osalta tutkijan tulee pitää mielessä, että tutkimuksessa yleistäminen tehdään aina tulkinnasta eikä tutkimusaineistosta. Tulkinta on tutkijan, tutkimusaineiston ja teorian välisen vuoropuhelun tulos, jonka tavoitteena on muun muassa vanhojen ajatusmallien kyseenalaistaminen ja ilmiön ymmärrettäväksi tekeminen siten, että se antaa mahdollisuuksia uusille tulkinnoille ja tavoille ajatella toisin. Laadullisen tutkimuksen ei tule olla yleistettävissä, tutkija osoittaa yleistettävyyden taitonsa eli kykynsä tarkastella tutkittavaa ilmiötä tai asiaa yksittäistapausta yleisemmällä tasolla tutkimuksen aikana esimerkiksi yhdistelemällä eri havaintoja. Laadullisessa tutkimuksessa voidaankin katsoa yleistettävyyden ehtona olevan tulkintojen kestävyys ja syvyys. (Vilka, 2015, s. 195) Tämän opinnäytetyön tavoitteena on ollut kehittää uudenlaista konseptia eli kehittää teoriaan perustuen uusia näkökulmia ja mahdollisesti kyseenalaistaa vanhoja puiston rakenteita ja niiden toimivuutta.

Laadullista tutkimusta pidetään luotettavana, kun tutkimuskohde ja tutkittu materiaali ovat yhteensopivia eivätkä teorianmuodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tekijät. Tutkimusprosessin luotettavuus tarkoittaa myös sitä, että tutkijan käsitteellistäminen ja tutkijan tekemät tulkinnat vastaavat tutkittavan käsityksiä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteeri on tutkija ja hänen rehellisyytensä, koska arvioinnin kohteena ovat tutkijan tutkimuksessa tekemät teot, valinnat ja ratkaisut. Tutkijan tuleekin arvioida tutkimuksensa luotettavuutta jokaisen tekemänsä valinnan kohdalla, jolloin koko tutkimuksen ajan luotettavuuden arviointia tehdään suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitteluun, tutkimukseen, tulkintaan, tuloksiin ja johtopäätöksiin. Tutkijan tulee pystyä kuvaamaan ja perustelemaan tutkimuksessaan, mistä valinnat on tehty, mitä valinnat ovat olleet ja miten lopullisiin ratkaisuihin on päädytty. Tärkeää on myös arvioida ratkaisujen tarkoituksenmukaisuutta ja toimivuutta tavoitteiden näkökulmasta. (Vilka, 2015, ss. 196–197) Tutkijan roolissa opinnäytetyön tekijä on koittanut harjoittaa arviointia koko tutkimuksen ajan ja olla mahdollisimman kriittinen kaikille ajatuksille. Tärkeää on ollut myös perustella asiat ja valinnat itselleen, jotta ne on mahdollista perustella myös tämän opinnäytetyön lukijoille.

2.2. Tutkimuksellinen kehittämistyö

Nykyinen työelämä elää jatkuvassa muutoksessa. Kehittämistoiminta, elinikäinen oppiminen, verkostoituminen ja innovaatiotoiminta ovat yksiä muutoksen avainsanoja. Muutos koskee sekä yksittäisiä työtehtäviä kuin myös laajoja yhteiskunnallisia rakenteita. Muutos on myös maailmanlaajuisista globalisaatiota ja sen kehittymistä edelleen. Kehittämistoiminnan tavoite on luoda vuorovaikutusta tieteen, teknologian, talouden ja hallinnon välille (Toikko & Rantanen, 2009, s. 7). Kehittämiseen liittyy olennaisena myös näkökulma hyvien käytäntöjen siirrettävyydestä. Tässä opinnäytetyössä yhdistyvät erityisesti tiede, talous ja hallinto, mutta työhön liittyvät osaltaan teknologiaa ja markkinointia.

Kehittämistyötä tarvitaan esimerkiksi kasvun aikaansaamiseen, uusien liiketoimintamallien, tavaroiden ja palveluiden kehittämiseen, testaamiseen ja kaupallistamiseen, toimivien organisaatorakenteiden luomiseen, asiakkaiden mieltymysten muutosten ymmärtämiseen, tulevaisuuden kysynnän ja muiden toimintaan vaikuttavien tekijöiden ennakoimiseen ja toiminnan tehostamiseen (Ojasalo ym., 2014, s. 12). Organisaatiot, jotka pystyvät viemään kehitystä eteenpäin ja toimimaan edelläkävijöinä, ovat tulevaisuuden menestyjiä. Menestyminen vaatii muun muassa tulevaisuuden näkymien ennakoimista ja ennakoituihin skenaarioihin varautumista ja pitkäaikaisten tulevaisuuteen tähtäävien suunnitelmien tekemistä. Tässä kehityskulussa tämä opinnäytetyön tutkija haluaa olla mukana etulinjassa. Opinnäytetyön tutkimuksellinen lähestymistapa on kehittämistyö.

Kehittäminen tähtää aina muutokseen, jolla tavoitellaan jotain parempaa tai tehokkaampaa kuin aikaisemmat toimintatavat tai -rakenteet. Kehittämistoiminnan keskeinen elementti on tavoitteellisuus. Kehittämistoiminnan lähtökohtana voi olla nykyisen tilanteen tai toiminnan ongelmat tai visio jostain uudesta tulevaisuudesta, kuten työssäni. Kehittämistoiminnalla voidaan tavoitella muutosta työnteon tavassa tai menetelmissä, osaamisen kehittämistä tai kehittäminen voi kohdistua rakenteisiin ja prosesseihin tai tuotekehitykseen. Kehittäminen on luonteeltaan ennen kaikkea käytännöllistä asioiden korjaamista, parantamista ja edistämistä. Kehittämistoiminnan kohde voi olla yksittäinen ihminen, toimintaprosessi, työyhteisö, organisaatio tai konkreettinen tuote tai palvelu. (Toikko & Rantanen, 2009, ss. 15–17) Tässä opinnäytetyössä kehittämistoiminnan kohde on koko organisaatio palveluineen ja tavoitteena on visioida organisaation uutta tulevaisuutta.

Opinnäytetyön tavoite on linkittää yhteiskunnalliset ja globaalit tavoitteet ja trendit tutkimuksen ja yhteiskunnan rajapintaan ja kehittää näistä trendeistä temaattisia polkuja yhteiskuntaan ja viedä niitä operatiivisesti käytäntöön. Kehittämisen tarve on lähtenyt toimeksiantajan käytännön kehittämistarpeesta ja halusta saada aikaan muutoksia organisaation toimintamallissa. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa tuotetaan tietoa

käytännön toimintaympäristöissä ja tutkimukselliset asetelmat ja menetelmät toimivat apuna toiminnassa. Näin ollen voidaankin todeta opinnäytetyön olevan tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa konkreettinen kehittämistoiminta määrittelee opinnäytetyön reunaehdot ja näin ollen tutkimusasetelmat ovat kehittämistoiminnalle alisteisessa asemassa. (Toikko & Rantanen, 2009, s. 22)

Tutkimuksellisen kehittämistyön lähtökohtana on kehittämiskohteiden tunnistaminen ja kohteeseen liittyvien tekijöiden ymmärtäminen. Tutkimukselliseen kehittämistyöhön kuuluu yleensä käytännön ongelmien ratkaisua ja uusien ideoiden, käytäntöjen, tuotteiden tai palvelujen tuottamista ja toteuttamista tarkoituksena luonnostella, kehitellä ja ottaa käyttöön kehitettyjä ratkaisuja. Kehittämistyössä ei vain kuvailla tai selitetä asioita, vaan asioille etsitään parempia vaihtoehtoja ja viedään niitä käytännössä eteenpäin. Kehittämiskohteen tunnistamisen jälkeen perehdytään kehittämiskohteeseen hakemalla tietoa kohteeseen liittyvästä käytännöstä kuin myös perehtymällä olemassa olevaan kirjoitettuun tietoon. Tutkimuksellisen kehittämistyön näkökulma on myös tärkeä löytää, jonka jälkeen tulee määritellä kehittämistehtävän tarkennukset ja rajata kehitettävä kohde. Näiden jälkeen suunnitellaan lähestymistapa ja menetelmät. (Ojasalo ym., 2014, s. 19, 23–25)

”Kehittämistutkimus ei tuota pelkästään tekstejä vaan käytännössä toimivia ratkaisuja.” (Kananen, 2012, s. 42). Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan ollessa tiedontuotantoa, kysymyksenasettelut nousevat käytännön toiminnasta ja rakenteista. Tämä tarkoittaa sitä, että ei voida puhua tutkimustiedon soveltamisesta vaan uudesta tiedonmuodostuksen tavasta, jossa tutkimus on vain avustavassa roolissa. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa pyritään tavoittelemaan konkreettista muutosta samalla pyrkien perusteltuun tiedon tuottamiseen, joka tässä opinnäytetyössä on myös tavoitteena. Tutkimuksellisten asetelmien ja tiedontuotannon avulla on mahdollista nostaa kehittämistoiminnan tulokset ja johtopäätökset yleisemmälle tasolle, jolloin niitä on helpompi arvioida yleisen merkityksenkin kannalta. (Toikko & Rantanen, 2009, ss. 22–23)

Tutkimuksellinen kehittämistyö usein kyseenalaistaa tieteellisen tutkimuksen traditioon liittyvän näkemyksen siitä, että yleisesti hyväksytyt menetelmät takaavat tulosten hyväksyttävyyden. Tieteellisen tutkimuksen ja tutkimuksellisen kehittämistyön ero on pääasiassa toiminnan päämäärissä eli siinä, halutaanko tuottaa ilmiöistä uutta teoriaa vai saada aikaan myös käytännön parannuksia ja uusia ratkaisuja. Ero toiminnan päämäärissä vaikuttaa kehittämistyön prosesseihin ja niissä käytettäviin lähestymistapoihin ja menetelmiin. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä tekstin ja uuden tiedon tuottaminen on kuitenkin myös keskeistä. Pääpaino tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteenasettelussa on usein varsinaisen käytännön kehittämistehtävän saavuttamisessa, tavoitteena voi silti myös olla uuden tiedon tuottaminen käytännössä. (Ojasalo ym., 2014, s. 19, 23)

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä korostuu voimakkaasti toiminnallisuus, parannusten hakeminen asiaintiloihin ja ideoiden ja ratkaisujen toteutettavuuden varmistaminen tutkimuksen keinoin. Tutkimuksellista kehittämistyötä eivät ohjaa teoreettiset vaan käytännölliset tavoitteet, joihin haetaan tukea teoriasta. Tutkimuksellisuuden avulla kehittämistyöhön vaikuttavat tekijät otetaan kattavasti ja suunnitelmallisesti huomioon ja näin ollen kehittämistyön tulokset ovat paremmin perusteltavissa. Kehittämistyössä tutkimuksellisuus ilmenee myös siten, että kehittäminen etenee järjestelmällisesti, analyyttisesti ja kriittisesti rakentaen olemassa olevan tiedon päälle omia ratkaisuja ja tuotettua tietoa. Tulosten hyödyllisyys kytkeytyy vahvasti niiden siirrettävyyteen käytäntöön ja kehitettyjen ideoiden toteutukseen eli implementointiin. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä keskeistä on se, että ongelmia havaitaan ja että niitä kyetään ratkaisemaan. (Ojasalo ym., 2014, s. 20, 21)

Tutkimuksellisessa kehittämisessä pyrkimys on ratkaista käytännöstä nousseita ongelmia tai uudistamaan käytäntöjä sekä usein myös luomaan uutta tietoa eri käytännöistä. Käytännöstä ja teoriasta kerätään systemaattisesti ja kriittisesti arvioimalla tietoa kehittämisen tueksi. Tutkimuksellisessa kehittämisessä käytetään monipuolisesti erilaisia menetelmiä tiedon keräämisessä ja hankinnassa ja aktiivinen vuorovaikutus eri tahojen kanssa korostuu. (Ojasalo ym., 2014, s. 18)

Kehittämistoiminta rakentuu yleensä eri toimijoiden sitoutumisen ja aktiivisen osallistumisen varaan, vaikka toimijoilla olisikin erilaiset intressit edustettavina. Kehittämisen avulla yritetään sovittaa erilaisia näkemyksiä yhteen ja muodostetaan yhteinen ymmärrys asiasta. Erilaisten näkemysten hyväksyminen mahdollistaa toimijoiden aidon ja tasavertaisen osallistumisen, mutta se tarkoittaa myös sitä, että kehittäjä osallistuu konkreettiseen toimintaan ja käy dialogia käytännön toimijoiden kanssa (Toikko & Rantanen, 2009, s. 10). Opinnäytetyön tilaajana on yhdistys, jossa on monenlaisia toimijoita ja puistolla on ja jatkossa toivottavasti tulee olemaan paljon enemmän yhteistyökumppaneita, joiden kanssa yhteiset tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamiseen johtava toiminta pitää organisoida. Huomioon tulee ottaa myös yhteiskunnalliset toimijat, joiden intressit voivat poiketa muiden intresseistä. Kuten tässä opinnäytetyössä, myös kirjallisuudessa katsotaan kehittämistoiminnalla pyrittävän muutokseen, jolloin kehittämisen päämääränä on vapautuminen itsestään selvinä pidetyistä ajatusmalleista ja ideologioista. (Toikko & Rantanen, 2009. ss. 10–11).

Kehittäminen etenee usein toiminnan perustelusta ja organisoinnista varsinaiseen toteutukseen ja sen jälkeen arviointiin (Toikko & Rantanen, 2009, s. 10). Opinnäytetyössä esitetään, miten luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto on mahdollista konseptoida siten, että lopputulos olisi suunnittelijan ja toimeksiantajan yhteinen näkemys parhaasta mahdollisesta ratkaisusta. Työssä käydään läpi innovaatiopohjan rakentamista ja toteutettavuuden analyysia edeten lopuksi operationalisointiin sekä

kustannus- ja tulo rakennemalleihin. Työssä on myös käsitelty asiaan kiinteästi liittyvänä markkinointia ja markkinoinnin kehittämistä. Työssä kehitettyjä ratkaisuja on mahdollista ottaa käyttöön asteittain kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelypuistossa. Puiston kehittämiseksi pyritään toimintarakenteiden ja toimintatapojen kehittämiseen.

Tässä tutkimuksessa esitetyt valinnat ja menetelmät on pyritty kuvaamaan mahdollisimman tarkkaan ja perustellusti. Kuvaukset ja valinnat on dokumentoitu opinnäytetyön muotoon, jotta opinnäytetyö antaisi ulkopuolisille mahdollisuuden arvioida tutkimuksen eri vaiheita ja tehtyjen ratkaisujen luotettavuutta. Tutkimuksen läpinäkyvyys taataan tarkalla dokumentaatiolla. (Kananen, 2012, s. 26).

Kehittämistyössä tutkimusasetelmassa on hyvin paljon kokeellisen tutkimuksen elementtejä. Kehittämistyössä halutaan muutos, joka on analoginen vaikuttamisen kanssa ja se tulee pystyä jollakin tavalla mittaamaan. Kehittämistyö ei pyri yleistämään vaan tutkimustuloksena saadaan muutos entiseen. Tutkimustulosta voidaan hyödyntää muuallakin ottamalla huomioon muutoksen vaatimat toimenpiteet ja konteksti. Tulosten toivotaan kuitenkin olevan sellaisia, että niillä olisi käyttöä laajemminkin eli induktio olisi yksityisestä yleiseen. (Kananen, 2012, s. 27, 43). Tavoitteena voidaan siis katsoa olevan myös se, että esittelykohdepuiston toiminnan ja palveluiden kehittämistyölle löydetään konsepti, jolla voidaan parantaa palveluita yleisemminkin. Toiveena on, että tulevista hyvistä käytänteistä ja malleista olisi hyötyä ja iloa muillekin kuin toimeksiantajalle. ”Dokumentaatio ja levittäminen ovat tieteen keinoja tehdä tuloksista koko tiedeyhteisöä ja käytännön työelämää hyödyntäviä ratkaisuja, menetelmiä, malleja ja jopa teorioita.” (Kananen, 2012, s. 44) Toiveena työn lopputulosten osalta on mahdollisten hyvien käytänteiden leviäminen ja siirrettävyys uusiin toimintaympäristöihin.

Tutkimuksellinen kehittämistoiminta on haastava tehtävä ja se vie kaiken ajan, joka sille annetaan (Ojasalo ym., 2014, s. 22). Tämä on konkretisoitunut tätä opinnäytetyötä tehtäessä: alkuun tuntui edessä olevan loputon suo erilaisine rönsyineen. Tutkimuksen edetessä fokusointi kehittyi ja rönsyt putoilivat pois. Tässä työssä esiteltävät kehittämissuositukset ovat kuitenkin vain pieni osa toimeksiantajan muutostyön kokonaisuutta, mutta toivottavasti hyödyllinen osa.

2.3. Palvelumuotoilu kehittämistyön lähestymistapana

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä lähestymistavan valinta vastaa tutkimusstrategian valintaa tieteellisessä tutkimuksessa. Tyypillinen kehittämistyöhön soveltuva lähestymistapa on palvelumuotoilu, joka muodostaa tämän opinnäytetyön lähestymistavan. Lähestymistavan valinnassa ei ole kyse konkreettisten menetelmien valinnasta vaan valinta ennemmin ohjaa menetelmävalinnoissa ja tuo kehittämistyöhön mukaan tutkimuksellisuuden elementin. (Ojasalo ym., 2014, ss. 51–52)

Palvelumuotoilu on muotoiluajatteluun perustuva muotoilun osaamisala, joka on erikoistunut palvelujen, asiakas- ja työntekijäkokemusten sekä palveluliiketoiminnan ihmislähtöiseen kehittämiseen. Palvelun käyttäjä eli asiakas on palvelumuotoilussa kaiken kehittämisen keskipiste. Palvelumuotoilun keskeisenä tavoitteena on palvelun käyttäjälähtöinen kehittäminen siten, että palvelu vastaa sekä asiakkaan tarpeita että palveluntarjoajan liiketoiminnallisia ja muita mahdollisia tavoitteita. Päämääränä on kehittää käyttäjälle hyödyllisiä, haluttavia, käytettäviä ja johdonmukaisia palveluja, jotka ovat myös palveluntarjoajalle taloudellisesti kannattavia, kilpailuetua rakentavia tai muutoin palveluntarjoajan toiminnan vaikuttavuutta lisääviä. Palvelumuotoilulla halutaan edistää palvelujen käytön ja kuluttamisen sujuvuutta, helppoutta ja vaivattomuutta, mutta myös elämyksellisyyttä sekä tunteisiin ja arvoihin vetoavuutta. Palvelumuotoilu voidaan nähdä myös uusien palvelumuotojen innovoinnin mahdollistajana, positiivisten asiakas-, asiointi- ja käyttökokemusten varmistajana sekä laajemmin palveluliiketoiminnan kehittämisen välineenä. Sen avulla voidaan innovoida markkinoille täysin uusia palveluja ja kehittää olemassa olevia palveluja vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin. (Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg, 2019, s. 34)

Palvelu voidaan määritellä siten, että se on toimintaa, joka helpottaa jotakuta tekemään jotain. Palvelu voi olla vuorovaikutus, teko, tapahtuma, toiminta tai suoritus. Palvelu voi ratkaista asiakkaan ongelman mutta se on myös kokemus. Palvelu on pääasiallisesti aineeton toiminta tai hyöty, jonka joku voi antaa toiselle ja jossa omistajuus ei vaihdu. Palvelun määrittelyä voidaan poimia neljä merkille pantavaa asiaa:

- palvelu voidaan määritellä prosessiksi
- palvelun tarkoitus on ratkaista jokin tarve tai ongelma
- palvelu pääasiassa koetaan, mutta asiakas ei omista sitä
- vuorovaikutus on olennainen osa palvelua (Tuulaniemi, 2011, s. 59)

Asiakkaat odottavat palvelulta, että se tuottaa heille arvoa ja hyötyä, josta he ovat valmiita maksamaan tai muuten uhraamaan aikaa sen kuluttamiseen. Asiakkaat odottavat yrityksiltä, että heille tarjotaan palveluratkaisuja, jotka ennakoivat heidän tarpeensa jo ennen kuin tulevat niistä itsekään tietoisiksi. Palvelun tuottama tekninen lopputulos ja hyöty eivät kuitenkaan yksinään enää riitä asiakkaille, vaan palveluiden kuluttamisen kokemus on noussut tärkeämpään rooliin. Palvelumuotoilun tarkoitus onkin yrittää kokonaisvaltaisesti ymmärtää asiakaslähtöisesti asiakkaan inhimillistä toimintaa, tarpeita, tunteita ja motiiveja. (Koivisto ym., 2019, s. 22; Miettinen, 2016, s. 13) Tutkimuksen kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa on ehkä aiemmin ollut lähtökohtana tieteen ja tutkimuksen esittely kävijöille enemmän tutkimuslähtöisesti kuin kävijälähtöisesti. Tulevaisuuden konseptissa tämä asetelma kääntetään pääläelleen ja uudessa konseptissa kehittäminen lähtee asiakkaasta eli kävijästä tai yhteistyökumppanista. Puiston palvelut on tarkoitus suun-

nitella asiakaslähtöisesti tutkimuksen ja tieteen tukiessa asiakaslähtöisyyttä ja asiakaskokemusta. Palvelumuotoilun toivotaan olevan apuna asiakaslähtöisessä suunnittelussa ja toteutuksessa.

Palvelumuotoilu on suosittu lähestymistapa, jonka suosion taustalla on muun muassa organisaatioiden siirtyminen asiakaslähtöiseen arvoajatteluun. Palvelumuotoilussa prosessi on selkeä ja menetelmät helppokäyttöisiä. Palvelumuotoilun menetelmien avulla on mahdollista konkretisoida ja testata erilaisia palvelukonsepteja siten, että asiakaskokemus on toiminnan keskiössä. Palvelumuotoilu tähtää palvelukokemusten optimointiin eli sen avulla voidaan saavuttaa esimerkiksi parempaa toimivuutta, taloudellisuutta, kestävyyttä, ekologisuutta ja esteettisyyttä. Palvelumuotoilun ideologia kehittämisen lähestymistapana perustuu muotoilun prosessien ja menetelmien soveltamiseen palveluiden kehittämisessä. Muotoiluajattelulla tarkoitetaan ihmislähtöistä innovatiivista prosessia, jossa pyritään yhdistämään se, mikä ihmisille on haluttavaa siihen, mitä teknologisesti on toteutettavissa, ja mikä taloudellisesti on kannattavaa. Muotoiluajattelua voidaan soveltaa palvelun kehittämiseen kaikilla tasoilla yrityksen strategiasta liiketoimintamalleihin ja prosesseihin kuten myös palveluympäristöihin ja asiakaskontakteihin. (Ojasalo ym., 2014, s. 71; Koivisto ym., 2019, s. 35) Luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston tulevaisuuden tavoite on saavuttaa hyviä yhteistyökumppaneita ja tuottaa yhteistyökumppaneille ja kävijöille laadukkaita palveluita ja elämyksiä tieteen ja tutkimuksen tukiessa näitä kokemuksia. Palvelumuotoilun avulla voidaan kehittää esittelykohteiden toimivuutta ja esteettisyyttä sekä koko organisaation osalta panostaa taloudellisuuteen, kestävyteen ja ekologisuuteen, jotka ovat merkittäviä arvoja toimeksiantajan toiminnassa.

Tavoitteena palvelumuotoilussa on kehittää helppokäyttöisiä, asiakasta hyödyttäviä sekä asiakkaan tarpeet ja toiveet huomioivia palvelukokemuksia. Palveluja tuottavan organisaation näkökulmasta palvelujen tulee olla tehokkaita, taloudellisesti kannattavia, vaikuttavia ja muista toimijoista erottuvia palvelukonsepteja. Palvelumuotoilussa pyritään luomaan käyttökelpoisia, tulevaisuuden tarpeita vastaavia käytännön ratkaisuja. Palvelumuotoilussa korostuvat erityisesti kokemuksellisuus ja asiakasnäkökulma. Käyttäjä on palvelumuotoilussa kaiken keskipisteenä ja kehittämisen lähtökohtana: suunnittelu, toiminta ja tavoitteet määritellään käyttäjien toiminnan ja tarpeiden perusteella huomioiden kuitenkin organisaation rajat ja mahdollisuudet. (Ojasalo ym., 2014, ss. 71–72) Tutkimuksen kohteena olevassa puistossa ei ole aiemmin pääasiallisesti keskitytty asiakasnäkökulmaan vaan on keskitytty enemmän tieteeseen ja tutkimukseen. Tilanne on muuttunut ja tulevaisuudessa käyttäjätieto on tärkeää puiston kehittämisen kannalta. Minkälaisia ovat käyttäjien tarpeet? Mitä puistoon halutaan? Minkälaisia kokemuksia käyttäjät haluavat? Miten saadaan kävijä tulemaan uudelleen? Minkälaisia tapahtumia ja toimintoja yhteistyökumppanit voivat järjestää puistossa?

Palvelumuotoilussa asiakkaan ymmärryksen hankkimiseen käytetään erilaisia menetelmiä: ihmisiä pyritään saamaan kertomaan asioista, heidän toimintaansa tarkkaillaan havainnoimalla ja heitä osallistetaan uusien ideoiden luomiseen erilaisilla yhteiskehittämisen menetelmillä. Eri osapuolten osallistaminen kehittämistyöhön on merkittävä toimintamalli palvelumuotoilussa. Lähtökohtana on saada eri osapuolet osallistumaan aktiivisesti kehittämisprosessin eri vaiheisiin, jolloin saadaan luotua paljon sellaisia ideoita, jotka eivät oletettavasti muutoin tulisi esille. Näitä ideoita ja ratkaisuja testataan myös nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Palvelumuotoilun prosessille tyypillinen metodi on kokemuksellinen suunnittelu, jossa korostuvat visualisoinnin ja kokeilukappaleiden eli prototyyppoinnin roolit. Tarkoitus on visualisoinnilla ja prototyyppoinnilla konkretisoida ja havainnollistaa syntyneitä ideoita. Visualisointi ja prototyyppien kehittäminen helpottaa palvelutilanteiden hahmottamista ja havainnollistaa erilaisien ratkaisujen mahdollisuuksia toimia käytännössä. (Ojasalo ym., 2014, s. 72) Tässä tutkimuksessa käytettiin menetelminä havainnointia, haastatteluja sekä erilaisia yhteiskehittämisen ja yhteisöllisen ideoinnin menetelmiä. Ideoita ja ratkaisuja kumpusi ilmoille paljon ja niistä oli mahdollista valita parhaat tähän tutkimukseen. Tulevaisuuden osalta on toivottavaa mahdollisimman matalalla kynnyksellä toteuttaa erilaisia kokeiluja ja kokeilukappaleita eli prototyyppieja, joiden toimivuuden osalta tulisi saada nopeasti palautetta ja kokeilujen toimivuuden arviointi tulisi suorittaa nopealla aikataululla, jotta toimintoja voidaan kehittää eteenpäin tai hylätä koko kokeilu.

Palvelumuotoilun tavoitteita ovat asiakkaiden tarpeiden tyydyttäminen, asiakassuhteiden syventäminen, kilpailuedun saavuttaminen markkinoilla sekä kilpailukykyyn parantaminen. Palvelumuotoilusta on olemassa erilaisia muotoja ja se voidaan nähdä myös muutosprosessina, jonka myötä yritys uudistaa omaa tarjontaansa tuotepalvelukokonaisuuksien tarjoamiseen. Palvelumuotoilun onnistuminen edellyttää asiakaslähtöisyyttä yrityksessä sekä ymmärrystä asiakkaan tarpeista, koska tavoitteena on tarjota asiakkaalle pelkkää tuotetta laajempi ratkaisu ja entistä monipuolisemmin arvoa. (Koivisto ym., 2019, s. 18) Palvelumuotoilun tavoitteena kehitettävässä kohteessa on saavuttaa sellainen palvelukokonaisuus, joka on asiakkaan näkökulmasta haluttava ja käytettävä ja palvelun tuottajan näkökulmasta tehokas ja tunnistettava. (Miettinen, 2016, s. 31) Tässä tutkimuksessa palvelumuotoilu auttaa muutosprosessissa organisaatioita kehittämään toimintaansa ja luomaan uusia innovaatioita ja ideoita kehittämisen tueksi asiakaslähtöisesti. Luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistolla ei ole vastaavanlaisia kilpailijoita, mutta ihmisten ajankäyttö on kilpailutekijä: haluaako potentiaalinen kävijä käyttää aikaansa puistossa käymiseen vai johonkin muuhun toimintaan? On tärkeää kehittää tarpeeksi kiinnostavia ja houkuttelevia ratkaisuja, joiden avulla saadaan ihmiset haluamaan puistoon ja valitsemaan puistoon tulemisen muiden vapaa-ajan toimintojen sijaan.

Palvelumuotoilun avulla on tarkoitus saada organisaatio havaitsemaan prosessinsa palveluissa strategisia mahdollisuuksia, ideoimaan uusia mahdollisuuksia ja kehittämään ja parantamaan jo käytössä olevia palveluita. Palvelumuotoilutoiminnalle on ominaista kokonaisvaltainen lähestyminen kehitettävänä olevaan palveluun. Palveluun vaikuttavista tekijöistä muodostetaan kokonaiskuva, ja se pidetään koko suunnittelun ajan mielessä. Palvelumuotoiluprosessissa kehityksen kohteena oleva palvelu voidaan jakaa pieniin osakokonaisuuksiin. Nämä osakokonaisuudet voidaan jakaa vielä yksittäisiin elementteihin. Palvelun ”pilkkominen” pieniin osiin helpottaa kokonaisuusien osien ymmärtämistä, havainnollistamista ja syy-seuraus-suhteiden käsittämistä sekä lopuksi auttaa optimoimaan palvelun kokonaisuudessaan. (Tuulaniemi, 2011, s. 24, 27) Tavoite on myös optimoida asiakkaan, tässä tapauksessa lähinnä kävijän tai yhteistyökumppanin asiakaskokemus tekemällä palvelusta niin hyvä ja houkutteleva, että sen haluaa kokea ja että siihen haluaa osallistua.

Ajatusmalli palvelumuotoilussa on se, että palvelumuotoilun avulla kehitettyjä parempia palveluita käyttävät useammat ihmiset ja että he maksavat näistä palveluista sekä kertahankintana että toistuvina ostoksina enemmän. Hyvän palvelun tarkoitus on ilahduttaa ihmistä ja tehdä asiakaskokemuksesta parempi. Paremmat palvelut johtavat myös parempaan asiakasuskollisuuteen. (Tuulaniemi, 2011, s. 29)

2.3.1 Palvelupolku

Palvelumuotoilun kehittämisessä keskiössä on palvelupolku eli käyttäjän läpikäymä prosessi palvelua käyttäessä, prosessin yksittäiset vaiheet sekä vuorovaikutus. Palvelupolku kuvaa asiakkaan kokemat palvelun vaiheet aivan alusta, tarpeen ja tietoisuuden syntymisestä, loppuun asti eli palvelussa koettuun hyötyyn saakka. Palvelupolku on siis asiakkaan kokeman palvelun kokonaisuuden kuvaus. Palvelupolku jaetaan eripituisiin osiin käytännön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Näitä prosessin yksittäisiä vaihteita eli osia kutsutaan palvelutuokioiksi. Käyttäjän prosessissa kokema vuorovaikutus esineiden, laitteiden, palveluympäristön ja ihmisten kanssa tarkoittaa palvelun kontaktipisteitä, joita on mahdollista kehittää palvelumuotoilun keinoin. Kaikki kontaktipisteet palvelupolulla pyritään suunnittelemaan niin, että ne muodostavat selkeän asiakaskokemuksen, myös asiakkaan kokiessa palvelun monien eri kanavien kautta. Suunniteluhaaste voidaan jakaa pienempiin osiin, joihin on helpompi päästä käsiksi. Asiakkaan kokema palvelun polku kuvataan vaiheittain, jotta sitä on mahdollista analysoida ja jotta siihen on mahdollista päästä käsiksi suunnittelun keinoin. Palvelumuotoilun suunnittelun ensimmäinen toimenpide onkin määrittellä, mikä osa palvelupolkua otetaan suunnittelun kohteeksi. (Tuulaniemi, 2011, s. 78; Koivisto ym., 2019, s. 35) Tässä tutkimuksessa on hahmoteltu polkupohja, jota kehittämällä ja jalostamalla on mahdollista kehittää puistoa entisestään. Polkuja voi olla useita erilaisia ja niitä tulee pystyä soveltamaan asiakasryhmän kiinnostusten mukaisesti, kärjistäen esimerkiksi lapsiperhe pääasiassa on kiinnostuneempi

eläimiin tutustumisesta kuin ikääntyneet ihmiset, joita taas kiinnostaa mahdollisesti enemmän hyvinvointi ja siihen vaikuttavat seikat ja vaikkapa hyötykasveihin perehtyminen.

Vaikka palveluntarjoaja on suunnitellut palvelun tuottamiseksi tietyn palvelun tuotantoprosessin, asiakkaat kulkevat tämän prosessin läpi muodostaen omat yksilölliset polkunsä. Palveluntarjoaja voi tarjota eri asiakasryhmille erilaisia tapoja ja kanavia kulkea palveluprosessin eri vaiheissa. Palvelumuotoilussa pyritään tunnistamaan keskeisimmät erilaiset käyttäytymismallit ja tarpeet, jotka ohjaavat palvelun kuluttamista, jotta asiakaskokemus voidaan suunnitella eri asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. (Miettinen, 2016, s. 50) Tässä työssä on esitelty yhdistyksen markkinointityöryhmän esitys tulevaisuuden kävijäryhmiksi. Markkinointityöryhmän tuotos on tämän työn liitteenä. Kävijäryhmittely on hankalaa, koska periaatteessa puistosta löytyy lähes jokaiselle jotakin ja sen perusteella kaikki ihmiset ovat potentiaalisia kävijöitä eikä puiston kävijöistä ole tehty laajaa tutkimusta. Näin ollen organisaation tulee hallita monenlaisia erilaisia kävijäryhmiä. Ryhmittelyä kuitenkin pitää tehdä, koska kaikkea ei voi tarjota kaikille ja on hyvä kohdistaa erityisesti markkinointia tietyille, halutuille kohderyhmille sekä panostaa näiden kohderyhmien asiakaskokemukseen.

On yleistä, ettei yksittäinen palveluntarjoaja pysty tarjoamaan kaikkiin asiakastarpeisiin palveluja. Tämän vuoksi palvelupolkuun tulisi kartoittaa myös palveluja, joita muut palveluntarjoajat tuottavat. Palvelupolun avulla on mahdollista tutkia, sijoittuvatko muut palveluntarjoajat oikeaan kohtaan palvelupolulla vai olisiko palvelupolulle lisättävä uusia palveluntarjoajia, jotta asiakaskokemuksesta olisi mahdollista luoda yhtenäisempi kokonaisuus. Palvelupolku toimii erinomaisena välineenä konseptoitaa täysin uutta palvelua, sillä sen avulla saadaan hahmotettua ja konkretisoida palvelun tuotantotapa, rakenne ja päävaiheet, vaikka palvelua ei vielä olekaan olemassa. Palvelupolku menetelmänä sopii yksittäisten asiointikertojen suunnitteluun kuin myös kokonaisten asiakassuhteiden suunnitteluun. (Miettinen, 2016, s. 51) Palvelupolkua suunniteltaessa ja hahmotellessa on hyvä myös pohtia, mitä voisivat olla yhteistyökumppanit, joiden kanssa toteutetaan asiakastarpeisiin vastaavat palvelukokonaisuudet.

Palvelumuotoilussa on mahdollista tunnistaa muun muassa palvelutuokioita, palvelupolkuja ja erilaisia palvelun tuottamisen rakenteita. Palveluun liittyviä rakenteita hahmottelemalla on mahdollista konkretisoida palvelu, sen rakenne ja palvelun vaiheet, vaikka palvelua ei vielä olisi konkreettisesti olemassa. Innovaatioprosessi ja konseptointi tulisi yhdistää huomioiden organisaation tavoitteet. (Miettinen, 2016, s. 107) Palvelun kuvaaminen ja suunnittelu paperille tai pienoismallien rakentaminen ovat toimivia vaihtoehtoja palvelupolkuja kehiteltäessä.

2.3.2 Tarinallistaminen

Palvelumuotoilu on palvelujen innovointia ja kehittämistä muotoilun menetelmin käyttäjälähtöisesti asiakkaan parhaaksi. Palvelun tulisi olla helppo ostaa ja käyttää mutta myös käyttäjälle elämyksellinen ja merkityksellinen kokemus. Erityisesti elämyksellisyyden ja merkityksellisyyden tiimoilta palveluita on alettu muotoilemaan tarinaksi draamallista tarinankerrontaa hyödyntämällä. Tarinallistamisessa palvelu suunnitellaan tarinaksi, jossa palvelun kulku on huomioitu tarinan kertomisen näkökulmasta. Palvelupolku on siten mahdollista kirjoittaa tarinaksi, jossa kokonaisuuden kaikki elementit suunnitellaan tukemaan tarinan kulkua. Kuten tarinat, palvelukokemuksin voi olla viihdyttävä ja hauska mutta kuitenkin samalla opettavainen ja syvälinen. Tarinalähtöinen palvelumuotoilu pyrkii tuottamaan palveluympäristöihin ja -prosesseihin elämyksellisyyttä, inhimillisyyttä ja merkitystä. Tavoitteena on elämys, joka syntyy jokaisen asiakkaan henkilökohtaisessa tilanteessa, jokaisessa hetkessä ainutlaatuisena. (Kalliomäki, 2014, ss. 46–47)

Tarinallistaminen keskittyy palveluun ja kohtaamiseen asiakkaan kanssa alkaen markkinoinnista jatkuen ostamisesta palvelun tai tuotteen käyttämiseen. Asiakkaan palvelupolku rakennetaan tarinaksi, joka tukee asiakkaan toimintaa palvelupolun eri kontaktipisteissä tuoden asiakkaan kokemukseen syvyyttä korostaen kuitenkin niitä arvoja, joita yritys palveluillaan haluaa olla asiakkailleen tuottamassa. Tarinallistaminen on palvelun kehitystyössä potentiaalinen vaihtoehto, kun tarkoitus on uuden palvelun testaaminen tai kokonaisen palvelubrändin kehittäminen. Tarinallistaminen on myös markkinointivaltti ja tuo mahdollisuuden persoonallisille markkinointiratkaisuille. (Kalliomäki, 2014, s. 47, 50)

Tarinallistamisessa tavoitteena on luoda organisaation arvoja ja merkityksiä välittävä vertauskuvallinen tarinakehys, jossa tarina pohjautuu aitoihin organisaation arvoihin, liiketoiminnallisiin lähtökohtiin ja tavoitellun kohderyhmän tarpeisiin ja tyyliin. Tarinaa tulee hyödyntää, jotta asiakkaan kokemuksesta tulee elämys ja jotta yrityksen palveluista saadaan erottuvia. (Kalliomäki, 2014, s. 73) Tässä tutkimuksessa tarinallistaminen tukee organisaation muita tavoitteita ja tuo ne elämyksellisemmiksi asiakkaille. Kehittämisehdotuksiin liittyen tässä työssä esitellään myös tarinallistamisen mahdollisuuksia Elonkierron puistossa.

2.3.3 Konsepti

Palvelun konseptissa kuvataan palvelun keskeinen idea. Palvelukonseptissa esitetään kokonainen tarina palvelun suuremmista linjoista yksittäisten ideoiden sijaan. Palvelukonsepti koostuu suunniteltavan palvelun palvelupolusta, johon on kuvattu palvelutuokiot tai kontaktipisteet siten, että siitä saadaan yhteinen ymmärrys:

- millaisesta palvelusta on kyse
- miten palvelu tuotetaan

- miten palvelu vastaa asiakkaan tarpeeseen
- mitä palvelu vaatii palvelun tuottajalta

Palvelukonsepti antaa mahdollisuudet kehittämislle. Kehittämisen osalta hyödynnetään erilaisia ja eri lähteistä saatuja ideoita, joista käyttökelpoisimpia kehitetään eteenpäin ja niistä rakennetaan palvelukonsepteja. (Tuulaniemi, 2011, ss. 189–190).

Palvelumuotoiluprosessin konseptointivaihe eli innovoinnin alku on vaihe, jossa tunnustetaan asiakastarpeita ja jossa luodaan vaihtoehtoisia konsepteja. Konsepti määrittää kehitetyn ratkaisun karkealla tasolla siten, että sen perusteella voidaan tehdä investointipäätös ratkaisun toteuttamisesta. Jos syntynyt konsepti päätetään implementoida, ryhdytään tämän jälkeen perinteiseen palvelukehitysprosessiin, jossa konsepti ja sen eri elementit kehitetään lanseerausvalmiiksi palveluksi. Palvelukonseptin eri elementit saattavat tarvita omat kehittämissprosessinsa ja vaiheiden määrä monistuu palvelukonseptin eri yksityiskohtia suunniteltaessa. Palvelumuotoilun tehtävä on varmistaa, että lopputuloksesta ja kokonaisuudesta syntyy konseptin mukainen, ja että haluttu asiakaskokemus toteutuu. (Koivisto ym., 2019, ss. 46–47). Tässä opinnäytetyössä käsitellään pääasiassa konseptointivaihetta.

Palvelumuotoilulle on tyypillistä, että erilaisia menetelmiä voidaan hyödyntää prosessissa monipuolisesti. Prosessin alkupäässä korostuu niiden menetelmien käyttö, jotka pyrkivät asiakkaan ja käyttötilanteen syvälliseen ymmärtämiseen, esimerkkeinä tästä ovat haastattelu ja havainnointi. Hankittu asiakasymmärrys kiteytetään rakentamalla asiakasprofii-leja, jotka ovat kerättyyn tietoon pohjautuvia asiakkaan käyttäytymismalleja, motiiveja, tarpeita, elämäntilanteita yms. Palvelumuotoilussa asiakasprofiilit ovat arvokas työkalu asiakkaan näkökulman ymmärtämiseen. Asiakkaan näkökulman ymmärtäminen auttaa myös viestinnässä ja markkinoinnissa, koska sen avulla saadaan näkemys siitä, minkälaisille asiakasryhmille palveluja ollaan kohdentamassa. (Ojasalo ym., 2014, ss. 76–77)

2.3.4 Palvelumuotoilun potentiaali

Opinnäytetyön kohteena olevan puiston on tarkoitus profiloitua matkailukohteena, jonne toivotaan tulevan kävijöitä ainakin koko Etelä-Suomen alueelta. Matkailutuotteet ovat usein erilaisten palvelupakettien yhdistelmiä. Näitäkin on syytä tarkastella asiakkaan näkökulmasta, erityisesti kehittämistä suunniteltaessa.

Palvelumuotoilun teorioilla on potentiaalia matkailualalla. Asiakastytyväisyys ratkaisee pitkällä aikavälillä matkailupalvelun menestyksen. Asiakastytyväisyys muodostuu matkailijan etukäteisodotuksista ja siitä, miten asiakas kokee palvelutapahtuman: kokemuksista ja koetusta palvelun laadusta. Näin ollen matkailupalvelua on syytä tarkastella asiakkaan näkökulmasta. Matkailualueen menestymisen edellytyksenä on verkostoitu-

miskyvykyys ja alueen toimijoiden yhteistyökyky. Verkostoitumiskyvykkyyttä on kyky rakentaa, ylläpitää ja johtaa erilaisia verkostoja toisten toimijoiden kanssa. (Tuulaniemi, 2011, s. 261, 263) Elonkiertoa ei ehkä tällä hetkellä mielletä matkailualueeksi, mutta sellaisena sillä olisi laajempaa potentiaalia menestyä ja kehittyä. Elonkierto voidaan määritellä matkailunähtävyydeksi, jonka saavutettavuus on melko hyvä mutta jossa ei ole muita mukavuuspalveluita kuin kesäkahvila. Potentiaalia olisi mukavuuspalveluiden osa-alueella majoituspalveluissa, vapaa-ajan aktiviteeteissa ja ravintolapalveluissa kuten myös tuotteistetuissa palvelupaketeissa eli niissä mahdollisuuksissa, joilla voidaan houkutella asiakkaita kohteeseen. Erilaisten palveluiden tuottamiseen ja järjestämiseen Elonkierron Ystävät ry tarvitsee yhteistyökumppaneita ja muita toimijoita, jolloin Elonkierto puistona voisi toimia alustana muiden toimijoiden palveluille. Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena on ympärivuotinen virtuaalisuus, joka vaatii vielä paljon kehittämistä. Ympärivuotinen virtuaalisuus kuitenkin tarjoaa paljon potentiaalia laajemman asiakaskunnan tavoittamiseen kansallisesti ja jopa kansainvälisesti. Elonkierrossa olisi potentiaalia virtuaalisen oppimis-ympäristönkin kehittämiseen.

Matkailupalvelupalvelun menestymiseen pitkällä aikavälillä vaikuttaa asiakastyytyväisyys, joka muodostuu etukäteisodotuksista ja siitä, miten asiakas kohteessa kokee palvelutapahtuman eli saamistaan kokemuksista ja koetusta palvelun laadusta. Matkailukohteen yksi suurista menestymisen edellytyksistä on verkostoitumiskyvykyys ja lähialueen toimijoiden yhteistyökyky. Menestyvä matkailukohde on yhdistelmä erilaisia palveluita, joita voidaan luokitella muun muassa kohteiksi, joissa on nähtävyys (esimerkiksi järvi, vuori, ranta, maamerkki, huvipuisto, muistomerkki tai tapahtuma), jotka ovat saavutettavissa, joissa on mukavuuspalveluita (majoituspalvelut, ravintolat) ja joihin liittyy tuotteistettuja palvelupaketteja (esimerkiksi aktiviteetteja tai hyvinvointipalveluita). Matkailualueen menestyksen ydin tulee vahvasta, matkailua koordinoivasta alueorganisaatiosta. Matkailutuotteen laadusta ei vastaa yksi yksittäinen yritys vaan useat yrityksen ja se vaatii kokonaisvaltaisen matkailukohteen koordinoinnin pyrittäessä taloudellisesti ja ekologisesti kestävään matkailuun. Menestyvällä matkailukohteella on liiketoimintalähtöinen matkailuorganisaatio, jonka tärkeimpiä tehtäviä ovat matkailukohteen strateginen suunnittelu ja kehittäminen, markkinoinnista vastaaminen, laadunvarmistus, koko matkailukohteen laajuisten aktiviteettien ja tapahtumien koordinointi ja sekä suhteiden ylläpito yhteistyökumppaneihin. (Tuulaniemi, 2011, s. 261, 263–266) Opinnäytetyön kohteena olevassa puistossa toimintaa ylläpitävän yhdistyksen pitäisi saavuttaa koordinoijan rooli yhteistyökumppaneiden toteuttaessa tapahtumia ja ohjelmaa käyttöön saamallaan alustalla, luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistolla.

Monisyisiin ja verkostomaisiin matkailutuotteisiin kohdistuu erilaisia asiakassegmenttejä, joilla kaikilla on erilaiset vaikuttimet matkailla. Nämä vaikuttimet liittyvät useisiin palveluntarjoajiin ja useisiin kontaktipisteisiin

matkailukohteessa. Palvelumuotoilu mahdollistaa erilaisia työkaluja näiden systeemien ja järjestelmien mallintamiseen, kehittämiseen ja ohjaamiseen eri tavoin. Palvelumuotoilun tavoitteena matkailussa on kestävä vuorovaikutuksen muodostaminen sekä asiakkaiden ja palveluntarjoajan sekä eri palveluntarjoajien välillä. Palvelumuotoilu auttaa tunnistamaan vuorovaikutusmahdollisuuksia palvelun tuottamisessa ja määrittelee palvelun tuottamisen haluttavan asiakaskokemuksen saavuttamiseksi palvelun blueprintin ja palvelumallien avulla. Palvelumuotoilu tarjoaa mahdollisuuksia palvelun laadun parantamiseksi ja mahdollistaa näin asiakastytyvyyden lisäämisen. (Tuulaniemi, 2011, s. 270)

2.4. Tutkimusmenetelmät

Kehittämisen tavoitteen ollessa selvillä ja lähestymistavan ollessa määriteltä, tulee valita kehittämisessä käytettävät menetelmät. Kehittämissä on mahdollista käyttää monenlaisia menetelmiä. Laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä tutkimusmenetelmiä ovat muun muassa erilaiset haastattelut sekä osallistuva havainnointi. Laadullisia menetelmiä käytetään tilanteissa, joita ei tunneta entuudestaan hyvin ja joita halutaan ymmärtää paremmin eli usein tarkoitus on hankkia suppeasta kohteesta paljon tietoa ja tiedon avulla ymmärtää ilmiötä paremmin ja kokonaisvaltaisemmin. (Ojasalo ym., 2014, ss. 104–105)

Tiedontuotannon välineillä tarkoitetaan tutkimuksellisia välineitä, joiden avulla tuotetaan kehittämistoimintaa kuvaavaa tietoa ja kehittämistoiminnassa tarvittavaa tietoa. Nämä tutkimukselliset välineet mahdollistavat tiedon systemaattisen keräämisen ja analysoinnin ja niillä tavoitellaan luotettavan tiedon tuottamista. (Toikko & Rantanen, 2009, ss. 129–130). Kehittämistutkimuksen tutkimusmenetelminä voidaan pitää muun muassa havainnointia, teemahaastatteluja, kirjallisia lähteitä ja erilaisia kyselyitä. Tässä tutkimuksessa käytettäviä menetelmiä ovat haastattelut, ennakointiin liittyvät menetelmät ja yhteisölliset ideointimenetelmät, joista merkittävimpana mainittakoon aivoriihet.

2.4.1 Haastattelut

Yhtenä tässä opinnäytetyössä käytettävänä metodina ovat haastattelut. Alkukartoituksessa tutkimuskohteiksi on hyvä valita henkilöitä, joita ilmiö koskee tai sivuaa tai joilla on tietoa ilmiöstä. Kehittämistutkimuksessa, jonka tarkoituksena on asiantilojen muuttaminen, on ilmiön kanssa tekemisissä olevien tutkimusprosessiin valinnalla ja heille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tarjoamisella sitouttava merkitys. Henkilöiden on helpompi lähteä toteuttamaan kehitystyötä ja omaksua kehittämistyö omakseen, kun he ovat saaneet ilmaista kantansa, esittää parannusehdotuksia ja osallistua suunnittelutyöhön. (Kananen, 2012, s. 62).

Opinnäytetyön tutkijan orientoitumisen tueksi järjestettiin haastattelut Forssan Yrityskehityksen ja Hämeen Liiton asiantuntijoiden kanssa. Näiden omien alojensa asiantuntijoiden kanssa käytiin mielenkiintoisia keskusteluja ja he antoivat vinkkejä, miten ja mistä lähteä käytännössä opinnäytetyötä työstämään. Haastattelut olivat hyvä tapa lähtökohtatilanteen kartoittamisessa ja tutkimusongelmien täsmentämisessä. Haastattelut antoivat uusia näkökulmia, selvensivät asioita ja syvensivät tutkijan tietopohjaa.

Aidossa toimintaympäristössä tehdyt haastattelut antavat usein syvällisen kuvan haastateltavan todellisista ajatuksista, koska asioita on helpompi muistaa ja kuvailla kun ollaan niiden äärellä. Haastattelumenetelmien erilaisuuksien vuoksi on hyvä määritellä etukäteen, mitä tietoa tarvitaan kehittämistyön tueksi. Haastattelumenetelmien erilaisuudet liittyvät lähinnä siihen, miten kiinteästi kysymykset on muotoiltu ja kuinka paljon haastatteli voi itse joustaa haastattelutilanteessa. (Ojasalo ym., 2014, ss. 106–107). Tehdyissä haastatteluissa ajallinen kesto oli tunnista kahteen ja haastattelut etenivät keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Haastatteluista tutkija teki muistiinpanoja, jotka heti haastattelujen jälkeen kirjoitettiin auki poimien tärkeimmät seikat jatkossa hyödynnettäviksi.

Haastattelujen osalta tutkijan kokemus oli, että haastattelut vastasivat tutkijan asettamiin tavoitteisiin sen osalta, että aineistoa ja ideoita työhön saatiin. Haastattelut olivat avoimia haastatteluja, joissa keskusteltiin yleisesti aiheesta, käyty keskustelu oli avointa ja myös epämuodollista. Haastattelut ensivaiheessa autoivat tutkijaa taustatyön tekemisessä ennen kehittämistyöhön lähtemistä.

2.4.2 Havainnointi

Havainnointia on mahdollista käyttää tilanteissa, joissa muilla keinoilla ei saada tarvittavaa tietoa tai tieto ei ole luotettavaa. Toisten toiminnan kuvaileminen on usein hankalaa kuten myös ns. ”hiljaisen tiedon” tavoittaminen ja näissä tilanteissa havainnointi voi olla hyvä keino tutkimustyötä tehdessä. Havainnointia on myös mahdollista käyttää muutosprosessin aikana prosessin etenemistä arvioitaessa. Havainnoinnin käyttö on perusteltua myös tilanteissa, joissa ilmiöstä ei ole tietoa tai tieto on vähäistä. Arkipäivän havainnointia puolestaan tapahtuu koko ajan: tutkija tekee tutkimusprosessin aikana havainnointia monista asioista. Arkipäivän havainnointi on kuitenkin tärkeää erottaa systemaattisista havainnointitekniikoista. Havainnoinnin etuna on kuitenkin tilanteen autenttisuus, koska ilmiö tapahtuu luonnollisessa ympäristössään ja kontekstissaan. Kaikista ilmiöistä ei kuitenkaan saada havainnoinnilla mitään irti, vaan havainnointimenetelmä pitää kohdistaa oikeisiin ilmiöihin ja tilanteisiin. (Kananen, 2012, ss. 93–95).

Havainnoinnilla on useita muotoja. Suorassa havainnoinnissa tutkija seuraa ilmiöön liittyviä tapahtumia paikan päällä siten, että muut toimijat havaitsevat havainnoinnin. Tämä voi olla myös osallistuvaa havainnointia, jossa tutkija itse osallistuu toimintaan. Etuna osallistuvassa havainnoinnissa on se, että tutkija pääsee kiinni tutkittavan ilmiön olemukseen. Piilohavainnoinnissa havainnoitavat eivät ole tietoisia havainnoitsijasta. Epäsuora havainnointi puolestaan tarkoittaa sitä, että havainnointi voidaan toteuttaa havainnointipaikalla siten, että tutkija on piilossa. Muodon valinta riippuu tutkittavasta ilmiöstä ja siitä, muuttavatko havainnoinnin kohteet toimintaansa tilanteesta johtuen. Havainnoinnin eli aineiston keruun määrä riippuu tutkijan suhteesta tutkittavaan ilmiöön: mitä tutumpi aihe, sitä vähemmän tutustumista tarvitaan. (Kananen, 2012, ss. 93–94).

Tässä opinnäytetyössä tutkija on ollut osana tutkittavaa ilmiötä ja näin ollen voidaan puhua osallistuvasta havainnoinnista. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijalla on selvästi ulkopuolisen rooli, vaikka hänen toimintansa ja läsnäolonsa vaikuttavat havainnoidun ilmiön kulkuun. Havainnointiaineiston osuutta voi lisätä aineiston keruun metodina mutta siinä tapauksessa havainnointiaineiston luotettavuutta tulee vahvistaa. Aineiston keruun on oltava suunnitelmallista ja systemaattista, jolloin sitä voidaan myös analysoida järjestelmällisesti ja uskottavasti. Olennaista on myös heti tutkimuksen alussa tunnistaa tutkijan oma asema suhteessa tutkittavaan kohteeseen ja havainnointiin ja kuvata se raportissa. (Puusa & Juuti, 2020, luku 3.8.) Havainnointia on suoritettu opinnäytetyön kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa tutkijan siellä käydessä eri kellonaikoina keväällä, kesällä ja alkusyksystä 2020. Havainnoidessa tutkija osallistui itse kokemalla sekä usein olemalla ”tavallisen kävijän” roolissa. Tutkija osallistui erilaisiin puistossa järjestettäviin aktiviteetteihin ja tapahtumiin havainnoiden ja mieltien, miten kutakin toimintoa olisi mahdollista kehittää tai tehdä toiminto paremmin tai tehokkaammin sekä kuunnellen muiden kävijöiden palautteita. Havainnointiin sisältyi myös toimintojen markkinoinnin seuranta eri medioissa.

Havainnointiaineiston analyysissa on olennaista varmistua siitä, että kaikki tärkeä aineisto on mukana analyysissa. Tutkijan tehtävänä on nostaa havainnoidusta aineistosta esille sellaisia seikkoja, jotka kertovat jostain merkityksellisestä tutkittavasta ilmiöstä. Havainnointitutkimuksen laadun varmistamiseksi tutkijan tulee suhtautua kriittisesti omaan toimintaansa ja tarvittaessa etäännyttää itseään aiheesta. (Puusa & Juuti, 2020, luku 3.8.)

2.4.3 Netnografia

Netnografia (tai verkkoetnografia tai webnografia) on laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmä, joka liittyy sosiaalisen median ja internetin erilaisten foorumien hyödyntämiseen. Netnografia on internetiin sovellettua etnografiaa, joka on pitkäkestoista syventymistä johonkin verkossa

toimivaan ryhmään. Tarkoitus on tarkastella, kuvailla ja pyrkiä ymmärtämään tutkimuskohdetta osallistamalla sen piirissä olevien ihmisten arkeen. Tutkija pyrkii verkkoyhteisön keskustelujen ja reaktioiden avulla ymmärtämään syvällisesti tutkimuksen kohteena olevaa ryhmää ja sen kulttuuria. Netnografian erityispiirteitä ovat tietokone- tai mobiililaittevälitteisyys, mahdollisuus nimettömyyteen ja se, että fyysiset etäisyydet tai maantiede eivät rajoita sitä. Sosiaalisen median aikakaudella tutkittavan aineiston määrä on lähes rajaton. (Ojasalo ym., 2014, ss. 117–118)

Netnografian avulla melko vapaamuotoisella tutkimusprosessilla on mahdollista saada kerättyä laaja ja monipuolinen aineisto. Tutkija voi olla tutkimuksessaan yhteisöissä tai ryhmissä aktiivisessa tai passiivisessa roolissa herätellen keskustelua tai vain seuraten muiden keskustelua. Netnografinen tutkimusprosessi alkaa sopivan verkkoryhmän tai -yhteisön etsimisellä ja löytämisellä. Tutkijan keräämä aineisto voi olla yhteisön itsenäisesti tuottamaa aineistoa tai tutkijan aktivoimaa aineistoa. Verkossa toimiessaan tutkijan on kuitenkin hyvä tutkimuseettisten seikkojen johdosta ilmoittaa missä ominaisuudessa verkossa toimii. (Ojasalo ym. 2014, ss. 118–119) Netnografian hyödyntäminen toimi tässä tutkimuksessa lähinnä siten, että erilaisista sosiaalisen median päivityksiin tehtävistä reaktioista tutkija on voinut päätellä päivityksen tai kyseisen asian kiinnostavuuden tasosta kävijöiden ja kohteesta kiinnostuneiden parissa.

2.4.4 Yhteisölliset ideointimenetelmät

Tutkimuksessa käytössä oli myös yhteisöllisiä ideointimenetelmiä. Yhteisöllisten ideointimenetelmien etu on, että kun saadaan koottua tarpeeksi erilaisista taustoista tulevia ihmisiä yhteen, luovuus lisääntyy. Luovuuden lisääminen vaatii kykyä ja uskallusta katsoa asioita uusista näkökulmista ja eri tavoin kuin ennen. Kehittämishankkeisiin usein pyritään tuottamaan uusia näkökulmia, uusia ideoita ja uusia ratkaisuja erilaisten luovuusmenetelmien ja – työkalujen avulla. (Ojasalo ym., 2014, s. 158).

Yhteisöllisten ideointimenetelmien vaatimuksena on avoin ja positiivinen ilmapiiri, joka syntyi lähes luonnostaan toimeksiantajayhdistyksen yhteiskunnallis-tieteellisen ohjausryhmän vetäjän toimesta osittain ja osin siksi, että ideointiin mukaan otetut henkilöt olivat avoimia ja suhtautuivat positiivisesti asiaan. Innovaatioiden tuottamiselle tärkeä piirre on kirjallisuuden mukaan se, että vuorovaikutteinen johtamistapa vaikuttaa myönteisesti innovatiivisuuteen. Ideoiden toteuttamisen ja osallistuvien henkilöiden organisaatioon kohdistuvan luottamuksen, kuulluksi tulemisen, välillä on yhteys. (Ojasalo ym., 2014, s. 158).

Luovan ongelmanratkaisun prosessissa suositellaan ideointia ja arviointia pidettävän selkeästi erillään. Tämä toteutui opinnäytetyön osalta siten, että yhdistyksen yhteiskunnallis-tieteellinen ohjausryhmä teki ehdotuksia, joita sitten yhdistyksen hallituksen toimesta arvioitiin. Ohjausryhmässä ja hallituksessa ei ole samoja henkilöitä. Arvioinnin usein koetaan

tyrehdyttävän ideoinnin ja liian varhain aloitettu arviointi vähentää osallisten halua ja kykyä tuottaa uusia näkökulmia. (Ojasalo ym., 2014, s. 158). Tämä pystyttiin estämään edellä mainitulla toimintatavalla.

Ideoinnin yhtenä toimintatapana opinnäytetyöprosessissa oli järjestää aivoriihiä eli ideointityöpajoja. Aivoriihissä uusia ja luovia ideoita tuotetaan ryhmässä, jossa vetäjän johdolla ideoidaan uusia lähestymistapoja ja ratkaisuja. (Ojasalo ym., 2014, ss. 160–161) Opinnäytetyöprosessissa aivoriihet toteutettiin sähköisiä yhteydenpitovälineitä hyödyntäen. Aivoriihissä eri alojen asiantuntijat pyrkivät vetäjän johdolla ideoimaan uusia lähestymistapoja ja keinoja, joilla voisi toteuttaa puistoon operatiivisia polkuratkaisuja. Yksi merkittävimmistä lopputuloksista oli heti käyttöön otettu vuosikellomalli toiminnasta, josta jäljempänä lisää. Opinnäytetyöprosessissa ideoinnin tavoite oli löytää parhaat mahdolliset ideat vietäväksi yhdistyksen hallituksen arvioitavaksi konseptoinnin jälkeen. Hallitus valitsee ne ideat, joita lähdetään toteuttamaan.

2.4.5 Ennakointiin liittyvät menetelmät

Ennakoinnin tehtävänä on tarkastella systemaattisesti ja pitkäjänteisesti muun muassa tulevaisuutta sekä pyrkiä tunnistamaan esimerkiksi sellaisia strategisia tutkimus- ja kehittämisalueita, joista voidaan saada suuri taloudellinen, organisatorinen tai yhteiskunnallinen hyöty. Ennakointi vaatii järjestelmällistä toimintaa ja ennakoinnissa tulisi käyttää paljon erilaisia aineiston keruumenetelmiä. (Ojasalo ym., 2014, s. 146). Ennakointiin liittyviä menetelmiä ovat muun muassa skenaariotyöskentely, Delfoi-menetelmä ja heikot signaalit.

Skenaariotyöskentelyssä analysoidaan tulevaisuutta ja tulevaisuudesta kerättyä aineistoa. Skenaariot ovat ajallisesti toisiaan seuraavien ja perusteltavissa olevien tulevaisuuskuvioiden sarja, jota voidaan kutsua myös esimerkiksi tarinaksi tulevaisuudesta. Skenaariossa kuvataan tapahtumaketju, joka johtaa tästä hetkestä valittuun tulevaisuuteen tai kuvaan siitä. Skenaario osoittaa myös millaisia seurauksia erilaisilla valinnoilla ja päätöksillä voi olla tulevaisuudessa. Skenaario on siis tulevaisuuspolun kuvaus, jolla on aina alku- ja lopputilanne. Skenaariotyöskentelyssä käytetään monenlaisia aineiston keruu- ja analyysimenetelmiä. Skenaarioita on hyvä tehdä useita ja niiden pohjalta on mahdollista laatia organisaatiolle visio, joka voidaan määritellä tulevaisuuteen liittyvän tahtotilan kuvaukseksi eli minkälainen organisaatio voisi olla tulevaisuudessa. (Ojasalo ym., 2014, ss. 146–148).

Heikot signaalit edustavat innovointimenetelmää, jossa niiden tarkoitus on rikkoa vallitsevia ajatusmalleja ja luoda tilaa uusille ideoille. Heikot signaalit ovat ensimmäisiä viittauksia muutoksesta, ja ne voivat antaa vihjeitä yllättävistä ilmiöistä, jotka saattavat merkittävästi vaikuttaa tulevaisuudessa. Niiden tutkimisessa on tärkeää tunnistaa, keitä varten ja ke-

nelle niitä tunnustetaan. Heikkojen signaalien selvittämisen jälkeen on tärkeää pohtia, onko niillä merkitystä organisaation tulevaisuuteen ja toimintaan. Siihen on tartuttava heti ennen kuin siitä tulee trendi, mikäli siitä mieliä saada hyötyä organisaation toimintaan. (Ojasalo ym., 2014, ss. 150–152).

Opinnäytetyössä tarkastellaan sitä, miten yhteiskunnalliset ja globaalit tavoitteet ja trendit voidaan linkittää tutkimuksen ja yhteiskunnan rajapintaan kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa. Ennakointiin liittyvät menetelmät ja niihin perehtyminen auttavat tämän linkityksen suunnittelussa ja erilaisen trendien ja megatrendien vaikutusten hahmottamisessa.

2.4.6 Muut kehittämistyössä hyödylliset menetelmät

Opinnäytetyötä varten tutkija on perehtynyt myös muihin kehittämistyössä hyödyllisiin menetelmiin. Näistä kiintoisimmaksi nousi blueprinting, joka on palveluprosessin analysointiin kehitetty lähestymistapa. Palvelun blueprint on prosessikaavio, joka kuvaa palveluprosessin etenemistä ja eri osallistujien rooleja siinä. Palveluprosessi olisi tärkeää kuvata siten, että ymmärrys palvelun kokonaisuudesta on yhtenevä, oli sitten kyse organisaation johdosta, henkilöstöstä tai asiakkaasta. Tämän jälkeen on helpompaa kehittää palvelua, kun kaikilla osallistujilla on yhteinen käsitys kokonaisuudesta. (Ojasalo ym., 2014, ss. 178–182) Käytännössä blueprinting tarkoittaa tuotantoprosessista muodostettua kuvaa, jonka avulla on tarkoitus tunnistaa ja kuvata palvelun keskeiset ja kriittiset vaiheet, määrittellä toimijoiden ja toimenpiteiden työjärjestys ja toimintojen ajallinen kesto sekä osoittaa toimijoiden välinen tiedonkulku. Tärkeää blueprintingissä on erottaa asiakkaan prosessit ja palveluntarjoajan prosessit toisistaan sekä tunnistaa asiakkaan erilaiset roolit ja tarpeet palvelun elinkaaren aikana. (Tonder, 2013, s. 97)

Toisena mainitsemisen arvoisena menetelmänä nousee esiin dokumenttianalyysi. Dokumenttianalyysissä pyritään tekemään päätelmiä kirjalliseen muotoon saatetusta aineistosta, joka pohjautuu verbaaliseen, symboliseen tai kommunikatiiviseen aineistoon. Dokumenttianalyysissä tarkastelun kohteena olevia dokumentteja voivat olla esimerkiksi tekstiksi muutetut haastattelut, internetsivut, lehtiartikkelit, vuosikertomukset, markkinointimateriaalit, ideointipalaverien muistiot, valokuvat, raportit, toimintakertomukset ja muut kirjalliset materiaalit. Dokumenteiksi voidaan lukea kaikki tutkittavasta ilmiöstä kirjoitettu, puhuttu tai kuvattu materiaali. Dokumenttianalyysissä tavoitteena on analysoida näitä edellä mainittuja dokumentteja järjestelmällisesti ja luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ja kehitettävästä asiasta. Tarkoituksena on informaation lisääminen tutkittavasta aiheesta. Analyysin vahvuus on herkkyyys asiayhteydelle. Dokumenttianalyysiä käytetään yleisesti myös tulevaisuuden tutkimuksen parissa trendien tunnistamisen apuna. (Ojasalo ym., 2014, s. 136) Tutkimusta tehdessä tutkija perehtyi tutkimuksen kohteesta

kirjoitettuihin lehtiartikkeleihin, useisiin internetsivuihin, toimeksiantajana toimivan yhdistyksen perustamisasiakirjoihin, kokousten pöytäkirjoihin, erilaisiin muistioihin sekä yhdistyksen tuottamiin erilaisiin suunnitelmamateriaaleihin. Työn ja asian ymmärtämisen kannalta tämä oli erittäin hyödyllistä. Materiaalien saaminen käsiteltäväksi ja tutkittavaksi on auttanut osaltaan monipuolistamaan työtä.

Lisäksi menetelmänä tutkimuksen teossa oli jossain määrin benchmarking, jonka perustana on kiinnostus siihen, miten toiset toimivat ja menestyvät. Benchmarkingissa tutkitaan menestyviä organisaatioita ja pyritään oppimaan niiden menestyksen syitä ja ottamaan käyttöön muualla hyväksi havaittuja toimintatapoja. Vertailukohteena voivat olla esimerkiksi toisten toimialojen toimijat tai kilpailijat, joiden osalta kerätään tietoa siitä, miten kyseiset organisaatiot ovat menestyneet. (Ojasalo ym., 2014, s. 186). Lähinnä benchmarkingia käytettiin tässä tutkimuksessa selvitetessä ja tutkittaessa, miten muut toimijat ovat jonkin asian ratkaisseet. Benchmarkingin osalta ei tehty esimerkiksi tutustumiskäyntejä toisiin organisaatioihin vaan lähinnä tietoa etsittiin internetistä.

2.5. Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön aiheen valinta ei ollut itsestäänselvyys. Toimeksiantaja ja aihe valikoituivat kuitenkin opintojen alkuvaiheissa. Opinnäytetyön tekijä otti itse toimeksiantajaan yhteyttä henkilökohtaisen kiinnostuksen johdosta puistoa ja kotiseudun kehittämistä kohtaan. Työn tekijällä on vahva halu auttaa puiston kehittämisessä ja toimintaedellytysten turvaamisessa ja se, että annettiin mahdollisuus tehdä opinnäytetyö puistoa hallinnoivalle ja ylläpitävälle yhdistykselle oli tekijälle suuri kunnia.

Aiheen rajaaminen aiheutti alkuun hankaluuksia ja lähestymistavan tutkimuksellinen näkökulma haki oman aikansa muotoaan. Opinnäytetyön alkusysäys oli melko vauhdikas ja ongelmaksi hetkellisesti muodostuikin se, että aikaa aiheeseen perehtymiseen ja orientoitumiseen jäi niukasti. Olisi ollut hyvä ehtiä heti alussa perehtymään tarpeeksi niihin tiettyihin seikkoihin, joihin olisi ollut hyvä perehtyä ennen prosessin aloittamista. Tämän työn tekijän tuli perehtyä itselleen aivan uuteen maailmaan, joka oli kaukana mukavuusalueelta, mutta aihe innosti ja kiinnosti kuitenkin suuresti mitä enemmän siihen perehtyi. Opinnäytetyön kohteena oleviin asioihin perehtyminen ei lopu, vaikka työ on saatettu päätökseen.

Kiitollista on ollut se, että tekijälle nimitettiin toimeksiantajan toimesta ohjaaja opinnäytetyölle ja että hänellä oli resursseja auttaa ja tukea tekijää monin eri tavoin. Toimeksiantajan yhteiskunnallis- tieteellinen ohjausryhmä oli myös tukena kuten myös toimeksiantajayhdistyksen hallitus ja aktiivit. Opinnäytetyöprosessin aikana pidettiin useita palaverereja eri alustoilla ja eri kokoonpanoilla ja lisäksi tekijä kävi tapaamassa henkilökohtaisesti yhteistyökumppaneiden edustajia ja muita henkilöitä, joiden koettiin tuovan prosessiin lisäarvoa.

Opinnäytetyöprosessi oli haastava ja jopa vaikea, mutta antoi tekijälle todella paljon. Onneksi tekijä ei ole pelännyt haasteita eikä niiden vastaanottamista. Työ mahdollisti tekijälle tutustumisen uusiin asioihin ja monien eri alojen asiantuntijoihin. Kiitollista työssä on ollut se, että kaikilla on ollut positiivinen suhtautuminen esittelypuiston säilyttämiseen ja tulevaisuuteen, kaikilla on yhteinen missio, jota on vain pitänyt jalostaa ja kehittää toimivaksi kokonaisuudeksi.

3 KOHDEORGANISAATION ESITTELY

Elonkierto on Luonnonvarakeskuksen (Luke) vuonna 1998 perustama Jojoisilla sijaitseva esittelypuisto. Puistossa esitellään ja havainnollistetaan konkreettisesti luonnonvarojen tutkimusta. Puiston tarkoitus on olla käytännönläheinen ja luoda ymmärrystä tutkimuksen siirtymisestä käyttöön sekä ilmentää ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Elonkierto on myös kotieläinpiha: puistossa laiduntaa kesäisin muun muassa hevosia, lehmiä, lampaista, vuohia ja kanoja. Puistossa kasvaa erilaisten viljojen ja viljelysten lisäksi yrtejä ja ketokukkia. Nähtävillä on myös vanhoja maatalouskoneita ja työvälineitä. (Elonkierron Ystävät, n.d.)

Kuva 2. Elonkierron aktiviteetit (kartan pohjakuva: Elonkierron Ystävät, n.d.).

Elonkierto on myös ympäristökasvattaja, joka havainnollistaa kuluttajan ja maatalouden välistä vuorovaikutusta, valistaa ilmastonmuutoksesta ja

sen vaikutuksesta muun muassa luontoon. Elonkierron lähistöltä löytyvät kasvien geenivarapuisto Wendlan puutarha, hedelmien ja marjojen geenivarapuisto Ferrarian rinne, Jokioisten kartanon puisto ja Luonnonvarakeskuksen omenatarha sekä mansikan emotaimiaineisto. Nämä kohteet linkittyvät Elonkiertoon monin tavoin. Wendlan puutarhassa Luonnonvarakeskus ylläpitää kansallista kasvigeenivarapuistoa ja esittelee Jokioisten kartanon kukoistusajoilta asti säilyneitä vanhoja kasvikantoja. Wendlan puutarhassa kukoistavat myös hedelmä-, marja- ja koristekasvit, joita Luonnonvarakeskus tutkii. Näille kasveille on myönnetty FinE-tavaramerkki. (Luonnonvarakeskus, n.dd.) Ferrarian rinne puolestaan on puisto, joka esittelee konkreettisesti suomalaisten hedelmä- ja marjakasvien monimuotoisuutta ja viljelyhistoriaa. Puutarhan tavoitteena on edistää kansalaisten ymmärrystä marja- ja hedelmäkasvien monimuotoisuudesta ja sen säilyttämisen ja viljelemisen tärkeydestä. (Luonnonvarakeskus, n.de.)

Elonkierrossa kävelykiertoon tehdään kahden kilometrin pituista polkua pitkin, jonka varrella on esittelykohteita. Opastaulujen avulla helpotetaan tutustumista esittelykohteisiin. Kesäkaudella Elonkierron makasiinilla on 4H-yhdistyksen pitämä kahvila, joka työllistää paikallisia nuoria. Makasiinilla on pidetty myös muun muassa taidenäyttelyitä ja teatteriesityksiä. Makasiini on auki kahvilan aukiolojen mukaisesti. Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisyhdistys on järjestänyt kesäisin lapsille luontokerhoa ja lisäksi puistossa on järjestetty muun muassa erilaisia teemailtoja. Elonkierron laidalle on sijoitettu Lounais-Hämeen Uranuksen tähtitorni sekä pitkälle Loimijokivarteen näkyvä ympäristötaideteos – puolipallon muotoinen Aurinko valaisemassa iltaisin pimeää peltomaisemaa. Elonkierto puistona on aina avoinna ja kaikille ilmainen kohde ja sellaisena se halutaan pitääkin. (Elonkierron Ystävät, n.d.)

Kuva 3. Elonkierron ja lähialueen kartta.

Tässä tutkimuksessa Elonkierron Ystävät ry:tä nimitetään organisaatioksi, yhdistykseksi tai opinnäytetyön toimeksiantajaksi, näillä nimikkeillä viitataan yhdistykseen. Elonkierrosta puhuttaessa viitataan maatalouden esittelypuistoon, alueeseen ja alustaan, jossa yhdistys on toimijana.

3.1. Elonkierron historia

SUSAGRI- hanke (Sustainable Development in Agriculture: Indicators, Administration and Demonstrations) käynnistyi vuonna 1997 Euroopan Unionin LIFE-ohjelman, Maatalouden tutkimuskeskuksen ja Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen yhteisellä rahoituksella. SUSAGRI jakaantui kolmeen osahankkeeseen, joita olivat kestävän maatalouden indikaattorit, ohjaus ja esittely. SUSAGRI:in koottiin monitieteinen tutkijaryhmä selvittämään indikaattoreiden muodostamisen perusteita sekä kehittämään kokonaisvaltaisia indikaattoreita. Indikaattoreiden työstäminen tapahtui eri tieteenalojen menetelmiä ja paikkatietojärjestelmää (GIS) laajamittaisesti hyödyntäen. (Kurppa, 2020)

Kestävyyden ohjauskeinoja koskevan osuuden tutkimuskohteeksi valittiin maatalouden ympäristötukiohjelma, joka suomalaisessa maatalouspolitiikassa on ollut selkeästi merkittävin askel kohti ympäristöystävällisempiä tuotantotapoja. MYTVAS -projekti (Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seuranta- ja tutkimusprojekti) oli jo aiemmin ryhtynyt selvittämään tukiohjelman ekologisia vaikutuksia. Kestävän maatalouden esittelyyn liittyvä osakokonaisuus otettiin mukaan, jotta puheiden tasolta päästäisiin myös tekoihin. Jokioisiin, Maatalouden tutkimuskeskuksen (MTT, nykyisin Luonnonvarakeskus LUKE) välittömään läheisyyteen perustettiin maatalouden esittelypuisto, joka nimettiin Elonkierroksi. Käytännön ympäristönhoitoa tehtiin Loimijoen alueella yhteistyössä paikallisten maanomistajien ja viranomaisten kanssa. Kokonaisuutta täydentävä näkökulma kestävyyteen aukeni selvitetessä kaupunkilaisnuorten mielikuvia kestävästä maataloudesta. SUSAGRI- hanke päättyi vuonna 2000. (Kurppa, 2020)

Viimeisten kymmenen vuoden aikana Elonkierron toimintaan on liittynyt useita pienempiä hankkeita liittyen mm. ilmastomuutokseen, sen seurauksien ja ilmastomuutoksen hillinnän demonstrointiin. Viimeisin hanke oli kaksivuotinen Uudistuva Elonkierto -hanke, joka päättyi vuoden 2018 lopussa. Hankkeen tärkeimpänä tuotoksena on puistoon rakennettu uusi esittelykohde ”Luke tutkii maalla, metsissä ja vesillä”. Hankkeessa selvitettiin Elonkierron digitalisointia.

3.2. Taustatietoa organisaatiosta

Elonkierron Ystävät ry:n perustaminen juontaa siitä, kun Luonnonvarakeskus karsii toimintaansa rahoituksen vähentyessä. Luonnonvarakeskus luopui puiston ylläpidosta vuoden 2019 lopussa ja vastuu puistosta siirtyi yhdistykselle. Jokioisten kunta haluaa pitää puiston olemassa, mutta sillä

ei ole resursseja uuden toimintamallin kehittämiseen eikä kunta pysty puistoa yksin rahoittamaan ja ylläpitämään. Luonnonvarakeskus jatkaa ainakin siirtymäkauden ajan puiston maa-alueiden vuokraajana ja käyttöalueen haltijana. Alueen omistaa Metsähallitus. Elonkierron vuosittainen kävijämäärä, keskittyen kesäkauteen, on noin 25 000–30 000 henkeä. Tästä lasten maatalousnäyttely Mansikin kävijämäärä on viime vuosina muodostanut noin 5000–6000 henkeä. Elonkierto on erityisesti lapsiperheiden suosiossa, mutta siellä käy kaikenikäisiä ihmisiä. Elonkierrossa myös käy paljon koululaisryhmiä opastetuilla kierroksilla. (Elonkierron Ystävät, n.d.; Kurppa, 2020)

Tukiyhdistystä tarvitaan pitämään esittelypuisto hyvässä kunnossa: puistossa on kesäisin eläimiä, joita tulee hoitaa ja vahtia. Lisäksi puistossa on järjestetty erilaisia tapahtumia ja luentoja. Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena on aktivoida toimintaa ja tiedottaa siitä sekä kartoittaa rahoituslähteitä ja pyrkiä aktiivisesti hankkimaan rahoitusta Elonkierron kokonaisuuteen sekä sen kehittämiseen. Yhdistys voi myös palkata toimihenkilöitä, työllistettäviä ja nuoria, järjestää talkoita ja osallistua toiminnan koordinointiin. Jokioisten kunta voi tukea yhdistyksen toimintaa rahallisesti ja työllistämismuotojen kautta. Elonkierron ja yhdistyksen rahoitus pohjaa on tarkoitus laajentaa siten, että rahoitus voi sisältää muun muassa suoria tukia, sponsorointia ja rahoitusta voi tulla myös esimerkiksi julkisilta rahoittajilta ja säätiöiltä. Tarvittaessa on mahdollista perustaa Elonkierron tueksi myös säätiö.

Alustavasti Luonnonvarakeskus on lupautunut jatkamaan puiston maa-alueen haltijana saaden vastineeksi peltojen maataloustuet. Luke myös osallistuu jollakin panostuksella puiston perusylläpitoon muun muassa puiston operatiivisesta toiminnasta vastaavien henkilöiden ja irtaimiston osalta. Metsähallituksen kanssa on tarkoitus sopia maa-alueen pitkäaikaisesta hallinnasta ja kehittämisestä, jonka vastineeksi on tarkoitus anoa vapautusta maapohjan vuokrasta. (Elonkierron Ystävät, 2019) Puiston käyttöä osana Luken tutkimusprojektien tiedonsiirtoa vahvistetaan kehittämällä alustoja hanketoimintaan ja aktiivimalla Luken tutkijoita hyödyntämään puistoa osana tutkimus-, kehittämis- ja tiedonsiirtohankeita. Koko lähiseutu hyötyy siitä, että puistolla on tarjota kaikenikäisille ympäristökasvatusta sekä ikkuna maanviljelyyn, biodiversiteettiin ja ruokahuoltoon.

3.3. Elonkierron tulevaisuus ja tavoitteita

Elonkierron Ystävät ry on voittoa tavoittelematon yhdistys. Yhdistyksen toiminnan suunnittelulle ja kehittämiselle antaa vahvan leiman voiton tavoittelemattomuus ja yhdistyksen toiminta-ajatus. Yhdistyksen toiminta-ajatuksena on koordinoita Elonkierron tulevaisuuden toimintamallin yhteiskehittämistä innovatiivisin keinoin. Toimintamallin reunaehdoista on tarkoitus sopia Luonnonvarakeskuksen, Metsähallituksen ja kunnan

kanssa. Luke edustaa keskusteluissa alkuperäisen toimintamallin omistajaa ja tutkimuksellista edelleen kehittäjää, Metsähallitus edustaa maa-alueen omistajaa ja Jokioisten kunta on luontaisesti keskeinen paikallinen instituutio suhteessa Elonkiertoon.

Elonkierto on perustettu kesällä 1998 ja tähän saakka sitä on ylläpidetty erilaisin pääsääntöisesti MTT:n ja Luonnonvarakeskuksen hallinnoimilla projektivaroilla. Nyt toiveissa on Elonkierron tulevalle, uudelle kehitetylle konseptille laajempi toimijajoukkoa, uudenlaisia yhteiskehittämisen näkymiä ja jaettua vastuuta toiminnan kehittämisestä. Elonkierron Ystävät ry:n kantava ajatus Elonkierron puiston tarkoituksesta on, että Elonkierto puistona toimisi alustana erilaisten toimijoiden erilaisille toiminnoille.

Toimintamallin osana on tarkoitus myös kehittää uusi rahoitusmalli. Rahoitus tulisi jatkossa entistä vahvemmin yhdistyksen ja Elonkierron puiston toimintojen monipuolisen ja yhteistoiminnallisen hankkeistamisen kautta. Parhaita käytänteitä on tarkoitus testata vuosien 2020–2021 aikana ja vuoden 2021 aikana yhdistys ja toimijat muokkaavat lopullisen toimintamallin, jolloin vuonna 2022 uusi toimintamalli on olemassa ja yhteistyökumppanit vakiintumassa. Tällöin toiveena on, että Elonkierto-konseptilla on pysyvä verkosto yhteistyötahoja ja dynaamisen ylläpidon toimintakulttuuri, joka tuottaa aineellista ja aineetonta hyötyä kaikille eri osapuolille. Elonkierron Ystävät ry:n hallituksen jäseniksi ja jäsenten varahenkilöiksi on valittu noin 20 alueen keskeistä toimijaa ja laajemmin yhteiskuntaa edustavia henkilöitä ja yksityisiä kuntalaisia. (Elonkierron Ystävät, 2019)

Puiston profiilia on tarkoitus laajentaa lähiliikuntapaikaksi, kokoontumispaikaksi sekä tapahtumien järjestämisaikaksi. Tarkoitus olisi, että paikalle tullaan viihtymään, nauttimaan tunnelmasta ja tutustumaan tarjontaan. Elonkierron Ystävät ry:n tarkoitus on tukea alueen käyttöä palveluyritysten toiminnan alustana (esimerkiksi puistojooga, erilaisten kurssien pitopaikka), urheilu- ym. seurojen kokoontumispaikkana sekä ympäristökasvatuksen ympäristönä (esimerkiksi työpajoja). Elonkierron Ystävät ry:n visiossa Elonkierrossa olisi kokoustila yrityksille sekä sateenkestävä tila tapahtumien järjestämiselle ja tutkimushankkeille. (Elonkierron Ystävät, 2019)

Uuden toimintamallin käyttöönoton myötä tavoitellaan puiston näyttelyiden, tapahtumien ja ympäristön viientä sähköiseen maailmaan ja moniulotteisuutta halutaan lisätä virtuaalitodellisuuden kehittämisellä. Sähköisen maailman mukaan ottamisella toivotaan käyttöasteen nostoa, joka hyödyttää puolestaan puiston ylläpitoon osallistuvia osapuolia ja houkuttaa mukaan lisää toimijoita, rahoittajia ja hankkeita. (Elonkierron Ystävät, 2019)

Elonkierron tulevaisuusprosessia tulisi pystyä kuvailemaan termeillä järjestelmällinen, osallistava ja kokonaisvaltainen. Tulevaisuusprosessin tulisi keskittyä tulevaisuuden ennakointiin liittyvien tietojen keräämiseen ja keskipitkän ja pitkän aikavälin visioiden luomisprosessiin. Tarkoitus on prosessissa tukea strategisten päätösten tekemistä teknologiavalinnoissa, markkinoilla, yhteiskuntasuhteissa ja ympäristön kehittämisessä. Uusitun Elonkiertokonseptin - toiminta-alustan kehittämissuunnitelman tarkoitus on valita kantavat teemat, jotka toimivat visuaalisen viestinnän, vuorovai- kutuksen ja kokemuksellisen oppimisen välineinä ja rajapintoina biotalou- den tuotannon ja kulutuksen sekä paikallisen, alueellisen ja kansallisen yhteiskunnan välillä.

4 KONSEPTIN RAKENTUMINEN

Opinnäytetyössä on otsikon mukaisesti tarkoitus konseptoida luonnon- vara- ja esittelykohdepuistoa. ”Konseptointi on ideoiden jalostamista to- teuttamiskelpoiseksi luonnokseksi”. (Jyväskylän yliopisto, n.d.). Konse- ptointiin voidaan katsoa sisältyvän kolme vaihetta: määrittely, muotoilu ja arviointi. Konseptin muodostaminen edellyttää perusteellista tietoa tule- vista käyttäjistä ja käytettävästä ympäristöstä. Ensimmäisessä vaiheessa eli määrittelyssä käyttäjätiedon hankinta on ensiarvoisen tärkeää. Käyttä- jätiedon avulla pystytään muodostamaan käsitys käyttäjien tarpeista. Käyttäjien ja käyttöympäristön lisäksi on tärkeä huomioida vallitsevat ja tulevaisuudessa odotettavat trendit ja pystyttävä valmistautumaan no- peisiin muutoksiin. Konseptia muodostamaan on hyvä valita ryhmä, jossa on päteviä edustajia eri tieteen aloilta ja jossa on näin ollen riittä- västi erilaisia näkökulmia ja asiantuntemusta. Ryhmän tulisi pystyä ajatte- lemaan ja toimimaan luovasti parhaan mahdollisen lopputuloksen saa- miseksi. (Jyväskylän yliopisto, n.da.) Elonkierron Ystävät ry:llä on tieteel- lis-yhteiskunnallinen ohjausryhmä, johon kuuluu nimekkäitä valtakunnal- lisia toimijoita eri aloilta, jotka katsovat asioita eri näkökulmista peilaten ideoita omiin vahvuusalueisiinsa. Ryhmä kokoontui opinnäytetyön tii- moilta kahteen ideointituokioon, jotka olivat hedelmällisiä sekä opinnäy- tetyölle että Elonkierron kehittämiselle.

Konseptia muotoillessa valitaan ensin parhaat ideoinnin aikana syntyneet ideat. Toisessa vaiheessa eli muotoilussa eri osa-alueista muodostetaan kokonaisuus, joka kiteyttää ideoinnin parhaat tuotokset. Ideoiden valin- nan osalta on tärkeää kohdistaa valinta sellaisiin ideoihin, jotka muodos- tavat yhtenäisen ja toimivan kokonaisuuden ja joka myös huomioi käyttä- jien tarpeet ja käyttöympäristön. Ideoiden tulee muodostaa selkeä ydinidea ja niiden tulee luoda uutta toimintaympäristöön, jonka avulla voidaan erottua paremmuudella verrattuna aiempiin ratkaisuihin. Kon- septoinnin muotoiluvaiheessa tulee myös ennakoida tulevaisuutta. (Jy- väskylän yliopisto, n.da., n.db.) Tässä opinnäytetyössä käsitellään tulevai-

suuden trendejä ja suuntauksia sekä yhteiskunnallisia ja globaaleja asioita, sidotaan niitä yhteen Elonkierron tavoitteiden ja teemojen kanssa, jonka jälkeen tehdään esityksiä operatiivisista polkuratkaisuista, jotka ovat muotoutuneet ideoinnin lopputuloksena.

Konseptin arviointivaiheessa muotoiltua konseptia testataan sille asetettuja vaatimuksia vasten. Arviointivaiheesta saatujen kehittämissideoiden myötä on mahdollista aloittaa uusi konseptointikierron määrittelyvaiheesta. Konseptointikierron määrittelylle ei ole rajoituksia. Tavoitteena on konseptointikierron jälkeen saada aiempaa parempi ja toteuttamiskelpoisempi ratkaisu aikaan ja sen jälkeen joko lähettää se uudelle kierrokselle tai hyväksyä konsepti. (Jyväskylän yliopisto, n.d.c.) Opinnäytetyön kohteena olevassa luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistossa on vuonna 2020 otettu kokeiluun muutamia uusia pilottikohteita ja - tapahtumia, kuten hyvinvointimetsä, kansainvälinen työleiri ja sadonkorjuumarkkinat. Näistä saatujen palautteiden perusteella Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista arvioida myös, onko näitä kannattava jatkaa ja millä mahdollisella konseptilla.

Konseptin rakentamisen tulee perustua moneen eri seikkaan, joista tärkeimpinä voidaan mainita havaitut kysyntärakenteet ja kohderyhmän määrittely, yrityksen liikeidean toteuttaminen sekä palvelusisällön rajaaminen ja sisällön määrittely. Konseptia luotaessa on tärkeää muistaa luoda sitä, mitä kohderyhmä tarvitsee ja muistaa mahdollistaa luovuus suunnittelussa. (Tonder, 2013, s. 82) Opinnäytetyön ja puiston osalta yhtenä ongelmana on se, että puiston kävijäkohderyhmä on todella laaja. Kohderyhmän määrittelyä helpottaa kuitenkin se, että kaikkien kävijätutkimusten ja -kyselyjen perusteella kävijät ovat hakemassa puistosta vuodesta toiseen hyvin samantyyppisiä asioita.

Tiivistetysti konseptoinnilla tarkoitetaan kuvausta palvelun muodosta, toiminnoista sekä siitä, mitä palvelu sisältää. Konseptointiin liittyy usein myös kuvaus tavoitelluista asiakkaista ja se sisältää selkeän asiakaspauksen. Yrityksen kannalta on mahdollisuus saavuttaa palvelujen parempi tuottavuus, koska konseptoinnissa voidaan hyödyntää muun muassa standardoituja tai muuten vakioituja ratkaisuja. Konseptoinnin tulos on tuotteistettu palvelu, joka myydään asiakkaalle. (Lehtinen & Niinimäki, 2005, s. 30) Tärkeintä on pitää mielessä asiakasnäkökulma ja yhdistyksen strategia, josta kaikki tekeminen ja suunnittelu lähtee liikkeelle ja joka tulee huomioida päätöksenteossa.

4.1. Yhteistyö- ja innovaatiomallit

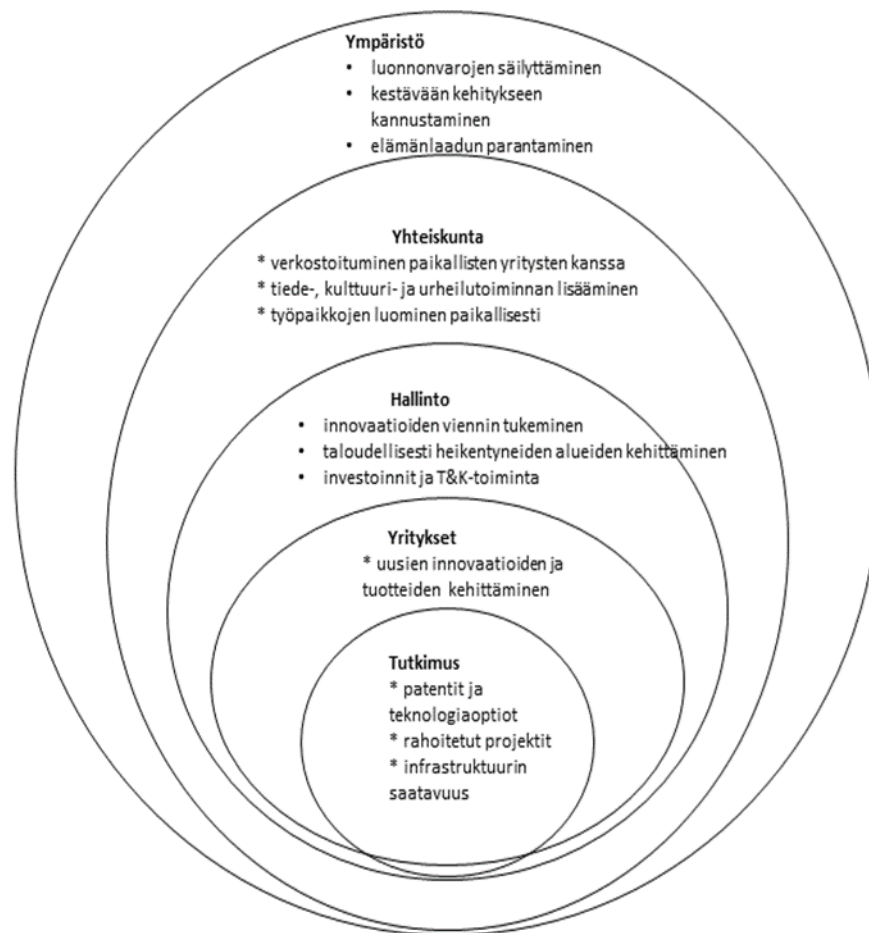
Viime aikoina kehittämistä on katsottu hieman laajemmasta näkökulmasta. Usein kehittämistoiminta tapahtuu erilaisissa verkostoissa yksittäisten organisaatioiden sijaan. Verkostoissa voi olla toimijoita yrityselämästä, julkissektorilta ja korkeakouluista. Näiden lisäksi palvelujen ja

tuotteiden käyttäjät voidaan nähdä keskeisinä kehittämistoiminnan subjekteina. Verkostomalleilla tavoitellaan innovatiivisia rajapintoja, joissa eri alojen toimijat voivat laajentaa omaa ajatteluaan uusilla ideoilla, mutta joissa myös eri näkökulmista asioista katsovat asiantuntijat voivat yhdessä kehittää uusia innovaatioita (Toikko & Rantanen, 2009, s. 17).

Taloustieteessä innovaatiot ja innovaatiotyyteemit esiintyvät taloudellista kasvua kuvaavissa malleissa ja innovaatioiden voidaan katsoa olevan yksi talouskasvun lähteistä. Pelkästään vapaiden markkinoiden hoidettavaksi jätettynä innovaatiotoiminta on altis tehottomuuksille. Yksityisen sektorin katsotaan siis investoivan tutkimus- ja kehitystoimintaan vähemmän kuin olisi optimaalista. Julkisen sektorin innovaatiotuotannossa taas ongelmana nähdään se, että innovointi ja informaation tuotto määräytyy keskusjohdollisesti. Innovaatioiden ajatellaan perinteisesti syntyvän yritysten, hallinnon eli valtiovallan ja korkeakoulujen vuorovaikutuksessa. Tätä kutsutaan Triple Helix-innovaatiomalliksi eli innovaatioiden kolmoiskierteeksi. Tässä mallissa korostuu korkeakoulujen merkitys tiedon tuottajana ja innovaatioiden kehittäjänä. Elinkeinoelämän katsotaan synnyttävän hyvinvointia ja talouskasvua hyödyntämällä tätä uutta tietoa. Julkisen hallinnon tehtävänä puolestaan on julkinen säätely ja tätä kautta innovatiivisen toimintaympäristön mahdollistaminen. (Lahtonen & Tokila, 2014, ss. 51–54).

Triple Helix- mallin täydentäjäksi on kehitetty niin sanottu Quadruple Helix- malli. Quadruple Helix- malli lisää Triple Helix-mallin innovaatioelementteihin neljännen ulottuvuuden. Neljänneksi toimijaryhmäksi nostetaan yleisesti kuluttajat, kansalaisyhteiskunta, kansalaiset ja heitä edustavat kansalaisjärjestöt. Quadruple Helix- innovaatiomalli korostaa demokratialähtöistä innovaatiotoimintaa. Markkinoiden uudet innovaatiot ovat enenevässä määrin kuluttaja- ja asiakasvetoisia, joten neljäs kierre mallissa on tarpeellinen sen toimivuuden kannalta. Neljänteen kierteeseen luetaan myös media, jonka vaikutusta innovaatioihin ei tule unohtaa. Quadruple Helix- malli korostaa elinkeinoelämän, yliopistojen, hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan interaktiota kestävästi kasvun edellytyksenä. (Lahtonen & Tokila, 2014, s. 57).

Quintuple Helix-innovaatiomallin eli viisikierteisen innovaatiomallin taustalla on huoli globaalista ilmaston lämpenemisestä. Ilmaston lämpenemisen ja muuttumisen taustalla ongelmana on ihmiskunta ja mallin mukaan ihmisten tulee kehittää ratkaisuja ja toimia kestävä kehitys huomioon ottaen. Mikäli näitä ratkaisuja ei saada kehitettyä, on mahdollista, että nämä ongelmat aiheuttavat muun muassa poliittisia ja sosiaalisia konflikteja, sotia resursseista, uusia ympäristökatastrofeja ja ongelmia markkinataloudessa. (Garayannis, Barth, Campbell, 2012, ss. 2–3). Viides kierre mallissa on siis näkökulma luonnonympäristöstä ja paikallisesta ekosysteemistä.

Kuva 4. Innovaatioprosessi Quintuple Helix- mallin mukaisesti ja eri toimijoiden rooli

Nelin- ja viisinkertaisen innovaation kierteen puitteet kuvataan siten, että se rakentuu korkeakoulujen, hallinnon, yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja ympäristön vuorovaikutuksesta. Quadruple ja Quintuple Helix- mallissa eri tieteenalat yhdistyvät. Quintuple Helix- mallin päämääränä ja näkökulmana on ollut sisällyttää luonnonympäristö uudeksi alajärjestelmäksi osaksi innovaatio- ja tietomallia. (Garayannis ym. 2012, ss. 8–9). Quadruple Helix- mallissa tapahtuvaa sosioekologista vuorovaikutusta voidaan käyttää määrittelemään tietoyhteiskunnan ja osaamistalouden mahdollisuuksia, kuten innovaatioita kestäväen kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Viisikierteisessä innovaation kierteessä viides kierre syntyy luonnollisesta ympäristöstä eli sosioekologisesta vuorovaikutuksesta eli sitä voidaan soveltaa tieteiden välisellä ja poikkitieteellisellä tavalla kestäväen kehitykseen. Tuleviin muutoksiin voi mallin mukaisesti varautua aktiivisesti tarkkailemalla ympäristöstä tulevia muutosviestejä sekä kumppaneiden toimintaa. Malli sopii erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan ajatteluun ja mallia on tarkoitus käyttää myös Elonkierron konseptoinnin yhteydessä.

Elonkierron luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto on erityisesti tulevaisuudessa kokeilu- ja esittelyalusta muun muassa bio- ja kiertotaloudelle. Puisto toimii rajapintana tutkimuksen ja kansalaisyhteiskunnan välillä ja tätä roolia on tarkoitus jatkossa vahvistaa entisestään. Yhteiskunta-vaikuttaminen tulee korostumaan jatkossa, koska tähtäin on nykyistä suurempaan ja maanlaajuisesti kattavampaan kävijämäärään. Tavoite on kehittää kansalliselle matkailulle alusta yhdistämällä Elonkierron tarjoamat mahdollisuudet esimerkiksi Loimaalla sijaitsevan Sarka-maatalousmuseon toimintaan, Ypäjällä sijaitsevan Hevosopiston majoitusmahdollisuuksiin ja Jokioisten museorautatien tuottamiin elämyksiin. Tähtäimessä on myös maa- ja biotalouteen liittyvä aktiivisen kokemisen alue, joka houkuttelisi kesäisin kävijöitä yöpymään alueella kuluttaen myös alueen palvelutarjontaa. (Elonkierron Ystävät, 2019)

4.2. Yhteiskunnalliset ja globaalit trendit

Tulevaisuutta on vaikea ennakoida, mutta erilaisilla tulevaisuuden tutkimukseen liittyvillä menetelmillä ja metodeilla sitä pystytään tutkimaan ja visioimaan. Tulevaisuuden ennakkoinnissa voidaan käyttää apuna erilaisia ennakkointimenetelmiä, joiden avulla tulevaisuuteen voidaan yrittää vaikuttaa ja esimerkiksi luoda erilaisia skenaarioita eli mahdollisia tapahtumaketjuja. Ennakointimenetelmiä on löydettävissä eri lähteistä useita ja rajanveto voi olla haasteellista sen osalta, mikä on menetelmä ja mikä jostain muuta. Perustellut kuvaukset tulevaisuuden ennakkoinnista voivat kuitenkin olla hyvin käyttökelpoisia toiminnan suunnittelussa.

Tulevaisuuden ennakointi on tärkeää niin yrityksille, yksilöille kuin yhteiskunnallekin. Tulevaisuuteen täytyy pystyä varautumaan ja tulevaisuuden osalta pitää pystyä hahmottamaan erilaisia kokonaisuuksia ja skenaarioita. On mahdollista saavuttaa merkittävää kilpailuetua, mikäli keksitään jotain sellaista asiakkaiden tarvitsemaa, mitä muut eivät ole vielä keksineet. Trendiksi kutsutaan pitkän ajanjakson kuluessa tapahtuvaa ilmiön yleistä kehityssuuntaa. Trendiä voidaan kutsua myös suuntaukseksi, virtaukseksi tai muutoksen kaavaksi. Trendi on riippuvainen ajasta ja trendit ohjaavat päätöksentekoa vaikuttamalla valintoihin, makuun, arvostuksiin ja niin edelleen. (Rubin, n.d.)

Tulevaisuuden suunnan määrittäviä ilmiöitä tai niiden joukkoa kutsutaan megatrendeiksi. Megatrendit ovat usein kansainvälisiä, merkittäviä ilmiöitä ja kokonaisuuksia, joiden menneisyyttä, kulkua ja merkitystä on mahdollista tutkia ja havainnoida. Megatrendit voidaan myös ymmärtää globaalissa maailmassa ilmeneviksi suuriksi muutosprosesseiksi yhteiskunnallisessa, poliittisessa tai taloudellisessa kehityksessä. Megatrendi on kansainvälisen tason suuri muutos trendin ollessa paikallisempi muutoksen tila. (Rubin, n.d.) Megatrendit jatkuvat vuosia, ellei jopa vuosikausia, ellei mitään yllättävää tapahdu.

Megatrendit kuvaavat siis pitkäkestoisia, suuria ja hitaasti muuttuvia ilmiöitä. Mahdollisia tulevaisuudenkuvauksia on useita ja näkemykset trendien vaikutuksesta vaihtelevat. (Sitra, n.d.a). Trendit auttavat katsomaan tulevaisuuteen ja ennakoimaan sitä. Tässä työssä megatrendejä ja muita yhteiskunnallisia ja globaaleja trendejä käsitellään lähinnä siltä osin kuin ne jollain tavalla linkittyvät kohteena olevaan luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistoon. Tulevaisuuden trendeinä nähdään monissa yhteyksissä muun muassa globalisaatio, väestönkasvu ja väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja kansainvälistyminen, varallisuuden ja keskiluokan kasvu, kulutuksen kasvu ja resurssien väheneminen, ilmastonmuutos ja ympäristön saastuminen, biodiversiteetin väheneminen, digitalisaatio ja teknologian kehitys. Tässä työssä pidetään taustalla ikään kuin mielessä koko ajan nämä megatrendit ja niiden linkitys kohteena olevaan luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuistoon ja siihen, miten puiston temaattiset polut linkittyvät operatiivisesti näihin mainittuihin trendeihin. Koska näkemyksiä tulevaisuudesta on monia ja trendien vaikutukset ja merkitykset tulevat vaihtelemaan ennustetusta, huomioon on hyvä myös ottaa metatrendit, jotka ovat kaikkien megatrendien läpileikkaavia muutoksia. Merkittävää on myös huomioida se, että kaikki puiston tavoitteet ja näkemykset eivät ole trendejä, mutta ne ovat kuitenkin merkittäviä yhteiskunnallisia tavoitteita.

Trendit ovat arvokkaita, koska niiden avulla voidaan peilata sitä, miten kuluttajat käyttäytyvät tulevaisuudessa ja minkälaisiin asiakastarpeisiin organisaatioiden tulisi vastata. Trendit saattavat jatkua vuosikausien ajan samanlaisina, mutta mikään ei takaa sitä, että etteivätkö ne voisi muuttua kärjistetyksi sanoen jo huomenna. Covid-19-epidemiaa ei voida sanoa trendiksi, mutta se on villi kortti, jotain yllättävää, mullistavaa, nopeasti tapahtuvaa ja vaikeasti ennustettavaa. Covid-19-epidemia on kasvattanut luontomatkailua ja osansa siitä on saanut ja varmasti tulevaisuudessakin saa Elonkierto – kunhan potentiaalisille kävijöille saadaan kerrottua puistosta markkinoinnin avulla ja siten johdatettua heidät puistoon. Tulevaisuudessa jonkin asteista varautumista vastaaviin villeihin kortteihinkin on ajateltava ainakin ja tiedostettava se mahdollisuus, että jotain hyvin yllättävää voi tapahtua. On myös tärkeää miettiä ja havainnoida, mitä trendeille voi tapahtua tulevaisuudessa ja minkälaisia ennakkomerkkejä voi olla näkyvissä siitä, että trendit muuttuisivat. (Hiltunen, 2017, s. 11) Toimintaa suunniteltaessa on siis otettava huomioon, miten trendit nyt ja mahdollisesti tulevaisuudessa vaikuttavat.

Elonkierron kehittämiseen liittyy useita yhteiskunnallisia ja kansallisia trendeiksi ja megatrendeiksin kutsuttuja haasteita ja näkökulmia, joita ovat muun muassa ilmastonmuutos, väestönkasvu ja väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja teknologian kehitys. Ilmastonmuutos vaikuttaa ihmisten elämään esimerkiksi luonnonkatastrofeina ja maapallon lämpötilan nousuna. Ilmastonmuutos vaikuttaa muun muassa väestöön, ruoan riittävyyteen, asumiseen, työhön, talouteen, yhteiskunnan vakauteen ja turvallisuuteen. (Hiltunen, 2019, s. 19) Ihmiset ovat käyttäneet luonnonvaroja

liiallisesti saastuttaen myös ympäristöä (Hiltunen, 2019, s. 11). Ihmisten ymmärrystä näistä synnytyistä vaurioista tulisi lisätä ja painottaa jokaisen kuluttajan omaa vastuuta tulevaisuuden maapallon tai ympäristön tilasta.

Ilmastonmuutokseen sisältyy erilaisia kysymyksiä liittyen muun muassa maatalouden ja luonnon monimuotoisuuden kriittiseen vähenemiseen ja uhanalaisten lajien määrän kasvuun mukaan lukien pölyttäjähönteisten väheneminen. On tärkeää jatkossa huomioida alkuperälajien ja geneettisen monimuotoisuuden suojelua koskevat tavoitteet kuin myös kotieläintalouden eettiset kysymykset. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös ekosysteemipalveluiden määrittämiseen suhteessa maatalouteen ja näiden palveluiden hyödyntämiseen. Tärkeitä kysymyksiä ovat myös ympäristön kemikalisoituminen ja sen vaikutukset kuten myös maataloustuotantoon kohdistuvat hiilineutraaliusvaatimukset ja siihen liittyvät maatalouden hiilineluvaatimukset. Suomalaisen ruoan tuotanto-kulutusketjuun liittyvä arvonmuodostus ja vientiin liittyvät brändit ovat myös merkittävä tavoite kuten myös ruoan kulutuksen ilmastovaikutusten minimointi ja eri lähteistä tulevan proteiinin arvostuksen uudistaminen ja tasapainottaminen. Ilmastonmuutos vaikuttaa tulevaisuudessa äärisäämiöiden lisääntymiseen eli esimerkiksi siihen, että helteet ja sateet vaikuttavat satonäkymiin ja karjankasvatukseen muun muassa rehun saatavuuden osalta. Ilmastonmuutos aiheuttaa myös muutoksia kasvi- ja eläinlajeissa.

Väestönkasvun ja väestörakenteen muutoksen osalta keskeinen haaste on väestön ikääntyminen ja kasvavan väestön ruokkiminen. Tärkeää onkin ottaa esille eri lähteistä tulevan proteiinin arvostuksen uudistamiseen ja tasapainottamiseen liittyviä seikkoja. Kaupungistuminen puolestaan tuo haasteita, jotka liittyvät muun muassa asumiseen, energiantuotantoon, terveyspalvelujen tarjontaan, hygieniaan ja liikenteeseen. Kaupungeissa on usein ongelmana ilmansaasteet, mutta mahdollisuutena voidaan nähdä ekologisuus ja luonto, kuten esimerkiksi kerrostalojen kattotasanteille rakennettavat puutarhat ja aurinkoenergian käyttö.

Muita esiin nostettavia seikkoja ovat kestävyysnäkökulmat, ruokahävikki ja siihen liittyvät ongelmat, maatalouteen ja maaseutuun liittyvät maise-malliset tavoitteet, ruoan prosessoinnin terveysvaikutusten ja ilmastovai-ikutusten esiin nostaminen sekä esimerkiksi vertikaaliviljelyn mahdollisuu-det. Tulevaisuuden kehittyväksi ja kasvavaksi trendiksi voidaan nostaa lemmikkien lisääntyminen. Tilastokeskuksen mukaan rekisteröityjen koi-rien määrä on Suomessa lisääntynyt hyvin nopeasti (Tilastokeskus, 2020). Koiranulkoiluttajia näkeekin Elonkierrossa hyvin paljon ympäri vuoden. Lemmikkeihin ja erityisesti koiriin panostetaan tällä hetkellä hyvin laaja-alaisesti ja Elonkierron Ystävät ry:llä voisi olla mahdollisuus saada ja ottaa osansa tästä trendistä.

Edellä mainitut trendit, megatrendit ja näkökulmat ovat hyvin laajoja haasteita, joihin Elonkierron Ystävät ry yksin tai yhdessä yhteistyökumppanienkaan kanssa ei ehkä pysty vastaamaan, mutta toimintaa kehitettäessä ja visioissa nämä seikat on hyvä pitää mielessä. Yhdistyksellä on kuitenkin mahdollisuus nostaa näitä asioita esille esimerkiksi puistossa ja lisätä tietoisuutta ja tuoda näitä näkökulmia ihmisten tietoisuuteen. Yleis-tään edellä mainittuun liittyen voidaan todeta maatalouden nostaneen arvostustaan, johtuen ehkä osin ruoan arvostuksen nousemisesta ja ruoan alkuperän merkityksen korostumisesta. (Merisalo, 2012, s. 96) Hyvinvointimatkailu on myös nousussa ja hyvinvoinnilla ei tarkoiteta enää vain hemmotteluhoitoja vaan myös kokonaisvaltaisia elämyksiä, joita on mahdollista saada esimerkiksi luonnosta. Teknologisia ratkaisuja ja teknologian kehittymistä voidaan pitää mahdollisuutena, mutta teknologia voidaan nähdä myös uhkana. Merkittävää on myös se, koetaanko luonto ja ympäristö resurssina vai paneudutaanko ympäristön tilan parantamiseen. Covid-19-epidemia on aiheuttanut ryntäystä kansallispuistoihin ja kotimaan matkailukohteisiin ulkomaan matkailun ollessa rajoitettuna. Elonkierron osalta on toivottavaa kotimaan matkailun trendin jatkuvan ja kasvavan ihmisten huomattessa, ettei aina tarvitse matkustaa merta edemmäs nähdäkseen kauniita maisemia ja saadakseen elämyksiä.

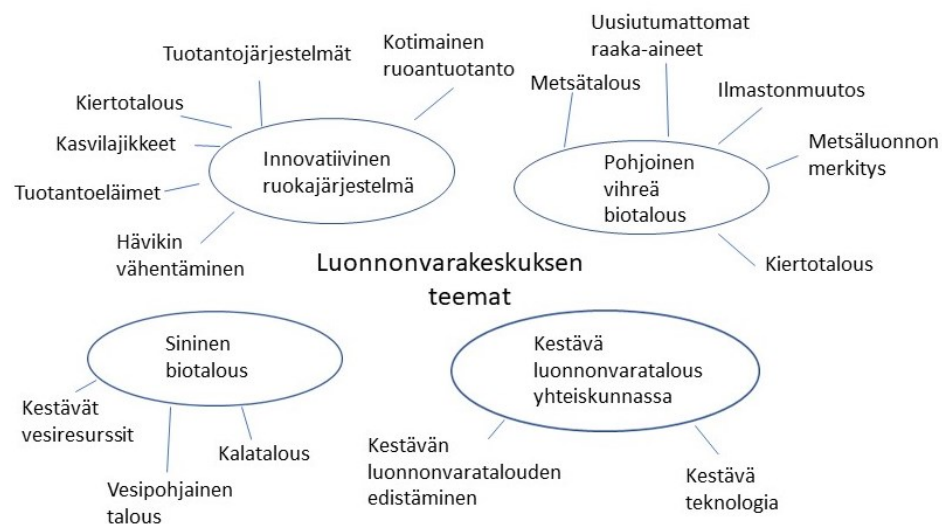
4.3. Elonkierron tematiikka ja sen rakentuminen

Elonkierron Ystävät ry:n tulevaisuuden konsepti tulee olemaan ketterä ja nopeasti uudistuva, mikä mahdollistaa erilaisten projektien hyötymisen puiston alueesta ja yhdistyksen tarjonnasta. Kokeilualustoilla toteutettavat ja visualisoidut ratkaisut voidaan lisätyn todellisuuden keinoin siirtää kokonaan uusiin ympäristöihin. Elonkierron puiston tarkoitus on toimia pääasiassa alustana muiden toimijoiden toiminnoille. Tässä työssä konkreettisesti esitän myös erilaisia vaihtoehtoja siitä, mitä nämä erilaiset toiminnot voisivat olla.

Elonkiertoon ja yhdistykseen nivoutuvat laajat yhteiskunnalliset ja globaalit trendit on osin linkitetty Luonnonvarakeskuksen tutkimuksellisten pääteemojen mukaisesti. Näitä Luonnonvarakeskuksen temaattisia ohjelmia ovat pohjoinen vihreä biotalous, innovatiivinen ruokajärjestelmä, sininen biotalous ja kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa. Luonnonvarakeskuksen temaattiset ohjelmat paneutuvat kansallisiin ja kansainvälisiin teemoihin ja trendeihin, joista voidaan mainita digitaalisten ratkaisujen kehittäminen tuottavuuden lisäämiseksi, uusien biopohjaisten tuotteiden kehittäminen, alueellisen elinvoiman lisääminen kiertotalouden avulla ja aineettoman hyvinvoinnin lisääminen. (Luonnonvarakeskus, n.d) Nämä Luonnonvarakeskuksen teemat linkittyvät Elonkierron puistoon ja yhdistyksen teemoihin ja tukevat yhdistystä ja toiminnan suunnittelua tutkimusperustallaan ja antavat vahvat perusteet sille, mitä yhdistyksessä ja puistossa ollaan tekemässä.

Luonnonvarakeskuksen pohjoinen vihreä biotalous- teema käsittää metsätalouden tutkimusta, ilmastomuutoksen hillitsemistä ja uusiutumattomien raaka-aineiden korvaamisen tutkimista. Metsätalouden osalta teemaan sisältyy myös metsäluonnon merkitys aineettomien palveluiden tarjoajana. Luonnonvarakeskuksen tavoite on myös tuottaa tietoa metsien kasvuun ja monimuotoisuuteen liittyen sekä kehittää ratkaisuja bioraaka-aineiden jalostamiseen sekä edistää kiertotaloutta hyödyntäviä prosesseja. (Luonnonvarakeskus, n.da.) Elonkiertoon näistä teemoista erityisesti linkittyvät metsäluonnon merkitys aineettomien palveluiden tarjoajana sekä metsän monimuotoisuuteen liittyvät seikat kuten myös kiertotalouden edistäminen.

Luonnonvarakeskuksen innovatiivinen ruokajärjestelmä- teema sisältää kestävä, terveellisen ja ilmastoneutraalin ruokajärjestelmän. Innovatiivinen ruokajärjestelmä- teeman tavoite on kehittää kotimaista ruoantuotantoa kilpailukykyiseksi ja kestäväksi. Kehityskohteita ovat muun muassa tuotantojärjestelmät, kasvilajikkeet ja tuotantoeläimet. Painopisteenä on kiertotalouden edistäminen ja hävikin vähentäminen. (Luonnonvarakeskus, n.db.) Elonkierrossa esitellään maataiseläinlajeja ja tulevaisuudessa toivottavasti esiteltävien lajien määrä kasvaa. Esillä on myös erilaisia hyötykasvilajikkeita ja kotimaista ruoantuotantoa esitellään omassa esittelykohteessaan. Tämä teema on myös Elonkierron yksi tärkeimmistä teemoista.

Kuva 5. Luonnonvarakeskuksen teemat

Luonnonvarakeskuksen sininen biotalous- teema edistää kalataloutta tutkimuksen avulla luoden samalla mahdollisuuksia kalatalouden ja vesipohjaisen talouden kehittämiseksi ja alalle muodostuvalle yritystoiminnalle. Tavoitteena on kestävien vesiresurssien hyödyntäminen. (Luonnonvarakeskus, n.dc.) Elonkiertoon liittyy kiinteästi vieressä virtaava Loimijoki, joka on Kokemäenjoen suurin sivujoki. Loimijokea ei tähän mennessä ole

hyödynnetty Elonkierron toiminnassa mainittavasti, mutta tässä tutkimuksessani esitän muutamia ajatuksia sen hyödyntämisestä ja esille nostamisesta.

Kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa- teema edistää kestävää luonnonvarataloutta sekä sen edellyttämiä muutoksia yhteiskunnassa. Luonnonvarakeskuksen tarkoitus on vaikuttaa luonnonvarapolitiikan muotoutumiseen ja kestävä teknologian ja liiketoimintamallien leviämiseen. (Luonnonvarakeskus, n.dd.) Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena on yhdistää Quintuple Helix- mallin mukaisesti tutkimus, yhteiskunta, yritykset, hallinto ja ympäristö ja nämä teemat tuovat tätä tavoitetta lähemmäs toteutumista.

Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen identifioidut rajapinnat on nähty myös Elonkierron ja yhdistyksen kantaviksi teemoiksi. Elonkierrossa teemaattisten polkujen lähtökohdiksi on valittu:

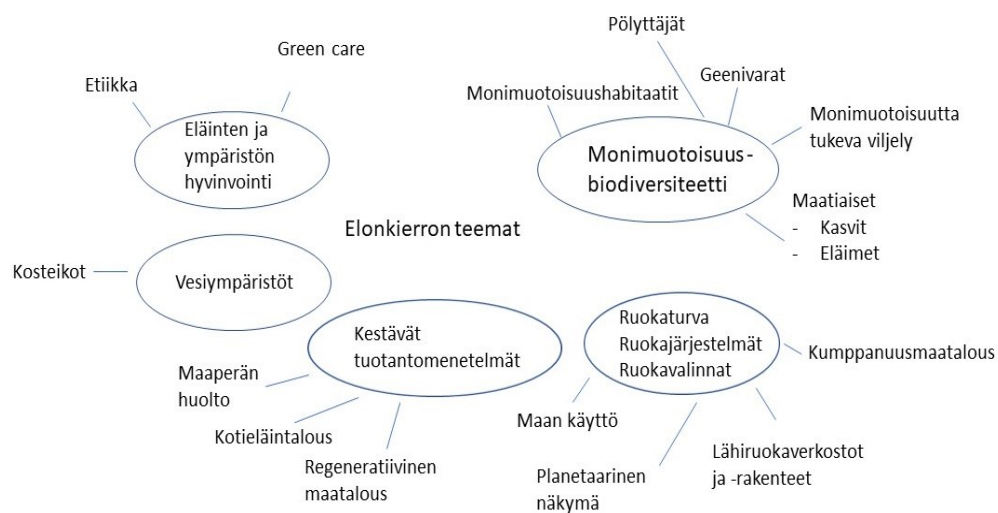
- monimuotoisuus ja biodiversiteetti
- eläinten ja ympäristön hyvinvointi sekä näihin liittyvä etiikka ja näistä johdannaisena ihmisten hyvinvointi
- vesiympäristöt
- kestävät tuotantomenetelmät
- ruokaturva, joka sisältää ruokajärjestelmän ja ruokavalinnat

Monimuotoisuus ja biodiversiteettiteemaan sisältyvät geenivarat, monimuotoisuutta tukeva viljely, monimuotoisuushabitaatit ja maatiaiskasvit ja -eläimet sekä pölyttäjät. Monimuotoisuutta tukeva viljely pitää sisällään viljelykierron, kerääjäkasvien käytön, erilaiset monimuotoisuutta edistävät kasvustot kuten riista-, lintu-, pölyttäjä- ja maisemapellot, monimuotoisuuskaistat, puimattomien kaistojen jättämisen, laidunnuksen sekä luonnonmukaisen tuotannon hyödyntämisen. Monimuotoisuushabitaatit sisältävät monilajiset pientareet ja monilajiset peltoja reunustavat ulkopuoliset alueet kuten kedot, metsänreunat, vesistöjen varret, kukka-kaistat, pölyttäjäkaistat, suojareunukset ja -pengerrykset petohyönteisille. Maatiaiskasvit ja -eläimet sisältävät kyytöt, lapinlehmät, länsisuoimen karjan sekä näiden historian, eläinten luonnollisen käyttäytymisen, maatiaisten itseisarvon, taloudellisen ylläpidon ja tietoisuuden niistä. Maatiaislajikkeet kasvien osalta sisältävät lajikkeiden historian, lajikkeiden käyttäytymisen, geneettisen arvon, potentiaalisen hyödyntämisarvon ja tietoisuuden niistä. Pölyttäjät puolestaan sisältävät mehiläis- ja hyönteispellot, torjunta-aineiden vaikutusten esittelyn, pölytystehon ja pölyttäjälajit.

Eläinten ja ympäristön hyvinvointiin liittyvään tematiikkaan sisältyy nimensä mukaisesti eläinten ja ympäristön hyvinvointi, niihin liittyvä etiikka ja näihin liittyen ihmisten hyvinvointi. Teemaan liittyy voimakkaasti Green care – toiminta. Vesiympäristöt- teemaan liittyy Elonkierron alueen tarjoama mahdollisuus kosteikkojen perustamiseen. Jokaisella valuma-alueella tulisi olla veden kulkua pidättävää kosteikkoalaa ja sitä on Elonkierron

ron alueella luontaisesti, se on vain hyödyntämättä ja esittelemättä. Alueella on myös arvokkaita lintualueita ja monimuotoisuuden keskittymiä. Alueella on mahdollisuudet kosteikkojen monikäyttöön kasteluvesivarastona, maisemallisesti ja virtaamahallinnan osalta. Kosteikkoympäristöjen pajukasvustot tarjoavat lisäksi etuja pölyttäjähönteisistä ainakin kimalaisille ja mehiläisille.

Kestävät tuotantomenetelmät- teemaan liittyvät maaperän huolto, kotieläintalous ja regeneratiivinen maatalous. Regeneratiivinen maatalous on uudistavaa ja ekosysteemejä palvelevaa ruoan tuotantoa, johon linkittyy hiiltä sitova monipuolinen viljelykierto, joka parantaa maan kasvukuntoa, kasvipeitteisyyden ylläpito sekä mahdollisimman vähäinen maan muokaus (Luomuinstituutti, 2020). Ruokaturva- teemaan sisältyvät ruokajärjestelmä ja ruokavalinnat, joihin linkittyvät maan käyttö, planetaarinen näkymä, lähiruokarakenteet ja -verkostot sekä kumppanuusmaatalous. Planetaarisessa näkymässä ruokavaliota uudistamalla olisi tarkoitus vastata väestönkasvuun ja ilmastonmuutokseen lähinnä lisäämällä vihannesten, hedelmien, täysjyvien ja palkokasvien käyttöä ruokavaliossa (Yle, 2020). Kumppanuusmaataloudessa (community supported agriculture) puolestaan kuluttajat muodostavat ryhmän, jonka jäsenet maksavat osallisuudestaan maksun kumppaniviljelijälle ja vastineeksi jäsen saa satokaudella tuotettuja maatilaa antimia. Kumppanuusmaatalous on yksi ruokaturvan malli ja siinä ryhmän jäsenen on mahdollista vaikuttaa ruokansa tuotantotapaan, saada konkreettinen sidos maatalaan ja osallistua halutessaan jossain määrin tuotannon työvaiheisiin. Kumppanuusmaatalous myös jakaa tuottajan kantamaa riskiä ja tuo tuottajalle tuloja mahdollisen menetetyt sadon eteen tehdystä työstä. (Luomu.fi, 2014)

Kuva 6. Elonkierron teemat.

Elonkierron kantavat teemat toimivat visuaalisen viestinnän, vuorovaikutuksen ja kokemuksellisen oppimisen välineinä biotalouden rajapintoihin

tuotannon ja kulutuksen sekä paikallisen, alueellisen ja kansallisen yhteiskunnan välillä. Keskeisenä kehittämisen elementtinä ovat biotaloutta ja ruokajärjestelmää edustava paikallinen monipuolinen osaaminen. Suurina kysymyksinä voidaan nähdä se, että miten puiston kohteet saadaan esiteltyä ymmärrettävästi kävijöille ja miten saadaan kasvatettua kävijöiden ymmärrystä eri asioista huomioiden kaikki kävijäryhmät.

4.4. Palvelukonseptin kehittäminen

Palvelun konseptointi sisältää kuvauksen palvelun muodosta, toiminnoista sekä siitä, mitä palvelu sisältää. Palvelun katsotaan muodostuvan ydinpalvelusta ja liitännäispalveluista. Ydinpalvelun ja liitännäispalveluiden muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan palvelupaketiksi. Palvelupaketti suunnitellaan ja kootaan ydinpalvelun ympärille. Palvelupaketti pyritään rakentamaan siten, että asiakas kokee myönteisiä kokemuksia, jopa elämyksiä ennen ydinpalvelun käyttöä, ydinpalvelun aikana ja ydinpalvelun käytön jälkeen. Liitännäispalveluja puolestaan tuotetaan kaikissa edellä mainituissa vaiheissa. Usein kokemukset perustuvat suurelta osin liitännäispalveluihin. (Lehtinen & Niinimäki, 2005, s.39)

Palvelukonseptin sisällöllä lunastetaan asiakkaalle annettu asiakaslupaus. Palvelukonsepti on joukko palveluita ja tuotteita, jotka muodostavat asiakkaan näkökulmasta yhtenäisen palvelukokonaisuuden. Palvelukokonaisuudessa eri osien rajapinnat pyritään tekemään mahdollisimman huomaamattomiksi tai ainakin asiakkaalle vaivattomiksi. Palveluja voidaan toteuttaa joko itsenäisinä palveluina tai toisiin palveluihin liitettävänä osapalveluina. Eri palvelujen muodostamien kokonaisuuksien merkitys asiakkaalle on suuri ja panostamalla palvelukokonaisuuksiin ja eri osatekijöiden yhteistyöhön, voidaan palvelun laatua nostaa yleensä merkittävästi. (Tonder, 2013, ss. 73–74).

Palvelukonseptin rakentaminen ja kehittäminen tarkoittaa palvelun sisällön määrittelyä ja hiomista kohdeasiakasryhmän tarpeita vastaavaksi. Lähtökohdaksi tulisi siis ottaa se, mitä ovat kohdeasiakasryhmän tarpeet ja erityisvaatimukset. Palvelun ulottuvuudet määrittelevät usein sen, miten tuote tai palvelu esiintyy asiakkaalle. Fyysinen ulottuvuus kattaa palveluympäristön, puitteet, käytetyt materiaalit, välineet ja varusteet, esimerkiksi opasteet ja rakenteet näyttelevät asiakkaalle merkittävää roolia kohteessa. Fyysiseen ulottuvuuteen liittyviä asioita suunnitellessa on otettava huomioon se, miten asiakas kokee palvelun konkreettisen ympäristön materiaalien ja välineiden kautta. Toinen ulottuvuus on toiminnallinen ulottuvuus, joka tarkoittaa palvelusisältöä eli sekä asiakkaan suorittamia että palveluntarjoajan tekemiä toimenpiteitä. Toiminnallisuus tulee suunnitella ja mitoittaa asiakaskunnan toiveiden, tarpeiden ja kykyjen mukaan. (Tonder, 2013, ss. 79–80)

Palvelun varsinaisen sisällön lisäksi toiminnalliseen ulottuvuuteen sisältyy palvelupolku. Palvelupolulla tarkoitetaan sitä prosessia, jonka henkilö tai

ryhmä kulkee läpi ollessaan kohteessa asiakkaana alkaen markkinoinnista ja päättyen siihen, kun asiakas poistuu palvelun piiristä. Toiminnallisen ulottuvuuden näkökulmasta palvelua tuleekin tarkastella sisältöjen toimivuus ja mielekkyys mielessä. Kolmantena sisällöllisenä ulottuvuutena on symbolinen ulottuvuus, jossa tarkastelun kohteena on palvelun tuottaman merkityssisällön ja elämyksellisyyden rakenne ja vaikuttavuus. (Tonder, 2013, ss. 79–80). Elonkierto puistona on suurimmaksi osaksi aineeton palvelu, jossa asiakkaan kokemus elämys ja sen merkitys ovat suuria. Oppiminen ja uusien asioiden kokeminen ovat puistossa keskeisessä roolissa. Elonkierrossa kävijät kokevat puiston eri tavoin ja saavat elämyksellisiä hetkiä eri asioista. Näihin elämyksiä tuottaviin kokemuksiin pitäisi pystyä panostamaan siten, että palvelukonsepti tuottaisi asetettuja tavoitteita vastaavia tuloksia kaikille kävijöille.

Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena on tuntee kävijöiden tarpeet, luoda ympäristö, jossa pystytään toteuttamaan, täyttämään ja jopa ylittämään nämä tarpeet. Puisto haluaa profiloitua lapsiystävällisenä biotalouden esittelypuistona. Lisäksi toimintaa monipuolistetaan monenlaisten toimintojen, tapahtumien ja yritystoiminnan alustana.

4.5. Asiakkaiden määrittely

Toiminnan kasvun ja kehittymisen edellytys on ymmärrys organisaation asiakkaista. Organisaation tulee osata ymmärtää ja soveltaa asiakkaistaan ja kohderyhmistään saamaansa tutkimustietoa, jotta näiden ryhmien tarpeet ja toiveet voidaan sisällyttää tarjottaviin palveluihin ja tuotteisiin. Palvelumuotoilu on konkreettinen tapa määrittää palvelutarpeet ja vastata niihin. Palvelua kuluttavan asiakkaan ollessa palvelun ytimessä korostuu palvelumuotoilun keskeinen piirre syvällisestä ymmärryksestä asiakkaiden ja ihmisten tarpeista, arvoista ja toiminnan todellisista motiiveista. Kun ymmärrys asiakkaan tarpeista, arvoista ja motiiveista on selvitetty, palvelumuotoilun avulla on mahdollista kohdistaa asiakkaan tarpeiden ja hänelle merkittävien toimenpiteiden ympärille organisaation resursseja. Asiakasymmärryksen kehittyessä ja lisääntyessä, organisaation on mahdollista kehittää palvelujaan vastaamaan asiakkaiden tarpeita ja odotuksia kuin myös palvelua tuottavan organisaation tarpeita entistä paremmin. Palvelun ja siihen liittyvän palveluekosysteemin paloittelu pienempiin osiin auttaa optimoimaan palvelun yksityiskohtia hyödyttäen samalla kaikkia osapuolia. (Tuulaniemi, 2011, ss. 96–97, 99)

Palvelukonseptin kehittämisen mahdollistaa organisaation analysoima ja jäsentämä asiakastieto ja asiakkaiden käyttäytymisestä saatu tieto. Organisaation tulee olla tietoinen siitä, mitkä asiat tuottavat arvoa asiakkaille. Tämä tieto puolestaan mahdollistaa parempien palvelukonseptien suunnittelun ja kehittämisen. (Tuulaniemi, 2011, s. 143) Asiakasymmärryksen kasvattaminen alkaa kaiken saatavilla olevan tausta-aineiston analyysillä. Tausta-aineiston avulla voidaan luoda erilaisia hypoteeseja, joita läh-

detään testaamaan. (Tuulaniemi, 2011, s. 145). Asiakasymmärryksen tiedonkeruumenetelmiä ovat käyttäjätiedon keräämisen menetelmät eli olemassa oleva tausta-aineisto asiakkaista, haastattelut ja eri menetelmillä toteutettavat kyselyt, havainnointi sekä kohderyhmien osallistaminen suunnitteluun. (Miettinen, 2011, s.146)

Vuosina 2017 ja 2018 Elonkierrossa kävijöille on tehty kävijäkyselyitä Luonnonvarakeskuksen toimesta. Vastauksia on tullut vuosittain hieman alle 100 kappaletta vuosittaisen kävijämäärän ollessa kymmeniä tuhansia ihmisiä eli otos on hyvin pieni ja rajallinen, mutta havainnoinnin perusteella hyvin oikeanlainen kävijäprofiilin osalta. Moni kävijöistä käy vuoden aikana useasti puistossa, jolloin kävijämäärätilastosta ei käyne ilmi ensikertalaisten kävijöiden todellinen määrä. Tämän tutkimuksenkin tekijä käy parhaina vuosina puistossa yli sata kertaa lenkkeilijänä, lapsiperheen äitinä ja tapahtumakävijänä eli monessa eri roolissa.

Luonnonvarakeskuksen kyselyvastauksien vastaajissa korostuvat lapsiperheet. Kävijät ovat pääsääntöisesti olleet Etelä-Suomen alueelta, suurin osa vastanneista on lähikunnista. Vastaajista 42 prosenttia oli käynyt Elonkierrossa kolme kertaa tai enemmän, muut vastaajat olivat puistossa ensimmäistä tai toista kertaa. Suurin osa oli kuullut puistosta tutuiltaan (49 % vastaajista) ja tuttujen positiiviset kokemukset olivat yllyttäneet vastaajia itseään käymään puistossa. Sosiaalisen median kautta puistosta oli kuullut 13 %. Ne, jotka olivat vastanneet kuulleen puistosta muualta, olivat avoimeen tekstikenttään vastanneet kuulleen tai löytäneensä puiston lähinnä netistä hakukoneita käyttäen, tutuilta kuulemalla, matkailuesitteistä, Forssan kaupungin kotisivuilta ja lehdistä. Markkinointivälineenä tuottoisin keino on ollut perinteinen ”puskaradio” eli face to face- markkinointi. Hyvät, positiiviset kävijäkokemukset kantavat pitkälle ja mainostavat puistoa ainakin ihmisten lähipiirissä. Lehtimainonnan ja esitemainonnan voidaan myös olleen tehokas tapa mainostaa puistoa. Vastaajista kukaan ei ollut maininnut Luonnonvarakeskuksen internet-sivuja, joilla on Elonkierrolle oma alisivunsa. Elonkierron Ystävät ry:tä ei ollut perustettu kyselyjen aikaan, joten yhdistystä tai sen internet-sivuja ei olisi voitukaan mainita vastauksissa. Markkinoinnin osalta on tärkeää tuoda jatkossa enemmän esille Elonkierron Ystävät ry:n internet-sivuja sekä sosiaalisen median sivustoja. Näitä kaikkia on myös olennaisen tärkeä pitää ajan tasalla.

Kysymykseen ”Mikä sai käymään Elonkierrossa?” vastauksia oli tullut paljon ja usein esiintyi se, että lapset tai lapsenlapset oli helppo tuoda puistoon, monen sielu lepää puiston (maalais)maisemassa ja puistossa on kiva ottaa valokuvia. Eläimet olivat suurin yksittäinen vetonaula kyselyn perusteella, mainintoja oli myös kiinnostuksesta viljoihin ja muihin kasveihin ja niiden kasvaminen ja kasvatusta kiinnosti useita vastaajia. Moni ilmaisi sen, että kohde on helppo lasten kanssa käydä, kun voi antaa lasten juosta ”vapana”, puistoa pidettiin mukavana retkikohteena ja moni vastaaja oli ha-

lunnut vain tulla kävelyille kauniina kesäiltana nauttimaan maisemista. Suurimpia vetonauloja kyselyn rajallisen otannan tiimoilta olivat maaseudun tunnelma ja eläimet. Moni myös ilmoitti päivän Elonkierrossa olleen kesän kohokohta. Palautteita ja kehitysehdotuksia oli annettu muutama: opasteita kaivattiin lisää, esim. wc-kylttejä. (Luonnonvarakeskus, 2017; Luonnonvarakeskus, 2018)

Sosiaalisen median kanavista Facebookissa ”Elonkierto”-nimisessä ryhmässä on syyskuussa 2020 noin 2490 tykkääjää. Elonkierron on Facebookissa merkinnyt paikakseen yli 3090 ihmistä. Instagramissa tunniste #elonkierto on saanut yli 1000 julkaisua. Instagramissa Elonkierrolla on 657 seuraajaa (määrä tarkistettu 18.9.2020). Facebookissa suosituimmat Elonkierron Ystävät ry:n päivitykset ovat saaneet satoja tykkäyksiä, jotkut vain muutamia. Näiden määrien perusteella ei saada kovin luotettavaa kuvaa asiakkaiden mieltymyksistä ja kiinnostuksen kohteista, mutta hieman niiden perusteella tulee uskaltaa priorisoida sitä, mikä sosiaalisen median seuraajia kiinnostaa, koska muutakaan tietoa yhdistyksellä ei vielä ole käytävissään.

4.6. Asiakkaiden segmentointi

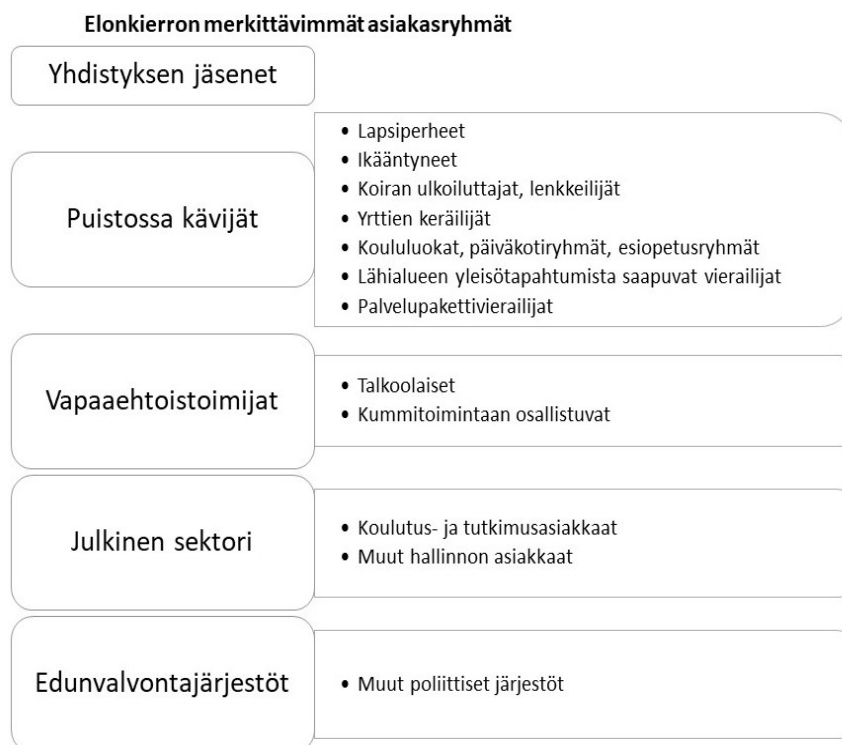
Elonkierron Ystävät ry:llä kuten myös puistolla on useita ja laajoja kohderyhmiä, mutta yhdistys ei voi määrittellä kohderyhmäkseen ”kaikkia ihmisiä”, koska kohderyhmän määrittely ei kerro mitään kävijöiden käyttäytymisestä. Kohderyhmät tulisikin määrittellä tarkasti. Kohderyhmien asiakkaat voivat olla keskenään samanlaisia, mutta ryhmät ovat keskenään erilaisia. Asiakas voi myös kuulua moneen asiakasryhmään ja asiakasryhmittely ei ole staattinen vaan asiakas voi siirtyä ryhmästä toiseen. Asiakasryhmittelyä tulisikin säännöllisesti tarkastella ja muuttaa tarvittaessa. Asiakasryhmittelyssä tulisi huomioida asiakkaiden erilaiset tarpeet ja pyrkiä vastaamaan niihin. Asiakasryhmittelyä ja -segmentointia tulisi käyttää asiakkuuksien johtamiseen siten, että eri asiakasryhmille voidaan luoda niiden tarpeita vastaavia asiakasratkaisuja.

Segmentointi tarkoittaa asiakaskunnan ryhmittelyä samankaltaisiin, toisistaan erottuviin ryhmiin, joista yhdistys valitsee oman toimintansa kannalta tärkeimmät kohderyhmät, joihin toimenpiteitä kohdennetaan. Segmentointi on markkinoinnin kaikkien keinojen ja toimenpiteiden lähtökohta. Tuotteet ja palvelut tulee suunnitella eri kohderyhmien mukaan ja markkinointiviestinnän sanoma on mietittävä ja muotoiltava eri kohderyhmille eri lailla. Segmentointi on valintoja ja kaikkia ei voi valita. Tavoitteena on asiakas, joka on prosessin loppupäässä kiitollinen ja poistuessaan lupaa palata uudelleen, mahdollisimman pian. (Puustinen & Rouhiainen, 2007, ss. 171–172)

Elonkierron Ystävät ry haluaa toimia asiakaslähtöisesti. Asiakaslähtöisen toiminnan edellytyksenä strategisella tasolla on tehdä selkeä päätös siitä,

kenelle halutaan tarjota tuotteita ja palveluita eli ketkä ovat tai keitä haluamme asiakkaiksemme. Toimiva asiakaslähtöisyys vaatii organisaation kohderyhmien määrittelyä, tuntemista ja segmentointia. Taktisella tasolla asiakaslähtöisyys tarkoittaa keinoja ja periaatteita, joilla organisaation tuotteita ja tai palveluita tarjotaan näille valituille kohderyhmille. (Vuokko, 2004, s. 73) Operatiivisella tasolla tehdään päätöksiä siitä, mitä ja millä tavalla tarjotaan kohderyhmille. Strateginen, taktinen ja operatiivinen taso ovat yhteydessä toisiinsa mahdollistaen menestyksen.

Elonkierron Ystävät ry:n markkinointiryhmän ideointipalaverissa määriteltiin Elonkierron asiakasryhmiä. Asiakasryhmittelyssä käsiteltiin niitä asiakasryhmiä, jotka ovat jo nyt puiston kävijöitä sekä niitä, jotka halutaan puiston kävijöiksi tulevaisuudessa. Markkinointiryhmän havainnointien mukaan asiakasryhmiä ovat yhdistyksen jäsenet, puistossa kävijät, vapaaehtoistoimijat, koulutus- ja tutkimusasiakkaat sekä hallinnon asiakkaat, edunvalvontajärjestöt ja poliittiset järjestöt. Puistossa kävijät voidaan jakaa erilaisiin alaryhmiin eli kansalaiskuluttajien ja kolmannen sektorin kävijöitä olisivat lapsiperheet, ikääntyneet, koiran ulkoiluttajat ja lenkkeilijät, yrttien keräilijät, koululuokat ja päiväkotiryhmät, lähialueen yleisötapahtumista saapuvat vierailijat, palvelupakettivierailijat sekä samaan teemaan liittyvät yhdistykset. Elonkierron Ystävät ry on myös kiinnostunut saamaan asiakkaakseen tai yhteistyökumppaneiksi blogikirjoittajia ja muita sosiaalisen median vaikuttajia. Asiakasryhmittelyn vapaaehtoistomijoihin lukeutuvat muun muassa talkoolaiset ja kummitoimintaan osallistuvat henkilöt. Koulutus- ja tutkimusasiakkaat sekä hallinnon asiakkaat ovat lähinnä julkisen sektorin asiakasryhmiä.

Kuva 7. Elonkierron nykyiset ja halutut asiakasryhmät.

Kävijäkyselyt ovat muutaman vuoden vanhoja, joten niiden antamat vastaukset ovat lähinnä suuntaa antavia. Toisaalta Elonkierron markkinointiryhmän kokouksessa samansuuntaisia ajatuksia ja havainnointeja kävijöiden osalta oli koko ryhmällä. Tämän tutkimuksen tekijä on myös suorittanut paikan päällä puistossa havainnointia ja havainnoinnin perusteella suurimmat kävijäryhmät ovat kesäisin lapsiperheet. Ympärivuotisina kävijäryhminä ovat koiran ulkoiluttajat ja ikääntyneet. Koululuokkien ja päiväkotiryhmien vierailut painottuvat syksyyn ja kevääseen. Yhdistys on vuonna 2020 aloittanut yrittösuuskunnan kanssa yhteistyön ja yrttien keruu tapahtuu pääsääntöisesti kesäkuukausina. Puistoon halutaan myös kävijäryhmiä, jotka ovat lähialueen yleisötapahtumissa kävijöitä tai niitä, joiden lähipiiristä osa on jossain yleisötapahtumassa osallistumassa, mutta johon ei esimerkiksi koko perhe halua osallistua. Palvelupakettivierailijoita toivotaan tulevaisuudessa saatavan puistoon, mutta palvelupaketit on suunniteltava ja räätälöitävä ensin lähialueella sijaitsevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Julkisen sektorin kävijät tulevat jatkossa varmasti liittymään pitkälti Luonnonvarakeskuksen vierailijoihin ja muihin koulutus- ja tutkimusasiakkaisiin. Edunvalvontajärjestöjä ja poliittisia järjestöjä toivotaan asiakasryhmäksi, jotta yhdistyksen ja puiston rahoitusnäkymät paranisivat sekä lisäksi tälle asiakasryhmälle on mahdollista suunnitella ja räätälöidä aktiviteetteja puistoon. Tässä luokittelussa asiakasryhmiksi ei ole katsottu yhteistyökumppaneita ja sponsoreita ja muita tukijoita.

Elo- syyskuun vaihteessa vuonna 2020 Elonkierron Ystävät ry järjesti puistossa kansainvälisen työleirin, jonka osallistujien kanssa käytiin läpi työpajassa Elonkierron houkuttelevuutta. Työleirin osallistujien antamat palautteet ja kehittämissuhteet jaoteltiin osa-alueiden mukaisesti ilmapiiriin liittyviin palautteisiin, jatkuvuuteen liittyviin palautteisiin, fyysisiin aktiviteetteihin, maisemaan ja monimuotoisuuteen liittyviin palautteisiin, eläimiin, ensikokemukseen, ruokavalioon, ilmastoviisaaseen ruoan tuotantoon sekä raihkautteen ja luontoon liittyviin palautteisiin. Eniten palautteissa korostuivat eläimet ja tämä vastaa muiden kävijäkyselyiden vastauksia. Toiseksi eniten kommentteja ja palautteita tuli maisemaan ja monimuotoisuuteen liittyen.

Yhdistyksen 6.9.2020 puistossa järjestämän elonkorjuutorin yhteydessä kävijöiltä pyydettiin palautetta ”risuja, ruusuja ja ehdotuksia” sekä kokemuksia eläinten suhteen eli mitä kävijä jäi kaipaamaan niiden osalta. Risujen, ruusujen ja ehdotusten osalta suurin osa vastauksia koski toivetta puiston säilymisestä. Palautteissa kiiteltiin aktiivista puistoa kunnossa pitävää porukkaa ja keuhuttiin matalan kynnyksen toimintaa. Ehdotuksista eläimiin liittyen lähes kaikki koskivat possujen saantia puistoon sekä harvinaisempien eläinten esittelyjä, joista esimerkkinä mainittiin alpakat. Muutamassa palautteessa kaivattiin myös kaneja puistoon. Ruokavirasto on määrännyt sikojen ulkonapitokiellon vuonna 2018 varotoimena afrikkalaisen sikaruton leviämistä (Ruokavirasto, n.d.). Tämän vuoksi Elonkiertoon ei monista toiveista huolimatta ole voitu sikoja ottaa laiduntamaan viime vuosina. Tavoitteena on kuitenkin jatkossa saada siat puistoon takaisin.

Muina aktiviteetteina Elonkiertoon toivottiin yksittäisissä palautteissa ke-
säteatteriesityksiä. Risuja saivat eläinten sähköaidat, jotka eivät palaut-
teen antajien mielestä sovi puiston tunnelmaan, mutta jotka tosiasiaassa
ovat eläinten kannalta tarpeelliset ja tärkeät.

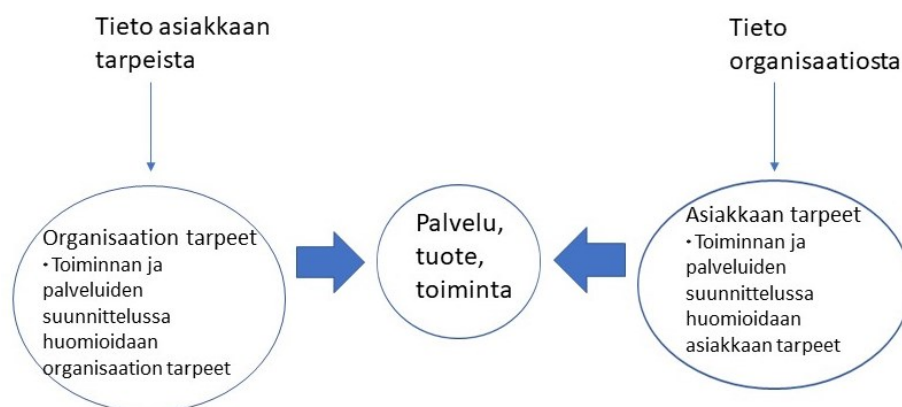
4.7. Asiakasnäkökulma

Puiston toiminnan kehittämisessä tulee panostaa asiakaslähtöisyyteen.
On tärkeää tietää mitä asiakas haluaa Elonkierrolta ja toisaalta mitä Elon-
kierto pystyy tarjoamaan asiakkaalle. Kun nämä ovat selvillä, tulee yhdis-
tyksessä miettiä, miten markkinointi voidaan sitoa tukemaan tavoitteita.
Asiakas ei ole Elonkierron Ystävät ry:lle pelkästään puistossa käyvä kävijä,
vaan asiakas on myös sidosryhmä, yhteistyökumppani, yhdistyksen jäsen
tai esimerkiksi alihankkija. Asiakkaiden näkökulmaa selvitetessä ja huomio-
mioon otettaessa on siis hyvä ottaa huomioon eri asiakasryhmien tarpeet
ja toiveet. Voidaan jopa puhua kohderyhmälähtöisyydestä asiakaslähtöi-
syyden sijaan.

Asiakkaille annettujen asiakaslupausten tulee olla lähtökohtana kaikissa
päätöksissä ja toiminnoissa, joilla on vaikutusta asiakkaan saamaan tuot-
teeseen tai palveluun, koskien myös markkinointia. Organisaation strate-
gisella tasolla asiakaslähtöisyys merkitsee selkeää ja tietoista päätöstä
siitä, kenelle halutaan tarjota organisaation tuotteita tai palveluita eli
ketkä ovat tai keitä halutaan organisaation asiakkaiksi. Organisaation tak-
tisella tasolla asiakaslähtöisyys on niiden periaatteiden ja keinojen pohti-
mista, joilla organisaation tuotteita ja palveluja tarjotaan eri kohderyhmille
eli keskitytäänkö henkilökohtaiseen palveluun ja mikä on organisaation
erityinen asiakaslupaus ja lisäarvo asiakkaalle segmenteittäin. Organisa-
ation operatiivisella tasolla asiakaslähtöisyys tarkoittaa sitä, että kohtaami-
set osataan nähdä myös asiakkaan kannalta eli miten toimitaan asiakasti-
lanteissa ja muun muassa viestinnässä. (Vuokko, 2004, s. 73) On tärkeää
miettiä, millä kielellä asiakaskohtaamisessa puhutaan, minkälaisia tekstejä
julkaistaan eri foorumeilla ja itse puistossa ja millaisia käsitteitä asiakkailta
vaaditaan: tieteellinen käsitteistö voi esimerkiksi olla toimiva ratkaisu or-
ganisaation sisällä, mutta ongelmallista asiakaskohtaamisissa.

Asiakaslähtöisessä näkökulmassa markkinoinnin keskeinen ominaisuus on
pyrkimys oppia kohderyhmien tarpeista ja kriteereistä. Organisaation tu-
lee selvittää, millaisia palveluja ja vaihtoehtoja asiakkaat todella haluavat
ja pyrkiä sitten ottamaan nämä seikat huomioon palvelujen kehittämi-
sessä. (Vuokko, 2004, s. 65) Asiakkaiden toiveet voivat liittyä itse Elon-
kierron Ystävät ry:n toimintaan tai siihen, minkälaisia yhteistyökuvioita
puistoon on mahdollista saada toteutettua tai siihen, minkälaisia palvelu-
paketteja voidaan luoda. Asiakaslähtöisessä näkökulmassa on tärkeää
ymmärtää se, että organisaation tuote tai palvelu on kohderyhmän mie-
lestä hyvä vain, jos se on sitä kohderyhmän kriteereillä, vertailussa ja as-
teikolla.

Asiakslähtöisyys ei ole pelkästään asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden kuuntelua vaan se on myös sitä, että suunnittelussa ja toiminnassa otetaan huomioon asiakkaiden ja organisaation tarpeet. Elonkierron Ystävät ry:n toiminta ei kuitenkaan ole vain asiakslähtöistä, vaan toiminnassa on myös yhteiskuntalähtöisyys mukana. Yhteiskuntalähtöisyys painottaa muun muassa sosiaalista vastuuta, eettisiä periaatteita ja ympäristöasioita. (Vuokko, 2004, s. 65) Asiakslähtöisyydessä panostetaan kohderyhmän tarpeisiin ja tämän vuoksi näistä tarpeista tarvitaan tietoa kuten myös asiakkaiden motiiveista ja toimintatavoista. Alla olevassa kuvassa havainnollistetaan organisaation ja asiakkaiden toiminnan merkitystä lopputulokseen eli palveluun, tuotteeseen tai toimintaan.

Kuva 8. Asiakslähtöisen toiminnan merkitys. (mukailten Vuokko, 2004, s. 67)

Asiakslähtöisyydessä merkittävää on myös se, että kohderyhmiä ei käsitellä yksinä massoina, vaan kohderyhmistä erottuvia eri asiakassegmenttejä lähestytään eri tavoin. Asiakkailta on erilaisia tarpeita ja kriteerejä ja niihin voidaan vastata eri tavoin. (Vuokko, 2004, s. 69) Organisaation tulee myös kiinnittää huomiota kilpailuun. Elonkierrolla ei sinänsä ole vastaavia kilpailijoita, mutta kohderyhmien resursseista, erityisesti ajasta, kilpailee monia muitakin toimintoja. Tavoitteeksi Elonkierron asiakslähtöisyydelle voisi asettaa asiakkaan tai kohderyhmän sitoutumisen Elonkiertoon.

Ihmisten turvallisuushakuisuus tulee varmasti lisääntymään covid-19-epidemian sekä erilaisten turvattomuutta tuovien muiden seikkojen vuoksi. Ihmiset arvostavat matkustamisen helppoutta, mutta samalla haetaan elämyksiä ja seikkailuja ja uusia, aitoja kokemuksia. Yhtenä trendinä on myös päästöjen vähentäminen, joka tekee haasteelliseksi sen, miten vastataan elämyksellisyyteen ja helppoon saavutettavuuteen. Hyvinvointimatkailuun liittyviä trendejä puolestaan ovat henkisyiden etsintä, digitaalinen kyllästyminen, kaipuu luontoyhteyteen sekä perhematkailun

suosion kasvu. Elonkierron kävijämäärät ovat työntekijöiden ja talkoolais-ten arvioiden mukaan nousseet kevään ja kesän 2020 aikana, johtuen varmasti osaltaan covid-19-epidemiasta ja sen seurannaismuutoksista.

Asiakaslähtöisyyteen voidaan myös katsoa sisältyvän tietoiset päätökset asiakasturvallisuudesta ja sen kehittämistä. Elonkierron Ystävät ry:n olisi suositeltavaa ja säädösten, lähinnä kuluttajaturvallisuuslain, mukaan määriteltyäkin tehdä puistoon turvallisuussuunnitelma, jossa käsitellään asiakkaiden turvallisuutta. Tämä turvallisuusasiakirja on yhdistyksen tekemä kirjallinen kuvaus siitä, miten puistossa turvallisuus on järjestetty, minkälaisiin vaaroihin puistossa tulee varautua, minkälaisia toimenpiteitä näiden riskien ja vaarojen hallitsemiseksi voidaan tehdä ja miten voidaan varautua hätätilanteisiin. Turvallisuusasiakirja kokoaa yhteen puistoon liittyvät turvallisuusasiat ja auttaa yhdistystä turvallisuuden parantamisessa ja turvallisuuden kehittämisessä. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, n.da.)

Turvallisuusnäkökulma on tärkeä, koska puistossa käy vuosittain erityisesti paljon lapsiperheitä. Turvallisuusnäkökulmasta katsottuna erityisesti eläimistä ja eläimiin liittyvistä asioista voi muodostua kävijöille vaaroja, jotka voivat johtua esimerkiksi puutteellisesta eläinten käyttäytymisen huomioimisesta tai eläinten sähköitauksista johtuvista vaaratekijöistä. Yhdistystä koskeekin lain mukaan yleinen huolellisuusvelvollisuus, joka tarkoittaa sitä, että Elonkierron Ystävät ry vastaa puiston turvallisuudesta ja yhdistyksen tulee varmistaa, että puistossa ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, n.d.) Riskiarvioinnin harjoittaminen olisi myös suositeltavaa.

4.8. Palvelulupaus

Menestyvän toiminnan suunnittelu alkaa asiakkaiden arvojen ymmärtämisestä ja niiden kytkemisestä yrityksen arvoja koskeviin kokonaistavoitteisiin. Yritys antaa asiakkailleen lupauksen arvosta, joka on yksi liiketoiminnan keskeisiä asioita. Arvolupaus määrittää sen, miten yritys erottuu kilpailijoista ja tiivistää sen, mitä yritys tarjoaa asiakkailleen. Keskeistä lupauksessa on, että asiakas ymmärtää, mitä hänelle ollaan tarjoamassa ja että hän on kiinnostunut tai kiinnostuu tarjotusta. Arvolupaus määrittelee ja kuvaa tuotteen, määrittelee sen, kenelle tuote on tarkoitettu, kertoo asiakashyödyn ja kuvaa tuotteen erottautumistekijät eli sen, miksi tuote on ainutlaatuinen. Asiakkaalla on omat odotuksensa saatavasta arvosta. Nämä odotukset liittyvät usein muun muassa ihmisen aikaisempiin kokemuksiin, toiveisiin, tarpeisiin, yrityksen tarjoamaan viestintään ja maineeseen. Kun tiedetään, miten asiakas tuotetta kuluttaa, voidaan määritellä, miten palveluilla olisi mahdollista tuottaa asiakkaalle lisää arvoa. Vuorovaikutustilanteet eri kanavissa ja kasvotusten muodostavat asiakkaan kokeman arvon. Arvo muodostuu asiakkaan kokemukselle tai palvelulle asettamien odotusten ja hänen toteutuneen kokemuksensa perusteella. Yritykselle yksittäisen asiakkaan arvo realisoituu siinä, kuinka

usein hän käyttää yrityksen tuotteita, kuinka paljon hän rahaa kuluttaa ja kuinka kannattava asiakas on toimintansa perusteella yritykselle. (Cagan & Vogel, 2003, s. 139; Tuulaniemi, 2011, s. 33)

Palvelulupauksen antaminen ja toteuttaminen edellyttää, että Elonkierron Ystävät ry arvioi ydinpalvelunsa ja sen jälkeen määrittää näille palveluille asiakaslähtöisen palvelulupauksen osana toiminnan kehittämistä. Palvelulupausta pidetään asiakkaalle annettavana lupauksena hyvin toimivasta palvelusta. Palvelulupaus sitoo sen antajaa ja antajan tulisikin keskittyä aluksi niihin tekijöihin, joita asiakkaat pitävät tärkeimpinä.

Elonkierron Ystävät ry:n palvelulupauksen arvoiksi on päätetty määritellä vastuullisuus, joka on teemojen läpi leikkaava arvo ja joka sisältää kestävä kehityksen, kierrätyksen, ilmastoneutraaliuteen pyrkimisen ja eettisyyden. Toiseksi arvoksi on valittu aitous, joka linkittyy tutkimusperustaan ja joka sisältää turvallisuuden ja ruokaturva-avoimuuden kuten myös niukkuuden ennakoinnin ja mitattavuuden. Kolmas arvo on mahdollistaminen eli inklusiivisuus, kumppanuus, yhteistyö, verkostoituminen ja verkostotalous. Mahdollistaminen linkittyy osin yhteiskehittämiseen ja konkretisoituu vuosikellossa, näistä lisää jäljempänä tässä työssä. Neljäs arvo on tavoitteellisuus ja se linkittyy yhteiskuntaan ja siihen, miten kattava kokonaisuus muodostuu yhteiskunnallisen yrityksen tapaisesti. Viides arvo on asiakaskokemus.

Vastuullisuus Elonkierron Ystävät ry:n arvona tarkoittaa ekologista toimintaa sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Elonkierron Ystävät ry tuntee vastuun ympäristöstä, tunnistaa ennakoivasti muutostarpeet sekä kehittää toimintaa jatkuvasti yhdessä sidosryhmien kanssa. Elonkierrossa Ystävät ry pyrkii ja kannustaa tuottamaan ratkaisuja kestävään kehitykseen, kierrätykseen ja ilmastoneutraaliuteen. Elonkierron Ystävät ry:n toiminta on eettistä ja läpinäkyvää.

Aitous arvona puolestaan tarkoittaa sitä, että toiminnan perusta on tutkimustiedossa, jonka kautta pystytään esittämään oikeaa ja aitoa tietoa autenttisessa ympäristössä. Palvelut tuottavat turvallisia, laadukkaita ja kokonaisvaltaisia elämyksiä kestävästä ruoantuotannosta ja ainutlaatuisesta maaseudusta.

Mahdollistaminen puolestaan Elonkierron Ystävät ry:n arvomaailmassa tarkoittaa, että yhdistyksessä toimitaan yhteistyössä tutkimuksen, yritysten, hallinnon, paikallisyhteisön ja asiakkaiden kanssa suomalaisen kestävä luonnonvaraekosysteemin parhaaksi. Toimintatapa on tavoitteellinen, uudet ratkaisut mahdollistava yhteiskehittäminen ja samalla yhteisöllisyyden mahdollistava. Toiminta nojaa dynaamiseen vuosikelloajatteluun ja vuorottelevaan yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Toiminnalla mahdollistetaan oppiminen, elämykset ja jatkuva kehittyminen. Mahdollistamisen tieteellisenä perustana on Quintuple Helix- innovaatio- ja yhteistyömalli.

Tavoitteellisuus arvona tarkoittaa sitä, että yhdistys ja puisto ovat edelläkävijä, jotka palveluillaan ohjaavat maaseudun yritystoiminnan ja ruokajärjestelmämme kestäväen kehittämisen ja kiertotalouden käytänteitä ja toteutusta. Tavoitteellisuus ohjaa toimintamallin rakentamista ja kaikkea tekemistä. Voimavara on kokonaisvaltainen yhteistyöverkosto ja suomalaisen luonnonvaratalouden fyysisten ja henkisten resurssien tuntemus. Tavoitteellisuuden kannalta Elonkierron Ystävät ry:n toiminta-alusta on verrattavissa yhteiskunnalliseen voittoa tavoittelemattomaan yritykseen.

Asiakaskokemus Elonkierron Ystävät ry:n arvona muodostuu mielikuvista ja tunteista, jotka syntyvät asiakkaalle kohtaamisista ja toiminnasta puiston eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on vuorovaikutteinen, kokemuksellinen ja merkityksellinen yhteistyö. Yhdistyksessä ja puistossa arvioidaan ja mitataan toimintaa, jotta toimintaa voidaan kehittää jatkuvasti paremmaksi ja toimivammaksi.

Elonkierron Ystävät ry lupaa asiakkaalle vastuullisen ja tavoitteellisen toiminnan, aidon vuorovaikutuksen ja yhteisten mahdollisuuksien avaamisen. Yhdistyksessä sisäinen yhteistyö on myös merkityksellistä ja yhdistyksessä tehdään yhteiskunta- ja tiimirajat ylittävää joustavaa yhteistyötä asiakkaiden parhaaksi. Asiakassuhde merkitsee Elonkierron Ystävät ry:lle sitä, että yhdistys on tunnistanut asiakkaan kannalta keskeiset kohtaamiskentät, joita kehitetään yksilöidysti mutta kokonaisuutena. Yhdistys tunnistaa myös ne asiat, jotka ovat asiakkaille merkityksellisimpiä asiakaskokemuksen kannalta.

Palvelulupaukseksi on kirjattu:

Elonkierto tulee vuodesta 2022 alkaen olemaan maatalouden ja maaseudun kestäväen yritystoiminnan yhteistyöalusta, joka toimii sekä itse puistossa että ympärivuotisesti muissa tiloissa ja myös digitaalisena alustana. Toiminnan lähtökohtana on sellaisen yritystoiminnan mahdollistaminen ja edistäminen, joka rakentuu luonnonvarojen kestäväälle käytölle ja kiertotalouden periaatteille. Elonkierron yhteistyöalustalla toteutetaan liiketoimintojen tavoitteellista kehitystyötä yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin kesken ja alustaa hyödynnetään esittelyssä ja markkinoinnissa. Työssä sovelletaan ennakoivasti sekä tutkimuksen uusinta tietoa että viranomaisten muuttuvaa säädöstöä ja vastavuoroisesti tuotetaan näille tahtoille todennettua ja testattua kokemustietoa. Elonkierron yhteistyöalustan työllä ja sovellusten hyödyntämisellä ei ole maantieteellisiä rajoja.

Tämän opinnäytetyön liitteenä on Elonkierron Ystävät ry:n markkinointityöryhmän kokouksessa tehdyt esitykset yhdistyksen hallitukselle. Esityksiin sisältyvät asiakasryhmien segmentointi, palvelulupaus ja yhdistyksen arvot.

5 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Palvelumuotoilussa ideointivaiheessa käytetään monipuolisesti erilaisia yhteisöllisiä ideointimenetelmiä, joiden avulla synnytetään innovatiivisia uusia ideoita. Mallinnus- ja testausvaiheessa korostuu visualisointi ja prototypointi eli erilaisten mallien rakentaminen, josta esimerkkinä palveluympäristön pienoismalli tai kuvallinen palvelutarina. Asiakaspolun ja yrityksen prosessien mallinnukseen käytetään puolestaan usein blueprint-mallia. Palvelumuotoilussa mallit pyritään rakentamaan nopeasti, jotta päästään testaamaan konkreettisia malleja jäämättä kuitenkaan yhden mallin ”vangiksi”. Mallien tehtävänä onkin antaa suurpiirteinen kuva ideoidun palvelun toimivuudesta ja haluttavuudesta asiakkaiden keskuudessa sekä palvelun tarjoajan näkökulmasta. Näin saatujen havaintojen ja palautteen pohjalta kehittämistyötä voidaan suunnata uudelleen. (Ojasalo ym., 2014, ss. 77–78)

Blueprint-malli perustuu prosessiajatteluun ja toimii uusien palvelutuotteiden kehittämistyökaluna palvelun tuotantomallin kuvaamisessa. Mallia voidaan myös hyödyntää markkinoilla jo olevien palveluiden kehittämisessä. Blueprint pohjautuu asiakaslähtöisyydelle ja prosessissa painotetaan asiakkaan ja palveluntuottajan välisiä kohtaamisia. Blueprint-mallissa palveluketju kuvataan aikajärjestyksessä toiminto toiminnolta yli yrityksen eri toiminta-alueiden ja jopa yli yritysten rajojen. Blueprintin tehokas hyödyntäminen edellyttää palveluketjun kuvaamista tarpeeksi tarkalla tasolla, jonka taas mallin käyttötarkoitus ratkaisee. Blueprint-mallin perusteella organisaatio voi laskea ne kulut, joita palvelun tuottamisesta aiheutuu. Mallista käyvät myös ilmi palvelutuotteen tuotantoon liittyvä työmäärä, raaka-aineet sekä muut tarvittavat resurssit. (Tuulaniemi, 2011, ss. 210–212)

Palvelu on monesti usean palveluntuottajan yhteinen tuotos, esimerkiksi tilan ja asiakaspalvelun voivat tuottaa eri yritykset. Asiakkaalle palvelu näyttäytyy kuitenkin yhtenä kokonaisuutena, jonka tarjoaa asiakaspalvelun tuottava brändi, tässä tapauksessa Elonkierron Ystävät ry. Palvelu toteutuu erilaisissa ympäristöissä, jotka voivat olla fyysisiä tiloja tai virtuaalisia, digitaalisia ympäristöjä. Fyysiset ympäristöt sekä ohjaavat ihmisten käyttäytymistä että vaikuttavat olennaisesti asiakkaiden mielialaan, virtuaaliset tilat ovat olennaisia palvelun kuluttamisen ja löytämisen kannalta. Palveluympäristöllä ja henkilöstön toimintatavoilla asiakas pyritään ohjaamaan asiakkaille ennalta määritellyille toiminta-alueille. Palveluntarjoaja pyrkii siis ennakoimaan ja ohjaamaan asiakkaan toimintaa suunnitteleamalla etukäteen asiakkaan palvelupolun. (Tuulaniemi, 2011, ss. 81–82)

Palvelumuotoilun tavoitteena on ihmisten parempi ymmärtäminen, joka on mahdollista saavuttaa erilaisia välineitä ja menetelmiä käyttäen. Me-

netelmät voivat esimerkiksi liittyä organisaation ja sen toimintaympäristön havainnointiin ja analysointiin. Ihmisten parempaan ymmärtämiseen sisältyvät ihmisten elämän ja tarpeiden ymmärrys, uusien mahdollisuuksien havainnointi, toimivien palveluiden suunnittelu ja tehtyjen suunnitelmien toteutus. (Tuulaniemi, 2011, ss. 110–111)

Palvelumuotoilu keskittyy asiakasymmärryksen hankintaan, palvelumallin ideointiin, konseptointiin, prototypointiin, pilotointiin kuin myös implementointiin eli palvelun viemiseen markkinoille kuluttajien arvioitavaksi. (Tuulaniemi, 2011, s. 128) Palvelumuotoiluprosessi alkaa organisaation tavoitteiden määrittelystä edeten tutkimukseen asiakasymmärryksestä ja asiakasprofiilien määrittelyyn. Prosessin seuraava vaihe on suunnittelu eli ideointi ja konseptointi. Ideoinnin tavoitteena on kehittää mahdollisimman paljon ratkaisuehdotuksia puiston kehittämiseen ja säilyttämiseen, jonka jälkeen konseptoinnin on tarkoitus kuvata palvelun keskeinen idea siten, että palvelukonsepti koostuu suunniteltavan palvelun palvelupolusta esittäen millaisesta palvelusta on kyse, miten se tuotetaan, miten se vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja mitä se vaatii organisaatiolta.

”Kun tarina on vahvasti osa yrityksen strategiaa, tarinasta tulee väline, jolla tavoitteet saavutetaan” (Kalliomäki, 2014, s. 53). Elonkierron Ystävät ry voisi yhdistyksenä tehdä valinnan siirtymisestä elämykselliseen palveluntarjontaan ja asettaa näin tavoitteekseen tuottaa elämyksiä kävijöille yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi yhdistys voisi ryhtyä hyödyntämään tarinalähtöistä palvelumuotoilua keinona tuottaa elämyksellisiä palveluita. Tarina voi koskea Elonkierron puistoa kokonaisuudessaan tai alkuun jotain pienempää osaa puistosta. Mikäli tarina koskee vain osaa puistosta, pitää olla mietittynä valmiiksi myös, miten tarinaa voisi hyödyntää koko puistossakin. Tarinallistamisen voi aloittaa järjestämällä työpajan Elonkierron ystävät ry:n jäsenille, vapaaehtoisille ja muille asiasta kiinnostuneille. Tässä tutkimuksessa jäljempänä esitetään ajatuksia, joiden pohjalta olisi mahdollista kehittää tarinallinen esittelykohde Elonkiertoon.

Elonkierron luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston palvelupolkujen pitäisi lähteä kohderyhmistä ja niiden tarpeiden tiedostamisesta. Kohderyhmille tarjottavien palvelupolkujen tulisi puolestaan linkittyä puiston ja Luonnonvarakeskuksen teemoihin sekä yhteiskunnallisiin ja globaaleihin trendeihin. Elonkierron tavoitteena on tulevaisuudessa olla alustana kaikentyyppisille yhteistyökumppaneiden ja muiden sidosryhmien tapahtumille, jotka linkittyisivät Elonkierron arvoihin. Elonkierron tarkoitus on myös arvojen mukaisesti toimia mahdollistajana. Tässä luvussa on Elonkierron teemojen osalta käsitelty operatiivisia ratkaisuja, joita puistossa voisi toteuttaa. Ratkaisut on jaoteltu osallistaviin ratkaisuihin, demonstratiivisiin ratkaisuihin sekä informatiivisiin ratkaisuihin. Ratkaisuissa on huomioitu yhteistyö- ja innovaatiomalleja eri tahojen kesken. Polkuratkaisuissa on huomioitu myös Elonkierron arvot ja niiden nivoutuminen kokonaisuuteen.

5.1. Ehdotuksia tulevaisuuden yhteiskehittämisen muodoiksi

Keskeinen ajatus palvelumuotoilussa on palvelun eri osapuolten osallistaminen palvelun kehittämiseen eli yhteiskehittäminen. Yhteiskehittäminen sitouttaa kaikki osapuolet sekä kehittämiseen että palvelun tuottamiseen antaen keinoja ihmisten itseilmaisuuksiin, välineitä luovan ongelmanratkaisukykyyn vahvistamiseen, toimintatapoja vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön sekä menetelmiä kommunikointiin, joka tarkoittaa muodonantoa, visualisointia tai kokeilukulttuuria sekä prototypointia että tiedon jakamista muille kehittämisessä mukana oleville. Palvelumuotoilussa on keskeistä ymmärtää loppukäyttäjän tarpeet ja toiminnan motiivit kehitettävään palveluun nähden. Tärkeää on ottaa asiakas mukaan palvelun kehittämiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska siten voidaan parantaa palvelumuotoiluprosessin tavoitteita. Yhteiskehittämisen etuna on kaikkien osapuolten vahva sitoutuminen niin kehittämiseen kuin palvelun tuottamiseenkin tavoitteen ollessa kaikkien palveluun liittyvien asioiden ja näkökantojen huomioiminen tiedon keräämis- ja analysointivaiheessa. Yhteiskehittäminen ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki palvelun osapuolet olisivat päättämässä, millainen palvelu tuotetaan, vaan se on palvelua suunnittelevan organisaation päätettävissä. Yhteiskehittäminen tehdään useimmiten työpajoissa tai palveluympäristössä mutta virtuaalisetkin tilat eivät ole poissuljettuja. (Tuulaniemi, 2011, ss. 116–118). Innovointia ja ideoiden syntymistä edistää innovatiivinen ilmapiiri. Ideoita kannattaa kehitellä yhdessä ja erityisesti niitä on hyvä jalostaa ryhmässä, jolloin syntyy vielä parempia ratkaisuja ja innovaatioita. (Rantanen, 2016, s. 47)

Yhtenä Elonkierron Ystävät ry:n arvona on mahdollistaminen ja mahdollistamiseksi voidaan nähdä erilaiset yhteiskehittämisen muodot. Elonkierto puistona sekä sen taustalla oleva yhdistys tarvitsevat uusia ideoita ja Elonkierron puiston kehittäminen ei varmasti koskaan tule valmiiksi ja toisaalta sen ei kuulukaan jämähtää paikalleen, koska tiede ja tutkimus kehittyvät koko ajan ja tuovat uusia innovaatioita, joita puistossa tulee esitellä kansantajuisesti. Puiston esittelykohteita ja koko konseptia tulee muokata jatkossakin. Elonkierron puiston toimintaa kehittämään ja ideoimaan tulisi pyytää esimerkiksi vuosittain ryhmä ihmisiä. Ryhmän tulisi koostua erilaisista ja eri aloilta tulevista ihmisistä, osa voisi olla vapaaehtoisia, jotka ilmoittautuvat ryhmään, vaikka sosiaalisen median kanavissa ja osa voisi olla ryhmään erityisesti mukaan pyydettyjä paikallisia kunnan tai muiden yhteisöjen toimijoita ja Luonnonvarakeskuksen tutkijoita. Tämä ryhmä voisi kokoontua yksipäiväiseen ideointipäivään, jossa kehitettäisiin esimerkiksi ”50 uutta Elonkierron mahdollisuutta”. Ideat voisivat olla mitä tahansa ja niitä kehitettäessä ei tulisi miettiä rahaa eikä sitä, onko tämä mahdollista eli ideat voisivat olla hyvinkin lennokkaita. Ideointipäivän jälkeen puiston kehittämistoiminnassa mukana olevat ydinhenkilöt voisivat käydä

kaikki ideat läpi ja valita parhaat, joita lähdetäisiin jatkokehittämään. Parhaiden ideoiden valinnan tulisi perustua muun muassa resurssien saataavuuteen, menestymismahdollisuuksien arviointiin ja toteutuskykyyn. Erilaisten yhteiskehittämis- ja ideointipäivien hyötynä on käyttäjälähtöisyyden ja käyttäjänäkökulman saaminen esiin kuten myös se, että kävijät sitoutuvat puistoon voimakkaammin, kun ovat saaneet olla mukana kehittämässä toimintaa. Tämä puolestaan johtaa face to face- markkinoinnin lisääntymiseen, kun kehittämiseen osallistuvat kävijät ovat kohteesta ylpeitä ja kertovat siitä myös muille.

Sosiaalisen median kanaviin, erityisesti Facebookiin ja internetsivuille tulisi lisätä mahdollisuus antaa palautetta toiminnasta ja vihjata uusista kehittämissuunnitelmista. Samaan yhteyteen tulisi myös rakentaa listaus, jossa näytettäisiin, mitä palautetta tai kehittämissuunnitelmia on tullut ja miten niihin on reagoitu tai mitkä kehittämissuunnitelmat on toteutettu. Erityisesti se, että tuodaan esille kehityssuunnitelmia ja palautteita ja kerrotaan, mitä asioille on tehty, lisää motivaatiota palautteen ja kehittämissuunnitelmien antamiseen ja näin tapahtuvaan yhteiskehittämiseen.

Elonkierron Ystävät ry:n määrittelemä puiston tulevaisuusprosessin perusajatus on järjestelmällinen, osallistava, kokonaisvaltainen, tulevaisuuden ennakkointiin liittyvien tietojen kerääminen ja keskipitkän ja pitkän aikavälin visioiden luomisprosessi. Päämääränä on tukea strategisten päätösten tekemistä teknologiavalinnoissa, markkinoilla, yhteiskuntasuhteissa ja ympäristön kehittämisessä. Uusittavana olevan Elonkierron konseptin kehittämissuunnitelmassa ensiksi valitaan kantavat teemat, jotka toimivat visuaalisen viestinnän, vuorovaikutuksen ja kokemuksellisen oppimisen välineinä ja rajapintoina biotalouden tuotannon ja kulutuksen sekä paikallisen, alueellisen ja kansallisen yhteiskunnan välillä. Tähän liittyen merkittävää olisi verkostoituminen ja yhteisten etenemispolkujen rakentaminen yhteistyökumppaneiden kanssa, viestintään panostaminen siten, että viestintää kohdennettaisiin mahdollisille yhteistyökumppaneille ja muun muassa koulutuslaitoksille ja virtuaalisen Elonkierron puiston rakentaminen siten, että puiston esittelykohteissa olisi virtuaalisäältää kuin myös että puistosta saataisiin virtuaalikierron, joka olisi mahdollista tehdä kävijän kotisohvalta käsin. Virtuaalikierron tulisi olla tarpeeksi visuaalinen, äänimaailmaltaan koukuttava ja taustatarinoiltaan houkutteleva.

5.2. Operatiiviset polkuratkaisut

Elonkierron puiston halutaan jatkossa olevan toiminta- ja tapahtumalusta, jota Elonkierron Ystävät ry:n kumppanit voivat hyödyntää omassa toiminnassaan. Tavoitteena on saada kumppaneita, joilla on sama ideologia kuin Elonkierron Ystävät ry:llä ja joiden toiminta soveltuu Elonkierron puiston ympäristöön erityisesti teemallisesti. Elonkierron Ystävät ry on

voittoa tavoittelematon yhdistys mutta se ei tarkoita, etteikö yhdistys voisi tehdä yhteistyötä organisaatioiden kanssa, joiden tavoitteet ovat liiketaloudellisia. Elonkierron Ystävät ry:llä on mahdollisuus tehdä yritysten kanssa sponsorointiyhteistyötä, jossa kyse on yhdistyksen kannalta resurssien hankkimisesta tai tehdä sellaista yhteistyötä yritysten ja muiden organisaatioiden sekä yksittäisten henkilöiden kanssa, jossa yhteistyökumppani on toteuttamassa puiston varsinaista toimintaa. Elonkierron puiston tavoite on olla alustana erilaisille toiminnoille ja tätä alustaa mahdollisten sponsoreiden ja yhteistyökumppaneiden on mahdollista hyödyntää yhdistyksen kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten puitteissa.

Kuva 9. Elonkierron kumppanuusajatus (Elonkierron Ystävät ry, n.d.)

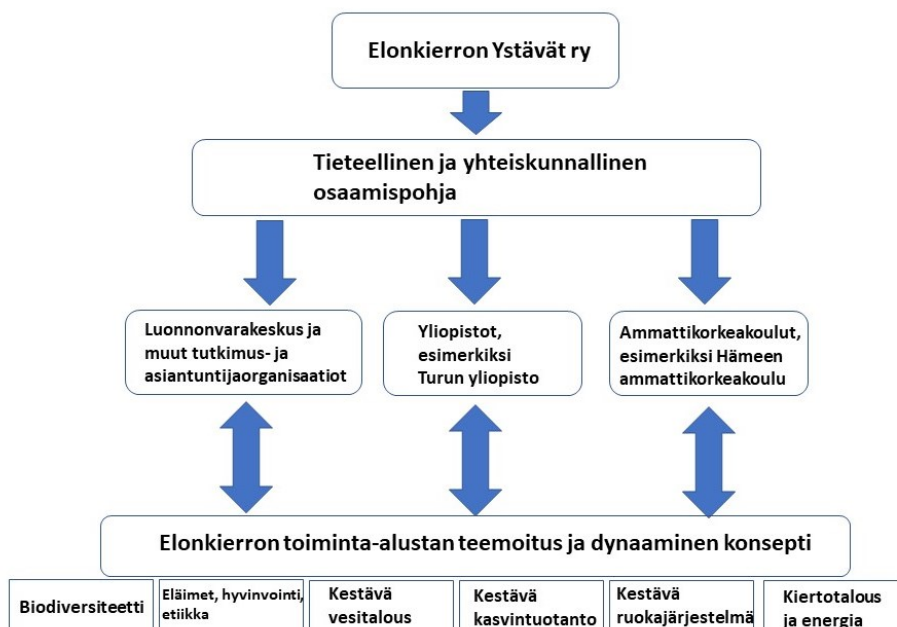
Elonkierron Ystävät ry:n tieteellinen ja yhteiskunnallinen osaamis pohja rakentuu pääasiassa yhteistyöstä Luonnonvarakeskuksen, Turun yliopiston ja Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa. Näiden mainittujen organisaatioiden lisäksi on mahdollista tehdä yhteistyötä myös muiden tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatioiden sekä oppilaitosten kanssa.

Kansallisesti sekä kansainvälisesti merkittäviä näkökulmia, joita tulee ottaa Elonkierron puiston toiminnassa ja kehittämisessä huomioon ovat ilmastomuutoksen torjunta, luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin turvaaminen, vesivarojen hallinta ja tarkoituksenmukainen hyödyntäminen sekä erilaiset viljelyyn ja ruokaan liittyvät kysymykset. Ilmastomuutosta ei voida tarkastella erillään ravinnon tuotannosta ja ruoka-huollosta (Kuusi, Kurppa & Pakkasvirta, 2010, s. 5). Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona ilmastomuutokseen voidaan katsoa olevan vähähiilisyys, jota tulisi myös puistossa tuoda enemmän esille.

Operatiivisten polkujen perusta on tieteessä ja Luonnonvarakeskuksen edellä mainituista teemoista on mahdollista johtaa yhteisiä pääteemoja puistolle. Elonkierron Ystävät ry on päättänyt teemoikseen seuraavat:

- monimuotoisuus eli biodiversiteetti
- eläimet, hyvinvointi ja etiikka
- kestävä vesitalous
- kestävä kasvintuotanto
- kestävä ruokajärjestelmä
- kiertotalous ja energia

Elonkierron dynaamisen konseptin perusta rakennetaan näistä teemoista huomioiden kuitenkin muukin tematiikka. Teemat ovat toisistaan riippuvaisia ja toisiinsa kytkeytyviä. Tässä työssä esitellyt operatiiviset ehdotukset on sijoitettu yhden teeman alle, vaikka ne voivat liittyä moneen teemaan tai niitä voidaan soveltaa useampaan teemaan liittyen. Osa ehdotuksista voidaan sitoa koskemaan useaa teemaa.

Kuva 10. Elonkierron toiminta-alustan perusrakenne.

Seuraavaksi esiteltävissä näihin teemoihin sidotuissa operatiivisissa ratkaisuehdotuksissa perehdytään lyhyesti teemaan ja sen sisältöön ja esitellään erilaisia ratkaisu- ja toteutusvaihtoehtoja, joista osa on Elonkierron Ystävät ry:n itse toteutettavissa, osa on ajateltu toteutettavan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ja osa olisi pelkästään yhteistyökumppaneiden tarjoamaa toimintaa. Jokaisen operatiivisen ratkaisuehdotuksen yhteydessä käydään läpi lyhyesti, mitä kyseinen teema tarkoittaa ja miten se liittyy Elonkiertoon puistona sekä Elonkierron Ystävät ry:n toimintaan. Esitellyissä ratkaisuisissa on otettu huomioon tavoitellut kävijäryhmät, mietitty mahdollisia muita toimijoita ja yhteistyökumppaneita ja lisäksi määritelty mahdollinen toteutusajankohta. Toteutusajankohta on määritelty pääsääntöisesti viiden vuoden säteellä vuodesta 2020 alkaen

eli suurin osa ehdotuksista on lähitulevaisuuteen määriteltyjä. Tärkeää olisi myös tehdä pidemmälle tähtääviä suunnitelmia, mutta toisaalta lähivuosien realistiset suunnitelmat tulisi ensin kirjata ylös ennen kuin voidaan siirtyä visioimaan pidemmälle tulevaisuuteen meneviä näkymiä. Toteutusajankohtaa määriteltäessä on yritetty ottaa huomioon rahoitus, yhteistyökumppaneiden hankinta ja muutamia muita tutkijan näkemyksen mukaan olennaisia seikkoja. Elonkierron Ystävät ry:n arvoja on yritetty myös nitoa mukaan operatiivisten ratkaisujen ehdotuksiin. Kaikkea ei voi toteuttaa yhdellä kertaa, vaan osan toteuttamiseen menee vuosia, ehkä jopa vuosikymmen, kun taas jonkun toisen ratkaisun toteuttaminen tapahtuu hyvinkin helposti. Toteutusajankohtia on sen vuoksi vaikea määrittellä tarkasti, mutta tässä työssä on esitetty ehdotuksia siitä, milloin toiminnot tai kohteet voisivat olla toteutettavissa. Kustannusten osalta ei ole määritelty, mitä operatiiviset vaihtoehdot kustantaisivat, koska operatiiviset vaihtoehdot ovat vasta hahmotelmia, joita on mahdollista lähteä konkretisoimaan suunnittelemalla toteutusta. Osa ehdotuksista on tutkijan omia ajatuksia ja osa on Elonkierron Ystävät ry:n yhteiskunnallistieteellisen ohjausryhmän ideointipäivistä nousseita ajatuksia. Ideointipäivien pohjamateriaali on tämän työn liitteenä. Ajatuksia on myös saatu tekemällä havaintoja puistossa kävijöiden keskuudessa sekä internetin keskustelupalstoja seuraamalla.

5.2.1 Monimuotoisuus eli biodiversiteetti

Monimuotoisuus eli biodiversiteetti on Elonkierron puiston kantava pääteema. Monimuotoisuus kytkeytyy moneen eri asiaan puiston, yhdistyksen ja Luonnonvarakeskuksen toiminnassa. Elonkierron puisto ja sen taustalla oleva yhdistys haluaa tarjota ympäristökasvatusta kaikenikäisille, olla ikkunana maanviljelyyn, biodiversiteettiin ja ruokahuoltoon. Puiston teemana monimuotoisuus on tarkoittanut geenivaroja, monimuotoisuutta tukevaa viljelyä, monimuotoisuushabitaatteja, maataiseläimiä ja -kasveja sekä pölyttäjiä. Luonnonvarakeskuksen teemoista monimuotoisuuden voidaan ajatella kytkeytyvän kaikkiin teemoihin.

Luonnon monimuotoisuudella eli biodiversiteetillä tarkoitetaan lajien sisäistä perinnöllistä muuntelua, lajien runsautta ja niiden elinympäristöjen monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuus on viime vuosina ja vuosikymmeninä köyhtynyt ja maailmanlaajuinen tavoite on tämän köyhtymisen pysäyttäminen. Luonnon monimuotoisuudesta on mahdollista huolehtia luonnonvarojen kestävällä käytöllä. Kestävä käyttö koskee niin maatalousalueita, metsiä, riista- ja porotaloutta kuin kala- ja vesivaroja. (Maa- ja metsätalousministeriö, n.d.)

Monimuotoisuuden osalta peruskysymykseksi voidaan ajatella sitä, miksi monimuotoisuus on tärkeää? Tärkeää on myös miettiä mitä maatalous olisi ilman monimuotoisuutta? Minkälaiset ovat uudistavan eli regeneratiivisen maatalouden hahmotusnäkökulmat? Monimuotoisuutta tukevan viljelyn osalta tulee panostaa viljelykiertoon, kerääjäkasvien käyttöön,

erilaisten monimuotoisuutta edistävien kasvustojen, kuten riista-, lintu-, pölyttäjä- ja maisemapeltoihin, monimuotoisuuskaistoihin, puimattomien kaistojen jättämiseen, laidunnukseen sekä luonnonmukaisen tuotannon hyödyntämiseen. Monimuotoisuushabitaattien osalta merkittäviä seikkoja ovat monilajiset pientareet ja monilajiset peltoja reunustavat ulkopuoliset alueet kuten kedot, metsänreunat, vesistöjen varret, kukkakaisat, pölyttäjäkaistat, suojaruokukset ja pengerrykset petohyönteisille. Maatiaisiin lukeutuvat tietyt kasvit ja eläimet. Elonkierron puistossa erityisen tärkeänä esittelykohteena nähdään maatiaislehmät eli kyytöt, lapinlehmät ja länsisuomen karja. Maatiaisten osalta on tärkeää tuntee niiden historia ja maatiaislajien itseisarvo, näiden eläinlajien lajityypillinen käyttäytyminen, taloudellinen ylläpito ja yleinen tietoisuus lajeista. Tärkeää on myös ymmärtää lajien geneettinen arvo kuin myös potentiaalinen lajien hyödyntämisarvo yleisesti maataloudessa sekä puiston toiminnassa. Monimuotoisuusteemaan sisältyvät myös pölyttäjähönteiset ja niihin liittyen mehiläis- ja hönteispellot, torjunta-aineiden vaikutusten ymmärtäminen, pölytystehon ja pölyttäjälajien tuntemus.

Monimuotoisuuteen linkittyy Elonkierron arvoista erityisesti vastuullisuus. Elonkierron Ystävät ry tuntee vastuullisuutta kestävästä kehityksestä ja ilmastoneutraaliuteen pyrkimisestä. Yhdistyksessä tunnetaan vastuu ympäristöstä, tunnistetaan muutostarpeet ja kehitetään toimintaa luonnon ja ympäristön monimuotoisuus tiedostaen. Monimuotoisuuteen liittyy arvoista myös aitous. Yhdistyksen toiminta ja puiston esittelykohteet perustuvat tutkimustietoon, jonka avulla pystytään esittämään oikeaa ja aitoa tietoa monimuotoisuudesta autenttiossa ympäristössä. Elonkierron puiston tavoite on tuottaa aitoja ja ainutlaatuisia elämyksiä.

Elonkierron Ystävät ry:n arvoista mahdollistaminen tarkoittaa yhteistyössä toimimista. Monimuotoisuuden osalta yhteistyötahoja on monia. Yhteistyötä tehdään tutkimuksellisen tiedon osalta erityisesti Luonnonvarakeskuksen ja sen geenivaraohjelman kanssa. Muita tutkimuksellisen tiedon kanavia ovat ELY-keskusten valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointiryhmä ja Metsähallitus. Tutkimustietoa on mahdollista saada myös eri korkeakouluilta. Monimuotoisuusteemaan on mahdollista linkittää myös kolmannen sektorin tahoja, joita voisivat olla muun muassa

- Marttaliiton paikallisosasto
- paikallinen Maa- ja kotitalousseura
- kansalaisopisto
- riistanhoitonäkökulman tiimoilta esimerkiksi riistanhoitoyhdistys tai paikalliset metsästysseurat.

Paikallisyhteisön osalta toimijoita voisivat olla lintuharrastajat erityisesti lähellä olevan lintutornin kautta, Forssan Luontomuseo sekä ne tahot, joiden kautta tai joilta puistoon saadaan kesäkaudeksi eläimet. Tärkeä sidosryhmä ovat myös siemenien ja taimien kasvattajat, puutarhatilat ja taimistot.

Teemojen osalta operatiiviset ratkaisuehdotukset on jaoteltu demonstroitaviin ratkaisuihin, jotka ovat lähinnä esittelykohteita, osallistaviin eli kävijät mukaan toimintaan ottaviin ratkaisuihin ja informatiivisiin ratkaisuihin, jotka koostuvat lähinnä luennoista ja infotilaisuuksista. Osa operatiivisista ratkaisuista on suunniteltu yhdessä yhdistyksen yhteiskunnallistieteellisen ohjausryhmän ideointitilaisuuksissa, osa on tämän opinnäytetyön tekijä johtanut erilaisten havainnoiden ja palautekyselyjen vastausten perusteella ja osa on tämän opinnäytetyön tekijän omia ehdotuksia.

Monimuotoisuuden osalta operatiivisiin polkuratkaisuihin voisi sisältyä seuraavaksi esiteltäviä demonstroitavia ratkaisuja. Viljelykonkretiaa olisi mahdollista demonstroida ja havainnollistaa apilapellolla, jossa olisi apilan lisäksi myös esimerkiksi rypsiä tai viljaa ja tämän pellon vieressä olisi ohrapelto, jossa olisi vain ohraa. Elonkierrossa olisi myös mahdollista järjestää yhteistyössä muiden toimijoiden, esimerkiksi maatalouskoneyritysten kanssa demoviikkoja, jolloin yritys esittelisi toimintaansa tai tuotteitaan Elonkierron alustalla omalle asiakaskunnalleen maksaen jonkinlaisen korvauksen puiston alustan käytöstä Elonkierron Ystävät ry:lle. Demoviikot voisivat olla myös teemaviikkoja useiden saman alan yritysten esitellytilaisuuksina. Elonkierron Ystävät ry voisi myös tarjota korvausta vastaan yrityksille käyttöön erilaisia demopalstoja ja demoalustoja, joissa yritykset voisivat esitellä toimintaansa ja tuotteitaan lyhyen ajan tai pitkäjänteisesti useamman vuoden ajan.

Monimuotoisuutta olisi mahdollista esitellä Elonkierron puistossa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa esimerkiksi omenatarhassa, joka on omenoiden geenivaratarha. Omenatarha on aidattu eikä sinne ole pääsyä normaalisti muilla kuin tarhalla työskentelevillä henkilöillä. Omenatarhalla olisi keväällä mahdollista omenan kukinnan aikaan viettää omenan kukan päivää ja esitellä samalla omenalajikkeita ja niiden kasvatusta. Syksyllä puolestaan olisi mahdollista viettää omenien maistelupäivää tarhalla, jolloin olisi mahdollista maistella erilaisia lajikkeita, ja tutkijat voisivat kertoa eri lajikkeiden ominaisuuksista.

Elonkierron puiston tärkein esittelykohde on maatiäiseläimet ja niistä kävijät ovat kiinnostuneimpia, ja niihin liittyen palautteita tulee eniten. Eläinten tulee siis olla jatkossakin Elonkierrossa esittelykohteena. Eläinten osalta on mahdollista selvittää, voisiko puistoon tulla jokin uusi laji tutustuttavaksi ja esiteltäväksi. Yhdistyksessä tiedostetaan ja tunnustetaan myös pölyttäjähönteisten tarpeellisuus ja tärkeys ja näitä pitäisi tuoda enemmän esille puistossa esimerkiksi demonstraatiokohteen avulla. Elonkierron kosteikkoalue on pölyttäjien kevätkasvustopaikka ja kosteikkoalueelle olisikin mahdollista rakentaa piilokoku eri lajien tutkimista ja havainnointia varten.

Toiminto	Monimuotoisuutta tukeva viljely	Monimuotoisuus-habitaatit	Geenivarat	Pölyttäjät	Maataiseläimet	Toteutusajankohta
Demonstroitavat						
Viljelykonkretia: apilapelto vs. ohrapelto	x	x				2023
Sesonkimarkkinat						2021
Demoviikot	x	x	x			2021
Omenankukan päivä		x	x	x		2021
Omenien maistelupäivä		x	x	x		2021
Maataiseläimet		x	x		x	2021
Pölyttäjistä demonstraatio-kohte				x		2022
Pölyttäjien kevätkasvusto-paikka kosteikko-alueelle				x		2025
Piilokoju havainnointiin				x		2023

Kuva 11. Ehdotuksia demonstroitaviksi kohteiksi.

Taulukossa havainnollistetaan aiemmin esiteltyjä demonstroitavia operatiivisia polkuratkaisuja. Taulukossa on myös merkitty mihin monimuotoisuuden osa-alueeseen kyseinen toimintaehdotus voisi liittyä ja mikä voisi olla realistinen toteutusajankohta.

Osallistaviksi, kävijät mukaan ottaviksi operatiivisiksi ratkaisuksiksi olisi mahdollista ajatella valmiiden viljelylaatikoiden vuokrausta joko yhdistyksille tai yksityisille henkilöille, jotka saisivat korjata laatikoiden sadon sen valmistuessa. Laatikoissa voisi olla hyötykasveja ja vihanneksia. Elonkierto olisi alustana myös erinomainen vaihdantatalouden hyödyntämisessä ja kehittämisessä. Vaihdantataloudesta esimerkkinä voisi olla siementen tai taimien lisäysaineiston vaihtopäivät, jolloin voisi tuoda taimia ja siemeniä paikalle ja vaihtaa niitä toisten kanssa. Elonkierrossa olisi mahdollista myös järjestää erilaisia markkinoita, joilla lähialueen tuottajat voisivat myydä tuotteitaan. Elonkierrossa on myös mahdollista järjestää erilaisia leirejä, joista esimerkkinä urbaaniviljelyleirit, joissa kohderyhmänä olisivat lähinnä suurten kaupunkien asukkaat, joille voitaisiin tarjolla mahdollisuuksia ja osaamista viljelyyn kaupunkiolosuhteissa.

Elonkiertoon olisi myös mahdollista rakentaa monimuotoisuuspolku koko alueen ympäri ja polulla voisi opaskyltein esitellä monimuotoisuuden kirjoja. Monimuotoisuutta voidaan myös esitellä linturetken tai lintubon-

gauksen merkeissä. Yhteistyökumppanina voisi toimia Forssan Luontomuseo, josta voisi olla mahdollisuus saada täytetyt linnut lainaan bongausajaksi. Toinen bongausretki voisi olla ”ötökkäbongaus”, joka tehtäisiin tutkijan johdolla ja samalla tutkija voisi kertoa hyönteisten ja ”ötököiden” toiminnasta ja tarpeellisuudesta ekosysteemissä.

Toiminto	Monimuotoisuutta tukeva viljely	Monimuotoisuus-habitaatit	Geeni-varat	Pölyttäjät	Maatais-eläimet	Toteutus-ajankohta
Osallistavat						
”Vuokraa viljelylaatikko”	x	x				2022
Urbaaniviljelyleirit	x	x				2023
Siementen tai taimien vaihtopäivät	x	x	x			2021
Monimuotoisuuspolku	x	x	x	x	x	2025
Linturetket ja lintubongaus		x				2021
Pölyttäjäbongaus				x		2021

Kuva 12. Ehdotuksia osallistaviksi kohteiksi.

Osallistavien toimintojen osalta havainnollistetaan yllä olevalla taulukolla ehdotuksia, niiden linkittymistä monimuotoisuuden eri osa-alueisiin ja niiden mahdollisia toteutusajankohtia.

Informatiivisia ratkaisuja monimuotoisuudesta voisivat olla vieraslaji-infotilaisuus tai luento, jossa voitaisiin esitellä Suomen luontoon alun perin kuulumattomia vieraslajeja ja mahdollisesti antaa niiden hävittämiseen vinkkejä. Omenankukan ja omenien maistelupäivään voisi liittyä tutkijan luento tai esittelytilaisuus omenien eri lajikkeista ja niiden eroista. ”Ötökkäbongausretkellä” olisi tutkija tunnistamassa ja esittelemässä eri lajeja ja kertomassa niiden lajityypillisestä käyttäytymisestä ja tyypillisestä elinympäristöstä. Elonkiertoon olisi mahdollista myös rakentaa jonkinlainen havainnollistava tietopankki yleisimmistä ja tärkeimmistä pölyttäjähyönteisistä. Tietopankki voisi olla esittelykohde tai sitten makasiinissa oleva näyttely.

Toiminto	Monimuotoisuutta tukeva viljely	Monimuotoisuus-habitaatit	Geeni-varat	Pölyttäjät	Maatiaiseläimet	Toteutusajankohta
Informatiiviset						
Luento vieraslajeista		x				2021
Luento omenoista, sisältyisi omenankukan tai omenien maistelun päivään			x	x		2021
Luento pölyttäjistä ja niiden lajityypillisestä käyttäytymisestä, sisältyisi pölyttäjä-bongausretkeen				x		2021
Tietopankki pölyttäjistä				x		2025

Kuva 13. Ehdotuksia osallistaviksi kohteiksi. Yllä olevassa taulukossa on esitelty informatiivisia vaihtoehtoja monimuotoisuuteen liittyvien teemojen käsittelyyn toteutusajankohtaehdotuksineen.

Monimuotoisuuteen ja moniin muihinkin teemoihin liittyvät talkoot. Talkoita on mahdollista järjestää vapaaehtoisille ja niissä on mahdollista päästä konkreettisesti pitämään puistosta huolta, tekemään erilaisia töitä osallistujan oman osaamistason mukaan ja kantamaan kortensa kekoon yhteisen hyvän eteen. Talkootehtäviä voisivat olla muun muassa niitto, raivaus, vieraslajien poisto, aitojen korjaus ja saunan kunnostus. Talkoot voisivat olla yhden päivän mittaisia, viikonlopun mittaisia tai pidempiä leirejä. Talkoiden osalta markkinoinnin merkitys korostuu ja on tärkeää mainostaa talkoita oikeilla, tarpeeksi kattavilla foorumeilla, jotta talkoolaisia saataisiin mahdollisimman kattavasti osallistumaan. Talkoot myös tulee järjestää niin hyvin, että talkoilijoille tulee halu tulla uudelleenkin talkoiisiin.

Teemoihin yhteisesti liittyvänä tärkeänä seikkana tulee mainita myös se, että Elonkierron olisi hyvä saada joitakin tunnettuja henkilöitä eri tieteen, taiteen ja kulttuurin saralta esimerkiksi Elonkierron kummeiksi puhumaan Elonkierron puolesta ja mainostamaan Elonkiertoa. Kummeiksi soveltuisivat myös sosiaalisen median vaikuttajat, jotka voisivat vedota kohderyhmäänsä ja tuoda Elonkiertoa esille.

5.2.2 Eläimet, hyvinvointi ja etiikka

Eläimet, hyvinvointi ja etiikka on laaja kantava pääteema Elonkierrossa. Teemaan liittyvät eläinten, ihmisten ja ympäristön hyvinvointi ja näistä johdannaisena etiikka. Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena tämän tee-

man osalta on elämää suojelevan ja terveyttä ylläpitävän toiminnan kehittämisen. Terveyttä ylläpitäviä tekijöitä ovat luontosuhteen merkitys fyysisen ja psyykkisen terveyden näkökulmasta, luonto osana lasten tasapainoista kasvua ja kehitystä, luonto- ja eläinavusteisuus osana kuntoutusta, sosiaalisesti virikkeelliset ja myönteisiä kokemuksia tuottavat oppimisympäristöt sekä ihmisen ja ympäristön välinen vuorovaikutus (esimerkkinä mielialan ja vireystilan säätely autonomisen hermoston kautta). Elämää suojeleviksi tekijöiksi voidaan ajatella muun muassa eläinten keuhonkieltä, luontaisia käyttäytymismalleja ja ympäristön sekä elämän suojeluun liittyvää suunnittelua ja sen kehittämistä.

Peruskysymyksinä tähän teemaan liittyen nousevat esiin se, miten on mahdollista kehittää moniaistillisuutta ja hyvinvoinnin lisäämisen elementtejä kohteena olevassa puistossa. Minkälaisia mahdollisuuksia ja saatavilla olevia resursseja on eläinten hoitamiseen ja niistä huolehtimiseen liittyen? Eläimet, hyvinvointi ja etiikka liittyvät monilta osin myös Luonnonvarakeskuksen teemoihin ja Elonkierron Ystävät ry:n arvoista tähän teemaan liittyvät kaikki arvot, erityisesti kuitenkin asiakaskokemus. Puiston kävijäkyselyiden ja havainnointien perusteella suurimmalle osalle kävijöistä tärkein yksittäinen asia Elonkierron puistossa ovat eläimet, joiden laiduntamista saa vapaasti ja maksutta seurata. Asiakaskokemusta ajatellen eläimet ovat tärkein esittelykohde puistossa.

Elonkierron Ystävät ry:n toiminnan kehittämisessä nähdään tärkeänä Green Care- toiminta ja sen edistäminen puistossa. Green Care- toiminta edistää ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua luonnon ja maaseudun avulla. Kyseessä on ammatillinen toiminta, jossa käytetään erilaisia eläin- ja luontoavusteisia menetelmiä. Green Care- ajattelun mukaan ihmisten hyvinvointia lisäävät vaikutukset muodostuvat muun muassa luonnon elvyttävyyden ja kokemuksellisuuden avulla. Green Care- toiminta sijoittuu fyysisesti pääsääntöisesti luontoympäristöön tai maataloille. (Green Care, n.d.)

Elonkierron puistossa on perinteisesti ollut kesäisin laiduntamassa kanoja, lampaista, vuohia, hevosia ja lehmiä. Eläinten osalta operatiivisia polkuratkaisuja voisivat olla muun muassa eläinten tarkkailumahdollisuuksien kehittäminen esimerkiksi virtuaalisten tarkkailumahdollisuuksien ja livekameraseurantojen avulla. Eläinten hoitamiseen liittyvät osallistavat toiminnot ja eläinten hyödyntäminen hyvinvoinnin lisääjänä ovat myös merkittäviä kehitettävissä olevia kohteita. Eläinten osalta on mietittävä myös moniaistillisuutta ja tieteellisyyttä puiston toiminnassa ja sitä, miten niitä olisi mahdollista lisätä tuodessa ymmärrettäväksi sitä, miten hyvinvointi tutkitusti lisääntyy ja mitä kaikkia muita terveydelle hyödyllisiä vaikutuksia on sillä, kun ihminen on tekemisissä eläinten kanssa.

Elonkierron Ystävät ry:n mahdolliseksi yhteistyökumppaniksi olisi hyvä saada Metsähallitus, jonka paimenviikot ovat suosittuja. Elonkierron Ystävät ry:n talkoolaisten työmäärää vähentäisi se, että yhdistys ja samalla

puisto eläimeen pääsisivät osaksi paimenviikkoja siten, että Metsähallitus ottaisi Elonkierron kohteekseen paimenien hankkimisessa. Metsähallituksen paimenten tehtäviin kuuluvat eläinten laskeminen, hyvinvoinnin seuraaminen, veden vaihtaminen sekä eläinten helliminen ja rapsuttelu. Nykyiset paimenviikot ovat maksullisia ja niihin sisältyy majoitus. (Metsähallitus, n.d.) Elonkierrossa ei ole mahdollisuutta tällä hetkellä kuin telttamajoitukseen mutta mikäli paimenviikosta perittäisiin maksu paimenelta, tämä voitaisiin käyttää paimenten majoittumiseen paikallisissa majoituskohteissa.

Tematiikkaan liittyy läheisesti myös kysymys siitä, miten on mahdollista saada ymmärrettäviksi eläinten hyvinvointiasiat eli esimerkiksi se, miksi tuotantoeläimillä on erilaiset olosuhteet kuin harrastusmielessä pidettävillä vastaavan lajin eläimillä. Puistossa olisi myös mahdollista esitellä eläinten monia käyttötarkoituksia kuten sitä, että eläimet voivat olla tuotantoeläimiä tai lemmikkieläimiä. Mielenkiintoista olisi myös joko havainnollistaa tai pitää esimerkiksi keskustelutilaisuus tai luento sen tiimoilta, miten eläinten inhimillistäminen tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan esimerkiksi lihan kulutukseen. Elonkiertoon on mahdollista linkittää myös historiallinen perspektiivi kotieläinten hahmottamiseen. Eläinten, erityisesti karjankasvatukseen liittyy paljon eettisiä kysymyksiä kuten se, onko ihmisellä oikeus tehdä elävästä olenosta tuotantoväline tai miten olisi mahdollista vähentää tuotantokustannusten pienentämiseen liittyvää painetta? Kustannusten pienentämisestä aiheutuvat paineet kohdistuvat erityisesti tuottajiin ja se helposti näkyy eläinten olosuhteissa. Tehoeläintuotanto puolestaan johtaa antibioottiresistenssien bakteerien lisääntymiseen. Kasvihuonepäästöjen vähentämisen yhdeksi tärkeimmistä keinoista on myös määritelty eläinperäisten tuotteiden käytön vähentäminen. (Hiltunen, 2019, s. 107, 109)

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Demonstroitavat		
Eläinten tarkkailumahdollisuudet esim. livekameroiden avustuksella	Kaikki eläimistä kiinnostuneet fyysisestä sijainnista riippumatta	2025
Eläinten monet käyttötarkoitukset	Kaikki asiakasryhmät	2022
Eläinten hyvinvointi	Kaikki asiakasryhmät	2022
Kotieläinten historiallinen perspektiivi	Kaikki asiakasryhmät	2025
Suomenhevosenäyttely	Puistossa kävijät	2025

Kuva 14. Elonkierron eläimet, hyvinvointi ja etiikka- teeman demonstroitavat kohteet ja toteutusajankohtaehdotukset.

Lähialueen paikkakunnista Ypäjällä on Hevosopisto ja Forssassa ravirata ja voidaankin todeta lähiseudulla olevan paikallinen hevosalan osaamisklusteri. Yhdistyksen olisi hyvä olla tässä klusterissa jollain tapaa mukana kehittämässä ja edistämässä kotimaista hevostaloutta. Konkreettisia Elonkiertoon sijoittuvia hevosiin liittyviä osallistavia ratkaisuja voisivat olla esimerkiksi:

- keppihevoskerhon järjestäminen yhteistyössä esimerkiksi 4H- yhdistyksen kanssa
- ponikerho yhteistyössä lähialueen ponyrittäjien kanssa
- keppihevosten ratsastustunnit
- terapiaratsastusmahdollisuudet
- aina käytössä oleva keppihevosrata luonnon materiaaleista tai kierrätysmateriaaleista
- suomenhevosen kunniaksi näyttely uudessa esittelyrakennuksessa tai makasiinissa
- suomenhevostapahtuma
- työhevosnäytöksiä, esimerkiksi samaan aikaan kun Jokioisten museorautatiellä on evakkojuna-tapahtuma
- poninäyttely
- hevosenkengän heittokisa jonkun muun tapahtuman yhteydessä

Elonkierrossa on lähes rajattomat mahdollisuudet kehittää eläimiin liittyvää toimintaa. Konkreettisia osallistavia toimintoja voisivat myös olla esimerkiksi hyönteishotellien rakennustyöpaja, erilaiset koiratapahtumat kuten esimerkiksi koiranäyttelyissä puisto toimisi erinomaisena alustana siten, että näyttelyn järjestäjä vuokraisi tilat yhdistykseltä ja hoitaisi käytännön järjestämisen. Puistossa voisi olla myös mahdollisuudet paimenkoirien koulutukseen ja muihinkin koirankoulutustoimintoihin tai opasteluihin yhteislenkkeihin.

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Osallistavat		
Eläinten hoitaminen	Vapaaehtoiset, talkoilijat, eläinkummit	2022
Green Care-toiminta ja eläinten hyödyntäminen hyvinvoinnin lisääjänä	Hyvinvoinnista kiinnostuneet kävijät	2022
Keppihevosrata luonnonmateriaaleista	Lapsiperheet	2022
Eläinterapiatoiminnot	Asiasta kiinnostuneet	2025
Hyönteishotellien rakennustyöpaja	Kaikki asiakasryhmät	2021

Kuva 15. Ehdotuksia osallistaviksi toiminnoiksi eläimet, hyvinvointi ja etiikka- teeman tiimoilta.

Informatiivisena vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi käärmepäivä, jossa perehdyttäisiin Suomen luonnossa asuviin käärmeisiin, erityisesti kyykäärmeisiin. Käärmeistä voisi olla luento, jossa kerrottaisiin käärmeiden käyttäytymisestä ja ekologiasta, missä käärmeet viihtyvät ja miten ja miksi ne hyökkäävät, kuinka pitkälle ne ylettyvät sekä miten ihminen ja kyykäärme mahtuvat elämään rinnakkain. Tilaisuudessa voitaisiin esitellä turvallista käärmeen käsittelyä ja siirtämistä. Vastaavanlaisia luentoja ja perehtymispäiviä voisi järjestää muidenkin lajien tiimoilta. Muita mahdollisia luentoaiheita voisivat olla esimerkiksi se, minkälaisia hiilijalanjälkiä lemmikeistä tulee tai minkälaisia tulevaisuuden lemmikit ovat, kun teknologia ja geenimuuntelu kehittyvät ja tuleeko näitä keinoja käyttää lemmikkien jalostamisessa?

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Informatiiviset		
Eläinten monet käyttötarkoitukset	Puistossa kävijät	2025
Käärmeluento	Kaikki asiakasryhmät	2021
Lemmikkien hiilijalanjälki	Lemmikkien omistajat tai lemmikin omistamista harkitsevat	2025

Kuva 16. Informatiiviset vaihtoehdot Elonkierron eläimet, hyvinvointi ja etiikka- teeman osalta.

Elonkierron Ystävät ry:n keskeisiksi kumppaneiksi eläinten, hyvinvoinnin ja etiikan tematiikan tiimoilta olisi tärkeä saada tutkimuksellisen tiedon tuottajia kuten korkeakouluja sekä kolmannen sektorin tahoja, joiden avulla on mahdollista toteuttaa erilaisia yhteistyövaihtoehtoja. Yritysyhteistyö on myös tämän, kuten muidenkin teemojen osalta tärkeää. Yhteistyökumppaneita teeman osalta voisivat olla esimerkiksi seuraavat toimijat:

- eläintiloja, esimerkiksi sikatila, lammastila, nautatila
  - eettisesti tuotettu liha ja luomu tärkeinä painopisteinä
- tilateurastamo ja mahdollisesti lihanjalostusyritys
- meijerituoteyritys
- hunajan tuottaja
- Green Care- yritykset lähialueella
- Ruokavirasto
- Ypäjän Hevosopisto
- 4H- yhdistys
- Mannerheimin lastensuojeluliitto
- Ypäjän Hevosopisto
- Forssan ravirata
- muita hevosalan toimijoita, organisaatioita, yksityisiä henkilöitä ja yhdistyksiä

Elonkierron Ystävät ry:n yhteistyökumppaneille olisi mahdollista tarjota kummissuhdetta puistoon ja eläimiin. Elonkierrossa kesäisin laiduntavat

eläimet eivät ole pääsääntöisesti Elonkierron Ystävät ry:n omistamia, vaan eläimet on hankittu lainaan. Mikäli kummisuhde toteutuu, tulisi mieltä asiaa myös eläinten omistajien kanssa yhteistyössä. Kummitoiminta olisi kuitenkin hyödyllistä siinä mielessä, että kummi voisi joko hoitaa kesällä eläintä tai auttaa sen ruokinta- tai hoitokustannuksissa. Vastineeksi kummi voisi saada nimetä eläimen ja resurssien riittäessä olisi mahdollista perustaa esimerkiksi blogi, jonne päivitettäisiin eläimien kuulumisia ja kuvia ja niitä pääsisi sieltä seuraamaan eli fyysinen etäisyys ei olisi esteenä kummitoiminnalle.

5.2.3 Kestävä vesitalous

Kestävän vesitalouden tehtävänä on vesivarojen kestävän käytön edistäminen tulevaisuus huomioiden hyödyntäen vesiresursseja kestävästi ja tehokkaasti. Vesitalouteen liittyvät vahvasti kalat ja kalakannat. Vesitalouteen liittyy myös erilaisia vesi- ja ravinnetalouden ongelmia, kuten rehevöitymistä kasvien liikakasvun kautta veden happipitoisuuden vähentyessä. (Luonnonvarakeskus, n.df). Joet ovat tärkeitä veden lähteitä, mutta myös virkistysmahdollisuuksien tarjoajia ja ekosysteemejä. Vesistöistä saadaan kasteluvettä ja vesivoimaa muun muassa maatalouden käyttöön. (Nixon, Lack, Hunt, Lallana & Boschet, 2000, s. 5)

Tutkimusten mukaan ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan tulevaisuudessa veden saatavuuteen myös Euroopassa. Lisäksi vesistöjen kasvava kuormittuminen lisääntyy, mistä johtuvat pohjaveden tason laskeminen ja jokien virtausten väheneminen. On mahdollista, että Suomessakin kosteikot ja kosteikkoekosysteemit vahingoittuvat tai jopa häviävät, kun pohjaveden taso mahdollisesti laskee. (Nixon ym., 2000, s. 9, 14)

Elonkierron Ystävät ry:n määrittelemä kestävä vesitalous sopii teemattiseksi poluksi erinomaisesti, koska Loimijoki virtaa Elonkierron puiston halki ja on läsnä ja näkyvässä lähes koko puiston alueella. Luonnonvarakeskuksen sininen biotalous- teema puolestaan liittyy kalatalouden tutkimukseen ja edistämiseen sekä vesipohjaisen talouden kehittämiseen. Yhdistyksen ja Luonnonvarakeskuksen vesiaiheiset teemat ovat yhteneväisiä siinä, että kumpikin tähtää kestävien vesiresurssien hyödyntämiseen. Yhdistyksen määrittelemistä arvoista erityisesti vastuullisuus tukee tätä kestävää vesiresurssien hyödyntämistä ja kestävä kehityksen edistämistä. Vesitalouden osalta tärkeiksi kysymyksiksi voidaan nostaa se, miten vesitalous ja Loimijoki näkyvät Elonkierrossa kävijälle? Onko mahdollista tehdä esittelykohde, johon liittyisi kestävä vesitalous tai vesi elementtinä? Miten eri yhteistyökumppaneiden kanssa voidaan kehittää kestävien vesiresurssien hyödyntämistä?

Elonkierron alue tarjoaa mahdollisuuksia kosteikkojen perustamiseen. Jokaisella valuma-alueella tulisi olla veden kulkua pidättävää kosteikkoalaa ja sitä on Elonkierron alueella luontaisestikin. Elonkierron lähistöllä Loimijoen varressa on myös arvokkaita lintualueita ja muita monimuotoisuu-

den keskittymiä. Kosteikoilla on monikäyttöisiä mahdollisuuksia. Ne voivat toimia kasteluvesivarastoina, maisemallisina mahdollisuuksina ja auttavat joen virtaamahallinnassa. Kosteikkoympäristöjen pajukasvustojen tarjoamat edut pölyttäjähönteisille kuten kimalaisille ja mehiläisille ovat vertaansa vailla.

Operatiivisina ratkaisuin vesitalouden osalta voidaan nähdä yhteistyö Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen kanssa. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys edistää vesiensuojelua neuvoen, tutkien ja ohjaten. Elonkierron halki virtaava Loimijoki kuuluu Kokemäenjoen sivujokiin ja sen vesiensuojelun koordinointi kuuluu Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen toimintaan. Loimijoki virtaa alavilla viljelymailla ja on luonnostaan samea johtuen savipohjaisesta maastosta. Erityinen haaste Loimijoelle on vieraslaji isosorsimon nopea lisääntyminen. (Kokemäenjoen vesistöjen vesiensuojeluyhdistys, n.d.)

Operatiivisena polkuna voidaan nähdä myös linkitys Ferrarian rinnepuistoon ja Jokioisten pappilan museoon, mikäli Loimijoen yli menisi kävelyyhin ja pyöräilyyn soveltuva silta. Silta myös mahdollistaisi ”rengasreitinh” Joki-oisilla ja sen varrella olisivat lähes kaikki kunnan merkittävät nähtävyydet. Sillan rakentaminen mahdollisesti vaatisi merkittäviä ponnistuksia ja yhteistyökumppaneita ja rahoittajia eikä se ole lähivuosien prioriteettillis-talla tärkeimpien tehtävien operatiivisten ratkaisujen listalla. Siltaa olisi myös mahdollista käyttää markkinointitarkoituksiin kuten asiaa esitellään jäljempänä luvussa 5.7.3.

Osallistavana toimintona voisi kehittää esimerkiksi nimikkovesieläimen valinnan, jota puistossa olisi mahdollista seurata erilaisten visuaalisten esitysten muodossa. Seuraamisen voisi mahdollistaa myös virtuaalisesti asentamalla videokamera eläimen luontaiseen elinympäristöön. Valitun eläimen tulisi olla jollakin tapaa merkityksellinen vesiympäristölle. Nykyaikaiset modernit teknologiavälineet mahdollistavat myös esimerkiksi kasvien kommunikoinnin kuuntelumahdollisuuksia ja näitä olisi Elonkierron Ystävät ry:n hyvä päästä hyödyntämään yhteistyössä esimerkiksi korkeakoulujen tai muiden tutkimuslaitosten kanssa. Osallistavia toimintoja kävijöiden kanssa voisivat olla esimerkiksi onkikilpailut Loimijoella tai melontaretket kanooteilla yhteistyökumppaneiden, kuten luontomatka-luyrittäjän vetäminä siten, että lähtö ja paluu olisivat Elonkierrossa. Loimijoen toisella puolella sijaitseva lintutorni olisi myös hyvä valjastaa osallistavaan käyttöön lintuharrastajien kanssa erityisesti lintujen kevätmuuton aikaan, jolloin Elonkierron maisemissa on mahdollista nähdä määrällisesti paljon erilaisia lintulajeja.

Demonstroitava vaihtoehto voisi olla veden käytön seuranta viljelyssä havainnollistava kohde tai Elonkierron kasvien kasteluveden ottaminen Loimijoesta siten, että se näkyisi kävijöille tai että siitä olisi ainakin informoitu kävijöitä. Demonstroitavaksi vaihtoehdoksi voisi myös suunnitella kosteikkokohdetta, jossa kosteikkotietoutta olisi saatavilla. Kosteikolle

voisi myös tehdä pitkospuita hyödyntäen kävelymahdollisuuden, mikäli se on toteutettavissa kosteikkoalueen hyvinvoinnin ja teknisen toteutuksen osalta.

Informatiivisia ratkaisuja voisivat olla erilaiset yhteistyössä muiden tahojen kanssa toteutettavat luennot, joilla voitaisiin käsitellä esimerkiksi Loimijoen tilaa, tilan mahdollista kohennusta tai vieraslajien torjuntaa. Lapsille suunnattua opetus- tai havainnollistavaa materiaalia olisi mahdollista tuottaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Materiaali voisi koostua erilaisista tehtävistä, joissa esimerkiksi vesiaiheisesta kuvasta tulisi etsiä Elonkierron nimikkovesieläintä. Kuvien oheen voisi liittää lapsille kohdistettua tietoa vesitaloudesta. Erilaisia värityskuvia ja Elonkierron kestävä vesitalous- teemaan soveltuvia piirroksia voisi olla myös mahdollisuus väärittää ja tehdä makasiinissa. Paras vesiaiheinen lasten piirros voitaisiin palkita vuosittain ja piirroksia olisi mahdollista laittaa esille makasiiniin näyttelyn omaisesti kaikkien kävijöiden iloksi.

Ekologinen jalanjälkikäsité on synnyttänyt myös käsitteen vesijalanjäljestä. Vesijalanjälkeen liittyy käsite virtuaalivesi, joka on se vesimäärä, joka on tarvittu tietyn elintarvikkeen tai tuotteet valmistamiseen. (Kuusi ym., 2010, s. 19) Vesijalanjälki ja virtuaalivesi ovat hieman tuntemattomampia käsitteitä kuin esimerkiksi hiilijalanjälki. Elonkiertoon voisi sijoittaa kohde, joka esittelisi tuotteiden virtuaalivesimääriä ja jossa olisi havainnollistettu, paljonko tietty määrä on käytännössä vettä. Tuotteen sijaan voitaisiin myös havainnollistaa, paljonko riisin viljely kuluttaa vettä esimerkiksi suhteessa perunan viljelyyn tai hirssin viljelyyn. Toisena vaihtoehtona näitä seikkoja olisi mahdollista tuoda esille esimerkiksi makasiinissa olevalla näyttelyllä tai veteen liittyvällä luentosarjalla.

Yhteistyötä vesistöasioiden tiimoilta Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista tehdä useiden eri yhteistyötahojen kanssa. Näitä tahoja ovat muun muassa:

- Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys
- Suomen Ympäristökeskus (Syke)
- jätehuoltoalan yritykset
- paikalliset kunnat ja vesihuoltolaitokset, joiden kanssa yhteistyössä voisi olla mahdollista tehdä esittelykohde vesistön tilasta
- Maa- ja vesitekniikan Tuki ry
- Salaojayhdistys
- Loimijoen alueellinen vesiyhteistyöryhmä
- paikalliset luontomatkailuyritykset erityisesti melontaretkien osalta

Yhteistyömalleja on myös mahdollista kehitellä muiden hallinnon toimijoiden sekä kansalaiskuluttajien kuin eri organisaatioidenkin kanssa. Tärkeää olisi päästä mukaan palvelupakettien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä erityisesti edellä mainittujen luontomatkailuyritysten ja melontaretkisuunnitelmien osalta. Loimijoen melontareitti sopii hyvin vasta-

alkajillekin ja palvelupaketteja on mahdollista rakentaa siten, että esimerkiksi Elonkierrossa tapahtuisi rantautuminen, ruokailu- ja leirintätoimintoja.

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	Yhteistyökumppanit	Jatkuvaa
”Nimikkovesieläin”-ehdotuskilpailu	Kaikki asiakasryhmät	2021
”Nimikkovesieläimen” seurantamahdollisuuksien kartoitus, esim. livekamera	Livekameraseurannasta kiinnostuneet fyysisestä sijaintipaikasta riippumatta	2025
Kasvien kommunikoinnin kuuntelumahdollisuudet laitteineen	Kaikki asiakasryhmät	2025
Vesistöön liittyvän, lähinnä lapsille tarkoitetun opetusmateriaalin tuottaminen	Lapsiperheet	2030
Kävelysilta Elonkierrosta Loimijoen yli Ferrarian rinteeseen	Kaikki kävijät, lenkkeilijät	2030
Onkikilpailut	Kaikki asiakasryhmät	2021

Kuva 17. Ehdotuksia Elonkierron kestävä vesitalous- teemaan liittyen.

5.2.4 Kestävä kasvintuotanto

Kestävästä maataloudesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä tuotantoa, jossa keskeisinä periaatteina ovat viljelymaan säilyttäminen tuottavana vuodesta toiseen, vesivarojen tehokas käyttö sekä biologisen monimuotoisuuden vaaliminen. Nämä edistävät viljelyjärjestelmien tuottavuuden ylläpitoa. Kestävä maatalous ja kestävä kasvintuotanto ovat ekologisesti ja ympäristöllisesti kestäviä, taloudellisesti kannattavia ja yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisia prosesseja, jotka takaavat maatalouden pitkän aikavälin tuottavuuden. (Kihlström & Taivalmaa, 2014) Kestävä kasvintuotanto voi olla myös ravinnehuuhtomien ja eroosion estämistä, kasvinsuojeluaineiden riskien vähentämistä, kasvihuonekaasujen vähentämistä ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitämistä ja edistämistä (Peltonen, 2019). Kestävään kasvintuotantoon sisältyvät myös maaperän huolto ja regeneratiivinen eli uudistava maatalous. Maininnan arvoinen on myös viljelykierron merkitys kasvitautien ja muiden kasvintuhoajien ehkäisyssä.

Tärkeä kestävään kasvintuotantoon liittyvä termi on hiilineutraalius, joka tarkoittaa, että tässä tapauksessa kasvi, mutta myös tuote, yritys tai valtio, tuottaa vain sen verran hiilidioksidipäästöjä kuin se pystyy sitomaan.

Hiilineutraalin tuotteen elinkaaren ajalta hiilijalanjälki on nolla. (Sjöstedt, 2018) Kestävän kasvintuotannon voidaan katsoa pyrkivän päästöjen ja sitä kautta ilmaston kuormituksen vähenemiseen. Yhtenä näkökulmana asiaan ovat erilaiset maankäyttökysymykset. Tehokas ja edullinen tapa tutkimusten mukaan erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen on erilaiset viljelylliset toimet kuten nurmiviljely, pellonraivauksen vähentäminen ja niiden peltojen metsittäminen, jotka eivät ole tarpeellisia.

Luonnonvarakeskuksen teemoista kestävä kasvintuotanto linkittyy osaltaan innovatiivinen ruokajärjestelmä- teemaan sekä pohjoinen vihreä biotalous-teemaan. Elonkierron Ystävät ry:n arvoista teemaan linkittyy kaikkien teemojen läpi leikkaava arvo vastuullisuus, jolla viitataan muun muassa kestävään kehitykseen ja ilmastoneutraaliuteen pyrkimiseen. Kestävään kasvintuotantoon liittyvät arvoista myös aitous, mahdollistaminen ja tavoitteellisuus. Nämä arvot voidaan mieltää eri tavoin, mutta aitous voi tässä yhteydessä tarkoittaa sitä, että tähän teemaan liittyvä toiminta perustuu tutkittuun, oikeaan ja aitoon tietoperustaan. Mahdollistaminen voidaan ajatella olevan sitä, että tehdään yhteistyötä teeman puitteissa yhteistyökumppanien ja Quintuple Helix- mallin mukaisten kumppanien kanssa. Tavoitteellisuus arvona tähän teemaan liittyen on edelläkävijyyttä ja kestävä kehittäminen ohjausta ja asioista tiedottamista.

Demonstroitavia kohteita kestävä kasvintuotannon osalta voisivat olla maaperäruudut. Pelkät ruudut eivät kuitenkaan kerro kävijälle mitään, eli niiden yhteyteen tulisi tehdä esittelypiste, jossa kerrottaisiin, mitä nämä maaperäruudut havainnollistavat ja mitä niissä voidaan tutkia. Maaperäruuduissa olisi tieteellistä tutkimusta tuotavissa kävijöiden nähtäväksi ja koettavaksi ymmärrettävässä ja havainnollistavassa muodossa. Elonkierron Ystävät ry:llä olisi myös mahdollisuus tarjota erityisesti kouluille maa-yhteyden osaamisen ja ymmärryksen lisäämistä esimerkiksi puutarhojen tai yrttiviljelmien avulla. Yhteistyökumppaniksi tähän sopisi erinomaisesti esimerkiksi Marttaliiton paikallisyhdistys.

Elonkiertoon olisi myös mahdollista rakentaa demonstroitava ja havainnollistava esittelykohde, jossa esiteltäisiin, mitä kasvihuonekaasut ovat ja miten tai mistä ne syntyvät ja miten ne vaikuttavat maapallomme tilaan ja ilmastoon. Metsien hakkuiden ja maan muuttamisen viljelymaaksi seurauksia voisi demonstroida kuten myös esimerkiksi karjatalouden metaanipäästöjä. Esittelykohteessa voisi olla myös käytännön neuvoja kävijöille siitä, mitä jokainen ihminen voisi omissa elinympäristössään tehdä asian tiimoilta edistääkseen paremman tulevaisuuden saavuttamista. Nämä voisivat olla esimerkiksi ilmastoystävällisen kulutuksen ohjausta.

Teknologian käyttö kasvintuotannossa on lisääntynyt muun muassa oppivan tekoälyn muodossa. (Peltonen, 2019) Elonkierto olisi hyvä alusta erilaisten tekoälysovellusten kokeilu- ja esittelyalustaksi ja viljelijöiden tu-

tustumiskohteeksi, jossa uusia sovelluksia voitaisiin esitellä niiden kehittäjien ja myyjien toimesta. Mielenkiintoisia olisivat erilaiset teknologiat liittyen sensoreihin ja peltorobotiikkaan kuin mahdollisesti myös konenäköön. Erilaiset teknologiset ratkaisut, joihin liittyy erityisesti robotiikka ja älyteknologia, kiinnostaisivat varmasti erityisesti paikallisia maanviljelijöitä kuin myös muita kävijöitä, mikäli niitä esiteltäisiin siten, että ne olisivat kävijöille ymmärrettävässä muodossa.

Osallistavana toimintona kasveihin liittyen olisi mahdollista hankkia tai saada yhteistyökumppaneilta käyttöön laitteet, joilla voisi kuunnella kasvien ”puhetta”. Kävijöille voitaisiin tarjota mahdollisuus kuunnella, miltä hamppulabyrintti ”kuulostaa” tai mitä vanha kuusi ”puhuu”. Näistä olisi myös mahdollisuus tehdä jonkinlaisia ääni-installaatioita, jotka olisivat kuunneltavissa puistossa. Kasvien ääntelyä kuunnellessa ihmisen ymmärrys ekosysteemistä mahdollisesti lisääntyisi ja kehittyisi. Osallistavana toimintona voisi myös olla kasvinkasvatuskilpailu, jossa kilpailtaisiin satokauden ajan siitä, kuka kasvattaa suurimman kasvin. Kasviksi voisi valita esimerkiksi auringonkukan tai se voisi vaihtua vuosittain. Etukäteen tulisi päättää, kasvatetaanko kasvia Elonkierrossa osallistujien omilla vakioiduilla palstoilla vai osallistujien kotipihoissa. Kyseisen kasvin siemenet voisi yhteistyökumppani lahjoittaa eli kaikilla kisaan osallistujilla olisi sama lähtökohta eli samat siemenet. Kilpailu voisi myös havainnollistaa sitä, miten eri lailla kasvit kasvavat vaikka lähtevätkin samanlaisista siemenistä. Kasvatuskilpailun voittajalle yhteistyökumppanit voisivat tarjota palkinnon tai palkintona voisi olla saunailta Elonkierron saunalla. Osallistava toiminto olisi myös kasvivärjäys ja siihen perehdyttävät työpajat.

Kestävän kasvintuotannon tiimoilta voisi järjestää informatiivisena toimintona villiyrtiluentoja niiden tunnistamisesta ja käyttövaihtoehdoista sekä Elonkiertoon olisi mahdollista toteuttaa konkreettinen retki, jolla mentäisiin konkreettisesti luontoon tutustumaan villiyrteihin. Luentoja voisi toteuttaa myös hyötykasvien kasvatuksesta ja harvinaisemmista viljelykasveista tai esimerkiksi runsasproteiinisista kasveista ja niiden hyödyistä. Kasvit tarjoavat mahdollisuuksia myös esimerkiksi työpajojen järjestämiseen, joista esimerkeiksi voidaan nostaa luonnonmukaisten puhdistusaineiden valmistus, kukkasidonta ja kukka-asetelmat, luonnonkosmetiikan valmistus, vihdan teko, pajutöiden teko, havukranssin teko, tuohi- ja päretöiden teko. Informatiivisena toimintona voidaan nostaa esille myös maaperään liittyvät luennot sekä geologiset näyttelyt.

Kestävä kasvintuotanto tarjoaa mahdollisuuksia monenlaisiin toimintaan. Teeman tiimoilta on myös mahdollista Quintuple Helix- mallin mukaisesti laajasti tehdä yhteistyötä yhteiskunnan eri sektoreiden kanssa. Kestävän kasvintuotannon osalta yhteistyökumppaneita voisivat olla esimerkiksi:

- Luonnonvarakeskus
- Pro Agria
- Hämeen Ammattikorkeakoulu, erityisesti Mustialan yksikkö
- Luomuliitto

- Maaperätieteen Seura
- Hyötykasviyhdistys
- Maatiainen ry
- Suomen Mehiläishoitajien liitto
- Biodynaaminen yhdistys Demeter
- Suomen CA-viljelyn yhdistys
- Luonnonsuojeluyhdistys Tuottavaa Maa- Turvattu Luonto ry
- Etelä-Suomen luonnonmukaisen viljelyn yhdistys ry
- Pro Ruis
- Luontoportti
- Kasvinsuojeluseura ry
- Kasvinsuojeluteollisuus ry
- Kauppapuutarhaliitto
- Perunantutkimuslaitos
- Leipätiedotus ry
- Peltosiemen ry
- Kotimaiset Kasvikset ry
- PerunaSuomi ry
- Puutarhaliitto
- Siemenkauppiaitten Yhdistys ry
- Suomen Spelt-yhdistys
- Panimoliitto

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Demonstroitavat		
Maaperäruudut	Puistossa kävijät	2025
Tekoöly maataloudessa	Maanviljelijät, puistossa kävijät	2025
Osallistavat		
Maayhteyden osaamisen ja ymmärryksen lisääminen	Koululaisryhmät	2025
Kasvien ”puheen” kuuntelu, ääni-installaatiot	Puistossa kävijät	2025
Kasvatuskilpailu	Puistossa kävijät, puutarhanhoidosta kiinnostuneet	2022
Kasvivärjäystyöpaja	Asiasta kiinnostuneet	2023
Informatiiviset		
Villiyrttiluennot ja villiyrttiretki	Asiasta kiinnostuneet	2021
Hyötykasviluento	Asiasta kiinnostuneet	2021

Kuva 18. Kestävä kasvintuotanto- teeman demonstroitaviksi, osallistaviksi ja informatiivisiksi toiminnoiksi esitetyt toimet toteutusajankohtineen ja potentiaalisine asiakasryhmineen.

5.2.5 Kestävä ruokajärjestelmä

Tehokkuusvaatimukset ja globaalit ruokakysymykset ovat tuoneet uusia haasteita kotimaiselle ruokajärjestelmällemme. Ruoantuotantoon liittyvät resurssit kuten fossiiliset polttoaineet, vesi, lannoitteet ja viljelymaa, ovat rajallisia ja tämä rajallisuus aiheuttaa muutostarpeen ruokajärjestelmässämme. Maatalouden luonnonvarojen käyttö on sidoksissa ravinteiden käyttöön, koska ravinteet ovat keskeinen osa maataloustuotantoa. Nykyisellä ruokajärjestelmällä ei ole jatkuvuuden edellytyksiä resurssien kierrätyksen vähäisyydestä johtuen. Ruokajärjestelmä tarvitsee kestäviä ratkaisuja tulevaisuuden takaamiseksi. (Parviainen, 2014)

Maataloustuotanto kaipaa uusia ratkaisuja erityisesti kestävyysvajeen ratkaisemiseksi. Erityisesti lannoitteiden ja ravinteiden käytön avulla saadaan kasvatettua tuotantoa tiettyyn pisteeseen asti, mutta ongelmana niiden käytössä on se, että ne päättyvät lopulta rehevöittämään vesistöjä tai heikentämään ilmakehää. Nykyisestä ruokajärjestelmästä puuttuu kestäville järjestelmille tunnusomainen jatkuvuuden edellytys eli riittävä resurssienkierrätys. Ruokajärjestelmä tarvitsee muutosta kohti kokonaisvaltaisesti kestävämpää järjestelmää unohtamatta kuitenkaan viljelijöiden elinkeinon harjoitusmahdollisuuksia ja talousvaikutuksia. (Parviainen, 2014)

Kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC on nostanut raporteissaan voimakkaasti esille tarpeen muuttaa ihmisten ruokavalioita ilmastoystävällisempään suuntaan (Luonnonvarakeskus, 2019). Kestävässä ruokajärjestelmässä tuotetaan ruokaa, jonka tuotanto ja kulutus tapahtuvat luonnonvaroja säästäten, niitä optimaalisesti käyttäen, kierrätystä hyödyntäen ja ihmisten terveyttä edistäen. Toisin sanoen kestävässä ruokajärjestelmässä kuluttajat ostavat sellaista ruokaa, joka on tuotettu raaka-aineista alkaen ajatellen luontoa ja muita resursseja vähentäen päästöjä ja ilmaston kuormitusta. (Sitra, n.db.) Erityisesti lihankulutuksen vähentäminen vähentäisi myös ilmaston kuormitusta. Lihan kulutusta olisi mahdollista korvata kasvien käytön lisäämisellä. Maapallon kantokyky ja luonnon monimuotoisuuden säilyminen edellyttävät toimenpiteitä ihmisten ruokajärjestelmässä.

Kestävä ruokajärjestelmä on mahdollista rakentaa kuntien ja alueellisten verkostojen ja eri toimijoiden yhteistyöllä. Kestävä ruokajärjestelmä tarvitsee kansainvälisiä, mutta myös Suomen valtion tasoisia edistyksellisiä ja valtion ohjauksessa olevia toimia, joihin Elonkierron Ystävät ry:n yksin voi olla haasteellista vaikuttaa. Yhdistyksen rooliksi voisi muodostua yhteiskunnallisten keskustelujen avaaminen, joiden avulla on mahdollista edistää kestävä ruokajärjestelmän toimintaympäristön rakentamista muun muassa tukien ja verotuksen ohjaamisessa kestävä tuotannon suuntaan. Elonkierron Ystävät ry:llä on myös mahdollisuuksia tuoda tietämystä ja ymmärrystä kestävästä ruokajärjestelmästä ja sen vaatimista toi-

mista puistossa kävijöille ja muille kohde- ja sidosryhmille sekä yhteistyökumppaneille. Yhteistyö Luonnonvarakeskuksen ja korkeakoulujen kesken on myös merkittävä resurssi, josta on mahdollista saada tutkimustiedon lisäksi erilaisia innovaatioita ja sovelluksia hyödynnettäväksi myös Elonkierron alustalla. Puistolla voisi olla myös mahdollisuus olla pilotointikohteena uusille tutkimusmenetelmille tai -sovelluksille.

Elonkierron Ystävät ry:n kestävä ruokajärjestelmä- teema sisältää käsitteinä ruokaturvan, ruokajärjestelmän ja ruokavalinnat. Näihin liittyvät maan käyttö, hiilineutraalisuus, lähiruokarakenteet ja lähiruokaverkostot, kumppanuusmaatalous ja hävikkikysymykset. Regeneratiivinen maatalous on myös osa ruokajärjestelmä- teemaa ja sen osalta on suunniteltu vuosikelloa, jossa voisi olla kumppaneita yhteistyössä toteutuksen osalta. Yksi lähestymistapa aiheeseen on Hackathon, joka tässä tapauksessa on toisen asteen koulutushanke, johon Elonkierron Ystävät ry on saanut rahoitusta valtionavustuksena. Hackathon on lyhytkestoinen ja intensiivinen kehittämis- ja kokeilutapahtuma, jossa eri alojen opiskelijat osallistuvat ongelmanratkaisuun ja kehittämiseen. Hackathonissa painotetaan tekemällä oppimista, kokeilemista ja verkostoitumista. (Xamk, n.d.)

Kestävä ruokajärjestelmä- teema nivoutuu kiinteästi Elonkierron Ystävät ry:n muihin teemoihin kuin myös Luonnonvarakeskuksen teemoihin. Kestävällä ruokajärjestelmällä on juuret monimuotoisuudessa, kestävässä kasvintuotannossa ja vesitaloudessa. Varsi ja kukinto muodostuvat eläimistä ja lopputuotos tulee huomioida kiertotalouden tematiikassa. Elonkierron Ystävät ry:n arvoista vastuullisuus on kestävään kehitykseen ja ilmastoasioihin panostamiseen liittyen merkittävä. Arvoista aitous koskee myös ruokajärjestelmää ja se, miten toiminta perustuu tutkimustietoon. Kestävä ruokajärjestelmä mahdollistaa monipuolisen yhteistyön eri tahojen ja kumppanien kanssa. Tavoitteellisuus arvona korostaa Elonkierron Ystävät ry:n tavoitetta ruokajärjestelmän kestävä kehittäminen suuntaan. Asiakaskokemus puolestaan näkyy esittelykohteissa ja kehittämällä toimintoja asiakasystävällisiksi.

Osallistavia toimintoja kestävä ruokajärjestelmän tiimoilta voisivat olla luomuruoan tai hiilineutraalien tuotteiden tuottamiseen erikoistuvan yhteisön kehittäminen. Yhteisö voisi linkittyä palstaviljelyyn tai muuhun vastaavaan innovaatiomuotoon. Hävikkikysymykset ovat yhdistyksessä ja Elonkierron puistossa sekä yleisesti yhteiskunnassa tärkeitä ja paljon esillä olleita ongelmia. Hävikin osalta olisi mahdollista tehdä sekä osallistava että demonstroitava kohde, koska aihe on niin merkittävä. Osallistava toiminto olisi mahdollista rakentaa myös metsäluonnosta saatavien tuotteiden havainnollistamiseksi käytännössä eli esimerkiksi sieniretket Elonkierron metsiin yhteistyössä yhteistyökumppanin kanssa.

Elonkierrossa olisi myös erityisesti kesäaikaan mahdollista toteuttaa REKO suoramyyntijakeluita. REKO on lähiruoan myynti- ja jakelumalli,

jossa kuluttajat tilaavat lähiruokatuottajilta ruokaa suoraan ilman välikäsiä ja tuottajat voisivat toimittaa tuotteet joko niin, että ne olisi suoraan Elonkierrossa sovittuna aikana haettavissa lähiruokatorimaisesta säännöllisestä tapahtumasta tai tuottaja toimittaisi tuotteet Elonkierron kahviin ja tuotteet olisivat sieltä haettavissa tietyn ajankohdan jälkeen. Kesäaikaan olisi mahdollista toteuttaa ja kokeilla muitakin erilaisia lähiruokan myynti- ja jakelumalleja sekä suoramyyntijakeluita paikallisten tuottajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Demonstroiva toiminto voisi olla valokuvin havainnollistettu esitys siitä, mitä keskimääräinen perhe syö eri maissa. Tähän voitaisiin kuvata eri maiden tai maanosien ruokakulttuuria ja ruoan epätasaista jakautumista maailman väestön kesken. Ruoan tuotanto ja tarve eivät maailmassa kohtaa ja tästä voitaisiin tehdä takaisinkytkentä tuotantoon ja tarpeeseen. Demonstroinnin arvoinen seikka olisi myös suomalaisen ruokapöydän esittely ja sitä voitaisiin täydentää erilaisilla informatiivisilla asioilla tai teksteillä. Kohteessa olisi myös mahdollista esitellä hieman harvinaisempia juureksia tai kasviksia, joita on kuitenkin mahdollista viljellä ja kasvat-
taa Suomessa.

Informatiivisina toimintoina voisivat olla luennot tai toiminnalliset tietois-
kut esimerkiksi syksyllä eri tuotteiden säilönnästä ja säilönnän mahdolli-
suuksista ja oikeaoppisista tavoista säilöä luonnon antimia. Yhteistyö-
kumppaniksi voisi luontaisesti sopia Marttaliiton paikallisyhdistys. Met-
sästys- ja kalastusillat voisivat myös olla informatiivisia toimintoja yhteis-
työkumppaneiden kanssa. Informatiivisiksi voidaan luokitella myös eri-
koisruokien maisteluillat. Mikäli maisteluvaiheeseen ei saada geenimuun-
neltua tai robotiikan avulla tuotettuja elintarvikkeita, näistä voisi pitää lu-
ennon, jossa teemana voisi olla se, mitä lautasellamme on tulevaisuu-
dessa. Maisteluilloissa voisi yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttaa
hyönteisproteiinin, esimerkiksi sirkkojen maistelua tai tuoda esille hamp-
pukasvin monet mahdollisuudet ruoan laitossa.

Kestävään ruokajärjestelmään kuuluu kiinteästi ruokaturvan käsite. Ruokaturva tarkoittaa sitä, että kaikilla ihmisillä on kaikkina aikoina riittävästi ravitsevaa ja turvallista ruokaa saatavilla. Ruokaturva koostuu muun muassa ruoan saatavuudesta, ihmisten kyvystä hankkia ruokaa sekä ruoan käyttökelpoisuudesta. (Martat, n.d.) Ruokaturvan osalta Luonnonvarakeskus ja yliopistot ja muut tutkimuslaitokset ovat avainasemassa erityisesti sen osalta, miten olisi mahdollista kehittää tehokkaampia viljelytekniikoita ja parempia viljelylajeja ja näin vähentää ruokahävikkiä. Ruokaturva on globaali ongelma, johon Elonkierron Ystävät ry ei pysty vastaamaan, mutta se pystyy olemaan tutkimuksen ja tiedon välittäjänä ja ruokaturvan tiimoilta on mahdollista järjestää erilaisia luentoja ja innovaatioiltoja esimerkiksi yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen tai muiden toimijoiden kanssa.

Kestävän ruokajärjestelmä- teeman peruskysymyksiin kuuluu se, mitä syömme tulevaisuudessa. Tähän on eri tapoja ja mahdollisuuksia vastata tai Elonkierto puistona voi olla vastaamatta suoraan asiaan mitenkään. Jotkin asiat voi jättää kävijän pohdittaviksi ja mietittäviksi sen sijaan, että annettaisiin valmiita vastauksia. Elonkierrossa on mahdollista tehdä ymmärrettäväksi se, miten ruoantuotanto kuormittaa ympäristöä esimerkiksi kasvihuonekaasupäästöillä, maa-alaan liittyvillä ongelmilla, biodiversiteetin heikentymisellä ja vesivarojen kulutuksella. Elonkierrossa voidaan antaa myös vinkkejä siihen, mitä jokainen kuluttaja voi omilla valinnoillaan tehdä asialle ja miten asioihin on mahdollista vaikuttaa. Päätökset ja kulutuskäyttäytymisen muutokset joudutaan jättämään kuluttajille itselleen.

Yhteistyökumppaneita kestävän ruokajärjestelmän osalta voisivat olla muun muassa:

- Ruokatieto ry
- Marttaliitto ja sen paikallisyhdistys
- Maa- ja kotitalousnaiset
- Elävä raakaravinto ry
- Ruukku ry
- Vegaaniliitto
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- paikallinen riistanhoitoyhdistys ja metsästys- ja kalastusyhdistykset ja -seurat
- paikalliset viljelijät

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Demonstroitavat		
Ruoan epätasainen jakautuminen väestön kesken- esittelykohde	Puistossa kävijät	2025
Suomalainen ruokapöytä	Puistossa kävijät	2023
Osallistavat		
Hiilineutraalit viljely-yhteisöt	Asiasta kiinnostuneet	2025
Lähiruoan myynti tai jakelu	Puistossa kävijät, asiasta kiinnostuneet	2022
Informatiiviset		
Säilöntäluennot	Asiasta kiinnostuneet	2022
Erikoiskasvien maistelutuokiot	Asiasta kiinnostuneet	2023

Kuva 19. Tiivistelmä mahdollisuuksista, joita Elonkierron kestävän ruokajärjestelmä-teemaan voi sisällyttää.

5.2.6 Kiertotalous ja energia

Elonkierron Ystävät ry:n viimeinen kantava pääteema on kiertotalous ja energia. Kiertotalous nivoutuu yhteen Luonnonvarakeskuksen teemoihin sekä Elonkierron toiminta-ajatukseen ja teemoihin koskettaen monia eri osa-alueita. Luonnonvarakeskuksen tutkimus on jaettu neljään temaattiseen ohjelmaan, joista pohjoinen vihreä biotalous-temaattisen ohjelman tavoite on edistää kiertotaloutta hyödyntäviä tuotanto- ja jalostusprosesseja. Innovatiivinen ruokajärjestelmä-tematiikan tavoite on taas puolestaan edistää kiertotaloutta ja vähentää hävikkiä ruokajärjestelmässä.

Kiertotaloutta tulisi ajatella laajana, koko yhteiskuntaa läpileikkaavana ilmiönä sen sijaan, että se olisi oma toimialansa. Kiertotalouteen liittyen tehdään paljon erilaista tutkimusta, tuotekehitystä ja innovaatiotoimintaa. Kiertotaloudessa hyödynnetään uusiutuvia ja jossain määrin myös uusiutumattomia luonnonvaroja tehokkaasti. Kiertotalouden rooli luonnonvarojen kestävässä käytössä ja materiaalien kierrätyksessä on merkittävä. Kiertotalouden tavoitteena on, että tulevaisuuden prosesseissa ei syntyisi jätettä, vaan että kaikki jäte voitaisiin käyttää materiaalina muissa prosesseissa. Kiertotaloudessa pyritään aineettomuuteen ja siihen, että arvontuotanto tapahtuisi tulevaisuudessa ennemminkin palveluita tuottamalla kuin fyysisiä tuotteita valmistamalla. (Hiltunen, 2019, s. 162) Kiertotaloudessa vähennetään syntyvää jätettä hyödyntämällä raaka-aineet tehokkaasti myös siten, että erilaiset sivuvirrat ja niissä syntyvät jätteet kierrätetään ja ohjataan tehokkaasti hyötykäyttöön. Kiertotalouden tulee myös perustua uusiutuvaan ja vähähiiliseen energiaan ja sen käyttöön. (Sitra, 2019)

Elonkierron puistossa kannustetaan luonnonvarojen maltilliseen käyttöön ja kulutuksen siirtymistä kestävämpään muotoon. Elonkierron Ystävät ry:n olisi mahdollista panostaa palveluihin, jotka perustuvat jakamiseen ja edistävät jakamista, vuokraamista ja kierrättämistä. Yhdistyksen ja puiston on mahdollista nousta lähialueen edelläkävijäksi kiertotalouden osalta. Elonkierron toiminta-alustalla on mahdollista kehittää erilaisia toimintamalleja, joilla edistetään ja kehitetään kiertotalouden periaatteita ja siirtymistä omistamisesta jakamiseen. Elonkierrossa on myös mahdollista edistää kierrätystä eri tavoin.

Kiertotalous- teemaan on mahdollista ottaa mukaan elinkeinoelämä, hallinto, järjestöt ja tavalliset kansalaiset. Hallinnon rooli olisi olla mahdollistajana yhteiskunnan eri toimijoiden, lähinnä elinkeinoelämän ja järjestöjen kohtaamisessa ja keskinäisessä yhteistyössä. Hallinnon osalta Elonkierto puistona ja Elonkierron Ystävät ry ei yksittäisenä toimijana ehkä pysty tekemään paljon, mutta eri toimijoiden välistä yhteistyötä on mahdollista lisätä ja kehittää. Paikallisten kuntien ja kaupunkien osalta on mahdollista tarjota lisää tutkimukseen perustuvaa tietoa kiertotaloudesta ja sen mahdollistamista vaihtoehtoisista ratkaisuista. Kuntien on mahdollista puolestaan kiihdyttää kiertotaloutta aktiivisella alueen toimijoita ja

tuottamalla parhaat mahdolliset puitteet kiertotalouden edistämiseksi alueella. Yrityksiä puolestaan voidaan auttaa tekemään liiketoiminnasta kiertotalousystävällistä, mahdollistaa yritysten välistä yhteistyötä esimerkiksi tarjoamalla puiston alusta yhteistyön käyttöön ja tarvittaessa avata keskustelukanavia yritysten ja julkisen sektorin välille. Asiakaskeskeisyys, luonnonvarojen ylikulutus, ilmastonmuutos ja teknologian kehitys siirtävät yritysten toimintaa kohti kiertotaloutta ja siinä Elonkierto ja Elonkierron Ystävät ry pystyvät olemaan hyödyksi. Tavallisia kuluttajia, kansalaisia Elonkierron Ystävät ry pystyy puiston toiminta-alustalla auttamaan arjen valintojen tekemisessä ohjeistamalla ja antamalla erilaisia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja yhteiskäyttöön, vuokraamiseen ja uudelleenkäyttöön liittyen.

Hiilineutraali yhteiskunta tarvitsee kiertotalousosaamista kaikilla sektoreilla ja kiertotalouden merkitys tulee nousemaan tulevaisuudessa. Elonkierron Ystävät ry:n kiertotalousteeman strategisia tavoitteita voisivat olla ilmastonmuutos, luonnonvarojen ylikulutus ja biodiversiteetin lisääminen. Kiertotalousteeman tavoitteena olisi kestävien elämäntapojen avulla pienentää hiilijalanjälkeä ja puiston tarkoitus olisi havainnollistaa ja auttaa keinojen esittelyssä. Teemaan on mahdollista kytkeä Luonnonvarakeskuksen teemoja ja tutkimuksellisuutta ja tutkimuksen havainnollistamista.

Elonkierron puiston sijaintikunnan Jokioisten naapurikaupungin, Forssan, kaupungin strategiassa painotetaan resurssiviisautta ja järkivihreyttä ja kaupunki panostaa muun muassa kiertotalouteen toiminnassaan. Forssassa sijaitsee myös Suomen suurin kiertotalousalan yritysten keskittymä. Näitä kiertotalousalan yrityksiä tulisi saada Elonkierron Ystävät ry:n yhteistyökumppaneiksi.

Kiertotaloutta on mahdollista puistossa esitellä esimerkiksi uudella esittelyalueella, jonne voisi rakentaa kerroksellisen maaperän, josta näkyisi miltä maan pinnan alla näyttää, minkälaisia kerroksia siellä on ja miten tuotteet hajoavat ja maatuvat tai mitä tapahtuu, kun esimerkiksi lehmä syö rehua, jonka seassa on metallitökin palanen. Toiminnallisuutta voisi puistossa lisätä perustamalla työpajoja, joissa havainnollistettaisiin ja selvitettäisiin, miten kierrätystuotteita voidaan hyödyntää. Mahdollista olisi myös teemaan liittyvien luentojen järjestäminen eri kohderyhmille ja erilaisten vaihdantapäivien järjestäminen yhteistyössä järjestöjen tai muiden yhteisöjen kanssa. Lapsille olisi mahdollista rakentaa esimerkiksi oma lajittelupiste, jossa voisi olla valmiina erilaista lajiteltavaa tavaraa, jota lapset voisivat harjoitella lajittelemaan oikeisiin laatikoihin tai muihin astioihin. Lajitellut tavarat voitaisiin palauttaa lähtöpisteeseen lajittelun jälkeen, jotta seuraava pääsisi kokeilemaan kierrätystaitojaan. Elonkierron Ystävät ry voisi myös järjestää esimerkiksi ravinnekierron käytön edistämiseen liittyviä luentoja tai työpajoja, joihin voisi olla pieni osallistumismaksu jollei yritys yhteistyökumppaneista löytyisi sponsoria kyseiselle toiminnalle.

Toiminto	Asiakasryhmä	Ajankohta
Demonstroitavat		
”Miltä maan alla näyttää”	Puistossa kävijät	2025
”Mihin luontoon joutunut jäte voi päätyä?”	Puistossa kävijät	2025
Osallistavat		
Kierrätystuotteiden hyödyntäminen- taide- tai muut työpajat	Asiasta kiinnostuneet	2025
Kierrätysjärjöstyspiste	Puistossa kävijät, lapsiperheet	2021
Informatiiviset		
Ravinnekierron käytön edistäminen- luento	Asiasta kiinnostuneet	2022

Kuva 20. Kiertotalouteen liittyviä demonstroitavia, osallistavia ja informatiivisia ehdotuksia.

Elonkierron Ystävät ry:n arvoista vastuullisuus linkittyy kiertotalouteen kestävän kehityksen ja kierrätyksen kautta. Vastuullisuus arvona tarkoittaa puistossa ja yhdistyksessä myös ratkaisujen tuottamista kestävään kehitykseen ja kierrätykseen. Yhdistyksessä koetaan vastuuta ympäristöstä ja muutostarpeiden tunnistamisesta sekä toiminnan jatkuvasta kehittämisestä sidosryhmien kanssa. Vastuullisuus on teemojen läpi leikkaava arvo. Kiertotalous teemana ja yhteiskunnallisena trendinä tai näkymänä tulee varmasti korostumaan ja näkymään voimakkaasti tulevina vuosina ja vuosikymmeninä.

5.3. Operatiiviset lähestymistavat

Operatiivisia lähestymistapoja suunnitellessa ja kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon teknologian osuus ja sen tuottamat mahdollisuudet. Teknologia pystyy tarjoamaan paljon erilaisia mahdollisuuksia Elonkierron puistolle kuin myös yhdistyksellekin, ne mahdollisuudet tulee vain saada otettua käyttöön ja hyödynnettyä. Operatiiviset lähestymistavat tulisi saada osaltaan linkitettyä puiston tematiikkaan. Tässä luvussa käsitellään lyhyesti Elonkierron puistolle tärkeitä lähestymistapoja.

Ensimmäinen tärkeä mainittava operatiivinen lähestymistapa on verkostoituminen ja sen roolia toiminnassa ei voi liikaa korostaa. Elonkierron Ystävät ry:lle on tärkeää verkostoitua tärkeimpien yhteistyökumppaneiden kanssa. Näitä yhteistyökumppaneita ovat muun muassa erilaiset yhteisöt, yritykset, oppilaitokset ja teknologiaan liittyen esimerkiksi sähköisen oppimateriaalin tuottajat. Yhteistyökumppaneiden kanssa on tärkeää rakentaa yhteinen etenemispolku ja tavoitteiden on oltava yhtenäiset. Verkostoituminen koskee kuitenkin muitakin kuin yhteistyökumppaneita. Ver-

kostoituminen lähialueen kuntien, yhdistystoimijoiden ja muiden organisaatioiden ja yritysten kanssa on tärkeää kehittämisen kannalta. Verkostoitumisessa on hyvä huomioida aiemmin esitellyt yhteistyö- ja innovaatiomallit.

Toinen tärkeä operatiivinen lähestymistapa on se, että Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista olla tulevaisuudessa merkittävä viestijä. Viestintä on yhdistykselle ja puistolle tärkeää ja se, että viestit saavat kuulijoita ja lukijoita. Viestit voivat myös aiheuttaa erilaista toimintaa. Elonkierron Ystävät ry:n viestit voivat liittyä monenlaisiin asioihin ja innovaatioihin. Yhdistyksen viestintä voidaan jakaa yhteisökumppanuusviestintään, yrityskumppanuusviestintään, koulutusviestintään, ruokakasvatukseen liittyvään viestintään, kestävyystietoisuuteen liittyvään viestintään ja markkinointiviestintään. Elonkierron Ystävät ry:n on myös mahdollista järjestää etäluentosarjoja monista aiheista, tämä on myös merkittävä viestinnän ja tiedon välittämisen ja jakamisen muoto.

Kolmas operatiivinen lähestymistapa on virtuaalisuus ja virtuaalisen Elonkierron konseptin rakentaminen. Tulevina vuosina on tärkeää panostaa Elonkierron puiston virtuaalisuuteen eikä puisto saa jäädä jälkeen teknologian kehityksestä. Elonkierrosta on mahdollista tuottaa paljon erilaista kuvamateriaalia ja erityisen kiintoisaa on makrokuvauksen oma maailmansa, jossa kuvauksen kohde näkyy suurena ja tarkkana. Elonkierron eri kohteista olisi mahdollista tuottaa virtuaalisältöä ja tehdä jopa Elonkiertoon liittyvä pelimaailma esimerkiksi yhteistyössä jonkin oppilaitoksen kanssa. Elonkierrosta on jo toteutettu yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa virtuaalinen kierros, joka on esitelty Elonkierron Ystävät ry:n internet-sivuilla. Virtuaalista kierrosta olisi mahdollista kehittää edelleen lisäten siihen visuaalisuutta ja äänimaailman täydennettynä tarinoilla ja biomimetiikkainserteillä.

Neljäs operatiivinen lähestymistapa puistoon on Elonkierron konseptin fyysinen rakentaminen. Elonkierron konseptin fyysinen rakentaminen tarkoittaa Elonkierron puiston nykyisten perusvalmiuksien ylläpitoa. Suunnitelmassa ja haaveissa on uusi, ympärivuotiseen käyttöön soveltuva esittelykeskus nykyisen Makasiinin rinnalle. Esittelykeskuksessa olisi mahdollista järjestää ympärivuotisia, vaihtuvia näyttelyitä, joissa olisi mahdollista esimerkiksi esitellä Luonnonvarakeskuksen tutkimusteemoihin liittyviä asioita. Tilassa olisi myös mahdollista järjestää koulutuksia, taidenäyttelyitä, seminaareja, kursseja ja leirejä. Tilojen vuokraaminen olisi myös mahdollista esimerkiksi luontomatkailu- ja muille yrittäjille sekä Green Care-toimijoille. Tiloihin olisi tärkeää saada majoitusmahdollisuuksia, joihin voisi majoittaa esimerkiksi talkoolaisia tai työleiriläisiä tarvittaessa.

Fyysiseen rakentamiseen liittyvät merkittävänä myös demonstraatiota tukevat laitteet ja instrumentit, joihin tulee tulevina vuosina panostaa. Puistossa olevat demonstraatiopisteet tulee kunnostaa ja havaintovälineiden tulee olla nykyaikaisia. Teknologia myös mahdollistaisi kvantitatiivisen ja

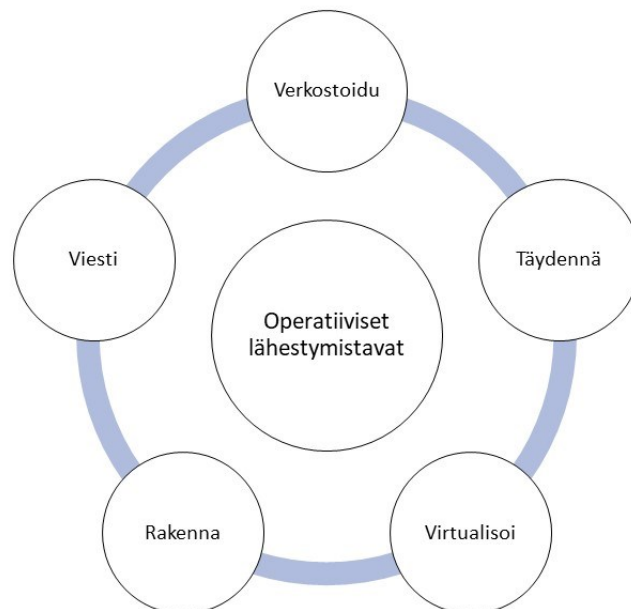
kvalitatiivisen mittaamisen muun muassa vierailuihin liittyen. NykYTEKNOLOGIA mahdollistaa esimerkiksi sen, että vierailijoilta olisi mahdollista mitata stressitasoja Elonkiertoon saavuttaessa ja sieltä poistuttaessa. Teknologian avulla tulisi pystyä mittaamaan myös kävijämääriä ja selvittämään ne ajankohdat, jolloin kävijöitä puistossa eniten vierailee. Fyysiseen rakentamiseen liittyy myös savusaunan ja sen ympäristön kunnostus kuten myös läheisen metsäluontopolun kunnostaminen. Metsäluontopolun varrelle olisi myös mahdollista rakentaa pieniä esittelykohteita metsään ja metsäluontoon liittyen.

Elonkierrosta avautuu polkuja pitkälle lounaishämäläiseen maalaismaiseen. Elonkierto voisi hyödyntää maisemia hankkimalla polkupyöriä, jotka olisi mahdollista nimetä esimerkiksi ”Elonkiertopyöräksi”, kuten luvussa 5.7.3. tullaan asiaa esittelemään. Pelkät polkupyörät eivät kuitenkaan riitä, vaan sen lisäksi tulisi kehittää merkittyjen pyöräilyreittien verkostoa. Samoilla reiteillä voisi olla hevosmatkailuyrittäjien järjestämiä erilaisia hevosvaelluksia. ”Elonkiertopyörät” mahdollistaisivat myös nopean ja päästöttömän yhteyden Jokioisten Museorautatielle, joka sijaitsee Elonkierron läheisyydessä. Museorautatieyhdistyksen kanssa olisi hyvä syventää yhteistyötä, vaikka kohteet ovatkin ideologialtaan ja teemoiltaan hyvin erilaisia. Museorautatieyhdistyksen kanssa olisi hyvä miettiä myös mainonnan ja markkinoinnin avulla saatavia synergiaetuja ja mahdollisia elämysretkien järjestämistä. Näihin retkiin voisi kuulua esimerkiksi ajelu höyryjunalla, ruokailu ja rentoutuminen tai elämyksien etsintä Elonkierron puistossa.

Viides operatiivinen lähestymistapa on täydentävät palvelut. Puistossa on tiettyjä täydentäviä palveluja, joiden tarkoitus on parantaa osaltaan kävijäkokemusta ja lisätä viihtyvyyttä. Yksi täydentävä palvelu on Elonkierron kahvio, josta on ollut vastuussa Jokioisten- Ypäjän 4H- yhdistys. Kahvio sijaitsee Elonkierron makasiinissa. Kahviossa on ollut myynnissä makeita leivonnaisia sekä kahvia, teetä ja muita virvokkeita. Kahviossa on myös ollut saatavilla matkailumateriaalia lähiseudusta sekä materiaalia Elonkierrosta, ja kahvion työntekijät ovat auttaneet ja neuvoneet kävijöitä. Kahvion työntekijät ovat myös huolehtineet makasiinin ja sen piha-alueen siisteydestä. Tulevaisuudessa kahvion toiminta-ajatus olisi hyvä miettiä uudelleen tukemaan enemmän Elonkierron teemoja. Myynnissä voisi olla terveellisiä välipaloja sekä esimerkiksi keittolounasta ainakin kesäviikonloppuisin. Ihannetilanteessa keittolounaan raaka-aineet olisivat hävikki-ruokaa ja kahvio voisi osaltaan tukea ja havainnollistaa hävikin pienentämistä. Puistolla olisi hyvä olla yhteistyökumppani, joka pitäisi kahviota ja mielellään myös pystyisi järjestämään pitopalvelutoimintaa ja osaltaan pystyisi mahdollistamaan isompien tapahtumien kuten vaikka syntymäpäivien, hääjuhlien ja polttareiden järjestämistä.

Toinen Elonkierron täydentävä palvelu on jätehuolto ja sen järjestäminen. Elonkierron tematiikkaan soveltuisi jätteen lajittelupiste erinomai-

sesti. Toiminnan ylläpidosta tulisi saada aikaan yhteistyösopimus jätehuoltoyrityksen tai muun vastaavan toimijan kanssa, joka voisi vastineeksi jätehuollon järjestämisestä esimerkiksi mainostaa puistossa omaa toimintaansa.

Kuva 21. Elonkierron Ystävien operatiiviset lähestymistapamahdollisuudet tulevaisuuden kehittämiseen.

Operatiivisten lähestymistapojen kehityksessä ja kehittämisessä tulee huomioida jatkuvasti mittaaminen. Puistolle ja sitä ylläpitävälle yhdistykselle on tärkeää kehittää mittarit Elonkierron Ystävät ry:n toiminnan laadun mittaamiselle. Mittaamisen osalta valittujen ratkaisujen tulee olla vertailukelpoisia keskenään, jotta toimintaa voidaan vertailla ja kehittää jatkossakin. Mittaamista kaipaa erityisesti vuosittainen kävijämäärä. Kävijälaskurin käyttö antaisi merkittävää tietoa kävijöiden määristä vuosi-, kuukausi- ja jopa päivätasolla. Kävijätietojen kerääminen helpottaisi toiminnan suunnittelua tulevien vuosien osalta, kun olisi mahdollista arvioida, paljonko kävijöitä osallistuu esimerkiksi tapahtumiin. Kävijämäärätiedot voisivat myös toimia apuvälineenä toimintaa esiteltäessä ja uusien yhteistyökumppanien hankinnassa. Merkittävää on myös huomioida, että puistossa kävijät eivät pääosin ole tieteelliseen tutkimustietoon ja tieteelliseen sanastoon perehtyneitä eli Elonkierron Ystävät ry:n ja sen yhteistyökumppaneiden on panostettava tieteellisen tutkimustiedon ja ylipäänsä tutkimuksen tuomista esille puistoon puhekielisesti ja ymmärrettävästi.

Elonkierron Ystävät ry:n tulisi kerätä palautetta myös yhteistyökumppaneiden ja puiston alustan käyttäjien asiakaspalvelusta ja toiminnan laadusta. Tämän palautteen avulla on mahdollista kumppaneiden välisissä

keskusteluissa ottaa esille se, miten toimintaa voidaan kehittää ja parantaa. Toisena näkökulmana asiaan on se, että vaikka yhteistyökumppani toteuttaisi jonkun palvelun ja jokin palvelussa ei menisi asiakkaan näkökulmasta suunnitellusti, negatiivinen palaute voi tulla Elonkierron Ystävät ry:lle, jos asiakas ei tiedosta kyseessä olleen jonkun muun tuottama palvelu tai palvelupaketti. Elonkierron Ystävät ry:n tulee myös valvoa yhteistyökumppaneiden toimintaa ja seurata, että toiminta tapahtuu sopimusten puitteissa.

Elonkierron Ystävät ry voisi organisoida syksyisin palautekeskustelut yhteistyökumppaneiden ja muiden osallistuvien tahojen kanssa. Syksyinen palautekeskustelu koskisi mennyttä kesäkautta ja toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa olisi mahdollista käydä läpi kesäkauden risut, ruusut ja kehittämisehdotukset. Alkuvuodesta voisi seuraavan kesän osalta käydä yhteistyökumppaneiden ja muiden osallistuvien tahojen kanssa taas keskustelua siitä, mitkä ovat tavoitteet ja toiveet tulevalle kersälle.

5.4. Palvelumuotoilu Elonkierrossa

Palvelumuotoilun keskiössä on suunnitteleva ja ideoiva ryhmä, jonka tarkoitus on tuottaa lisäarvoa toistensa ajatusten ympärille ja pyrkiä siten kohti yhteistä päämäärää. Palvelumuotoilussa tulee tiedostaa, että valmista ei tule koskaan vaan jatkuva muovautuminen ja parantaminen ovat tärkeitä kehittämisen elementtejä vieden toimintaa kohti parempaa etsimällä koko ajan uusia ja parempia ratkaisuja. (eOppiva, n.d.) Palvelumuotoilun on mahdollista Elonkierron puistossa olla tuotteiden ja palveluiden kehittämistä asiakkaan tarpeiden ja toiveiden ollessa lähtökohtana toiminnan pohjautuessa kuitenkin syvälliseen asiakasymmärrykseen. Olennaista on ottaa loppukäyttäjät mukaan jo suunnitteluvaiheessa sekä osallistaa myös sidosryhmät ja kävijät.

Palvelumuotoilun käyttö toisi monia mahdollisuuksia Elonkierron Ystävät ry:lle. Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista saada palvelumuotoilun avulla lisättyä asiakasymmärrystä ja oppia tuntemaan asiakkaansa ja heidän tarpeensa ja ongelmansa. Yhdistyksessä on mahdollista oppia myös tuottamaan käyttäjälähtöisiä ja -ystävällisiä palveluja, fokusoimaan toimintaa ja priorisoimaan asioita ja toimintoja. Palvelumuotoilu toimii myös yhteistyökumppaneiden ja eri sidosryhmien sitouttamisessa, kun nämä toimijat pääsevät mukaan jo toiminnan suunnitteluvaiheessa esittämään omia näkemyksiään.

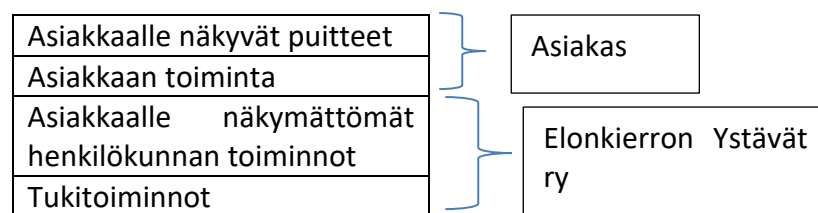
Palvelumuotoilussa asiakkaalle näkyvien toimintojen ja asiakkaalle näkymättömien toimintojen osia kuvataan esimerkiksi palvelukehäksi, palvelutuokioiksi ja kontaktipisteiksi. Palvelutuokiot ovat palvelukehällä olevia vuorovaikutteisia kohtaamisia asiakkaan kanssa. Palvelutuokiot puolestaan koostuvat kontaktipisteistä, joiden kautta asiakas kokee, näkee ja aistii palvelun. (eOppiva, n.d.)

Erilaisia kontaktipisteitä Elonkiertoon liittyen

Kuva 22. Elonkierron kontaktipisteitä (mukaien eOppiva, n.d.)

Palvelumuotoilua hyödynnettäessä yhdistyksessä on ensiksi kuvattava prosessi, jossa puiston on tavoitteena tuottaa kävijöille ja kumppaneille kokemuksia ja elämyksiä sekä lisätä tietoa muun muassa ilmastonmuutoksesta. Ennen prosessin kuvausta tulisi olla syntynyt tarina, jonka ajattellaan kiinnostavan tiettyä asiakassegmenttiä, ja joka on syntynyt tämän kyseisen asiakassegmentin asiakasymmärryksen pohjalta. Näiden tiedostamisen jälkeen kuvataan tavoiteltu tuotos, kokemus ja siihen johtava tekemisen sarja ja tekemisen järjestys. Pohjana tälle on palvelupolkuajattelu. Palvelun kohtaamishetket kuvataan ajallisesti etenevänä sarjana, ja ne muodostavat asiakkaan kokeman palvelupolun. Palvelupolkuja on mahdollista kuvata eri tasoilla, jolloin käytetään blueprinting-mallinnusta. (Rantanen, 2016, s. 51) Voidaan myös todeta, että palvelumuotoilussa blueprint kuvaa konseptia. Blueprintingissä voidaan havaita viisi elementtiä, joita ovat havaittavat eli fyysiset asiat, palvelupolku eli käyttäjän toiminta, palvelun tuottajat, näkymättömät asiat eli taustatoimet ja taustajukitoiminnot (Rantanen, 2016, s. 54).

Kuva 23. Blueprintingin elementit (mukaien Rantanen, 2016, s. 54)

Edellä olevissa luvuissa esitetyistä operatiivisista polkuratkaisuista osallistavista, informatiivisista ja demonstratiivisista toimista on mahdollista tehdä palvelumuotoilun käsitteistöstä tuttuja palvelupolkuja. Palvelupolut koostuvat palvelutuokioista. Palvelutuokiot ovat niitä hetkiä, tuokioita, jolloin palvelua tuotetaan ja toisaalta kulutetaan. Palvelupolku kuljettaa asiakasta, puistossa kävijää, palvelussa yhdessä palveluntuottajan

kanssa. Palvelun tuottaja voi olla Elonkierron Ystävät ry tai joku yhdistyksen yhteistyökumppani tai muu kumppani. Elonkierron Ystävät ry tarjoaa alustan ja tilan palveluille, järjestää osan palveluista itse ja tarjoaa kumppaneilleen mahdollisuuden järjestää alustalla omia palveluita. Elonkierron palvelupolut voivat rakentua erilaisista kohtaamisista ja näiden palvelupolkujen avulla on mahdollista kuvata melkein mikä tahansa sellainen tapahtumien sarja, jossa puistossa joku tuottaa ja joku kuluttaa palvelua. (Rantanen, 2016, s. 52)

Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista suunnitella ja rakentaa puistoon eri asiakasryhmille erilaisia palvelupolkuja ja kehittää niitä jatkuvasti. Lapsiperheen palvelupolku voisi esimerkiksi kulkea Elonkierron puistossa seuraavanlaisesti: Ensimmäiseksi tulee tarpeen tai kiinnostuksen herääminen ja etenkin tarve voi olla olosuhteiden sanelema eli esimerkiksi lomailuvan perheen vanhemmille tulee tarve keksiä tekemistä lapsille kesälomalla, koska lapset ovat tylsistyneet ja tylsistyminen johtaa helposti lasten keskinäiseen riitelyyn ja kiusantekoon. Tarpeen heräämisen jälkeen vanhemmat alkavat selvittämään, mitä tekemistä lapsille voisi keksiä sopivan etäisyyden päässä perheen sijaintipaikasta. Tätä vaihetta voidaan kutsua kontaktin ottamiseksi. Kolmantena vaiheena on perheen saapuminen kohteeseen ja tähän liittyy se, miten kävijät vastaanotetaan Elonkierrossa. Tärkeää on miettiä, miten kävijä saa heti puistoon tultuaan tervetulleen olotilan ja sellaisen tunteen, että puisto on ikään kuin häntä varten ja häntä palvelemissa. Neljäs vaihe on tarpeiden kartoitus eli kävijän tulisi saada helposti tieto siitä, mitä kaikkea puistossa on tarjolla ja missä mikäkin toiminto sijaitsee. Tämän jälkeen alkaa sarja kaikenlaisia toimintoja, joiden päätteeksi kävijäperhe on toivottavasti viihtynyt, kokenut elämyksiä, oppinut uutta, tavannut ehkä uusia ihmisiä, nauttinut kahvilan antimista, rapsutellut vuohia ja niin edelleen. Viidentenä vaiheena on palvelun tuottaminen ja lisä- ja oheispalvelut. Viidennen vaiheen tavoitteena voivat olla esimerkiksi se, että kävijäperheellä on hyvä mieli, vanhemmat ovat irrottautuneet arjesta, lapset ovat oppineet uutta sekä ovat tyytyväisiä ja väsyneitä. Kuudes vaihe on palvelun päättäminen eli siinä kävijä hyvästellään ja hän toivottavasti suuntaa kohti kotia hyvällä mielellä ja täynnä elämyksiä. Viimeinen vaihe on palautevaihe eli käynnin jälkeen tulisi olla mahdollisuus tavoittaa kävijä ja päästä selvittämään esimerkiksi kyselyn muodossa, miten vierailu puistoon sujui, mikä oli erityisen hyvää tai mukavaa ja mikä taas ei, suosittelisiko kävijä tutuilleen puistossa käyntiä ja mitä hän haluaisi kehittää puistossa.

Esimerkki lapsiperheen palvelupolusta

1. askel	Tarpeen tai kiinnostuksen herääminen	Mitä tekemistä / näkemistä / kokemista lapsille kesälomalla olisi mahdollista keksiä?
2. askel	Kontaktin ottaminen	Selvitetään mitä kohteita tai tekemistä löytyy sopivalla etäisyydellä?
3. askel	Saapuminen Elonkiertoon, tervetulleeksi toivottaminen	Miten perhe vastaanotetaan Elonkierrossa, miten toivotetaan tervetulleeksi?
4. askel	Tarpeiden kartoitus	Mitä puistossa on tarjolla? Mistä löytyvät kahvila, wc ja muut tarpeelliset toiminnot?
5. askel	Palvelun tuottaminen, lisä- ja oheispalvelut	Lapsiperheen puistokäynnin lopputulos: onnistuiko esimerkiksi arjesta irroittautuminen, viihtyivätkö lapset, löytyikö sopivasti tekemistä ja opittavaa?
6. askel	Palvelun päättäminen	Hyvää kotimatkaa, toivottavasti viihdyitte
7. askel	Palaute	Miten vierailu puistoon sujui? Mikä oli hyvää, mistä ei pidetty? Suositteisitko puistoa muille? Mitä voisi puistossa kehittää?

Kuva 24. Esimerkki palvelupolusta karkealla tasolla esitettyinä.

Uusien ratkaisujen ja toimintojen osalta tärkeää on selvittää, mitä asiakas oikeasti haluaa eikä vain olettaa asiakkaan toiveita ja tarpeita. Kehittämisen tulee perustua kävijöiltä ja asiakkailta saatuun faktatietoon eikä vain luuloihin ja oletuksiin. Palvelumuotoilu auttaa toimintojen kuvaamisessa ja niiden kehittämisessä asiakaslähtöisiksi. Konseptoinnin on tarkoitus tässä auttaa löytämään parhaat ideat ja parhaita toteutusmalleja näille ideoille. Konseptoinnin lopputuloksena tulisi olla tehokas ja toimiva toteutusmalli. Konseptoinnin ja palvelumuotoilun välillä ei ole kovin suurta eroa, koska kumpikin kehittää toimintaa samoja vaiheita hyväksikäyttäen. Jatkuva kehittäminen ja parantaminen varmistavat konseptoinnin kilpailukyvyyn. Palvelumuotoilu on myös mahdollista nähdä konseptisuunnittelun osana, jossa suunnitellaan kokonaisuus, johon liittyvät materiaalit, haluttu palvelukokonaisuus ja asiakkaan kokemus. (Rantanen, 2016, s. 35, 43) Konseptoinnissa on merkittävää muistaa viimeistellä konsepti ja varata konseptin rakentamiseen tarpeeksi aikaa. Konseptikehityksessä tulee ottaa myös asiakkaat ja muut toimijat mukaan kehittämiseen ja kommunikoida heidän kanssaan.

Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse tehdä valmiiksi heti, vaan asioita voidaan kehittää kokeilemalla. Prototyyppejä ja alustavia malleja Elonkierron esitelykohteista tai muista toiminnoista voi tehdä pienellä panostuksella ja mikäli kohteesta saadaan kävijöiltä positiivista palautetta, sitä voidaan iteroida palautteen perusteella. Kynnystä tehdä esimerkiksi uutta esitelykohdetta tai uutta toimintoa ei pidä päästää liian korkeaksi vaan matalalla kynnyksellä tulisi tehdä malleja ja prototyyppejä ja matalalla kynnyksellä ruohonjuuritasolta tulisi saada kerättyä palautetta.

5.5. Tarinallistaminen Elonkierrossa

Tämän työn luvussa 2.3.2. on esitelty tarinallistamista. Tiivistetysti tarinallistaminen on palvelun tekemistä tai muotoilemista sen käyttäjälle tai kokijalle elämykselliseksi ja merkitykselliseksi kokemukseksi. Tarinallistamisessa suunnitellaan palvelu tarinan muotoon. Tarina voi muodostaa kävijälle opettavaisen ja syvällisen kokemuksen, joka Elonkierron Ystävät ry:n tavoitteena tulisi olla. Tarina voi rakentua koko puiston ympärille, mutta ensin alkuun olisi ehkä paras kokeilla tarinallistamista jossain yksittäisessä esittelykohteessa tai toiminnossa.

Tarinallistamisessa tavoitteena olisi luoda Elonkierron Ystävät ry:n arvoja ja tärkeitä merkityksiä välittävä vertauskuvallinen tarina, joka pohjautuu aitoihin arvoihin ja tavoitellun kohderyhmän tarpeisiin ja tyyliin. Tarinaa tulee hyödyntää, jotta asiakkaan kokemuksesta tulee elämys ja jotta kävijä voi saada paremman kokemuksen vierailustaan. Mikäli tarinaa päädytään puistossa käyttämään, sitä tulisi myös hyödyntää ainakin joltain osin markkinoinnissa ja viestinnässä keinona. Tarinaan on myös mahdollista viitata eri yhteyksissä. Tarinallistettuja vaihtoehtoja voisi pidemmällä aikavälillä katsottuna tehdä useisiin eri teemoihin liittyen ja puiston kehittämisessä ja konseptoinnissa myös tarinallistaminen tulisi ottaa huomioon, koska siihen olisi mahdollisuudet liittää edellä mainittua markkinointia ja sitä voitaisiin tehdä tietyille asiakassegmenteille valituissa medioissa.

Tarinat toimivat osana ihmisten arkea, vaikka moni ei sitä huomaakaan. Tarina on kertomus, jossa yleensä on jokin opetus. Tarina voi myös olla elämäntarina, historiallinen kertomus tai viihteellinen kertomus. Tarinassa on selkeä rakenne. Siihen sisältyvät alku, keskikohta ja loppu. Tarinassa on kronologisuutta ja se muodostaa yhtenäisen tapahtumien sarjan. Tarinaan sisältyy myös juonellisuutta, faktaa, fiktiota ja se vetoaa tunteisiin, eri aisteihin ja herää eloon aistien kautta. (Kalliomäki, 2014, ss. 22-23) Tarinoita on eri tyyppisiä. Hiltusen ja Sipolan (2018, s. 10) mukaan Helsingin yliopisto määrittelee organisaation tarinatyypeiksi syntytarinan, arvotarinan, sankaritarinan, ammatillisen tarinan, johtajuustarinan, motivointi- ja houkuttelutarinan, kokemustarinan, havainnollistamistarinan, maineenpalautustarinan, tulevaisuustarinan, vaikeuksista voittotarinan, viihdetarinan ja orientaatiotarinan. Syntytarinoissa kerrotaan esimerkiksi tuotteen, palvelun tai organisaation syntymisestä. Arvotarina puolestaan pyrkii sitouttamaan organisaation arvoihin. Sankaritarinassa puolestaan voitetaan vaikeudet ja vahvistetaan organisaatiota. Ammatillinen tarina rakentaa myönteistä mielikuvaa organisaatiosta, johtajuustarina puolestaan nostaa esiin vahvoja johtajia ja innostaa hyvään johtamiseen. Motivointi- ja houkuttelutarina tutustuttaa organisaation etuihin ja hyviin puoliin. Kokemustarina rakentaa brändiä ja se on asiakkaiden kertoma, ei organisaation itsensä muodostama. Organisaation kärsinyttä mainetta kohentamaan kehitellään maineenpalautustarinoita. Vaikeuksista voittotarina opettaa toisten tekemien virheiden avulla ja samalla

vahvistaa empatiaa ja kohottaa yhteishenkeä. Viihdetarina puolestaan on humoristinen. Havainnollistamistarina esittelee faktojen avulla jonkin vaikeasti ymmärrettävän asian. Tulevaisuustarinassa esitellään visio tulevaisuudesta ja haaveillaan siitä. Orientaatiotarinarissa autetaan oppimaan tavoitteellisesti.

Elonkierron puistoon on mahdollista soveltaen tehdä useitakin eri tarinoita käyttäen hyväksi yllä esiteltyjä eri tyyppien tarinoita. Näkökulmaksi voidaan ottaa historiallinen näkökulma, jonka kautta tarinaa voidaan kuljettaa kohti nykyisyyttä ja visioida lopuksi hieman tulevaisuuden näkymiäkin. Tarina voi muodostua kasvin kehityksestä, josta esimerkkikasviksi voidaan ottaa härkäpapu. Härkäpapu on vanha viljelykasvi, jota on viljelty Suomessa arkeologisten lähteiden mukaan jo 600–700- luvulla jKr. (Rantakaulio, n.d.) Härkäpapua viljellään nykyään pääsääntöisesti eläinten rehuksi. Härkäpapu sopii kuitenkin erinomaisesti ihmisille ja se on vähitellen noussut uudestaan ihmisten tietoisuuteen ja ruokapöytiin. Härkäpavun varhaisista vaiheista voisi tehdä tarinaan historiallisen näkökulman, josta lähdetäisiin eri vaiheiden kautta tulemaan kohti tulevaisuutta ja niitä mahdollisuuksia, joita härkäpavulla tulevaisuudessa voisi olla. Tarinan loppu voisi olla tuhkasta nouseminen ja uuteen suosioon ja kukoistukseen päätyminen. Toinen tarinallistettava kasvi voisi olla hamppu, jonka osalta voitaisiin myös esitellä historiaa köysimateriaalina ja päätyä myös tulevaisuuden näkökulmiin. Kumpikin mainituista kasveista nitoutuu hyvin Elonkierron Ystävät ry:n tematiikkaan ja niiltä löytyy pitkä historia ja paljon potentiaalia ja monia käyttömahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Elonkierron tarinallistettu esittelykohde voisi rakentua myös hieman toisin historiallisesta viitekehystä. Esittelykohteessa voisi olla mahdollista tehdä esimerkiksi jotain maataloustöitä historiallisilla välineillä tai historiallisilla menetelmillä kuten saunavihtoja, lyhteitä tai heinäseipäitä. Monelle kaupunkilaiselle ja muullekin se voisi olla jo elämys itsessään. Esittelykohteen tulisi olla siten tarinallistettu, ettei kohteessa tarvittaisi työvoimaa muutoin kuin tarkistamaan kohteen kunto ajoittain. Mahdollinen vaihtoehto voisi olla myös historialliset päivät, joiden aikana puolestaan opastettaisiin kävijöitä perinteisiin maanviljelyn työtapoihin kuten viikatteen käyttöön, kuhilailla kuivaukseen ja puintiin varstoilla. Teemapäiviin voisi sisältyä esittelykierros tai opastettu kierros entisajan maalaismaaisessa ja esimerkiksi Jokioisten kartanon miljöössä. Päivään olisi myös mahdollista sisällyttää 1900-luvun alun tyyliin tehty lounas, joka sisältäisi ajan hengen mukaisia ruokalajeja, juomia ja lounaan osalta olisi ajateltu myös rekvisiittaa ja miljöötä.

Yksi vaihtoehto tarinallistamisen kohteeksi voisi olla menneisyyden vastakohta eli tulevaisuus. Elonkiertoon voisi rakentua tarinallistamisen avulla kuva tulevaisuudesta esimerkiksi sadan vuoden päähän, jos ilmastokysymyksiin, kasvintuotannon, ruokajärjestelmän ja kiertotalouden merkittäviin kysymyksiin ei saada vastausta. Tarinallistetussa kohteessa voisi olla

esiteltynä maapallon oletettu tila ja toiminnallisina kohteina voisi olla tekoälyyn tai robotiikkaan liittyvä tutustumiskohde. Vaihtoehtona on myös yhdistää menneisyys ja tulevaisuus siten, että kummastakin olisi esittelykohde ja kävijä saisi tehdä ikään kuin aikahypyn menneisyydestä tulevaisuuteen. Kohteet voisivat herätellä sitä, miten nopeasti muutos yhteiskunnassa ja ihmiskunnassa on tapahtunut ja mitä voisi vielä olla tehtävissä tiettyjen muutosten hidastamiseksi.

Yhdistyksen on mahdollista havainnoida ja kehittää puistoa tarinan kautta ja luoda kävijöille merkityksellisiä ja elämyksellisiä palvelukokemuksia. Tarinaa rakennetaan palveluympäristöön eli puistoon, mutta puistosta haetaan myös lähtökohdat tarinalle. (Kalliomäki, 2014, s.132) Lisätyn todellisuuden mahdollisuudet puolestaan tulevat jatkossa muuttamaan tarinan mahdollisuuksia audiovisuaalisen kerronnan keinojen noustessa käyttekelppoisiksi niiden kehittyessä. Elonkierron puistossa edellä mainituista tarinatyypeistä erityisesti puistoon sopisivat synty tarinat, arvotarinat, sankarit tarinat, havainnollistamistarinat, vaikeuksista voittoon- tarinat ja tulevaisuustarinat. Näitä tarinatyyppjä olisi puistossa mahdollista myös yhdistellä keskenään.

5.6. Vuosikello

Elonkiertoon ollaan suunnittelemassa ja rakentamassa vuosikellomallia, joka nousi esille yhteiskunnallis- tieteellisen ohjausryhmän ideointipäivissä. Tässä luvussa pohjustetaan ja ideoidaan vuosikellomallia hieman lisää. Osa ajatuksista on ideointipäivistä koottuja ja osa on jalostunut tätä työtä ja Elonkierron puiston tulevaisuutta visioidessa tämän opinnäytetyön tekijän toimesta. Vuosikellon avulla on mahdollista aikatauluttaa vuoden kuluessa tapahtuvia toimintoja puiston ja sen takana toimivan yhdistyksen näkökulmasta. Elonkierron Ystävät ry on saanut rahoitusta vuosikellon kehittämiseksi. Tässä esitellään melko yleisellä tasolla vuosikelloa, mutta vuosikellot olisi mahdollista tehdä myös esimerkiksi markkinoinnista ja rahoituksesta. Vuosikellot ovat työkaluja, joiden avulla toimintaa voidaan suunnitella ja toiminnalle voidaan asettaa tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden avulla pyritään pääsemään näihin asetettuihin tavoitteisiin. Vuosikello pitää kokonaisuuden hallinnassa ja muistuttaa niistä tulevista asioista, joihin tulee reagoida ja hoitaa ajallaan.

Vuosikellon rakentaminen on hyvä aloittaa asettamalla tavoitteet. Tavoitteiden asettamisen jälkeen vuosikello toimii suunnittelutyökaluna ja tukee käytännön tekemistä. Vuosikellon on mahdollista tukea tavoitteiden saavuttamista ja auttaa osaltaan tavoitteisiin pääsemistä. Vuosikellosta on nähtävissä myös toiminnan kokonaisuus eikä vain pieniä paloja siitä. Nämä pienet palat kuitenkin johtavat toimintaa kohti päämäärää ja tavoitteita eli kokonaisuutta. Vuosikelloa on pitkin vuotta mahdollista tarkentaa suunnitelmien tarkentuessa ja kehittyessä.

Tähän asti toimintaa puistossa on ollut lähinnä vain kesäkuukausina. Elonkierron Ystävät ry yhdistyksenä ei kuitenkaan pysty toimimaan niin että se on kärjistetyksi esimerkiksi kahdeksan kuukautta vuodesta toimimatta ja neljä kuukautta tehdään töitä vapaaehtoisvoimin yötä päivää. Tuloja, markkinointia ja tietoisuutta asioista ja yhdistyksestä pitää saada jaettua tasaisesti ympäri vuoden. Tämä aiheuttaa suuria haasteita ja muutamana ensimmäisenä vuotena töitä vuosikellon rytmityksen ja toteutuksen kanssa jouduttaneen tekemään paljon, mutta kun saadaan kohderyhmille sisäistettyä ajatus ympärivuotisuudesta, työtaakka helpottuu osaltaan kuten myös tietyn järjestämiserutiinin saavuttamisen myötä.

Talvikuukausina yhdistyksen olisi mahdollista järjestää erilaisia tilaisuuksia erityisesti sidosryhmille, yhteistyökumppaneille ja yrityskumppaneille. Talviaika olisi myös seuraavien kesäkausien tukijoiden ja yhteistyökumppaneiden hankinta-aikaa. Talvella olisi aikaa myös tehdä katsaus menneeseen kauteen kävijämäärien, medianäkyvyyden, talouden ja asiakastyytyväisyyden osalta. Katsaus olisi mahdollista toteuttaa joko yhdistyksen sisällä tai menneen kesäkauden toimijoiden kesken. Talvikaudella olisi myös mahdollista pitää yhdistysten jäsenten, vapaaehtoisten talkoolaisien ja muiden Elonkierron tukemisesta kiinnostuneiden sitouttamistilaisuuksia. Talvella voisi myös järjestää kävijöille aktiviteetteja kuten talvilintubongausta ja esimerkiksi joulumarkkinoita, itsenäisyyspäivän juhlia, joulurauhan julistusta, talviriehaa tai laskiaistapahtumaa. Mikäli eteläisen Suomen talviin jatkossa tulee sisältymään lunta siten, että hiihtolatuja on mahdollista tehdä, erilaisia laturetkiä peltomaisemissa olisi myös mahdollista järjestää.

Alkukevästä puolestaan olisi mahdollista järjestää tulevan kesän suunnitelmien julkistuspäivä tai julkistustapahtuma eli silloin voitaisiin julkaista merkittävimmät tapahtumat, yhteistyökumppanit ja esitellä muita tärkeitä, tulossa olevia asioita. Alkukeväeseen sopisi myös talvivaurioiden korjaustalkoopäivä. Kesä on puiston kiireisintä aikaa ja silloin ei ehditä eikä ole ehkä muutoinkaan realistista tehdä suunnittelua eikä käyttää resursseja muuhun kuin puiston esittelykunnossa pitämiseen, eläinten hoitamiseen ja aiemmin suunniteltujen tapahtumien ja tilaisuuksien, leirikoulujen ja muiden järjestämiseen. Syksyllä puolestaan olisi mahdollista pitää talvikauteen varautumiseen liittyen kaikille avoimia talkoita. Loppuvuonna olisi mahdollista järjestää erilaisia luentoja. Loppuvuoteen sijoituisi myös palautteiden yhteenveto ja kesäkauden arviointi, jotta alkuvuodesta olisi mahdollista suunnitella, miten toimintaa olisi mahdollista parantaa ja kehittää.

Yleisesti ottaen erityisesti yrityksiltä saadun markkinointirahan käyttökohteita tulisi avata mahdollisille sijoittajille. Lisäksi jos yritys antaa rahaa markkinointiin, sen tulee saada siitä jotain hyötyä. Näin ollen tulisikin järjestää yhteistyökumppaneille ja yhteistyöyrityksille yhteisiä tilaisuuksia, joissa käydään erilaisia asioita läpi. Yksi tilaisuus voisi olla vuosittain tammi-kuussa ja tilaisuudessa käytäisiin läpi katsaus edelliseen vuoteen sen

osalta, miten paljon kävijöitä on ollut, miltä budjetointi ja siinä pysyminen näyttää ja minkälaista medianäkyvyyttä saatiin. Lisäksi olisi tärkeää ottaa esille tyytyväisyys: miten tyytyväisiä kävijät, talkoolaiset ja yhteistyökumppanit, kunta, yhdistyksen hallitus ja työntekijät ovat menneeseen kauteen. Palautteen analysointi ja läpikäynti on tärkeää, jotta toimintaa ja tapoja voidaan kehittää seuraavaa sesonkia ja yhteistyön jatkumista ajatellen.

Vuosikello tulisi suunnitella hyvissä ajoin etukäteen ja siihen tulisi saada määriteltyä mahdollisimman tarkasti eri tapahtumien ja muiden toimintojen ajankohdat, jotta toimintoja ja tapahtumia olisi helpompi markkinoida, tuoda yhteistyökumppaneiden ja kävijöiden tietoisuuteen kuin myös saada päivät varattua mahdollisten talkoolaisten kalentereista. Vuosikelloa on myös pystyttävä muokkaamaan tarvittaessa joustavasti seuraavan kauden varalle, mikäli muokkaustarvetta tai palautetta toiminnasta on saatu ja palautteen tai käytännön huomioiden perusteella kellelölle on muokkaustarvetta. Vuosikello mahdollistaa toiminnan päälinjojen hahmotuksia, mutta myös tiettyjen vuosittain toistuvien tapahtumapäivien määrittelyyn.

5.7. Markkinointi

Markkinointi on ajattelutapa ja johtamisprosessi, jonka tehtävänä on tunnistaa, ennakoida ja tyydyttää organisaatiolle tärkeiden sidosryhmien tarpeet ja tehdä se niin, että näin tuetaan organisaation keskeisten tavoitteiden toteutumista (Vuokko, 2004, s. 38). Elonkierron markkinoinnin nykytila on valitettava. Yhdistykseltä puuttuu kirjallinen markkinointisuunnitelma ja markkinointi on ollut toissijaisena asiana muiden, merkittävimpien asioiden mennessä ohi tärkeysjärjestyksessä uuden yhdistyksen alkutaipaleella. Elonkierron Ystävät ry:n tarkoitus on jatkossa kasvattaa Elonkierron toiminnan volyyymiä ja se aiheuttaa myös paineita markkinoinnin hallitulle hoidolle. Vireillä ja suunnitelmissa on myös yhteisiä markkinointihankkeita eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

Markkinoinnin nykytilan osalta voidaan todeta, että Elonkierron puistolla on omat internet-sivut, jotka ovat Elonkierron Ystävät ry:n toteuttamat ja ylläpitämät. Elonkierron Ystävät ry:llä on Facebookissa ja Instagramissa tilit ja tileillä on paljon seuraajia ja niihin tulee erilaisia päivityksiä tasaiseen tahtiin painottuen kuitenkin kesäsesonkiin. Elonkierron Ystävät ry:n internet-sivut ovat vain suomenkieliset. Luonnonvarakeskuksen internet-sivuilla Elonkierto on myös vierailukohdeluettelossa ja sille on esittelysivunsa siellä. Luonnonvarakeskuksen Elonkiertoa koskevalla sivulla todetaan puiston vetovastuun siirtyneen Luonnonvarakeskukselta Elonkierron Ystävät ry:lle ja sivulla on linkki Elonkierron Ystävät ry:n internet-sivulle. Luonnonvarakeskuksen Elonkierto- internetsivu on myös englanninkielisenä ja ruotsinkielisenä luettavissa. Muina tämän hetkisiä markkinointikeinoja ovat valtatie 10:n varressa Jokioisten liittymän lähistöllä olevat

isot tienvarsimainokset puistosta. Keväisin ilmestyvissä lähiseudun matkailuoppaissa ja kesätapahtumamainoslehtisissä on myös perinteisesti ollut Elonkierron puiston mainos, jossa on lyhyesti esitelty puistoa ja kerrottu muun muassa kahvilan aukioloajat sekä mainostettu kesän päätahtumia. Voidaan todeta, että suhteellisen pienellä rahallisella ja markkinoinnillisella panostuksella on saatu melko suuri kävijämäärä puistoon, mutta mikä olisikaan kävijämäärä, kun puistoa olisi mahdollista mainostaa ja markkinoida isommalla volyyymilla ja esimerkiksi kohdennetusti segmentoiduille asiakkaille ympäri Etelä-Suomen? Aloittavalla yhdistyksellä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta suuriin taloudellisiin panostuksiin asian tiimoilta, mutta ilman suuria taloudellisia panostuksia on myös mahdollista saada paljon aikaan.

Elonkierron puistossa kaikki toiminta on tähän mennessä painottunut kesäaikaan. Jatkossa olisi tarkoitus lisätä ympärivuotisuutta ja saada kävijöitä myös talviaikaan joko paikalle tai osallistumaan virtuaalisesti. Elonkierron Ystävät ry:n tavoite on toimia tulevaisuudessa erilaisten yhteistyökumppaneiden ja muiden toimijoiden alustana erilaisille toiminnoille ja Elonkierto tavoittelee pysyvää yhteistyöverkosta tukemaan ja kehittämään yhdessä toimintaa. Markkinointia tuleekin suunnata sekä kävijöille että mahdollisille yhteistyökumppaneille ja sponsoreille. Markkinoinnin tehtävänä on kytkeä organisaatio sen ulkoisiin sidosryhmiin, sekä nykyisiin että tavoiteltaviin. Markkinointia ajatellessa tulee huomioida se, millaisia tarpeita ja tavoitteita yhdistyksellä on ja voidaanko nämä saavuttaa markkinoinnin keinoin vai jollakin aivan muulla tavalla. (Vuokko, 2004, s. 14).

5.7.1 Markkinoinnin tavoite

Elonkierron luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston keskeisintä tematiikkaa ja sen pohjalta rakentuvaa, Elonkierron esittelytoimintaan liittyvää ja sitä hyödyntävää, toiminta-alustan mahdollistavaa yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja yritysyhteistyötä on tarkoituksenmukaista markkinointisuunnitelman avulla lähteä työstämään eteenpäin. Markkinoinnin kohderyhmiä eivät ole vain halutut kävijäryhmät, vaan markkinointia tulee kohdistaa myös mahdollisille ja nykyisille yhteistyökumppaneille. Eri-tyisen tärkeää on hyvien yhteistyökumppanien saaminen. Elonkierron puiston etuna yhteistyökumppaneiden suhteen on se, että Elonkierto on paikallisesti tunnettu kohde, jolla on hyvä maine. Markkinointia pitää kuitenkin suunnata aktiivisesti myös yhteistyökumppaneiden suuntaan sen sijaan, että odotettaisiin yhteistyökumppaneiden ottavan itse yhteyttä. Paikallisten yhteistyökumppaneiden avulla on mahdollista saada paljon aikaan, mutta katse tulisi kohdistaa myös muihin kuin paikallisiin yhteistyökumppaneihin. Yhteistyössä on voimaa, mutta joskus ei riitä vain pelkkä alueellinen voima vaan tarvitaan suurempia, kansallisen tason voimia. Kansallisella tasolla Suomessa on useita yrityksiä ja organisaatioita,

joihin pitäisi kohdentaa markkinointia ja saada näistä organisaatioista yhteistyökumppaneita Elonkierron Ystävät ry:lle tai Elonkierron alustan käyttäjiä.

Elonkierron Ystävät ry:n kaltaisten voittoa tuottamattomien organisaatioiden toiminnan painotus on yleensä missiossa eli minkä vuoksi ja mitä kohderyhmää varten toimintaa harjoitetaan. Tämän mission toteuttaminen vaatii panostuksia organisaatiossa monilta sidosryhmiltä, kuten muun muassa jäsenmaksuja, tukijoiden lahjoituksia, asiakkaiden ostoja tai lahjoituksia ja yhteistyökumppaneiden erilaisia panoksia toimintaan. Nämä eivät kuitenkaan riitä vaan lisäksi tarvitaan pyrkimystä saada aikaan, ylläpitää ja lisätä panoksia. (Vuokko, 2004, s. 14). Elonkierron Ystävät ry:n markkinoinnin tavoitteeksi voisi asettaa esimerkiksi tunnettuuden lisäämisen, kävijämäärän kasvattamisen ja yhteistyökumppanien ja sponsoriensa kanssa tehtävän yhteistyön lisäämisen. Huomioon otettavaa on, että kun asetetaan tavoitteita, niitä tulee myös seurata ja seurantaan tulisi kehittää tavoitteet sekä jonkinlaiset mittarit, mutta niitä ei tässä opinnäytetyössä käsitellä.

Markkinoinnin voidaan katsoa kattavan koko yhdistyksen toiminnan. Markkinoinnin tavoite on asiakas, mutta se on samalla myös toiminnan lopputulos. Sidosryhmäsuhteet puolestaan ovat yhdistyksen kannalta tärkeitä ja erityisen vaalimisen arvoisia. Elonkierron Ystävät ry:n on kuitenkin tärkeä tietää, mikä on eri sidosryhmien arvo toiminnalle ja taloudelle ja sen mukaisesti arvioida, kohdellaanko kaikkia sidosryhmiä niiden arvon mukaisesti vai samalla tavalla mahdollisista eri suuruisista panostuksista riippumatta. Elonkierron Ystävät ry ei suoranaisesti saa vastinetta siitä, mitä enemmän asiakkaita käy puistossa, koska sisäänpääsymaksua ei ole. Elinehto toiminnalle olisikin saada tukijoita, yhteistyökumppaneita, erilaisia sidosryhmiä ja sponsoreita, jotka tukisivat toimintaa ja vastineeksi saisivat muun muassa omalle toiminnalleen positiivista mainosta Elonkierrossa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että yhdistyksen tulee tunnistaa, ennakoita ja tyydyttää itselleen tärkeiden sidosryhmien tarpeet ja tehdä se niin, että samalla voidaan tukea yhdistyksen ja sidosryhmien keskeisten tavoitteiden toteutumista.

Eri sidosryhmille ja kävijöille halutaan välittää tietoa puistosta ja sen tarjonnasta mutta myös suostutella ja houkuttaa, aikaansaada positiivisia mielikuvia kohteesta. Markkinoinnin tavoitteena on siis myös pyrkiä vähentämään tai poistamaan esteinä olevia ongelmia kuten tunnettuusongelmia ja mielikuvaongelmia. Jos potentiaaliset kävijät ja asiakkaat eivät tiedä puistosta, ei kävijöiden ja yhteistyökumppaneiden määrä voi kasvaa. (Vuokko, 2003, ss. 18–19) Markkinoinnin yksi tavoite on myös jättää asiakkaaseen, potentiaaliseen kävijään tai yhteistyökumppaniin muistijälki. Jos puiston markkinoinnin tuloksena puisto ei jää kenenkään mieleen, uusia kävijöitä tai kumppaneita ei saavuteta. Mikäli puisto jää mieleen, on potentiaalinen mahdollisuus saada muistajasta hyötyä puistolle.

Markkinoinnissa merkittävää on tunnistaa ja tuntea kohdeyleisö. Kun tiedetään, mistä kanavista ja miten asiakkaat ja potentiaaliset kävijät voidaan tavoittaa, on markkinoinnin suunnittelu helpompaa. Markkinointi tulee suunnitella haluttu asiakassegmentti, sen omaamat mieltymykset ja ostokäyttäytyminen mielessä. Kilpailua käydään kohderyhmän ajasta, resursseista ja ajatuksista.

5.7.2 Markkinoinnin suunnittelu

Markkinoinnin suunnittelun pohjana tulee olla asiakaslähtöinen strateginen pohdinta, joka heijastuu kaikkiin markkinoinnin osa-alueisiin. Markkinoinnin suunnitteluprosessi käsittää organisaation markkinamahdollisuuksien tunnistamisen, resurssien allokoinnin sekä itse markkinointisuunnitelman laatimisen. (Lehtinen & Niinimäki, 2005, s. 61) Markkinointisuunnitelman tausta-aineistona on käytetty Elonkierron Ystävät ry:n yhteiskunnallis-tieteellisen ohjausryhmän tuottamaa strategista aineistoa. Markkinointisuunnitelman laadinta käynnistettiin analysoimalla kävijöitä markkinointiryhmän toimesta. Elonkierrolla on hyvä maine nykyisten kävijöiden ja erityisesti lapsiperheiden keskuudessa ja sen asema on kilpailullisesti turvattu puiston ollessa ainoa lähialueen ilmainen kohde. Haasteita syntyy kohteen ilmaisuudesta, jolloin rahaa markkinointiin on niukasti ainakin uuden konseptin ensimmäisinä vuosina.

Suunnittelemalla markkinointia voidaan osaltaan varautua tulevaisuuteen. Varautumisella pyritään siihen, että tiedostettaisiin, mitä organisaation tulisi tehdä, jotta se voisi selvitä tulevaisuudesta mahdollisimman hyvin. Markkinoinnin suunnittelu on siis varautumista tulevaisuuteen ja vaikuttamista siihen, miten organisaatio toimisi parhaalla mahdollisella tavalla ja miten se saa myös sidosryhmänsä ja sidosryhmäyhteistyönsä toimimaan. Markkinoinnin suunnittelun eduiksi voidaan katsoa toiminnan koordinoinnin, kohdistamisen ja priorisoinnin helpottuminen, aikataulujen suunnittelun ja organisaation viestinnän helpottuminen ja tarvittavien markkinointikehitystoimenpiteiden tunnistaminen, muutoksiin valmistautuminen ja organisaation mission säilyttäminen. (Vuokko, 2004, ss. 115–116)

Markkinoinnissa on oleellista tiedostaa, mitä yhdistys tarjoaa ja mille kohderyhmälle. Markkinoinnin suunnittelu tulee näin ollen aloittaa määrittelemällä tavoitellut hyödyt ja arvot, joita tavoitellaan tai pyritään saamaan aikaan. Näiden lisäksi tulee miettiä, mille kohderyhmälle toiminta on tarkoitettu. Yhdistyksen arvojen valinnan jälkeen määritellään kohderyhmät ja se, mitä kohderyhmille tarjotaan. Tämän jälkeen yhdistyksen tulee toimia siten, että toimintaa kehitetään valittujen arvojen näkökulmasta siten, että arvot on mahdollista saavuttaa ja aikaansaada. Valitulle kohderyhmälle viestitään tämän jälkeen siten, että yhdistyksen valitsema ja sen tuottama arvo käy ilmi. (Vuokko, 2004, ss. 133–138)

Eri kohderyhmille on hyvä suunnitella erilaisia kohdistettuja markkinointitoimenpiteitä. Ideaalitalanne olisi se, että sanan "Elonkierto" kuuleminen saisi kuulijassa mahdollisimman positiivisen tunteen syntymään. On hyvä, jos puistosta pidetään, mutta pitkällä aikavälillä voittajiksi nousevat ne, joihin suhtaudutaan intohimoisesti. Käytännön tavoitteena siis pitäisi olla, ei enempää eikä vähempää kuin rakkaussuhde puiston ja kävijän välillä. Elonkierron puiston kehittämisenkin kannalta on mielenkiintoinen ja innostava kysymys se, että miten saadaan kävijä rakastumaan paikkaan? Toisena kysymyksenä voidaan miettiä sitä, miten kävijä saadaan tulemaan uudelleen? Entä miten kävijä saadaan suosittelemaan puistoa muille?

Markkinoinnissa on tärkeää tehdä ensin selväksi mihin tarpeisiin tuotteet ja palvelut vastaavat ja vasta sen jälkeen siirtää ajatukset esimerkiksi Elonkierron puiston brändin rakentamiseen, markkinointiin ja markkinoinnin kanavavalintaan. Kävijöitä ohjaavat motiivit, arvot ja asenteet tulee ottaa huomioon markkinointia suunnitellessa ja toteutettaessa. Elonkierron puiston tulisi pystyä luomaan ainutlaatuisia ja odotukset ylittäviä elämyksiä eikä vain pelkästään pyrkiä vastaamaan kävijän odotuksiin.

Ensimmäinen tehtävä markkinointiin liittyen olisi kunnollisen kirjallisen markkinointisuunnitelman laatiminen. Suunnitelman pohjaksi tulisi asettaa asiakaslähtöinen strateginen pohdinta, joka olisi koko suunnitelman lähtökohta. Markkinointisuunnitelma on tärkeä mekanismi, joka Elonkierron Ystävät ry:llä tulisi olla käytettävissään. Suunnitelmassa pitää olla tarpeeksi pitkä aikaväli. Suunnitelman on mahdollista johtaa yhdistyksen tehokkaaseen voimavarojen kohdistamiseen. Yhdistyksellä on myös erilaisia tuotteistamisen ja markkinoinnin mahdollisuuksia ja ne edellyttävät erilaista suunnittelua: uusien esittelykohteiden lanseeraus vaatii esimerkiksi erilaista markkinointia verrattuna pidempään jo nähtävissä ja tutkittavissa olleeseen kohteeseen. Elonkierron Ystävät ry:n on myös mahdollista markkinoida asiantuntijapalveluita, jotka perustuvat asiantuntijoiden osaamiseen. Yhdistyksen sisällä toki tulisi ensin määritellä minkälaisia nämä asiantuntijapalvelut olisivat ja miten niitä voisi olla saatavilla ennen kuin voidaan alkaa miettiä, miten niitä voidaan tarjota muille ja miten niitä voitaisiin markkinoida. Elonkierron markkinointivaltteina voidaan pitää asioita ja ilmiöitä, jotka ovat juuri nyt pinnalla ja jotka kiinnostavat ihmisiä, kuten ilmastonmuutos, hiilineutraalisuus, biotalous ja innovatiiviset ruokajärjestelmät. Näitä tulisi osata hyödyntää riittävästi ja tarpeeksi mielenkiintoisella tavalla.

Markkinointisuunnitelmaa tehdessä merkityksellistä on pohtia, millaisia asiakkaita tavoitellaan milläkin markkinointikeinolla. Yhdistys toimii sekä kehittäjänä että toteuttajana ja tämä tulee huomioida myös suunnittelussa. Puiston palveluiden osalta on huomioitava se, että osa palveluista tuotetaan mahdollisesti jatkossakin itse ja osan tuottavat esimerkiksi yhteistyökumppanit ja näiden osalta tulee selvittää, kuka markkinoi mitäkin palvelua tai toimintaa. Pitkän aikavälin suunnitelmaa tehtäessä on myös

panostettava tulevaisuuden suunnitteluun ja miettiä, miten kauan puisto aikoo olla olemassa, ja mitkä ovat sen kasvumahdollisuudet ja uudistumismahdollisuudet. Puiston kilpailueduksi voidaan katsoa kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoinen erikoisosaaminen, joka on vaatinut korkeatasoista koulutusta ja osaamista.

Markkinointisuunnitelman pohja

Lähtökohta: Katsaus nykytilanteeseen	<ul style="list-style-type: none"> • Perustiedot yhdistyksestä ja toiminnasta • Kilpailutilanne? • Mitä tarjotaan asiakkaille? • Keitä ovat asiakkaat ja sidosryhmät?
Nykytilan analysointi	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintaympäristö • Kohderyhmä-analyysi • Kilpailuedut? • Hyödyt ja lisäarvot asiakkaille ja yhteistyökumppaneille?
Strategian ja tavoitteiden määrittely	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoinnin strategia • Yhdistyksen tai puiston asemointi markkinoille • Markkinoinnin tavoitteet
Toimintasuunnitelma ja toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelustrategia ja tavoiteltu laatutaso
Markkinointikeinot	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinointikanavien valinta
Viestintä	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelma tiedottamisesta • Markkinointikanavat ja toimenpiteet niissä
Seuranta, arviointi ja kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittämisehdotukset

Kuva 25. Markkinointisuunnitelman pohja.

5.7.3 Markkinointikeinot

Elonkierron puistoa olisi mahdollista markkinoinnillisesti maaseudun Heureka. Heureka nimenä viittaa vantaalaiseen tiedekeskukseen, toisaalta taas kreikankieliseen huudahdukseen, joka kuvaa iloa uudesta keksinnöstä tai löydöstä. Kumpi tahansa mielikuva Elonkierrosta tulisikin asiakkaalle mieleen, on hyvä asia. Puistossa on maatalouden tutkimusta ja siihen liittyvää tiedettä esillä helposti ymmärrettävässä ja tutkittavassa ja käsin kosketeltavassa muodossa. Olisi hienoa, jos kävijät saisivat paikasta iloa, löytäisivät tai oppisivat uutta ja kiinnostuisivat esillä olevista teemoista ja asioista.

Markkinointikeinoja on monenlaisia. Seuraavassa esitellään lyhyt katsaus niihin keinoihin, joilla on mahdollista potentiaalia Elonkierron Ystävät ry:n kannalta merkittävimiksi markkinointikeinoiksi tässä vaiheessa toimintaa.

Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on tullut uudeksi viestintäkeinoksi kävijöiden ja yhteistyökumppaneiden suuntaan, mutta viestinnän perusasiat eivät ole muut-

tuneet. Sosiaalinen media on luonut uusia mahdollisuuksia ja tapoja viestiä ja olla vuorovaikutuksissa. Sosiaalinen media on oikein käytettynä erinomainen markkinointikeino tarjoten muun muassa mahdollisuuksia syventää yhdistyksen kuluttajaymmärrystä ja auttaa tunnistamaan paremmin kohderyhmien tarpeita ja motiiveja. Sosiaalinen media on kuitenkin pirstoutunut moniin eri kanaviin, kuten Facebookiin, Instagramiin, Twitteriin ja erilaisiin videoiden jakopalveluihin. Elonkierron Ystävät ry:n on mietittävä, missä sosiaalisen median kanavissa tulisi olla, mitä niissä pyritään saavuttamaan ja miten tavoitteiden saavuttamista voisi mitata. On myös ratkaistava, pyritäänkö sosiaalisen median kanavissa ensisijaisesti viestimään ajankohtaisista asioista, ohjaamaan kävijäliikennettä yhdistyksen kotisivuille vai viihtymään mahdollisimman pitkiä aikoja. Sosiaalisen median kanavista tulee miettiä myös, ovatko ne palautekanavia, joissa kuluttaja voi nopeasti saada neuvoja ja vastauksia kysymyksiinsä. Tavoitteiden asettamisen jälkeen tulisi myös huomioida, kenen vastuulla sosiaalisen median tekemisen onnistumisen analysointi ja tiedon vieminen eteenpäin on.

Tärkeää on myös miettiä, missä kaikissa sosiaalisen median kanavissa viestitään ja miten sosiaalisen median viestintä suhteutuu sisällöltään ja ajoitukseltaan esimerkiksi kotisivujen päivitystahtiin tai uutiskirjeiden lähettämiseen. On tärkeä tietää, mitä kohderyhmää tavoittelee missäkin sosiaalisen median kanavassa, jotta pystyy puhuttelemaan kohderyhmää oikealla tavalla tarkoituksena siis päättää minkälainen viestinnän sävy olisi toimivin. Sosiaalisen median kanavien viestinnän tulee olla jatkuvaa, sisällöltään relevanttia ja sävyiltään tähtäimessä olevaa kohderyhmää puhuttelevaa. Yhdistykseltä saatetaan vaatia resursseja ja hyvää sosiaalisen median strategiaa, mikäli kohderyhmät ja yhteistyökumppanit odottavat esimerkiksi erilaisiin keskusteluihin osallistumista sekä kommentointia. Sosiaalisen median tekemisen tulisi olla luontevaa ja jatkuvaa, osa toimintakulttuuria yhdistyksessä.

Sosiaalisen median kanavista esimerkiksi Facebookiin sopivia päivitettäviä asioita voisivat olla houkuttelevat kuvat kuten myös eri puolille Elonkiertoa opastaminen ja omaan havainnointiin ja elämysten kokemiseen kannustaminen, kesäkahvilan aukioloajoista tiedottaminen, tapahtumista ja luennoista tiedottaminen, tunnelman välittäminen sekä kiinnostavien sisältöjen tarjoaminen. Erityisesti Facebookissa yhdistyksen pitäisi pystyä keskustelemaan asiakkaiden kanssa. Yhdistyksellä tulisi olla strategia Facebookissa olemiseen. Strategian tulisi vastata ainakin kysymyksiin: mitä, miksi ja miten? Toisin sanoen mitä sisältöjä jaetaan, mitä asiakkaat haluavat lukea ja miksi olemme tekemässä tällaista päivitystä. Kysymyksiin ja kommentteihin pitäisi pystyä vastaamaan ja negatiiviseenkin palautteeseen pitäisi osata reagoida ja käsitellä sitä. Facebook ja muutkin sosiaalisen median alustat ovat hyvä tapa kommunikoida kuluttajan kanssa mutta myös aktivoida heitä. Aktivointi toki vaatii resursseja, mutta se toisaalta maksanee itsensä takaisin. Aktiivinen sisällöntuotanto myös lisää

tykkääjien määrää toisin kuin se, että sivulle ei tule säännöllisesti päivityksiä ja seuraajien mielenkiinto pahimmassa tapauksessa laskisi sen johdosta.

Sosiaalisen median kanavista Facebookissa on myös mahdollisuus kohdennettuihin mainoksiin. Sosiaaliseen mediaan tulee luoda sisältöjä ja varmistaa että tykkääjä saa sitä mitä haluaa. Sivulle tulee luoda aktiivisesti sisältöjä: tehdä videoita ja kuvata vaikka eläinten ruokintaa. Pääasia on, että sisältöjä luodaan ja erityisesti niitä, joita ei muualta saa. Sosiaalisessa mediassa tulisi myös olla avoin: ei saa sensuroida, vastataan asiallisesti ja palvellaan asiakasta. Päivityksiä on myös mahdollista ajastaa, koska niiden ajankohdalla on väliä.

Facebookin lisäksi muita Elonkierron Ystävät ry:lle merkittäviä sosiaalisen median palveluita ovat Twitter, jota voisi käyttää asiantuntijakanavana erilaisten artikkeleiden ja tutkimuksen julkaisuun ja Instagram kuvien jakamiseen. Pinterest ja muutamat muut palvelut ovat myös käyttökelpoisia, mutta tässä tulee mietittäväksi resurssit ja se, että jos on joka mediassa, ehtiikö niistä huolehtia ja päivittää kunnolla vai keskittykö muutama mediaan ja panostaa niihin kunnolla.

Yksi mainitsemisen arvoinen sosiaalisen median kanava on myös videoiden jakopalvelu Youtube. Youtubessa ei kuitenkaan riitä, että sinne ladataan video. Jos haluaa videolle katsojia, se olisi hyvä nimetä nasevasti. Video on usein myös tylsä ilman ääniraitaa. Elonkierron Ystävät ry voisi järjestää jonkinlaisia kilpailuja, esimerkiksi nuorille suunnatun videokilpailun, jossa paras Elonkiertoon liittyvän videon tekijä palkittaisiin esimerkiksi saunailalla Elonkierron saunalla. Sauna ei ole vapaassa eikä julkisessa käytössä ja se voisi motivoida osallistujia ja ylipäänsä saada enemmän ihmisiä osallistumaan moneen muuhunkin ollessaan kilpailupalkintona.

Jokaisen Elonkierron Ystävät ry:n toimijan ja muiden toimintaan osallisten tulisi käyttää myös omia sosiaalisen median kanaviaan kehumiseen ja mainostamiseen. Elonkierron sosiaalisen median ryhmiin tai kanaviin sitoutunut henkilö tulee saada kokemaan ryhmä omakseen. Hänet tulee saada ylpeäksi ryhmän jäsenyydestä ja hänen tulee tohtia kertoa se muille. Erilaiset livelähetykset voisivat myös olla sosiaalisen median kanavissa mahdollisia toteuttaa. Livelähetyksessä voisi näyttää livekuvaa paikalta, jossa asuu tai vierailee joku tietty eläin ainakin ajoittain. Livelähetyksen avulla on mahdollisuus parantaa tietoisuutta kyseisestä eläimestä.

Muut markkinointikeinot

Elonkierron Ystävät ry haluaa painottaa kaikessa toiminnassaan asiakaslähtöisyyttä ja lähteä toiminnan ja markkinoinnin suunnittelussa siitä, mitkä ovat kohderyhmien tarpeet. Yhdistyksen jatkuvan kehittämisen kohteina ovat toiminta mutta jatkossa toivottavasti myös markkinointi ja mainonta. Markkinoille tulisi tehdä oma toimintastrategiansa, jossa myös

tavoitteet on määritelty selkeästi. Markkinointikeinoja on paljon, mutta seuraavassa esitellään lyhyesti muutama, jotka sopivat Elonkierron Ystävät ry:n nykytilanteeseen.

Lehdistötiedote

Yksi markkinointiväylä on tiedotteen tekeminen. Tiedottamisen taustalla tulisi olla oletus, että viesti kiinnostaa kohderyhmää eli lähinnä toimittajia. Tiedotteet kuitenkin harvoin herättävät suurta kiinnostusta. Näin ollen, jos yhdistys tekee tiedotteen, sen tulee erottua massasta eli lähtökohtana tulisi olla uutinen, joka ansaitsee laajemman yleisön huomiota. Tiedotteen tulisi kuitenkin olla lyhyt ja ytimekäs, asiallinen mutta riittävän uutiskärjen sisältävä. Mediasuhteiden luominen on yhdistykselle tärkeää, jotta se saa medianäkyvyyttä tarpeeksi paikallislehdissä ja mielellään myös suuremmissa valtakunnan tason medioissa.

Myyntiesitys

Myyntiesitys on tiivistetty esitys asiakaslupauksesta ja palvelun sisällöstä. Myyntiesitys esittelee palvelun ja kertoo, miksi se on asiakkaalle kokemuksen arvoinen. Myyntiesityksen tulee herättää mielenkiintoa Elonkiertoa kohtaan ja synnyttää luottamusta palveluntarjoajaa eli yhdistystä kohtaan. Myyntiesitys on argumentti, jonka tulee mahdollisimman tehokkaasti poistaa mahdolliset esteet ja herättää asiakkaassa halu saapua paikalle. Myyntiesityksen käyttökohteita ovat esimerkiksi yhdistyksen internetsivut, tuotekortit ja materiaali, jota voidaan jakaa esimerkiksi turisti-infoihin. Myyntiesityksestä tulisikin laatia useita erilaisia versioita. Yhdistyksen markkinointiryhmässä on suunniteltu esitys, joka kertoo Elonkierron tarinaa ja jota on mahdollista käyttää hyväksi yrityksiin tehtävissä yhteydenotoissa. Myyntiesitykseen olisi hyvä kehittää iskulause tai slogan, jolla voisi kiinnittää potentiaalisen asiakkaan huomion ja jolla voisi erottua muista esitteistä ja yhteydenottajista. Esitteessä kannattaa myös keskittyä asiakkaan tarpeen määrittelyyn ja sen tyydyttämiseen eli kertoa tarkemmin toiminnasta. Myyntiesitys toimii parhaiten, kun se on sidottu tarinaan ja paikkaan ja siitä tulisi käydä ilmi palvelun tuottama hyöty.

Vaihdanta

Markkinoinnissa keskeinen käsite on vaihdanta. Elonkierron tulisi siis antaa asiakkaalle jotain ja toisaalta saada häneltä takaisin jotain, joka on ainakin rahassa laskettuna ja aikaa myöten enemmän kuin asiakkaalle annetun elämyksen, tuotteen tai palvelun ”omakustannushinta”. Asiakas voi tässä yhteydessä olla kävijä tai yhteistyökumppani. Vaihdannan osalta yhdistyksessä voisi miettiä enemmän keinoja, joilla sitä olisi mahdollista toteuttaa.

Yhteistyötapahtumat, alustana toimiminen

Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista antaa infra ja tiloja esimerkiksi maatalousyrittäjien ja maatalouskoneyrittäjien esittelypäiviin, demoviikoihin tai vaikka jonkinlaisia maatalousmessuja varten. Tiloja voisi vuok-

rata myös koiraharrastajille koiranäyttelyihin tai hevosharrastajille hevosnäyttelyihin. Kaikesta tilojen vuokrauksesta voisi veloittaa provision yhdistykselle, esimerkiksi osallistujien tai ostettujen pääsylippujen suhteessa, jolloin kustannus ei nousisi vuokraajalle välttämättä kovin suureksi. Elonkierron Ystävät ry hyötyisi rahallisesti sekä saisi mainosta tapahtumapaikkana. Hyvin hoidettu tapahtumapaikka vetää lisää tapahtumia luokseen pienelläkin mainostuksella sen jälkeen, kun alkuun on saatu muutama sopiva tapahtuma. Alkuun tätä infran vuokrausta olisi helppo markkinoida lähettämällä esimerkiksi mainoskirje eri yritysten ja yhdistysten päättäjien sähköposteihin. Sähköpostiosoitteet ovat poimittavissa yritysten ja yhdistysten internetsivuilta ja kun ne on kerran poimittu ja esimerkiksi listattu taulukkolaskentaohjelmaan, niitä on mahdollista hyödyntää myöhemminkin erilaisissa massalähetyksissä apuvälineenä.

Puistoon teemaan soveltuvat välineet

Elonkierron Ystävät ry voisi myös hankkia käytettyjä polkupyöriä, kunnostuttaa ne ja pyytää esimerkiksi paikalliset päiväkotilapset tai koululaiset maalaamaan ne värikkäiksi. Pyöriin olisi mahdollista asentaa jonkin tyyppiset viirit, joissa lukisi Elonkierto. Pyöriä voitaisiin nimittää kuntapyöriksi tai Elonkiertopyöriksi ja niitä voisi olla sijoiteltuna kunnan matkailunähtävyyksiin, joista Elonkierto ja museorautatie ovat merkittävimmät. Pyörät olisivat kaikkien käytettävissä ja tunnistettavissa. Polkupyörien avulla matkailijat voisivat kiertää paikkakunnan nähtävyyksiä ja poiketa esimerkiksi keskustassa syömässä lounasta. Elonkierrossa voisi olla myös muutama pyörä varastoituna pysyvästi esimerkiksi makasiinissa siten, että työntekijät ja vapaaehtoiset voisivat niitä käyttää liikkeessään alueella. Mikäli kunta vielä panostaisi polkupyöräreittien merkintään, olisi Jokioisilla hyvät mahdollisuudet tehdä erilaisia pyöräretkiä ja tämä olisi hyvä markkinointivaltti kunnankin markkinoinnissa ja matkailijoiden hankinnassa. Pyöriin olisi mahdollista myös lisätä yhteistyökumppaneiden tai sponsoreiden logoja. Paikalliset yritykset voisivat jopa innostua mahdollisuudesta hankkia kyseinen pyörä, kunnostuttaa se ja tehdä siitä kyseisen yrityksen liikkuva mainos, jonka sijaintipaikka on esimerkiksi Elonkierto.

Internet-sivujen kohennus ja kummitoiminta

Elonkierron Ystävät ry:n internetsivuille tulisi lisätä rahoitukseen liittyen vaihtoehtoja lahjoittaa, tukea tai liittyä kummiksi- osio maksuohjeineen, jotta ihmiset voisivat tukea toimintaa rahallisesti niin halutessaan. Kummitoimintaa olisi hyvä lähteä kehittämään siten, että kummeiksi halualle tulisi tarjota mahdollisuus esimerkiksi ostaa kummieläin tai jos kummieläimiä ei ole vapaana niin halutulle eläimelle voisi ostaa ruoat kesäksi tai maksaa hoitajan kustannukset kesäksi. Tämä edellyttäisi kuitenkin sitä, että yhdistyksen tulisi antaa jotain takaisin lahjoittajalla. Eläinten kesän kuulumisia voisi päivitellä esimerkiksi blogiin, jonne voisi myös lisäillä videoita ja kuvia. Näin kummilla tai lahjoittajalla olisi mahdollisuus seurata lahjoituksen kohdetta. Puistoon voisi myös kehittää esimerkiksi mobile-pay-pohjaisen ”vapaaehtoisen käyntimaksun” eli halutessaan kävijä voisi mobilepayn kautta lahjoittaa sopivaksi katsovansa maksu yhdistykselle.

Ennen rahankeräyksiä tietenkin tulisi saattaa rahankeruuluvat kuntoon. Rahoitusasioista lisää tämän työn luvussa 5.8.

Internet-sivuilla olisi mahdollista lisätä helposti ymmärrettävää tutkimustietoa ja puiston kohteita olisi mahdollista taustoittaa internet-sivuilla. Puistossa havainnoinnin perusteella aikuisten on vaikea selittää jälkikasvulle esittelykohteiden tarkoitusta eivätkä kaikki aikuisetkaan tunnu tietävän esittelykohteiden merkitystä. Internetissä voisi olla esittelykohteet luetteloituna siten, että esimerkiksi kohteen nimi olisi linkki, josta pääsisi lukemaan lisätietoja ja tieteellisiä tutkimuksia asiasta.

Esite

Elonkierron Ystävät ry:n tulisi myös miettiä esitteen painamista. Esitteen tekijäksi voisi pyytää esimerkiksi paikallisia mainostoimistoja, jotka myös varmasti löytäisivät yrityksiä ostamaan mainospaikkoja esitteestä. Mainospaikkojen myynnillä esitteen painokustannukset olisi mahdollista kattaa.

Benchmarking

Suomessa ja ulkomailla on muutamia saman tyyppisiä puistoja ja isoja järjestöjä, joihin olisi mahdollisuus benchmarkingin keinoin perehtyä erityisesti markkinoinnin näkökulmasta. Muilta toimijoilta olisi lainattavissa varmasti hyviä ideoita etenkin, jos olisi mahdollisuus päästä näiden organisaatioiden edustajien kanssa keskustelemaan heidän toiminnastaan.

Kuntayhteistyö

Positiivinen asianmukainen mainonta ja markkinointi on tärkeää. Nämä eivät hyödytä pelkästään yhdistystä vaan koko kuntaa sen elinvoiman lisäyksenä matkailijamäärien kasvaessa. Kuntaa tulisi myös hyödyntää markkinoinnissa ja Elonkierrosta tulisi olla kunnan internet-sivuilla ja esimerkiksi Facebook-ryhmässä tietoa ja linkkejä yhdistyksen internetsivuilla ja Facebook-ryhmään. Kunnan kanssa tulisi käydä läpi, miten yhdistys voisi tukea kunnan strategiaa markkinoinnissa.

Kilpailut

Erilaisia valokuvauskilpailuja voisi myös järjestää siten, että Elonkierron Ystävät ry saisivat käyttöoikeudet kilpailuihin tullessiin kuviin ja niitä saisi käyttää mainonnassa ja markkinoinnissa. Kilpailuja voisi olla useitakin tai jos olisi yksi kilpailu niin siinä voisi olla useita eri sarjoja erityyppisille valokuville. Erityisesti makrokuville olisi tarvetta esittelykohteiden informaatiotauluissa. Kilpailupalkintona voisi olla Elonkierron saunan käyttö tietylle henkilömäärälle esimerkiksi jonain kesälauantaina. Sauna on tähän asti ollut lähinnä Luken työntekijöiden yksityiskäytössä, mutta sitä tulisi ehdottomasti hyödyntää erityisesti palkintona ja vuokrauskäytössä.

”Vuokraa viljelylaatikko”-kampanja

Erilaiset palstaviljelyratkaisut ovat suosiossa suurissa kaupungeissa. Elonkierron lähiseudulla monet asuvat omakotitaloissa, joten palstaviljely ei

ehkä sellaisenaan innosta ihmisiä, mutta jonkinlainen ”vuokraa viljelylaatikko”-toiminta voisi innostaa. Paikalliset yritykset voisivat lahjoittaa tai sponsoroida siemenet laatikoihin, ja siemenet olisi kylvetty laatikkoon, jonka kuka tahansa sitten voisi vuokrata tai ostaa kesäksi itselleen. Laatikossa olisi tietenkin siementen lahjoittajan logot ja mainokset ja lisäksi mukaan voisi antaa jonkun pienen opaslehtisen tai vaihtoehtoisesti laatikon vuokranut tai ostanut henkilö voisi saada ilmaisen osallistumisen aiheeseen liittyvälle luennolle, joka olisi vain ja ainoastaan näille laatikon vuokranneille tai ostaneille tarkoitettu eli laatikon vuokraajat ja ostajat saisivat jotain lisäarvoa laatikon ja sen sisällön lisäksi.

”Kesän avajaiset”

Kesän aluksi, kun eläimet ovat saapuneet puistoon, olisi mahdollista järjestää ”kesän avajaiset”. Tapahtumassa voitaisiin esitellä, mitä uutta kesäksi on tullut, esitellä kesän eläimet (mitä ovat, mistä tulleet, mikä tarkoitus niillä on Elonkierrossa ja yleisesti maataloudessa ja vaikka kertoa eläinten kutsumanimet). Mikäli eläimillä on kummeja, niin kummit voisi mainita heidän niin halutessaan. Tässä tilaisuudessa olisi mahdollista esitellä myös mahdollisia sponsoreita ja yhteistyökumppaneita ja mainostaa näiden haluamia asioita.

Muut kampanjat

Kampanjat olisivat ehdottoman hyvä tapa esitellä uusia kohteita ja lanseerata niitä kohderyhmän tietoisuuteen sekä esimerkiksi esitellä yhdistyksen uutta logoa tai uusista toimintaan liittyvistä parannuksista tiedottaminen. Kampanjoiden tavoitteena voisi olla tietyn kohderyhmän tavoittaminen, uuden asiakasryhmän hankkiminen, imagon luominen ja sen vahvistaminen tai mielikuviin vaikuttaminen. Yksityiskohtaiset markkinointiviestinnän toimenpiteet ja aikataulut tulisi aina suunnitella tarkkaan ja jokaisella kampanjalla tulisi olla oma pääviestinsä. Kampanjaan voisi yhdistää aiheesta riippuen ulkomainontaa, henkilökohtaista myyntityötä, lehtimainontaa, promootiotilaisuuksia sponsoriensa kanssa, tapahtumia, workshoppeja, esitteitä tai muita vastaavia. Viestinnän muodot ja kanavat tulisi valita kohderyhmän, tavoitteen ja tilanteen mukaan.

Messut

Elonkierron Ystävät ry:n tulisi ehdottomasti myös jollain aikavälillä, ehkä vähän pidemmälle katsoen, osallistua messuille, joista tärkeimpänä ovat Matka-messut Helsingissä. Esittelypiste kyseisille messuille maksaa melko paljon, mutta tässäkin asiassa yhteistyö olisi voimaa ja paikallisten yrittäjien, kuntien tai muiden kohteiden kanssa esittelypisteen kustannukset olisivat varmasti jaettavaksi kohtuullisiksi per osallistuja.

Tukituotteet

Elonkierron Ystävät ry:n olisi ideoitava joku tukituote, jota voitaisiin myydä kahviossa ja tapahtumissa saaden siitä pientä voittoa yhdistykselle. Mikäli tuote olisi vaikka paita, niin sen käyttäjän kulkiessa ko. paita päällään, Elonkierto saisi lisää mainosta. Yhteistyökumppaneilta voisi

saada ideoita näihin tukituotteisiin ja heidän kauttaan voisi löytyä resurssit tuotteiden tekemiseen. Tukituotteisiin voisi myös painaa tärkeimpien tukijoiden nimet tai logot.

Lehtimainokset

Maksulliset lehtimainokset eivät ole taloudellisessa mielessä päällimmäisenä asiana vielä vuosiin, mutta joskus tulevaisuudessa varteenotettava vaihtoehto.

Tubettajat

Nuorisolle tietoisuutta Elonkierron puistosta saisi lisättyä esimerkiksi tunnetun tubettajan markkinoimilla videoilla ja puiston esittelyillä omalla kanavallaan.

Suosittelu lähipiirissä

Markkinoinnin kannalta mahtavaa olisi, jos puistosta puhuttaisiin esimerkiksi lähipiirille, tutuille, sukulaisille ja työkavereille. Suusta suuhun-markkinointi on ilmaista mutta myös tehokasta. Positiiviset vierailut puistoon lisäävät suosittelua ja tuovat lisää kävijöitä.

Kävelysillan rakentaminen

Matkailumielessä puiston houkuttelevuutta lisääisi erityisesti kävelysillan rakentaminen Loimijoen yli, jolloin käynti Ferrarian rinnepuistoon helpotuisi ja matka lyhenisi useilla kilometreillä. Ferrarien rinteeseen vieressä on myös Jokioisten pappilamuseo ja siitä on myös lyhyt matka kunnan keskustan ruokapaikkoihin. Sillan avulla Jokioisten nähtävyyksissä saisi tehtyä hienon rengasreitit, jonka etenkin aikuiset jaksaisivat hyvin kävellä tai pyöräillä. Kunta ja paikalliset yrittäjät tulisi saada ideoimaan ja aktivoitumaan sillasta ja sen rakentamisesta ja yritykset olisi hyvä saada kantamaan kortensa kekoon joko rahallisesti tai työvoimaa antamalla, koska Elonkierron Ystävät ry:llä ei ole sillan rakentamiseen resursseja kuten ei yksin kunnallakaan. Sillasta tulisi tehdä jotenkin poikkeava (esimerkiksi riippusilta), jotta se vetäisi myös kävijöitä paikalle omana nähtävyytenään. Rahoitusta antaneiden tahojen nimet pitäisi tietenkin mainita lähiympäristössä ja sillan viereen voisi tehdä opastaulun, jossa olisi alueen kartta sekä tietoa sillan rakentajista ja siihen osallistuneista organisaatioista.

Alla olevaan taulukkoon on koottu tärkeimmät asiat ja realistisesti toteutettavissa olevat asiat, joita yhdistyksen tulee markkinoinnin saralla pohdita ja toteuttaa Elonkierron puistoon liittyen. Toisessa sarakkeessa on ajankohta, jolloin asia voisi mahdollisesti olisi valmiina toteutettavaksi. Suurin osa näistä asioista on toteutettavissa lyhyellä aikavälillä. Pitkän aikavälin suunnitelmia taulukossa ei juuri ole, koska tietoa siitä, minkälaisia muutoksia alueelle tulee ja minkälaiseksi maailman ja Elonkierron lähialueen tilanne kehittyy, ei ole. Markkinoinnissa tavoitteena on saada puistolle näkyvyyttä, kävijöitä sekä taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa uusia innovaatioita puistossa ja ylläpitää puiston toimintaa. Tärkeintä on nyt

uusitun Elonkierron konseptin kehittämissuunnitelman tekeminen ja kantavien teemojen valinta, jotka toimivat viestinnän, vuorovaikutuksen ja kokemuksellisen oppimisen välineinä ja rajapintoina biotalouden tuotannon ja kulutuksen sekä paikallisen, alueellisen ja kansallisen yhteiskunnan välillä. Kun konsepti on kunnossa, markkinoinnin tulee tukea sitä kaikin mahdollisin tavoin.

Mitä ja missä	Milloin
Brändityö, Elonkierron brändin kehittäminen ”maaseudun Heurekaksi”	2025
Sosiaalisen median markkinointi ja sosiaalisen median strategian luonti ja resursointi:	
- Facebook, Twitter, Instagram	2021
- Youtube	2022
- live-lähetykset	2023
Uutiskirjeet jäsenille ja yhteistyökumppaneille	2021
Blogit	2022
Lehdistötiedotteet	2021

Kuva 26. Listaus tärkeimmistä markkinointitoimenpiteistä.

Markkinoinnissa on mahdollista ottaa aiemmin esitelty yhteistyö- ja innovatiomalli huomioon. Markkinointiyhteistyön eri tahojen kanssa ja markkinoinnin kohdistamisen eri tahoille tulee kannustaa yhteistyöhön ja innovatiiviseen toimintaan yhdessä. Markkinointia voidaan tehdä verkostoissa yhteinen hyvä tavoitteena tai markkinoinnin avulla voidaan luoda uusia verkostoja, jotka tuottavat yhteistä hyvää osallisille.

5.8. Rahoitus

Elonkierron Ystävät ry ei toimi rahan vuoksi, mutta raha mahdollistaa toiminnan. Yhdistyksen on mahdollista rahoittaa toimintaansa useilla eri tavoilla. Yleisesti käytössä olevia rahoitusvaihtoehtoja ovat jäsenmaksun kerääminen yhdistyksen jäseniltä, yksityiset ihmiset sekä yritykset voivat tukea toimintaa esimerkiksi lahjoituksin ja erilaisin yhteistyösopimuksin. Maksumahdollisuudet perustuvat näissä tapauksissa kävijöiden ja Elonkierron kiinnostuneiden omaan motivaatioon ja vapaaehtoisuuteen. Muita mahdollisia rahoitusvaihtoehtoja ovat tukien saaminen esimerkiksi kunnalta tai valtiolta rahallisena tukena tai muussa kuin rahallisessa muodossa. Monet jäsenet antavat yhdistykselle työpanostaan ja tätä työpanosta on mahdollista käyttää hankerahoituksissa omavastuuosuutena. Jäsenet ja vapaaehtoiset talkoolaiset voivat osallistua puiston kunnossapitoon, osallistua tapahtumien järjestämiseen, tarjota tiloja, materiaalia, asiantuntemustaan tai suhdeverkostoaan yhdistyksen käyttöön.

Taloudellinen tilanne on erityisesti yritysten osalta tällä hetkellä haasteellinen valtakunnallisestikin. Covid-19-epidemian vuoksi yritykset ja muut yhteistyökumppanit ovat tällä hetkellä varovaisia suunnitellessaan lähtöä mukaan oman ydintoiminnan ulkopuoliseen toimintaan. Tässä luvussa on kuitenkin esitelty suppeasti erilaisia rahoitusvaihtoehtoja, joista osa on mahdollista ottaa heti käyttöön ja osa mahdollisesti myöhemmin. Huomioitavaa on, että osa rahoitusvaihtoehdoista tarvitsee rahankeräyslupan, jota haetaan kirjallisesti Poliisihallitukselta.

Yksityisten ihmisten ja yritysten ei ole mahdollista antaa lahjoituksia yhdistykselle sen toiminnan pyörittämiseen ilman rahankeräyslupaa. Lahjoitusten vastaanottamiseen tarvitaan rahankeräyslupa, mikäli kyse ei ole naapuriapuun verrattavasta toiminnasta, tavarakeräyksistä, vetoamisesta ihmisiin omaisuuden saamiseksi testamentein, hyväntekeväisyyshuuto-kaupoista tai tukitilaisuuksista. Mikäli vedotaan ihmisiin ja kerätään vastikkeetta rahaa, toiminta vaatii rahankeräyslupan, joka yhdistyksen tulisi-kin hankkia. (Rahankeräyslaki 255/2006 § 2, § 3) Yhdistyksen internetsivuille olisi luvan saamisen jälkeen tärkeää saada ohjeet mahdollisten lahjoitusten maksamiseen yhdistyksen tilille. Yhdistyksellä olisi hyvä olla esimerkiksi mobilepay-mahdollisuus tai muiden vastaavatyyppeiden maksujen vastaanottomahdollisuus ja puistossa voisi olla ohjeet, miten yhdistyksen tukemiseksi ja kannattamiseksi voisi lahjoittaa ikään kuin vapaehtoisen kannatusmaksun toiminnan tukemiseen puistossa käynnin yhteydessä.

Elonkierron Ystävät ry:n yksi rahoitusmahdollisuus olisi kummitoiminta eli yksityinen henkilö tai yritys voisi liittyä kummiksi tai tukijaksi. Kummitoiminnalle olisi mahdollista määritellä joko kuukausitasolla tai vuositasolla vähimmäismäärä, mutta motivoivinta voisi olla se, että kummi saisi itse määritellä summan tai muun tukimuodon. Vaihtoehtoja kummissuhteeseen voisi tehdä muutamia ja kummiksi voisi esimerkiksi ryhtyä jollekin yksittäiselle esittelykohteelle tai vaikka tietylle eläimelle. Eläimen kummiuteen voisi sisältyä eläimen ruokintakulujen tai muiden kulujen maksaminen laidunkauden aikana. Kummin tulisi saada jonkinlainen vastine annettavalle rahasummalle. Eläimen kummi voisi esimerkiksi saada kuvia kummieläimestään ja eläimen kuulumisia pitkin laidunkautta. Erityisesti uusien esittelykohteiden lanseerauksen yhteydessä tulisi mainita kohdetta tukeneet kummit, mikäli nämä nimensä esille haluaisivat.

Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista teettää omalla logolla varustettuja myyntituotteita, joita olisi mahdollista myydä esimerkiksi jäsenille omakustannushintaan ja muille siten, että myyntihinnasta jäisi yhdistykselle hieman voittoa. Tämä ei taloudellisesti olisi kovin tuottavaa toimintaa, koska toiminnan organisointi vie paljon resursseja, mutta mikäli yhdistyksen logolla varustettuja tuotteita näkyisi paljon paikallisessa ja laajemmässä katukuvassa, se olisi myös ilmaista markkinointia puistolle ja yhdistykselle ja voisi olla resurssien käyttämisen arvoista. Yhdistyksen

olisi myös mahdollista hankkia tukituotteita, joita olisi mahdollista erityisesti kesäaikaan myydä makasiinin kahviossa sekä puistossa järjestettävissä tapahtumissa. Tukituote voisi olla yhdistyksen ja puiston ideologiaan soveltuva tuote kuten esimerkiksi seinäkalenteri, jossa olisi kuvia Elonkierron ja kuvien yhteydessä tietoa Elonkierron tärkeistä teemoista tai esimerkiksi ruokareseptejä, joissa on tavoiteltu mahdollisimman vähäistä ilmastokuormitusta ainesosien ja valmistusmetodien valinnalla. Kuvat kalenteriin olisi mahdollista valita esimerkiksi valokuvauskilpailun avulla ja reseptit reseptikilpailun avulla. Tukituotteita suunnittelemassa ja toteuttamassa voisi olla yritys yhteistyökumppaneita.

Elonkierron Ystävät ry:llä tulisi myös olla mahdollisuus ottaa vastaan erilaisia lahjoituksia, kuten merkkipäivä- ja muistokeräyksiä. Keräyksissä tulisi ottaa keräyksen aloittajan toive rahojen käyttötarkoituksesta huomioon ja näin ollen keräyksen tuotto tulisi kohdentaa haluttuun toimintaan. Yhdistyksellä tulisi myös olla valmius ottaa vastaan kiinteää tai irtainta omaisuutta esimerkiksi lahjoituksen tai testamentin kautta.

Elonkierron puisto tarjoaa oivan puitteen, joka mahdollistaa panostamisen aineettomiin lahjoihin. Yksityiset henkilöt ja yritykset voisivat ostaa esimerkiksi joululahjoiksi aineettomia lahjoja tai lahjakortteja aineettomiin lahjoihin Elonkierron puistoon liittyen. Aineeton lahja voisi olla esimerkiksi seikkailuretki Elonkierron metsiin, paikallisten viinien ja juustojen maistelutuokio makasiinissa, melontaretki Loimijoen maisemissa tai rentoutuspaketti esimerkiksi metsäjoogan ja rauhoittumisen merkeissä. Edellä mainittuihin lahjoihin yhdistyksen tulisi saada yhteistyökumppaneita toteutukseen mukaan, mutta osa saaduista tuloista tulisi saada yhdistyksen kassaan.

Elonkierron puistossa on paljon potentiaalia erilaisten tapahtumien järjestämiseen ja tulevaisuudessa toivottavasti yritykset ja muut organisaatiot uskaltautuisivat järjestämään tapahtumia Elonkierrossa. Puisto on tulevaisuuden konseptissa alusta erityisesti tiedeviestintään ja maatalouteen liittyville tapahtumille. Yhdistys toivoo puistolle myös muuta käyttöä kuten eri yhdistysten ja seurojen, uskonnollisten yhteisöjen, paikallisen kansalaisopiston ja yrittäjien toimesta. Yhdistyksen tarkoitus on olla linkkinä alustan ja sen käyttäjien välillä. Yhdistyksen olisi mahdollista periä kiinteää vuokraa tilojen ja alustan vuokraamisesta isompien tapahtumien osalta. Toinen mahdollisuus tilojen ja alustan vuokraamiseen voisi toteutua siten, että Elonkierron Ystävät ry saisi ennalta sovitun siivun tapahtuman tuotoista, kuitenkin jonkun ennalta määritellyn minimisumman. Tämä provisiopohjainen rahoitusmalli mahdollistaa tapahtumien järjestäjille enemmän pelivaraa budjetoinnissa eikä mahdollinen suuri vuokrakustannus kaada tapahtumaa, mikäli osallistujia tulisikin ennakoitua vähemmän, kun tilavuokra olisi riippuvainen kävijöiden ja tulojen määrästä. Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista resurssiensa puitteissa järjestää myös itse erilaisia tapahtumia, joiden tuotot yhdistys näin ollen saisi ko-

konaisuudessaan itselleen. Tapahtumista esimerkkeinä voisivat olla erilaiset markkina- ja myyntitapahtumat, teemaillat, lasten tiede- ja maataloustapahtuma sekä eri hankkeiden mukaiset kuukausitapahtumat.

Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista vuokrata yrityksille ja muille organisaatioille tiloja, joista olisi esimerkiksi sijainnin, koon ja vuokra-ajan mukaan mahdollista periä vuokraa. Maatalouskoneyrityksille voidaan tarjota peltoja uusien työkoneiden esittelyyn lyhyeksi ajaksi tai siemenviljayritykselle voidaan vuokrata pelto koko kesäksi, jossa voidaan esimerkiksi havainnollistaa tietyn kasvilajikkeen kasvua. Elonkiertoon voidaan myydä myös mainostilaa yrityksille esimerkiksi makasiiniin tai erillisinä mainoskyltteinä.

Elonkierron Ystävät ry on hakenut ja jatkossakin tulee hakemaan ainakin osaa rahoituksestaan erilaisista hankerahoituksista ja julkisista tuista. Nämä ovat hyvä rahoitusmahdollisuus puiston tiettyjen toimintojen kehittämiseen. Puiston toiminnan ylläpitämiseen hankerahoitukset eivät pääsääntöisesti sopine, niihin tulee löytää joku toinen vaihtoehtomuoto rahoituksen osalta. Jokioisten kunta on myös myötämielisesti ollut tukemassa puiston ylläpitoa ja toimintaa rahallisesti mutta myös muun muassa työllistämismahdollisuuksien kautta ja hankerahoitusten omarahoitusosuuksia tukemalla.

Rahoitusvaihtoehtona voidaan nähdä myös sponsorointiyhteistyö. Sponsoroinnissa Elonkierron Ystävät ry:n olisi mahdollista tarjota esimerkiksi oma imagonsa ja alustansa sponsorin käyttöön. Sponsorina toimivalle yritykselle sponsorointi tarjoaisi mahdollisuuden esitellä tuotteitaan, pyrkiä myyksiään ja kiinnostuksen kohteitaan. Sponsorin voi tavoitella sponsoroinnilla myös esimerkiksi näkyvyyttä, tuotteidensa tunnettuuden lisääntymistä, menekinedistämistä tai yhteiskuntasuhteiden hoitamista ja yhteiskunnallisen vastuun osoittamista. (Vuokko, 2004, s. 217) Elonkierron Ystävät ry tarvitsee toiminnalleen rahallista tukea ja sponsoreiden avulla olisi mahdollista saada sekä rahallista tukea että mahdollisesti positiivista julkisuutta. Yhdistys pystyy tarjoamaan vastineeksi esimerkiksi asiantuntemusta ja positiivista julkisuutta, imagolisää.

Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista hankkia erilaisia yhteistyökumppaneita ja tässä työssäkin mainitaan monessa yhteydessä yhteistyökumppanit. Yhteistyökumppaneita voi olla monenlaisia. Yhteistyökumppaneiden avulla Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista saada enemmän aikaa, esimerkiksi tuottaa erilaisia palveluita ja palvelupaketteja ja tehdä yhteistyötä markkinoinnissa ja viestinnässä. Yhteistyö voi vaikuttaa siihen, millainen on kävijöille tarjottava palvelu ja miten tyytyväisiä kävijät ovat kohteeseen. Nämä seikat voivat myös vaikuttaa siihen, minkä vuoksi yhteistyötä tehdään eli sen avulla halutaan esimerkiksi vastata kävijöiden toiveisiin ja tarpeisiin ja tarjota jotain parempaa tai uutta ja erilaista. Yhteistyökumppaneita voivat olla muut yhdistykset ja erilaiset organisaatiot

kuin myös yritykset. Yhteistyö voi olla operatiivista, taktista tai strategista. (Vuokko, 2004, ss. 240–242) Yhteistyökumppanuuteen voi sisältyä esimerkiksi vaihdantaa ja yhteisiä markkinointitoimia. Yhteistyön motiivina voi myös olla yhdessä oppiminen, joka Elonkierrossa on yhtenä tavoitteena. Elonkierron Ystävät ry:n on mahdollista tehdä tutkimusyhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa olemalla mukana löytämässä uusia ratkaisuja ja kehittämässä uusia tuotteita. Yhteistyömahdollisuuksien avulla Elonkierron Ystävät ry:n olisi myös mahdollisuus saada uusin tieto heti käyttöön ja päästä hyödyntämään sitä omassa toiminnassaan. (Vuokko, 2004, ss. 244–245)

Yhteistyön eduiksi voidaan katsoa muun muassa tehokkuuden ja taloudellisuuden lisääntyminen, resurssien parempi saatavuus ja niiden hyödyntäminen tehokkaasti. Yhteistyön avulla on mahdollista tehostaa toimintaa ja saada erilaisia mittavia etuja esimerkiksi lisääntyneiden kävijämäärien muodossa tai suuremman resurssipohjan avulla. Yhteistyö esimerkiksi kunnan kanssa voi puolestaan auttaa pääsemään mukaan julkisen sektorin yhteistyömahdollisuuksiin.

Kuva 27. Rahoitusvaihtoehtoja

Muita mainitsemisen arvoisia rahoitusmahdollisuuksia ovat vastikkeellinen joukkorahoituskampanja, kannatusjäsenten hankintakampanja, arpa- ja ohjelmalliset tilaisuudet ja erilaiset palveluiden myynnit, joissa jäsenten työpanosta myydään eteenpäin. Rahoituksen hankinnassa tulee huomioida erityisesti verotuksen säädökset ja verolainsäädäntö etenkin yleishyödyllisten yhdistysten osalta.

Elonkierron Ystävien kannalta tehokasta olisi esimerkiksi saada toiminnalle 80 prosentin rahoitus 20 prosentin työmäärällä ja 20 prosentin rahoitus 80 prosentin työmäärällä. Rahoituksen hankinnassa ja rahoituskeinojen keksimisessä vain mielikuvitus on rajana, jos varoja halutaan kerätä ja toimintaa järjestää sen avulla.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kulutus on siirtymässä aineellisten hyödykkeiden omistamisesta aineettomien asioiden ja elämysten ostamiseen ja kokeilemiseen. Ihmiset ovat myös entistä tietoisempia ympäristöstä ja sen hyvinvoinnista. Ymmärtääkseen luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuiston kävijöiden tarpeita, toiveita, odotuksia ja haluja, tulee kävijäryhmiä segmentoida, tehdä kyselyjä kävijöille ja ideoida, mitä kaikkea puistossa on mahdollista toteuttaa, ja ketkä olisivat mahdollisia yhteistyökumppaneita tai puiston alustan käyttäjiä.

Elonkierto puistona tarvitsee innovaatioita. Innovaatiot voivat olla uusia toimintatapoja, tekniikkaan perustuvia keksintöjä tai koko puistoa koskevia mullistuksia. Ne voivat herättää kävijöitä toimimaan ilmastonmuutoksen hidastamiseksi tai teknologisia innovaatioita, joiden avulla ihmisen ja luonnon yhteys saadaan näkyvämmäksi. Innovaatiot ovat myös tuoretta ajattelua ja uuden luomista. Innovaatiot eivät kuitenkaan synny itsestään, vaan Elonkiertoon tulee luoda innovaatioihin ja luovuuteen kannustava ympäristö. Innovaatioita ei myöskään tarvitse keksiä yksin, vaan tavoitteena tulisi olla niiden keksiminen ja kehittäminen yhdessä lähiseudun muiden toimijoiden, yhdistysten, yhteiskunnan ja paikallisten kuntalaisten kesken.

Elonkierron puiston operatiivisia polkuratkaisuja ja erilaisia palvelupolkuja tulee suunnitella, mutta palvelumuotoilulle tyypillisiä palvelupolkuja ei kannata tehdä liian tarkoiksi, koska ihmiset kokevat Elonkierron eri tavoin, eri aistein ja kävijäryhmät ovat keskenään hyvin erilaisia. Tulevaisuudessa kuitenkin Elonkierron ja sen kävijöiden vuorovaikutus toivottavasti on kaksisuuntaista ja tiivistä. Kävijöitä tulee pystyä innostamaan, opettamaan ja sitouttamaan puistoon.

Tunnelma ja elämys saavat kävijät innostumaan, suosittelemaan ja rakastumaan Elonkiertoon. Tulevaisuudessa Elonkierrolla on mahdollisuus olla paljon enemmän kuin luonnonvarakokeilu- ja esittelykohdepuisto. Puistossa on mahdollista hyödyntää teknologiaa ja digitalisaatiota tarjotakseen entistä upeampia kokemuksia ja elämyksiä, myös heille, jotka eivät pääse paikan päälle. Elonkierron alustan toimijoiden on tärkeää löytää uusia innovaatioita ja uusia näkökulmia asioihin ja toteuttaa niitä puistossa yhteistyökumppaneiden tuella ja avulla. Ideoiden syntyessä hullempiakaan ideoita ja visioita ei kannata heti tyrmätä vaan antaa niille mahdollisuus – edes hautua ja jalostua ajatuksissa.

Elonkierrosta on mahdollisuus tehdä ”maaseudun Heureka”. Kävijöille on mahdollista antaa mahdollisuus tehdä oivalluksia ja oppia uutta saaden samalla elämyksiä. Elonkierron perusta on vahvasti tieteessä ja tutkimuksessa ja yhteistyössä näitä tuottavien laitosten kanssa. Tiede ja tutkimus tulee Elonkierrossa tuoda kävijälle ymmärrettäväksi tarjoten samalla oivaltamisen iloa ja uusia elämyksiä.

Elonkierrosta on moneksi. Mahdollisuudet puistossa järjestettäväksi tapahtumiksi ja toiminnoiksi ovat lähes rajattomat. Yhdistyksen toiminnan alkutaipaleella taloudellisia seikkoja tulee miettiä tarkkaan ja paljon, mutta toiminnan ja uuden konseptin vakiintumisen myötä talousasiat ja yhteistyökumppanit toivottavasti antavat mahdollisuuden monenlaisen toiminnan järjestämiseen.

Puiston on tärkeää pitää oma linjansa, muistaa omat tavoitteensa ja teemansa eikä lähteä rönsyilemään liikaa, etenkin kauas omista teemoista vaikka se houkuttelevaa voisi tietyissä tilanteissa ehkä ollakin. Elonkierron Ystävät ry:n tulee olla uudistumiskykyinen ja toiminnassa tulee seurata heikkoja signaaleja, trendejä ja megatrendejä ja olla valmiita tarttumaan niihin ja tuomaan niitä puistoon tieteellisen tutkimuksen avulla. Kävijöiden tietoisuuteen näitä on mahdollista tuoda esimerkiksi uusien tai muuttuvien esittelykohteiden muodossa.

Menestyvä konsepti rakennetaan kärsivällisesti, pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti jokaista yksityiskohtaa ajatellen ja huomioiden. Konseptia tulee kehittää kokeilevasti ja jatkuvasti pitäen mielessä ajatus, että koskaan ei ole valmista vaan aina löytyy parannettavaa ja kehitettävää. Tässä työssä on ollut tarkoituksena pohtia kattavasti eri näkökulmia juuri tähän kohteeseen liittyen ja rakentaa puistolle konseptipohjaa, jota yhdistys pääsee arvioimaan ja toteuttamaan tulevana vuosina. Osa tässä työssä esitetyistä ajatuksista on vielä raakileita ja osa hieman pidemmälle hahmoteltuja. Erityistä innostusta aiheuttaa tämän työn tekijälle ”maatalouden Heureka”- nimitys, sen ympärille on helppo kehittää sisältöä ja se havainnollistaa puiston tavoitetta ja tulevaisuuden tilaa niillekin, joille puisto on tuntemattomampi. Elonkierron puistolla ja sen taustayhdistyksellä on seutukunnallinen, maakunnallinen ja valtakunnallinen taso erityisesti kiertotalouden ja biotalouden näkökulmasta edelläkävijänä. Elonkierto tuo elinvoimaa koko lähialueelle. Elonkierron Ystävät ry:n tulee verkostoitua, hankkia yhteistyökumppaneita, sponsoreita ja kartoittaa kaikki mahdolliset yhteistyömahdollisuudet onnistuakseen ja menestyäkseen. Tämä työ on toivottavasti vain yksi alku Elonkierron kehitysprosessissa ja toivottavasti tulevaisuudessa Elonkierto on myös muiden opiskelijoiden opinnäytetyöaiheena, riippumatta oppilaitoksesta. Seuraavia aiheita voisivat olla kävijöiden segmentointi ja markkinointi. Kummastakin aiheesta riittäisi asiaa kokonaisuin opinnäytetöihin.

Elonkierron kuusi kantavaa teemaa kytkeytyy ja linkittyy monin eri tavoin toisiinsa, eikä teemoja pidä selkeästi rajata ja lokeroita. Toimintaa ja tapahtumia ei myöskään tule rajata tietyn teeman alle, vaan teemoja tulee yhdistellä ja linkitellä toistensa kanssa parhaimpien mahdollisten lopputulosten saamiseksi. Elonkierron Ystävät ry tulee jatkossa kehittämään viestintäänsä ja kehittymään viestijänä. Elonkierron sanoma ympärivuotistuu, kansallistuu ja muuttuu digitaalisemmaksi. Toimintamallit kehittyvät ja konsepti muodostuu vähitellen.

7 LÄHTEET

Alasuutari, P. (2011). Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino. Haettu 9.5.2020 osoitteesta <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685030>

Cagan, J. & Vogel, C. (2003). *Kehitä kärkituote – Ideasta innovaatioksi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Elonkierron Ystävät ry. (n.d.) Digikartta. Haettu 16.9.2020 osoitteesta <http://elonkierronystavat.fi/elonkierto/digikartta/>

Elonkierron Ystävät ry. (2019). Toimintasuunnitelma. Esittelymateriaali.

Elonkierron Ystävät ry. Mikä on Elonkierto? Haettu 17.8.2020 osoitteesta <http://elonkierronystavat.fi/elonkierto/>

eOppiva. (n.d.). Palvelumuotoilun perusteet, Moodle. HAUS kehittämis-keskus Oy. Haettu 14.10.2020 osoitteesta <https://www.eoppiva.fi/>

Garayannis, E., Barth, T. & Campbell, D. (2012). The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*. A SystemView Across Time and Space. Haettu 18.4.2020 osoitteesta <https://innovation-entrepreneurship.springeropen.com/articles/10.1186/2192-5372-1-2>

Green Care Finland. (n.d.). Mitä on Green Care? Haettu 24.9.2020 osoitteesta <https://www.gcf Finland.fi/green-care/>

Hiltunen, E. (2017). *Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa – Trendit ja ilmiöt*. Jyväskylä: Docendo Oy.

Hiltunen, E. (2019). *Tulossa huomenna – Miten megatrendit muokkaavat tulevaisuuttamme*. Jyväskylä: Docendo Oy.

Hiltunen, J. & Sipola, O. (2018). *Tarinallistaminen ruokamatkailussa*. [opinnäytetyö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu] https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154503/Hiltunen_Jelmeri_Sipola_Oona.pdf?sequence=1

Jyväskylän yliopisto. (n.d.). Systemiset oppimiskäsitteet: Käsitteistö. Haettu 25.4.2020 osoitteesta <http://smarteducation.jyu.fi/projektit/systech/Periaatteet/suunnittelun-periaatteet/konseptointi>

Jyväskylän yliopisto. (n.da.). Konseptointi – konseptoinnin periaatteet: määrittely. Haettu 1.5.2020 osoitteesta <http://smarteducation.jyu.fi/projektit/systech/Periaatteet/suunnittelun-periaatteet/konseptointi/maarittely>

Jyväskylän yliopisto. (n.db.). Konseptointi – konseptoinnin periaatteet: muotoilu. Haettu 1.5.2020 osoitteesta <http://smarteducation.jyu.fi/projektit/systech/Periaatteet/suunnittelun-periaatteet/konseptointi/muotoilu>

Jyväskylän yliopisto. (n.dc.). Konseptointi – konseptoinnin periaatteet: arviointi. Haettu 1.5.2020 osoitteesta <http://smarteducation.jyu.fi/projektit/systech/Periaatteet/suunnittelun-periaatteet/konseptointi/arviointi>

Kalliomäki, A. (2014). *Tarinallistaminen – Palvelukokemuksen punainen lanka*. Viro: Talentum Media Oy.

Kananen, J. (2012). *Kehittämistutkimus opinnäytetyönä – Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylä: Juvenes Print.

Kihlström, L. & Taivalmaa, S. (2014). Ruokaturvan ja maatalouden sanasto. Esittelymateriaali.

Koivisto, M., Säynäjäkangas, J. & Forsberg, S. (2019). *Palvelumuotoilun bisneskirja*. Helsinki: Alma Talent.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys. (n.d.). Loimijoen vesienhoitotyön koordinointi. Haettu 28.9.2020 osoitteesta <https://kvvy.fi/yhdistys/loimijoki/>

Kurppa, S. (2020). Elonkierron tulevaisuusprosessi. Esittelymateriaali.

Kuusi, O., Kurppa, S. & Pakkasvirta, J. (2010). Löytöretkiä biopolitiikkaan – Suomen biopolitiikan haasteita ja näkökulmia globaaleissa puitteissa 2010-2050. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 1/2010. Helsinki: Töölön Kirjapaino Oy.

Lahtonen, J. & Tokila, A. (2014). Triple Helix- Malli menestyvälle alueelliselle innovaatiokeskittymälle. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 110 vsk. (1/2014), s. 50-60.

Lecklin, O. & Laine, R. (2009). *Laadunkehittäjän työkalupakki – Innovatiivisen johtamisjärjestelmän rakentaminen*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Lehtinen, U. & Niinimäki, S. (2005). *Asiantuntijapalvelut – Tuotteistamisen ja markkinoinnin suunnittelu*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Luomu.fi. (2014). Kumppanuusmaatalous tuli Suomeen. Haettu 23.9.2020 osoitteesta <https://luomu.fi/tietopankki/kumppanuusmaatalous-tuli-suomeen/>

Luomuinstituutti. (2020). Luomu 2.0 – Tutkittua tietoa ja käytännön malleja regeneratiivisen luomuviljelyn kehittämisen tueksi. Haettu 23.9.2020 osoitteesta <https://luomuinstituutti.fi/luomu-2-0-tutkittua-tietoa-ja-kaytannon-malleja-regeneratiivisen-luomuviljelyn-kehittamisen-tueksi/>

Luonnonvarakeskus. (2017). Elonkierron kävijäkysely 2017. Esittelymateriaali.

Luonnonvarakeskus. (2018). Elonkierron kävijäkysely 2018. Esittelymateriaali.

Luonnonvarakeskus. (n.d.). Tutkimus. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tutkimus/>

Luonnonvarakeskus. (n.da.) Pohjoinen vihreä biotalous. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tutkimus/pohjoinen-vihrea-biotalous/>

Luonnonvarakeskus. (n.db.) Innovatiivinen ruokajärjestelmä. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tutkimus/innovatiivinen-elin-tarvikeketju/>

Luonnonvarakeskus. (n.dc.). Sininen biotalous. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tutkimus/sininen-biotalous/>

Luonnonvarakeskus. (n.dd.). Kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa. Haettu 29.4.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tutkimus/kestava-luonnonvaratalous-yhteiskunnassa/>

Luonnonvarakeskus. (2019). Kotieläinvaltaisesta maataloudesta kasvispainotteiseen ruokapöytään? Ilmastoystävällisyys edellyttää ratkaisevia muutoksia suomalaisessa ruokailussa ja tuotannossa. Haettu 7.10.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/kotielainvaltaisesta-maataloudesta-kasvispainotteiseen-ruokapoytaan-ilmastoystavallisyys-edellyttaa-ratkaisevia-muutoksia-suomalaisessa-ruokailussa-ja-tuotannossa/>

Luonnonvarakeskus. (n.dd.). Wendlan puutarha. Haettu 17.8.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/vierailukohteet/wendlan-puutarha/>

Luonnonvarakeskus. (n.de). Ferrarian rinne. Haettu 17.8.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/vierailukohteet/ferrarian-rinne/>

Luonnonvarakeskus. (n.df). Vesiviljely ja vesitalous. Haettu 28.9.2020 osoitteesta <https://www.luke.fi/palvelut/osaamisalueet/vesiviljely-ja-vesitalous/>

Maa- ja metsätalousministeriö. (n.d.). Luonnon monimuotoisuus. Haettu 14.9.2020 osoitteesta <https://mmm.fi/luonto-ja-ilmasto/luonnon-monomuotoisuus>

Martat. (n.d.). Ruokaturva. Haettu 10.10.2020 osoitteesta <https://www.martat.fi/marttakoulu/ruoka/kestava-ruoka/ruokaturva/>

Merisalo, R. (2012). *Sokaisevat trendit – Kirja nykyisyyden etsijöille ja tulevaisuuden rakentajille*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Metsähallitus. (n.d.). Paimenviikot. Haettu 27.9.2020 osoitteesta <https://www.luontoon.fi/vapaaehtoistoiminta/paimenviikot>

Nixon, S.C., Lack, T.J., Hunt, D.T.E, Lallana, C. & Boschet, A.F. (2000). Onko Euroopan vesistöjen käyttö kestävä? – Tila, tulevaisuudennäkymät ja kysymykset. Ympäristöarviointiraportti, Euroopan ympäristökeskus.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2014). *Kehittämistyön menetelmät – Uudella osaamista liiketoimintaan*. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Parviainen, T. (2014). Tulevaisuuden kestävä ruokajärjestelmä. Haettu 10.10.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/blogit/tulevaisuuden-kestava-ruokajarjestelma/>

Peltonen, S. (2019). Kestävä kasvintuotantoa uusien keinoin. Esittelymateriaali.

Puusa, A. & Juuti, P. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. Haettu 9.5.2020 osoitteesta <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523456167>

Rahankeräyslaki 255/2006. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060255>

Rantakaulio, T. (2007). Härkäpavun perinteisestä viljelystä Etelä-Karjalassa. Haettu 26.11.2020 osoitteesta <https://www.maatiainen.fi/tekstit/harkapapu.htm>

Rantanen, M. (2016). *Tunnelmamuotoilu*. Liettua: Talentum Media Oy.

Rubin, A. (n.d). Trendianalyysi tulevaisuudentutkimuksen menetelmänä. Haettu 3.9.2020 osoitteesta <https://tulevaisuus.fi/menetelmat/toimintaympariston-muutosten-tarkastelu/trendianalyysi-tulevaisuudentutkimuksen-menetelmana/>

Ruokavirasto. (n.d.). Sikojen ulkonapitokielto. Haettu 23.9.2020 osoitteesta <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-terveys-ja-elaintaudit/elaintaudit/siat/afrikkalainen-sikarutto/esta-taudinpaasy-sikalaan/sikojen-ulkonapitokielto/>

Sitra. (n.d.) Biotalous on kestävä ratkaisu. Haettu 4.5.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/aiheet/biotalous/#mista-on-kyse>

Sitra. (2019) Kriittinen siirto – Suomen kiertotalouden tiekartta 2.0. - Kertykö pisteitä? Haettu 14.9.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/artikkelit/kertyko-pisteita/>

Sitra. (n.da.) Megatrendit 2020. Haettu 4.5.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/#megatrendit-2020>

Sitra. (n.db.) Tulevaisuussanasto. Haettu 7.10.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/kestava-ruokajajestelma/>

Sjöstedt, T. (2018). Mitä nämä käsitteet tarkoittavat? Haettu 28.10.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarkoittavat/>

Tilastokeskus. (2020). Lähes joka kolmannessa kotitaloudessa oli lemmikki vuonna 2016. Haettu 29.9.2020 osoitteesta http://www.stat.fi/til/ktutk/2016/ktutk_2016_2020-04-20_tie_001_fi.html

Toikko, T. & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehitystoiminta – Näkökulmia kehittämiproessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Tonder, M. (2013). *Ideasta kaupalliseksi palveluksi – Matkailupalvelujen tuotteistaminen*. Vantaa: Hansaprint Direct Oy.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. (n.d.). Palveluntarjoajan velvollisuudet. Haettu 24.11.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet#56a1e202>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. (n.da.) Turvallisuusasiakirjan laatiminen ja hyödyntäminen. Haettu 24.11.2020 osoitteesta <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/palveluntarjoajan-velvollisuudet/turvallisuusasiakirja#56a1e202>

Tuulaniemi, J. (2011). *Palvelumuotoilu*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Yle. (2020) Köyhyys ja terveellinen ravinto ovat mahdoton yhtälö – Ideaali ruokavalio osoittautui liian kalliiksi puolelletoista miljardille ihmiselle. Haettu 23.9.2020 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11163521>

Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. 4. painos. Jyväskylä : PS-kustannus.

Vuokko, P. (2003). *Markkinointiviestintä – merkitys, vaikutus ja keinot*. 1. painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Vuokko, P. (2004). *Nonprofit-organisaatioiden markkinointi*. 1. painos. Helsinki: WSOY.

Xamk. (n.d.) Xamk Hackathon. Haettu 10.10.2020 osoitteesta <https://www.xamk.fi/hackathon/>